

**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti
Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki
Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin
Etki Değerlendirmesi Araştırması
Sonuç Raporu**

24 Mayıs 2024

Bu proje, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü'nün talebi üzerine Şubat-Mayıs 2024 döneminde mevcut nicel veriler ve saha çalışmasıyla toplanan nitel veriler kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Proje Ekibi:

Proje Koordinatörü	: Prof. Dr. İsmet Koç
Nicel Araştırma Koordinatörleri	: Dr. Öğr. Üyesi Melike Saraç Prof. Dr. Ahmet Sinan Türkyılmaz
Nitel Araştırma Koordinatörü	: Öğr. Gör. Dr. Hilal Arslan Türkoğlu
Araştırma Görevlileri	: Ar. Gör. Mümine Barkçin Ar. Gör. Kardelen Güneş Ar. Gör. Ferhat Oytun Yalçın Ar. Gör. Büşra Göktürk

Raporu Hazırlayanlar:

Prof. Dr. İsmet Koç
Dr. Öğr. Üyesi Melike Saraç
Öğr. Gör. Dr. Hilal Arslan Türkoğlu
Ar. Gör. Mümine Barkçin
Ar. Gör. Kardelen Güneş
Ar. Gör. Ferhat Oytun Yalçın
Ar. Gör. Büşra Göktürk
Prof. Dr. A. Sinan Türkyılmaz

Bu rapora aşağıdaki şekilde referans verilmesi önerilmektedir:

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2024) Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması Raporu, Hacettepe Üniversitesi Toplumsal katkı Koordinatörlüğü. Ankara.

İçindekiler	Sayfa
Proje Ekibi ve Raporu Hazırlayanlar	i
İçindekiler	ii
Tablolar	iv
Şekiller	iv
Önsöz	v
1. Giriş	1
2. Yöntem	3
2.1. Nicel Araştırma	3
2.2. Nitel Araştırma	4
2.3. Gözlemler ve Raporlar	6
2.4. İş-Zaman Planı	7
3. Literatür	9
4. Hayat İyi Yaşam Merkezi ve Verilen Hizmetler	18
5. Nicel Araştırma Bulguları	20
5.1. Konteyner Kentte Yaşayanların Demografik Profili	20
5.2. HİYM Hizmetlerine Olan Talep	22
5.3. HİYM Hizmetlerine Talep Gösterenlerin Demografik Profili	29
6. Nitel Araştırma Bulguları	31
6.1. Konteyner Kentte Yaşayanların Profili	31
6.2. HİYM’de Verilen Hizmetlere Talep Gösterenler	33
6.3. Hizmet Verenler Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	35
6.3.1. Hizmet Verenler Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi	35
6.3.2. Hizmet Verenler Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	44
6.4. HİYM ve Hayat Holding Temsilcileri Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	52
6.4.1. HİYM ve Hayat Holding Temsilcileri Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi	52
6.4.2. HİYM ve Hayat Holding Temsilcileri Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	58
6.5. Anneler ve Kadınlar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	63
6.5.1. Anneler ve Kadınlar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi	63
6.5.2. Annelerin ve Kadınların Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	70
6.6. Gençler Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	76
6.6.1. Gençler Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi	76
6.6.2. Gençler Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	78
6.7. Yaşlılar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	82
6.7.1. Yaşlılar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi	82
6.7.2. Yaşlılar Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	85
6.8. Hizmetlerden Yararlanmayanlar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	87
6.8.1. Hizmetlerden Yararlanmayanlar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi	87

İçindekiler	Sayfa
6.8.2. Hizmetlerden Yararlanmayanlar Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler	89
7. Sonuçlar ve Öneriler	93
7.1. Sonuçlar	93
7.2. Öneriler	97
8. Kaynakça	100
9. Ekler	
EK 1: Görüşme Yönergeleri	104
EK 2: HİYM Oda Planları	131

Tablolar	Sayfa
Tablo 1. Tablo 1. Etki Değerlendirme Araştırması (EDA) Kapsamında Yapılan Odak Grup Görüşmeleri	6
Tablo 2. Etki Değerlendirme Araştırmasının (EDA) İş-Zaman Planı	7
Tablo 3. HİYM'nde Yer Alan Hizmet Birimleri (Odalara), Hedef Grupları ve Verilen Eğitimler/Hizmetler	18
Tablo 4. Konteyner Kentte Yaşayan Nüfusun Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı	20
Tablo 5. Kasım 2023-Nisan 2024 Döneminde HİYM'ne Yapılan Ziyaretler	22
Tablo 6. HİYM Hizmetlerinden Yararlananların Aylara ve Ziyaret Sayılarına Göre Yüzde Dağılımı	23
Tablo 7. HİYM Hizmetlerinden Yararlanmak Üzere Yapılan Ziyaretlerin Aylara ve Sayısına Göre Yüzde Dağılımı	25
Tablo 8. HİYM Hizmetlerinden Yararlanmak Üzere Yapılan Ziyaretlerin Odalara Göre Yüzde Dağılımı	28
Tablo 9. HİYM Hizmetleri Kullanımının Odalara ve Aylara Göre Yüzde Dağılımı	29
Tablo 10. HİYM Hizmetlerinden Yararlananların Cinsiyet ve Yaş Dağılımı	30

Şekiller	Sayfa
Şekil 1. Konteyner Kent ve Türkiye Nüfusunun Yaşlara Göre Yüzde Dağılımı	21
Şekil 2. Konteyner Kent ve Türkiye Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Yapısı	21
Şekil 3. HİYM Hizmetlerinden Yararlanan Kişilerin Aylara Göre Yüzde Dağılımı	23
Şekil 4. HİYM Hizmetlerinden Yararlanan Kişilerin Ziyaret Sayılarına Göre Yüzde Dağılımı	24
Şekil 5. HİYM'ndeki Odalara Yapılan Ziyaretlerin Aylara Göre Yüzde Dağılımı	25
Şekil 6. HİYM'ndeki Odalara Yapılan Ziyaretlerin Sıklığının Yüzde Dağılımı	26
Şekil 7. HİYM Hizmetlerinden Yararlanmak Üzere Yapılan Ziyaretlerin Sıklığının Aylara Göre Yüzde Dağılımı	27
Şekil 8. HİYM Hizmetleri Sunulan Odaların Kullanımının Aylara Göre Yüzde Dağılımı	29

Önsöz

Malatya Valiliği, AFAD ve Hayat Holding işbirliği ile Malatya ili Samanköy ilçesinde kurulan Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde yaşayanların 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan iki büyük depremden sonraki iyilik hallerinin artırılmasına yönelik olarak konteyner kent içinde oluşturulan Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde (HİYM) yürütülmesi planlanan faaliyetler kapsamında Hacettepe Üniversitesi ve Hayat Holding arasında 2 Ağustos 2023 tarihinde 3 yıl süreli bir protokol imzalanmıştır.

Resmi açılışı 14 Aralık 2023 tarihinde yapılan HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi 30 Ekim 2023 tarihinden başlayarak, Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü'nün denetiminde, zaman içinde açılan farklı odalar aracılığıyla çocuk, kadın, genç ve yaşlı depremzedelerin sosyal ve psikolojik iyilik hallerini yükseltmek için çeşitli hizmetler vermeye başlamıştır.

Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü'nün bağlı olduğu Rektör Yardımcılığı tarafından Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetlerin toplumsal etkisini değerlendirmek üzere Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nden bir etki değerlendirme araştırması yapılmasını talep etmiştir. Bu kapsamda, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, HİYM'nde verilen hizmetlere müdahil olmayan bir birim olarak dışarıdan bir göz sıfatıyla bu araştırmanın tasarımı Ocak 2024 itibarıyla yapmaya başlamıştır. Etki Değerlendirme Araştırması (EDA) olarak isimlendirilen bu araştırmanın temel konusu, Hacettepe Üniversitesi tarafından Yeni Hayat Konteyner Kenti'ndeki HİYM'nde verilen hizmetlerin yaygınlığını, derinliğini, kapsamını ve sosyal etkisini özellikle verilen hizmetlerden yararlanan ve yararlanmayan depremzedeler ile yapılan görüşmeler ile mevcut nicel veriler üzerinden ortaya koymaktır.

Bu çalışmanın sonuçları, Hacettepe Üniversitesi tarafından HİYM'de gerçekleştirilen faaliyetlerin Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde yaşayanların yaşamına dokunan; onların yaşamını zenginleştiren; iyilik hallerini artıran etkileri olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, Hacettepe Üniversitesi'nin eğitim ve araştırma misyonunun yanına eklediği toplumsal katkı misyonunun HİYM'ndeki faaliyetleri aracılığı ile önemli ölçüde yerine getirildiği görülmektedir.

Bu projenin her aşamasında desteklerini esirgemeyen Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörü Prof. Dr. Mine Durusu Tanrıöver'e; HİYM Koordinatörü Esra Çiloğlan'na; Hayat Holding İletişim Koordinatörü Ufuk Şahin'e; Yeni Hayat Konteyner Kenti Kaymakamı Mustafa İlker Karabel'e; Yeni Hayat Konteyner Kenti AFAD Müdürü Mehmet Aşkın'a; odak grup görüşmelerinde yer alarak çalışmayı zenginleştiren tüm katılımcılara; projenin başından itibaren her aşamada birlikte çalıştığım proje ekibinde yer alan nitel araştırmanın sorumlusu olan Dr. Hilal Arslan Türkoğlu'na; nicel araştırma sorumluları olan Dr. Öğr. Üyesi Melike Saraç ve Prof. Dr. A. Sinan Türkyılmaz ile Ar. Gör. Mumine Barkçin, Ar. Gör. Kardelen Güneş, Ar. Gör. F. Oytun Yalçın ve Ar. Gör. Büşra Göktürk'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu çalışmanın Üniversitemizin toplumsal katkı misyonu çerçevesinde gerçekleştirmeyi planladığı diğer çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

Prof. Dr. İsmet Koç
Proje Yürütücüsü

1. Giriş

Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli olarak meydana gelen depremlerde 11 ilimizde önemli bir hasar oluşmuş ve 53.537 vatandaşımız vefat etmiştir (AFAD, 2023). Yaklaşık 14 milyonluk bir nüfusu etkileyen bu depremlerden en çok etkilenen illerden birisi de 2022 yılı nüfusu 812.580 olan Malatya ilidir. Malatya’da bildirilen vefat sayısı resmi rakamlara göre 1.393 (Malatya Valiliği, 2023) iken, ağır hasarlı veya yıkık bina sayısı 71.519, orta hasarlı bina sayısı 12.801 ve az hasarlı bina sayısı 107.765 olarak belirlenmiştir (SBB, 2023).

Depremden etkilenen diğer illerde olduğu gibi, Malatya ilinde de AFAD koordinasyonunda konteyner kentler oluşturulmuştur. Malatya İli Samanköy İlçesi’nde kurulan *Yeni Hayat Konteyner Kenti*, sadece Malatya’nın değil depremden etkilenen diğer illerdeki konteyner kentlerin de en büyüğüdür. Konteyner kentte bulunan 3.800 konteynerin yaklaşık 2.500’ünde 4.338’i erkek; 4.326’sı kadın olmak üzere toplam 8.664 kişi yaşamaktadır.

Yeni Hayat Konteyner Kenti’nde depremzedelerin yaşamlarını iyileştirmesine ve depremin sosyal, psikolojik ve fiziksel etkilerinin hafifletilmesine yönelik olarak farklı hizmetlerin sunulması amacıyla Hayat Holding ve Hacettepe Üniversitesi iş birliği ile bir sosyal sorumluluk projesi modeli olarak Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM) kurulmuştur. Bu merkezde yapılması planlanan faaliyetlerin Hacettepe Üniversitesi tarafından yerine getirilmesi için Hacettepe Üniversitesi ile Hayat Holding arasında 2 Ağustos 2023 tarihinde üç yıl süreli bir protokol imzalanmıştır. Resmi açılışı 14 Aralık 2023 tarihinde yapılan HİYM’nde Hacettepe Üniversitesi 30 Ekim 2023 tarihinden başlayarak, Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü’nün denetiminde, zaman içinde açılan farklı odalar aracılığıyla çocuk, kadın, genç ve yaşlı depremzedelerin sosyal ve psikolojik iyilik hallerini yükseltmek için çeşitli hizmetler vermeye başlamıştır. Bu hizmetlerin, sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, anne ve bebek desteği, 65 yaş üstü özel destek, sosyal destek ve bilgisayar, etüt ve kütüphane odalarında verilmesine devam edilmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü’nün bağlı olduğu Rektör Yardımcılığı tarafından Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetlerin toplumsal etkisini değerlendirmek üzere Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü’nden bir etki değerlendirme araştırması yapılması talep edilmiştir. Bu kapsamda, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, HİYM’nde verilen hizmetlere müdahil olmayan bir birim olarak dışarıdan bir göz sıfatıyla bu araştırmanın tasarımını Ocak 2024 itibarıyla yapmaya başlamıştır. Etki Değerlendirme Araştırması (EDA) olarak isimlendirilen bu araştırmanın temel amacı, Hacettepe Üniversitesi tarafından Yeni Hayat Konteyner Kenti’ndeki HİYM’nde verilen hizmetlerin yaygınlığını, derinliğini, kapsamını ve sosyal etkisini özellikle verilen hizmetlerden yararlanan ve yararlanmayan depremzedeler ile yapılan görüşmeler ile mevcut nicel veriler üzerinden ortaya koymaktır.

Sosyal etki değerlendirmesi araştırmalarında, gerçekleştirilen bir müdahalenin ya da verilen bir hizmetin bu müdahaleye ya da hizmete maruz kalan insanlar üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Sosyal etki genel anlamda, “*yapılan bir müdahale/faaliyet sonucu ortaya çıkan değişim*” veya “*bir eylem, faaliyet, proje ya da program sonucu farklı insanlar üzerinde*

oluşan etkiler” olarak tanımlanmaktadır. Sosyal etki araştırması, müdahaleyi yapan kurumun yarattığı sosyal etkiyi yalnızca olumlu değişimlere odaklanmadan tüm süreci ve tüm sonuçları ile takip edilmesine olanak sağlamaktadır. Müdahaleyi yapan ya da hizmeti veren kurum böylelikle yaptığı her bir müdahaleyi/hizmeti neden yaptığını tekrar düşünebilmekte; projenin her aşamasında kendini değerlendirip sosyal faydasını artırmak için gerekli ek faaliyetleri zamanında yapabilmektedir. Bu bağlamda sosyal etki değerlendirmesi araştırmalarında, yapılan müdahalenin tüm paydaşlar üzerindeki etkisine odaklanılmaktadır (Tuğsavul ve Derkuş, 2021).

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, bu çalışmada Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM’nde verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkileri değerlendirilecektir. Bahsedilen etki doğrudan ya da dolaylı; planlanarak ve planlanmadan; hedef grubun dışına sirayet eden ya da etmeyen; ikame edilebilen ya da edilemeyen şekillerde olabilir ya da bütün bu özelliklerin bir bileşkesi olabilir. Dolayısıyla, bu hizmetlerin hizmetleri alan bireyler üzerinde hemen ve doğrudan bir etkisi olabileceği gibi, verilen hizmetlerle doğrudan ilişki içinde olmamış bireylere kadar uzanan etkileri de olabilir. Bu kapsamda, bu çalışmanın amacı, sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, anne ve bebek desteği, 65 yaş üstü özel destek, sosyal destek, bilgisayar ve etüt ve kütüphane odalarında verilmekte olan hizmetlerin ve bu kapsamda yapılmakta olan müdahalelerin bireysel ve toplumsal seviyede ortaya çıkan etkilerini değerlendirmektir.

Bu araştırma kapsamında, Hacettepe Üniversitesi adına konteyner kentte hizmet vermiş olan akademisyenler ve görevliler; konteyner kentin sevk ve idaresinden sorumlu olan Kaymakamlık ve AFAD çalışanları; konteyner kent içindeki HİYM’nin sevk ve idaresinden sorumlu olan Hayat Holding çalışanları ve sorumluları; verilen hizmetlerin hedef grubunda yer alan ve bu hizmetlerden yararlanan ve yararlanmayan konteyner kent sakinleri yer almaktadır. Bu anlamda, araştırılmak istenen sosyal etkiyi yaratanlar ve bu etkiye maruz kalanlar bu araştırmanın kapsamında yer almaktadır. Araştırmanın coğrafi kapsamı ise, Hacettepe Üniversitesi görevlilerini kapsaması nedeniyle, Hacettepe Üniversitesi’nin Sıhhiye ve Beytepe yerleşkeleri; Samanköy Kaymakamlığı ve AFAD merkezi ile Hayat Holding’in konteyner kentte bulunan HİYM dahil yerleşkeleri ile; hizmetlerin hedef kitlesinin yaşadığı Yeni Hayat Konteyner Kenti’nde ikamet eden depremzedelerdir.

2. Yöntem

HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetlerin sosyal etkisini değerlendirmek için yapılması planlanan Etki Değerlendirme Araştırması'nda (EDA) hem mevcut veriler üzerinden nicel hem de yapılan anahtar kişi görüşmeleri ve odak grup görüşmeleri üzerinden nitel araştırma desenleri bir arada kullanılmıştır. Ayrıca, çalışmada Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü akademik personeli tarafından gerçekleştirilen anahtar kişi görüşmeleri ve odak grup görüşmeleri sırasında konteyner kentte ve HİYM'nde yapılan gözlem çalışmaları da bir veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

2.1. Nicel Araştırma

Nicel araştırma kapsamında tam sayım ya da örnekleme dayalı bir saha çalışması gerçekleştirilmemiştir. Bunun temel nedeni, henüz hizmetlerin konteyner kentinin geneline yayılmamış olmasıdır. Bu durum, hem hizmetlerden haberdar olup olmama; hem de hizmetlerden yararlanıp yararlanmama boyutlarıyla ilişkilidir. Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'ndeki hizmetlerinden ilk aylarda sınırlı sayıda konteyner kent sakininin yararlandığı görülmektedir. Ayrıca, diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından benzer nitelikte hizmetlerin verilmesi ve odalar bazında verilen hizmetlerin iç içe geçmiş olması da nicel araştırma deseni ile bir saha çalışması yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bu koşullarda tam sayım ya da örnekleme seçilerek yapılacak bir saha çalışması, Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetlerin yaygınlık ve derinlik etkisinin oldukça düşük bulunması ile sonuçlanabilir. Bu risk nedeniyle, EDA kapsamındaki nicel araştırmada sadece konteyner kente ve HİYM'ne ilişkin mevcut ve süreç içerisinde sağlanan nicel veriler kullanılmıştır. Bu kapsamda, AFAD tarafından konteyner kente; HİYM Koordinatörlüğü ya da Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü tarafından kayıt altına alınan HİYM'ne ilişkin sayısal verilerden yararlanılmıştır.

AFAD tarafından sağlanan verilerden, konteyner kentte yaşayan nüfusun yaş ve cinsiyet dağılımı ve hanehalkı büyüklüğü gibi temel demografik bilgiler elde edilebilmektedir. HİYM Koordinatörlüğü ya da Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü tarafından sağlanan verilerden ise, Kasım 2023 ile Nisan 2024 dönemindeki 6 aylık veri kullanılarak, Hacettepe Üniversitesi tarafından HİYM'nde verilen hizmetlerden yararlanan kişi sayısı ve bu sayının zaman içindeki değişimi analiz edilebilmektedir. Bu aşamada, HİYM hizmetlerine olan talebi ortaya koymak üzere yapılan analizler (1) hizmetlerden yararlananlar, (2) bu hizmetlerden yararlanmak üzere HİYM'ne yapılan ziyaretler bağlamında ele alınmıştır. Bununla birlikte, ziyaretler kapsamındaki analizlerde HİYM'nde farklı hizmetler sunan odalar ayırımında da sonuçlar sunulmuştur.

HİYM hizmetlerinden yararlananların ve HİYM hizmetlerinden yararlanmak üzere yapılan ziyaretlerin aylara ve ziyaret sayısına göre yüzde dağılımı ile ziyaretlerin odalara göre yüzde dağılımı yapılan nicel analizler arasındadır. Ayrıca, AFAD'ın konteyner kentte yaşayanlara ilişkin olarak tuttuğu veriler ile HİYM'nin verilerinin birleştirilmesi sonucunda, hizmetlerden yararlananların demografik profilinin nicel olarak ortaya konulması da mümkün olmuştur. Ancak, verilerin birleştirilmesi sürecinde önemli oranda veri kaybı meydana geldiği için bu sonuçların ihtiyatla değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

2.2. Nitel Araştırma

Nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme ve özellikle odak grup görüşmesi sosyal etki değerlendirme çalışmalarında sıklıkla kullanılan veri toplama teknikleridir. Nitel araştırma deseni içinde yer alan odak grup çalışması, özellikle deprem gibi afetlerden etkilenen afetzedeler üzerinde yapılan etki değerlendirme çalışmalarında, diğer desenlere göre daha avantajlı olabilmektedir. Bunun en temel nedeni, odak grup görüşmelerine katılan kişilerin grup dinamiğinin etkisiyle daha paylaşımcı olması ve yaşadıkları şoku bu yolla boşaltma fırsatı elde etmeleri olarak gösterilmektedir (Patton, 2018). Ancak grubun kontrolünün sağlanması, toplanan verinin analizi, grup içindeki katılımcılık dengesinin sağlanması gibi zorlukları olan bu yöntemin uzman araştırmacılar tarafından uygulanması gerekmektedir. Bu çalışmada yapıldığı gibi, etki değerlendirme çalışmalarına yönelik olarak sunulan çerçevelerde nitel araştırma yöntemleri kullanılarak üretilecek bilginin nicel verilerin analiziyle zenginleştirilmesi de yer almaktadır (White, 2009; Buttenheim, 2010).

Çalışma kapsamında gerçekleştirilecek olan nitel araştırmada, araştırmanın başladığı tarihte hizmetler verilmeye başlanmış olması nedeniyle, araştırma t_0 (müdahale öncesindeki zaman) ve t_1 (müdahalenin başlaması sonrasındaki zaman) zamanlarını içerecek şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen nitel araştırma sürecinde, üç katmanlı bir model kullanılmıştır. **Birinci katmanda**, Hacettepe Üniversitesi'nin hizmet verdiği odaların temsilcileriyle yapılan odak grup çalışmaları ve Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörü ile yapılan anahtar kişi görüşmesi bulunmaktadır. İlki Sıhhiye Yerleşkesi'nde (OG-1); ikincisi de Beytepe Yerleşkesi'nde (OG-2) yapılan bu odak grup çalışmalarında daha önce HİYM'nde hizmet sağlamış oda temsilcileri de yer almıştır. Verilen hizmetlerin niteliğinin yanında, ortaya çıkan fırsatların ve güçlüklerin ele alındığı; Hacettepe Üniversitesi'nin depremzedelerin iyilik haline etkilerinin tartışıldığı ve önerilerin geliştirildiği bu odak grup çalışmalarına toplam olarak 14 kişi katılmıştır. Bu katmanda Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörü ile yapılan derinlemesine görüşmede (DG-1) ise, Hacettepe Üniversitesi ile Hayat Holding arasındaki iş birliği süreci; HİYM'nde verilen hizmetlere olan talep; hizmetlerden yararlananların özellikleri yanında; bu hizmetlerin sürdürülebilirliği ve yaşanan sorunlar üzerinde durulmuştur.

Nitel araştırmanın **ikinci katman**ında kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri yanında HİYM Koordinatörü ve Hayat Holding temsilcisi ile yapılan anahtar kişi görüşmeleri bulunmaktadır. Bu kapsamda, konteyner kentin Kaymakamı (DG-2), AFAD Müdürü (DG-3) ile Hayat Holding İletişim Koordinatörü (DG-4) ve HİYM Koordinatörü (DG-5) olmak üzere 4 ayrı derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Kaymakamlık ve AFAD ile yapılan görüşmelerde bu iki kurumun hizmetleri değerlendirilmiş, konteyner kentte bulunan diğer kurum ve kuruluşların hizmetleri yanında konteyner kentte yaşanan sorunlar ele alınmıştır. HİYM Koordinatörü ile yapılan görüşmelerde HİYM'nin işleyişi yanında Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin konteyner kentte yaşayan depremzedelerin yaşamlarına olan etkileri değerlendirilmiş; bu hizmetlerin sürdürülebilirliği üzerinde durulmuştur. Hayat Holding İletişim Koordinatörü ile yapılan görüşmede ise, Yeni Hayat Konteyner Kenti'nin kuruluş öyküsü; Hacettepe Üniversitesi'nin rolü; verilen hizmetlerin etkinliği ve Hayat Holding'in konteyner kentin sürdürülebilirliğine ilişkin görüşleri üzerinde durulmuştur.

Nitel araştırmanın **üçüncü katmanında** Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri kullananlar ile bu hizmetlerden yararlanmayanlar aracılığıyla bilgi üretilmiştir. Bilginin sadece müdahale sonrası elde edilebildiği durumlarda, sağlanan hizmetlerin etkisi genellikle bir kontrol grubu (hizmetlerden henüz yararlanmamış grup) ile değerlendirildiği zaman ortaya çıkmaktadır (Buttenheim, 2010). Bu kapsamda, 11-16 Mart 2023 tarihlerinde HİYM’nde Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü akademik personeli tarafından hizmetlerden yararlanan anneler (OG-3), kadınlar (OG-4), yaşlı kadınlar (OG-5), yaşlı erkekler (OG-6), genç kadınlar (OG-7) ve genç erkekler (OG-8) ile olmak üzere 6 farklı odak grup çalışması yapılmıştır. Bu odak grup çalışmalarında grup dinamiklerinin de etkisi kullanılarak hizmetlerin öncesi ve hizmet alım süreci değerlendirilerek verilen hizmetlerin hem bireysel hem de toplumsal anlamda doğrudan etkileri yanında katalitik ve ikame etkileri elde edilmeye çalışılmıştır. Doğrudan etki (direct effect), verilen hizmetlerin ya da yapılan müdahalenin hizmeti alanlar üzerinde yarattığı davranış değişikliği, öğrenme, öğrendiğini pekiştirme gibi etkiler olarak tanımlanmaktadır. Dolaylı etki (indirect effect), davranış değişikliğine yönelik bir hizmetin planlanmayan başka bir etkiye örneğin öğrenme ya da pekiştirmeye dönüşmesi şeklinde ortaya çıkan etkileri; katalitik etki (catalitic effect), verilen hizmetlerin hizmetleri alanlar tarafından çalışmanın yapıldığı bölgenin dışındaki kişilere aktarılması sonucunda çıkan etkiyi; ikame etkisi (substitution effect) ise, hizmeti alanların bir süre sonra bu hizmeti farklı kanallardan almaya devam etmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Bu etkilerin iç içe geçmesiyle ortaya çıkan ya da ayırt edilemeyen etkiler ise, etkileşim etkisi (interaction effect) olarak tanımlanmaktadır. Bu etkilerden, doğrudan ve dolaylı etkiler, müdahalenin net etkisini (net effect); diğerleri ise brüt etkisini (gross effect); net ve brüt etkilerin toplamı da müdahalenin toplam etkisini (total effect) göstermektedir (UN, 2008).

Bu katmanda ayrıca, yine Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü akademik personeli tarafından en çok hizmet alınan odaların hedef grubunda yer alan ancak bu hizmetlerden yararlanmayan kadınlarla (OG-9) ve erkeklerle (OG-10) odak grup çalışmaları yapılmış ve bu hizmetlerden yararlanmama nedenleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu yöntem, özellikle müdahale öncesinde bilginin toplanamadığı durumlarda, müdahale olmasaydı ne olurdu sorusundan yola çıkılarak grup karşılaştırmaları üzerinden yapılan etki değerlendirme çalışmalarında sıklıkla başvurulmaktadır (Buttenheim, 2010).

Tablo 1’de görüldüğü gibi, çalışma kapsamında gerçekleştirilen 10 odak grup görüşmesinde katılımcı sayısı 6-11 kişi arasında değişmektedir. Odak grup görüşmelerine toplam olarak 87 kişi katılmıştır. Ortalama katılımcı sayısı 8.7’dir. Odak grup görüşmeleri, biri moderatör, diğeri de gözlemci olmak üzere; derinlemesine görüşmeler ise biri görüşmeci, diğeri gözlemci olmak üzere iki akademik personel tarafından gerçekleştirilmiştir. Tüm derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmeleri her biri için ayrı ayrı hazırlanan görüşme yönergeleri (EK 1) kullanılarak yüz yüze olarak yapılmış ve katılımcıların onayı sonrasında ses kaydı alınmıştır. Ses kayıtları, odak grup görüşmelerini ve derinlemesine görüşmeleri yapan ya da gözlemci olan akademisyenler tarafından önce Transkriptör programı aracılığı ile metne dönüştürülmüştür. Daha sonra ise, elde edilen metin görüşmenin ses kaydının dinlenmesi ile kontrol edilerek çözümleme işlemi tamamlanmıştır.

Analiz sürecinde, ilk olarak farklı gruplarla yapılan görüşmelerin kesişim noktalarının belirlenmesi amacıyla, ekip içi toplantılar gerçekleştirilerek kavram haritaları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Daha sonra bu kavram haritaları da dikkate alınarak her grup ile yapılan görüşmeler araştırmacılar tarafından okunarak ana kavramlar ve mekanizmalar elde edilmiş ve Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde depremzedelere verdiği hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki sosyal etkileri nitel içerik analizi aracılığıyla ortaya konulmuştur. Ayrıca, bu süreçte gözlemler ve HİYM'nde verilen hizmetler kapsamında oda bazında ya da genel olarak hazırlanan raporlardan da yararlanılmıştır.

Tablo 1. Etki Değerlendirme Araştırması (EDA) Kapsamında Yapılan Odak Grup Görüşmeleri

Odak Grup	Katılımcılar	Odak Grup Büyüklüğü
Odak Grup-1	Hacettepe Üniversitesi adına hizmet verenler (Beytepe Yerleşkesi)	6
Odak Grup-2	Hacettepe Üniversitesi adına hizmet verenler (Sıhhiye Yerleşkesi)	8
Odak Grup-3	Bebeği olan kadınlar	10
Odak Grup-4	Kadınlar	10
Odak Grup-5	Yaşlı kadınlar	10
Odak Grup-6	Yaşlı erkekler	8
Odak Grup-7	Genç kadınlar	9
Odak Grup-8	Genç erkekler	7
Odak Grup-9	Hizmetlerden yararlanmayan kadınlar	11
Odak Grup-10	Hizmetlerden yararlanmayan erkekler	8
Odak grup görüşmelerindeki toplam katılımcı sayısı		87
Ortalama odak grup büyüklüğü		8.7

Bu araştırmanın devamı niteliğindeki bir hızlı etki değerlendirme çalışmasının, Hacettepe Üniversitesi tarafından konteyner kentte sürdürülen projenin tamamlanmasından hemen önce var olan veri seti kullanılarak nicel araştırma teknikleriyle; bu süreçte hizmetlerden yararlananlar üzerinde ise nitel araştırma teknikleriyle gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2.3. Gözlemler ve Raporlar

Çalışma kapsamında kullanılan bir başka veri kaynağı da Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü akademik personeli tarafından 6-11 Mart 2024 tarihleri arasında konteyner kentte ve HİYM'nde yapılan gözlemlerdir. Bu gözlemlerden ilki derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmeleri sırasında tutulan gözlem notları; ikincisi konteyner kentte yapılan geziler sonrasında tutulan gözlem notları; üçüncüsü de HİYM'nde hizmet veren odalar bazında yapılan gözlemlerdir. Bu üç farklı gözlem sürecinden gelen veriler, çalışmada nicel ve nitel araştırmalardan gelen verileri destekleyici veriler olarak kullanılmıştır. Bu raporda kullanılan bir diğer veri kaynağı da, Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü, HİYM Koordinatörlüğü, Hayat Holding ya da oda temsilcileri tarafından yapılan faaliyetleri değerlendirmek için yazılan raporlardır.

2.4. İş-Zaman Planı

EDA'nın Şubat-Mayıs 2024 dönemindeki dört ay içinde **üç aşamalı** olarak tamamlanması planlanmıştır (Tablo 2). EDA'nın **ilk aşamasında**, araştırma tasarımı nihai olarak belirlendikten sonra, araştırmacının hem nicel hem de nitel desenleri için Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'na başvuru yapılmıştır. Başvuru sonucunda 6 Şubat 2024 tarihinde gerekli etik onay alınmıştır. Etik onay alındıktan sonra, projenin anahtar kişilerinden Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörü ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Yine bu kapsamda HİYM'ndeki odalarda hizmet veren Hacettepe Üniversitesi personeli ile iki farklı odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, ayrıca, mevcut verilerle nicel araştırma kapsamında yapılacak analizlerin ön deneme çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2. Etki Değerlendirme Araştırmasının (EDA) İş-Zaman Planı

Aşamalar	Faaliyetler	Şubat 2024	Mart 2024	Nisan 2024	Mayıs 2024
1. aşama	Araştırma tasarımının yapılması ve görüşme yönergelerinin hazırlanması				
	HÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan izin alınması				
	Toplumsal Katkı Koordinatörü ile derinlemesine görüşmenin ve hizmet veren oda çalışanları ile odak grup görüşmelerinin gerçekleştirilmesi				
	Mevcut ve sağlanacak yeni sayısal veriler ile nicel analizlerin yapılması				
2. aşama	HİYM'nin ziyaret edilmesi ve konteyner kent ve hizmet verilen odalarda gözlemlerde bulunulması				
	Kamu kurum ve kuruluşları ile HİYM ve Hayat Holding temsilcileriyle anahtar kişi görüşmelerinin yapılması				
	HÜ tarafından verilen hizmetlerden yararlananlarla odak grup görüşmelerinin yapılması				
	HÜ tarafından verilen hizmetlerden yararlanmayanlarla odak grup görüşmelerinin yapılması				
3. aşama	Nihai nicel analizlerin yapılması Nitel verilerin çözümlenmesi ve analizlerin yapılması				
	Sonuç raporunun yazılması				

EDA'nın **ikinci aşamasında** 11-16 Mart 2024 tarihlerinde Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde yerleşik HİYM ziyaret edilerek, Konteyner Kent Kaymakamı, AFAD Konteyner Kent Müdürü, HİYM Koordinatörü ve Hayat Holding İletişim Koordinatörü ile yapılan derinlemesine

görüşmelerle eş zamanlı olarak bir dizi gözlem faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Yine bu aşamada hem hizmetlerden yararlanan gruplarla (anneler, kadınlar, genç erkekler, genç kadınlar, yaşlı erkekler ve yaşlı kadınlar) hem de en çok kullanılan odaların hedef grubu olmasına karşın bu hizmetlerden yararlanmayan erkek ve kadınlarla olmak üzere toplam 8 farklı odak grup görüşmesi yapılmıştır. Konteyner kente yapılan bu ziyaret kapsamında derinlemesine görüşmeler, odak grup çalışmaları ile gözlemler 11-16 Mart 2024 dönemindeki bir hafta içinde tamamlanmıştır.

EDA'nın **üçüncü aşaması** ise, nitel araştırma yönünde görüşmelere ilişkin çözümlenmelerin tamamlanması sonrasında başlayan nitel verilerin analiz çalışmalarından ve sonrasındaki rapor yazımından oluşmaktadır. Nitel verilerin hem çözümlenme hem de analiz aşamalarında görüşmelerin çözümlenmesinde Transkriptor; analizinde ise Nvivo bilgisayar programlarından da yararlanılmıştır. Bu aşamada, ayrıca, önceki aşamalarda hazırlanan nicel verilerin analizi ve raporlaması da yapılmıştır. Nicel ve nitel verilerin analiziyle yazılan sonuç raporunun yazımına, Nisan 2024 ortasında başlanmış ve Mayıs 2024 sonunda tamamlanmıştır.

Saha çalışması başlamadan önce, saha çalışmasına katılacak olan Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri akademik personelinin sahaya hazırlanması amacıyla bir dizi Enstitü içi toplantı yapılmış ve konteyner kent ve HİYM'ne ilişkin mevcut tüm dökümanlar proje ekibiyle paylaşılmıştır. Yine bu kapsamda, konteyner kentte görev alacak Hacettepe Üniversitesi personelinin sahaya hazırlamak amacıyla hazırlanan "*Afet Sahasında Görev Alacak Personel için Kendine Bakımın Önemi*" sunumu da tüm proje ekibinin erişimine açılarak akademisyenler ile paylaşılmıştır.

3. Literatür

Dünya'nın yer hareketliliği sebebiyle depremler, çok eski çağlardan beri insan yaşamını olumsuz etkileyen doğal afetlerden biridir. Her yıl, dünya genelinde irili ufaklı bir milyondan fazla deprem yaşanmaktadır. İran'da M.Ö. 856'da şiddeti bilinmeyen bir depremde 200 binden fazla insan yaşamını yitirmiştir. Çin'de, 1516'da yaşanan 8.0 şiddetindeki depremin 830.000, 1976'da yaşanan 7.5 şiddetindeki depremin 225 binden fazla, 2008 yılındaki 7.9 şiddetindeki depremin ise 87.587 kişinin ölümüne neden olduğu bilinmektedir. 2005'te Pakistan'da 7.6 şiddetinde yaşanan depremin 80.361, 2010'da Haiti'de 7.0 şiddetinde yaşanan depremin 225.570 ve 2015'te gerçekleşen Nepal depreminin ise 8.622 kişinin ölümüne neden olduğu ve bunun en az iki katı kadar da yaralı olduğu bilinmektedir (Oluwafemi vd., 2018).

Dünyada görece sismik hareketlerin fazla olduğu Türkiye'de de her yıl irili ufaklı depremler yaşanmaktadır. 1755 yılında Türkiye'nin batısıyla İtalya arasında kalan bölgede 8.7 şiddetinde yaşanan depremin etkisiyle Portekiz'in coğrafi olarak düzleştiği tahmin edilmektedir. 1900'den günümüze kadar ise ülkemizde şiddeti 7.0'den fazla olan 20 ayrı deprem yaşanmıştır (SBB, 2023). Türkiye'de 1903 yılında şiddeti bilinmeyen iki depremin 3.900'den fazla kişinin ölümüyle sonuçlandığı tahmin edilmektedir. 1912 yılında Marmara'daki 7.8 şiddetindeki depremde 1.950, 1939-1946 yılları arasında yaşanan birçok depremde 45.000, 1999 yılında 7.4 şiddetindeki Gölcük depreminde ise 17 binden fazla kişinin yaşamını yitirdiği tespit edilmiştir (Oluwafemi vd., 2018).

Ancak, Türkiye'de 2023 yılında yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler büyüklüğü ve kapsadığı alan bakımından ciddi sonuçlar doğurmuştur. 6 Şubat 2023 tarihinde sırasıyla 7.7 ve 7.6 şiddetlerinde meydana gelen depremler, 2022 yılında toplam nüfusları 14.013.196 olan ve Malatya'nın da içinde bulunduğu 11 ili etkilemiştir (SBB, 2023). Türkiye Cumhuriyeti tarihinin şiddeti ve yarattığı yıkım bakımından en büyük depremi olarak tarihe geçen bu deprem, 48 binden fazla insanın ölümüyle, yarım milyondan fazla binanın hasar görmesiyle ve ciddi ölçüde ekonomik ve sosyal kayıplarla sonuçlanmıştır (SBB, 2023).

Malatya, Doğu Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alması sebebiyle depremin sıkça yaşandığı illerimizden birisi olup tarihte de büyük depremlerin gerçekleştiği bir ildir. 1893 yılındaki Malatya depreminde 1.300 kişi ölmüş ve 1.200 ev ile çok sayıda işyeri ve cami gibi yapılar yıkılmıştır. Günümüzdeki gibi hızlı yardımların mümkün olmadığı bir zamanda bile Suriye ve Sakız adası da dahil olmak üzere birçok merkezden nakdi yardımlar bir dayanışma örneği olarak Malatya'ya ulaşmıştır (Aydın, 2022). 1905 yılında Malatya Pütürge'de yaşanan 6.7 şiddetindeki deprem, Türkiye tarihinin en büyük depremlerinden biri olarak kaydedilmiştir (GFDRR & The World Bank, 2023). 2000'li yıllarda aktif olan Doğu Anadolu Fay Hattı, 2010 yılında Malatya'da gerçekleşen 5.7 şiddetindeki deprem ile kendini hissettirmiştir (SBB, 2023). 6 Şubat 2023 tarihli depremden sonra ise Malatya'da bildirilen vefat sayısı resmi rakamlara göre 1.393 (Malatya Valiliği, 2023) iken, ağır hasarlı veya yıkık bina sayısı 71.519, orta hasarlı bina sayısı 12.801 ve az hasarlı bina sayısı 107.765 olarak belirlenmiştir (SBB, 2023). Depremden etkilenen birçok ilde sağlık hizmeti veren hastaneler, aile sağlığı merkezleri ve diğer sağlık birimleri ya yıkılmış ya da hasar almıştır. Bu da deprem için en önemli ihtiyaç olan sağlık hizmeti alanında büyük aksaklıklara yol açmıştır. Deprem sonrasında Malatya da dahil olmak üzere birçok ilde kaynaklar bölgede sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi amacıyla kullanmıştır (Ökten, 2023).

Depremler, yalnızca vefatlar ve yıkılan bina sayıları ile açıklanamayacak kadar zor olgulardır. Depremlerden sonra acil kurtarma uygulamaları bir yana, bu uygulamalar sırasında ve sonrasında yapılan yardımlar, bu yardımların şekli, sürdürülebilirliği ve düzenli olarak değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Depremin maddi sonuçları olduğu kadar manevi sonuçlarının da olduğu göz önünde tutularak, yapılan yardımların nasıl, ne amaçla, nerede ve ne miktarda yapıldığı oldukça önemlidir. Böylesi büyük ve yıkıcı etkileri olan bir depremde devletin kendi kurumlarının müdahalesi ve yardımlarının yanı sıra, kamu, ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve gönüllüler depremin fiziksel ve sosyal yıkıcı etkilerini ortadan kaldırmak için iş birliği içerisinde çeşitli müdahalelerde bulunmuştur.

STK'lar, Kahramanmaraş depreminden hemen sonra ve uzun vadede ortaya çıkan ve özellikle kırılgan gruplar için erişilmesi güç olan insani ihtiyaçlar için uluslararası kuruluşlar ve kamu iş birliğiyle hareket etmiş ve bölgenin acil ihtiyaçlarına cevap vermek üzere katkıda bulunmuşlardır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, depremden hemen sonra yayımladığı durum raporunda özellikle hamile kadınlar, gençler ve mültecilerin cinsel sağlık, hijyen ve üreme sağlığı ihtiyaçlarına dikkat çekmiş ve buna yönelik olarak çeşitli yardımlarda bulunmuşlardır (UNFPA, 2023). Dünya Sağlık Örgütü ise, T.C. Sağlık Bakanlığı ile iş birliği içerisinde 75 yıllık tarihinde en fazla sayıda acil tıbbi yardım ekiplerini Kahramanmaraş depreminden etkilenen bölgelere göndermiştir (WHO, 2023a; 2023b).

Sivil toplum kuruluşlarının önemli bir yönü, istedikleri ve yetenekleri olduğunu düşündükleri alanlarda yardımda bulunmaları, kamu ile iş birliği içerisinde olsa da esnek hareket edebilmeleridir. Hatay'da depremin ilk gününden itibaren bölgede yoğun çalışmalar yürüten STK temsilcileri ve gönüllüler ile mülakat tekniği kullanarak olgu ve vaka analizi yapan bir çalışma (Duruel, 2023), STK'ların çalıştıkları bölgelerdeki önemli rollerini ve çalışmalarının önündeki engelleri ortaya koymuştur. Resmi rakamlara göre, afet sonrası depremden etkilenen bölgelerde hizmet veren STK sayısı yaklaşık olarak iki bin civarındadır. Fakat, bunların koordinasyonunda bazı problemler olduğu tespit edilmiştir. Gönüllük temelinde çalıştıkları ve esnek bir yapıya sahip olduklarından STK'ların insani yardım için belirli bölgelerde belirli hizmetlere yoğunlaşmaları nedeniyle bazı bölgelerin istemeden de olsa ihmal edildiği anlaşılmıştır. Bu noktada bazı çalışmalar, STK'ların görev tanımları ile birbiriyle ve kamuyla koordinasyonlarının bir sistematığe dayandırılması yönünde önerilerde bulunmaktadır (Taşçı, 2023).

Deprem bölgesinde STK'ların faaliyetlerine değinen çok sayıda çalışma olmasına karşın, bu durumdan STK'ların ne ölçüde etkilendiğine ilişkin az sayıda çalışma bulunmaktadır. STK'larla ilgili bir diğer boyut da deprem bölgesinde ikamet eden yerel, ulusal veya uluslararası STK çalışanlarının kendilerinin de birer depremzede olmasıdır. Deprem bölgesi adresli toplam 172 dernek ile yapılan bir anket çalışması, söz konusu illerin sivil örgütlenme açısından zayıf olmaları nedeniyle Malatya da dahil olmak üzere depremden etkilenen illerde özellikle ücretli çalışanı olmayan STK'ların neredeyse kapanma noktasına geldiğini, birçoğunun faaliyetlerine ara verdiğini ve çok sayıda üye kaybettiklerini ortaya çıkarmıştır (STGM, 2023). Deprem sonrası iyileşme ve normal hayata dönme döneminde faaliyetlerine ihtiyaç duyulacak olan STK'ların kendi içinde desteklenmesi ve iyileştirilmesi önem arz etmektedir.

STK'ların, yaptıkları yardımlar sırasında karşılaştıkları zorlukları, aştıkları engelleri ve bu zorlukların nasıl iyileştirilebileceğini ele alan çalışmaların az sayıda olduğu görülmektedir. Bollettino (2023) çalışmasında, insani yardım çalışanlarının acil insani yardım durumlarında karşılaştıkları zorlukları ele almıştır. Bu kapsamda, insani yardım çalışanlarının kariyerlerinin ortasında insani lider olabilmeleri için uygulanan bir kurs olan İnsani Liderlik Ulusal STK Programı'na yapılan beş bine yakın başvuru sahibine çevrim içi anket yöntemi ile acil yardım yaparken karşılaştıkları zorluklar kapalı ve açık uçlu sorular aracılığıyla sorulmuştur. Araştırmanın sonuçları, STK çalışanlarının en çok koordinasyon eksikliği ve çalışma ortamı konularında zorluklar yaşadığını göstermiştir.

Bununla birlikte ilgili literatürde, ters etki olarak STK'ların ve çalışanlarının yardım için buldukları yere ve insanlara zarar verebileceği yönündeki çalışmalar da mevcuttur. 2003'te İran'ın Bam şehrinde yaşanan yıkıcı depremden sonra uluslararası STK'ların faaliyetlerinde yaşadıkları zorlukları ve problemleri ele alan bir çalışmada, deprem bölgesinde görevli 19 halk sağlığı ve tedavi edici hizmetler alanlarındaki yöneticilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak çerçeve analiziyle önemli sonuçlara ulaşılmıştır (Seyedin vd., 2009). Çalışmada, afet bölgelerinde görev alan bazı uluslararası STK'ların olumsuz etkiler yarattığı değerlendirilmiştir. Bu etkilerin altında yatan sebepler, bölgenin kültürünü tanımamaları, yardımların zamanlamasıyla ilgili problemler, istikrarsız ve düzensiz yardımlar ile yerel otoritelerle yeterince iş birliği yapılmaması olarak sıralanmıştır. Çalışmada, özellikle Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşların kendilerini bu açılardan geliştirmeleri ve olası afetlerde buna uygun davranmaya çalışmaları önerilmiştir.

İster kamu ister STK tarafından yapılmış olsun, afet sonrası yapılan her türlü yardımın sürdürülebilirliği de oldukça önemlidir. Örneğin, doğal afetlerin ve insan kaynaklı çatışmaların günümüzde yoğun olarak yaşandığı Afrika kıtasında milyonlarca yerinden edilmiş insan yaşamaktadır. Fakat, afetlerin ve karışıklıkların genel olarak acil durum olarak değerlendirilmesi ve bu şekilde çözülmeye çalışılması nedeniyle, barınma alanlarının sürdürülebilirliği konusu üzerinde durulmamış, bunun bir sonucu olarak da geçici barınma alanlarının zamanla orta büyüklükte bir şehir haline dönüştüğü ve bu şehirlerde üçüncü kuşaktakilerin yaşamaya başladığı görülmüştür (Pomponi vd., 2019).

Çevresel sürdürülebilirliğe odaklanan bir çalışmada, 2010'da yaşanan Haiti depreminden sonraki acil kurtarma operasyonları incelenmiştir (Abrahams, 2014). Yetkililerle yürütülen yarı yapılandırılmış görüşmeler ve sahada yapılan gözlemler, çevresel sürdürülebilirliği dikkate almayan iyileşme ve kurtarma çabalarının, afet riskini artırabileceğini veya uzun vadeli iyileşmeyi engelleyebileceğini göstermiştir. Çalışmada ayrıca, çevresel sürdürülebilirliğe yönelik algıların yanı sıra uygulama önündeki engellerin yönetim birimlerindeki algılar ile yapısal ve organizasyonel engeller ayırımında tartışılması gerekliliği vurgulanmıştır. Karma araştırma yönteminin kullanıldığı bir diğer çalışmada ise, barınma alanlarının çevresel sürdürülebilirliği kapsamında sosyal sürdürülebilirliğin göz ardı edildiği veya ikincisine ulaşmaya çalışırken birincinin göz ardı edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Pomponi vd. (2019) de, etkili bir sürdürülebilirlik için bu iki yönün birlikte değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Nath vd. (2017) ise, barınma alanlarındaki sürdürülebilirliği artırmak için değerlendirme ölçütü olarak geliştirilen çeşitli göstergelerin kullanılmasını önermiştir.

Kamel ve Loukaitou-Sideris (2004), 1994'te Los Angeles'ı vuran Northridge depremi kapsamında barınma, sürdürülebilirlik ve eşit fırsatlar konularına odaklanmıştır. Çalışmada, depremden etkilenen bölgelerin sosyo-demografik özellikleri ve yardıma erişimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu kapsamda, devletin sağladığı yeniden yapılanma programı hedefleri, uygunlukları ve sağlanan destekler açısından değerlendirilmiştir. Arşiv kayıtları ve kamusal yayınların incelenmesi ile kamuya açık oturumların yürütülmesinin yanında, çeşitli programlardan temsilciler, topluluk liderleri, bölge sakinleri ve seçilmiş yetkililerle yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Nicel analiz kapsamında ise, bireylerin aldıkları barınma yardımları sosyo-demografik özelliklerine göre incelenmiştir. Ayrıca, geliştirilen yardım-hasar oranı ile bölgesel değerlendirmelerin yapılması mümkün olmuştur. Çalışmanın sonuçları, sosyal olarak izole durumdaki yerlerin ve özellikle İspanyolların, göçmenlerin ve düşük gelire sahip olanların yaşadıkları yerlerin barınma konusunda dezavantajlı olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, depremin uzun vadeli etkilerinin yapılan yardımlarla ilişkili olduğu görülmüştür.

Türkiye'de yaşanan 6 Şubat depreminden bugüne dek ulusal ve uluslararası kuruluşların yaptıkları yardımlar ve yayınladığı raporlar oldukça fazladır. Bu yayınların incelenmesi depremden etkilenen bölgelere dair bilgi düzeyinin artırılması, yardımların sürdürülebilir olması ve örnek teşkil etmeleri açısından oldukça önemlidir. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, depremin birinci yılı raporunda sağlık ve koruma hizmetlerinin alt yapısının halen depremden önceki duruma gelmediğini belirtmiş ve özellikle psikososyal destek ihtiyacının altını çizmiştir. Ayrıca, konteyner kentlerde yeterli aydınlatma ve güvenliğin sağlanamaması ile farklı alt nüfus gruplarının bir arada bulunması nedeniyle kadınların ve çocukların güvenliğinin ve psikolojik sağlıklarının etkilenme riski üzerinde durulmuştur. Raporda yoksulluk ve huzursuzluğun kız çocukları için erken ve zorla evlilikleri artırdığına, ergen kadınların yetişkin ve çocuklu olanlara göre cinsel sağlık hizmetlerine zor eriştiğine ve toplumsal gerginlik ve güvensizliğin kadına yönelik şiddeti artırdığına dikkat çekilmiştir. Ayrıca, hastanelerin hasar alması, konteynerlerden uzak olması ve talebin yoğun olması nedenleriyle konteyner kentlerde sağlık hizmetlerinin artırılması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu noktada Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ise, hedeflerinin finansal desteğin giderek azalması nedeniyle sadece yüzde 23'ünü gerçekleştirebildiğini belirtmiştir (UNFPA, 2024).

1961 yılında Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün bir kolu olarak kurulan ve günümüzde dünya genelinde gıda desteği sunan en büyük kuruluş olan Dünya Gıda Programı (World Food Programme), dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye'de de 6 Şubat depremlerinden sonra afet bölgelerinde başta gıda olmak üzere çeşitli insani yardımlarda bulunmuştur. Türk Kızılayı, Uluslararası Kızılaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu ile iş birliği içinde 1.6 milyon insana gıda yardımının yanı sıra 600 bin insana nakdi yardımda bulunmuştur (Türk Kızılayı 2023; World Food Programme, 2023; World Food Programme, 2024).

Bağımsız bir insani yardım derneği olarak kurulan ve tüzüğü Cumhurbaşkanlığı tarafından yazılan Türk Kızılayı da Kahramanmaraş depremlerinin ilk gününden bu yana afetten etkilenen bölgelerde yardımlarını sürdürmektedir. Kamu, ulusal ve uluslararası dernekler ve kuruluşlarla iş birliği yapan Türk Kızılayı özellikle beslenme, barınma-giyinme, sağlık ve psikososyal destek alanlarında faaliyetlerini sürdürmektedir. Kızılay, deprem sonrası dönemde AFAD'la koordineli

olarak 130 binden fazla çadırı ve Malatya'da ürettiği 800'den fazla konteyneri deprem bölgesine ulaştırmıştır. Bununla birlikte, UMKE'yle koordineli olarak mobil sağlık araçları ve sağlık personelleri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'yla koordineli olarak da psikososyal destek, nakdi destek ve insani yardım desteği sağlamıştır (TBMM, 2023).

Kahramanmaraş depreminden etkilenen tüm iller için birinci basamak sağlık hizmetlerine erişim ve sağlık çalışanlarının sağlığıyla ilgili önemli tespitler bulunmaktadır (TTB, 2023). Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)'nin 8. ay değerlendirme raporunda ise, Malatya'da halen inşaatı süren Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ)'nce yapılan inşaatlar ve izin verilmeyen yerinde dönüşümler sebebiyle barınma probleminin devam ettiği ve bu problemin kent dışına göçü artırdığı ile kentte yaşayanların hayat kalitesini olumsuz yönde etkilediğine yönelik tespitler bulunmaktadır. Bununla birlikte, Malatya'da beş yıl sürmesi öngörülen enkaz kaldırma çalışmaları devam ederken yerinde yıkım ve ayrışım işlemlerinin bölgedeki sağlığı olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Raporda ayrıca, Malatya'daki birçok okulun yıkılması veya ağır hasar alması nedeniyle diğer okullarda yığılma olduğu ve öğrencilerin sağlığının tehlikeye girdiği ifade edilmiştir (TMMOB, 2023). Hak İnsiyatifi Derneği'nin 25 Mart 2023'te yayımladığı Malatya raporu, depremin 33. gününde Malatya'da yapılan görüşme, gözlem ve tespitleri içermektedir. Buna göre, depremin ilk aylarında Malatya'ya ulaştırılmak istenen sağlık ve psikososyal destek hizmetlerinde organizasyon eksikliği ve bölgeye gelen kamu çalışanları ve gönüllülerin dönüşümlü bir şekilde gelmeleri nedeniyle desteklerin sürdürülebilirliğinde aksamalar tespit edilmiştir. Ayrıca, sağlık ve psikososyal desteklerin yanı sıra eğitim hizmetlerinde de önemli aksamalar yaşanmıştır. Depremi takip eden haftalarda Malatya'da okullar kapalı kaldığı ve öğrencilerin ders çalışabilecekleri bir yere sahip olmadığı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, yerel halk depremden sonra yaşanan büyük göç sonucunda kentteki Romanlar ve Suriyelilerin daha görünür olduklarını belirterek konuşmalarında “biz” ve “onlar” kelimelerini kullanmışlar ve bu durumdan ciddi anlamda rahatsız olduklarını dile getirmişlerdir. Bu rahatsızlığı beyan ederken, “onlar”ın gelen yardımları ve konteynerleri yağmalamaları şeklinde ifade etmişlerdir. Görüşme yapılan afetzedelerden biri ise, bu grupların hayatlarından eskisine kıyasla daha memnun olduklarını, kira vermeden ve ücret ödemediği ulaştıkları erzak ve giyim desteğiyle yaşadıklarını belirtmiştir (Hak İnsiyatifi, 2023).

STK'ların yürüttüğü çalışmaların bir bölümü ise deprem özelinde kırılğan gruplara odaklanmıştır. Malatya'nın da içinde bulunduğu depremden etkilenen 6 ildeki Roman mahalleri ve çadır alanlarında yerinde gözlemler ve yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları, Roman vatandaşların ciddi bir şekilde ayrımcılığa uğradığını, okuma yazma oranının düşük olmasından dolayı bilgi edinemediklerini, halen derme çatma durumdaki çadırlarda yaşadıklarını, hijyen hizmetlerinin sağlanamadığını, küçük çocukların yeterince beslenemediğini, tek gelir kaynakları olan hurdacılığın da deprem ile birlikte kaybolduğunu ve kalabalık hanelerde yaşamaları nedeniyle çocuk yaşta evliliklere mecbur kaldıklarını göstermiştir. Rapora göre, depremden etkilenen iller içinde sadece Malatya Valiliği il genelinde sayıları 1.700 civarı Roman gruplarına (Dom, Abdal, Rom) mensup vatandaşların bulunduğunu ve depremden önemli ölçüde etkilenen Malatya'da valiliğe bağlı kurumlarca gereken özen ve hassasiyetin gösterildiğini ifade etmiştir (ESHİD, Sivil Düşler Derneği, Romani Godi, 2023).

Buraya kadar anlaşılacağı üzere, ulusal veya uluslararası olarak afet sonrasında hem durum tespiti hem de iyileştirme bağlamında birçok çalışma ve rapor bulunmaktadır. Ancak, yapılan bu yardım faaliyetlerinin etkilerini ölçen bir çalışma bulunmadığı görülmektedir. CGDEV (2006) da sosyal çalışmaların çokça yapılmasına rağmen, etki değerlendirme çalışmalarının neredeyse hiç yapılmadığını veya hatalı yöntemler kullanılarak yapıldığını belirtmiştir. Dünyada da örnekleri sayıca az olan sosyal etki değerlendirme çalışmaları, yardımların iyileştirilmesi ve sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir. Örneğin, STK'lar genellikle sosyal hayatta bir "değişim" yaratmak amacıyla çeşitli projeler ve faaliyetlerde bulunurlar. Sonrasında ise, oluşturdukları ya da oluşturmaya çalıştıkları değişimin başlangıçta belirledikleri amaçlara hizmet edip etmediğini, eğer ettiyse ne ölçüde hizmet ettiğini anlamaya çalışırlar.

Tuğsavul ve Derkuş'un (2021) yayınladığı sosyal etki analizi rehberine göre, sosyal etki önceden planlanmış ve belirli değişiklikleri amaçlayan eylemlerin sosyal ve çevresel sonuçları anlamına gelmektedir. Hedeflenen bu sosyal değişimler olumlu yönde olabileceği gibi olumsuz yönde de olabilir. Başka bir ifadeyle, olumlu yönde sonuçları olabilecek bir amaç gerçekleştirildikten sonra dolaylı olarak olumsuz yönde bir duruma hizmet etmiş veya bu olumsuz durumu kendisi oluşturmuş olabilir. Literatürde sosyal etkiyi anlamak için yatırımın sosyal geri dönüşü ve değişim teorisi şeklinde iki önemli husus bulunmaktadır. Değişim teorisi, kurumların değişim yaratabilmeleri için nasıl bir yol izlemeleri gerektiğini, nelere ihtiyaç duyduklarını, belirledikleri amaçlar için kimlerle hareket etmeleri gerektiğini belirlemelerine yardımcı olur.

Etki değerlendirme çalışmalarında öncelikli olarak, etki analizine neden ihtiyaç duyulduğu, kimin yürüteceği, etkiden kastın ne olduğu, yararlanıcı topluluklar, paydaşlar, kullanılacak yöntem ve teknikler dikkatli bir şekilde belirlenmelidir. Etki değerlendirmesine başlamadan önce etkinin ne olduğu ve altında yatan mantık değişim teorisi ile açık ve net bir şekilde belirlenmeli, insani ihtiyaçlar iyi bir şekilde anlaşılmalıdır. Değişimin herkes için farklı anlamlar taşıması nedeniyle etki değerlendirme çalışmalarında izlenecek yöntemin çalışmaya uygunluğu ve oluşturulacak göstergeler oldukça önemlidir (Tuğsavul ve Derkuş, 2021).

Afet alanları için yürütülecek etki değerlendirme çalışmalarında yerel ve ulusal liderlerin görüşlerini almak, bu kişilerin hem alana hakim olmaları hem de yaşanan etkiyi kendilerinin de gözlemlene şansı bulmaları açısından oldukça önemlidir. Proudlock ve diğerleri (2009), etki değerlendirmelerinin kişisel amaçlar için yapılmaması ve insani ilkelere uygun olarak objektif bir şekilde yürütülmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Dünya literatüründe, ülkelerde yaşanan afetler sonrasında yapılan çeşitli etki değerlendirme çalışmaları bulunmaktadır. Afetler sonrasında yapılan etki değerlendirme çalışmalarının çoğunlukla kırılgan alt nüfus gruplarına odaklandığı görülmektedir (Enarson, 1998, Dijkhorst ve Vonhof, 2005). Bu kapsamda yürütülen etki değerlendirme çalışmalarında genellikle, (1) sürecin işleyişinin yanında özellikle yapılan müdahalenin nihai çıktılarına odaklanması (2) çıktılar üzerinden yapılan analizlerde sunulan hizmetler, müdahaleler ve bunların sonuçlarının nitel ve/veya nicel yöntemler kullanılarak değerlendirilmesi hususlarına odaklanılmaktadır. Ayrıca, sunulan hizmetlerin olmaması durumunda ortaya çıkabilecek olası etkilerin çoğu zaman bir kontrol grubu kullanılarak değerlendirilmesi gerektiğine de vurgu yapılmaktadır (Buttenheim, 2010).

Literatürde yer alan sosyal etki değerlendirme çalışmalarının bir bölümü, yaşanan depremler sonrasında afetzedelere sunulan sağlık hizmetinin yanı sıra hizmet sağlayıcılara odaklanmaktadır. Örneğin, Kligerman ve diğerleri (2015) Haiti depremi sonrasında yapılan uluslararası yardımların ülkenin sağlık sistemine olan etkilerini nitel araştırma yöntemleri kullanarak yürüttükleri etki değerlendirme çalışmasında göstermiştir. Bu çalışmada, farklı etnik kimliklere sahip kadın ve erkek sağlık personeli ve yöneticiler ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla deprem sonrası uygulanan sağlık hizmetlerinin olumlu ve olumsuz etkileri bir arada değerlendirilmiştir. Görüşmeler, olası afetlerde yardım kuruluşlarının sağlayacağı hizmetlerin kalitesinin ve başvurulacak temel sağlık kuruluşlarının belirlenmesinin önemini göstermiştir. Seyedin ve diğerleri (2009) tarafından yapılan çalışmada ise, İran'da 2003 yılında yaşanan deprem sonrasında sağlık personelinin hizmet sağlaması sürecinde bölgedeki kültürel faktörlerin dikkate alınmamasının ya da yerel kuruluşlarla kurulan zayıf iletişimin bir sonucu olarak ortaya çıkan olumsuz etkiler değerlendirilmiştir. Haiti depreminden sonra yapılan bir başka etki değerlendirme çalışmasında ise, sunulan bakımın kapsamı ve sağlık kuruluşlarına başvuran hasta sayısının zaman içindeki artışı ile sağlık hizmeti sunanların yetkinliğinin aynı yönde olduğu bulunmuştur (Haar vd., 2012).

2015 yılında Nepal'de yaşanan büyük deprem sonrasında 0-23 aylık bebeklerin emzirilmesini teşvik etmek, 6-23 aylık bebeklerin ek gıdalla beslenmelerini iyileştirmek, 6-23 aylık bebekler arasında ciddi derecede beslenme yetersizliği olanlar ile bu bebeklerin almaları gereken minimum düzeydeki besin miktarını belirlemek ve vitamin takviyesi sağlamak amacıyla afetzedelere sunulan beslenme programı sayısal veriler kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu etki değerlendirme çalışması sonucunda, sunulan beslenme hizmetinin anneler ve çocukları üzerindeki olumlu etkileri tespit edilmiş ve bu uygulamanın Nepal hükümeti tarafından temel sağlık hizmetleri bünyesine dahil edilmesine karar verilmiştir (Aguayo vd., 2015).

Pakistan'da 2005 yılında yaşanan yıkıcı deprem sonrasında hükümetin uyguladığı yeniden yapılandırma ve rehabilitasyon programının sosyal etki değerlendirmesi amacıyla yapılan araştırmada sağlık, ölüm sayısı, hane gelirleri ve giderleri, eğitim ve sağlık kuruluşlarına erişim, su kaynaklarına erişim ve hijyen koşullarına ilişkin bilgiler deprem öncesi ve sonrasına yönelik geliştirilen bir soru kağıdı aracılığı ile toplanmıştır (ERRA, 2009). Ayrıca aynı araştırmada, hanehalklarından deprem sonrasında kendilerine sağlanan hizmetlerle ilgili değerlendirmede bulunmaları istenmiştir. Benzer bir araştırma depremden dört yıl sonra tekrar uygulanmış, böylelikle deprem sonrası sağlanan hizmetlerin boylamsal sürdürülebilirliği takip edilmiştir (Buttenheim, 2010).

Sheppard ve diğerleri (2005) afetten etkilenmiş ve CHF International'ın barınma yardımında bulunduğu üç bölgede anket yöntemiyle her bölgeden en az 150 katılımcıya ulaşmayı hedeflediği nicel bir çalışma yürütmüştür. Katılımcılar özellikle STK'ların en düşük gelir düzeyine sahip ve en kırılgan olarak belirlediği ailelerden seçilmiştir. Katılımcılar, afetlerden etkilenenler, afetlerden etkilenip barınma yardımı alanlar ve afetlerden etkilenmeyen ve barınma yardımı almayanlar olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bu çalışmada ayrıca, etki değerlendirme kapsamındaki çalışmaların yalnızca geriye dönük olarak değil, ileriye dönük olarak da yapılması gerekliliği vurgulanmıştır. Çalışma kapsamında, barınmayla ilgili yardımların hane halkı gelirinde bir değişime neden olup olmadığı incelenmiş, barınma yardımı

alan ailelerin almayanlara kıyasla uzun vadede hanehalkı gelirlerinde bir artış gözlenmiştir. Çalışmada ayrıca, barınma yardımıyla birlikte geliri düşük ailelerin kira sorunu olmadığı, böylelikle ekonomik yatırımlarını ve iyilik hallerini artırdığı ve barınma alanlarını eğitim ve küçük işletmeler gibi farklı amaçlar için de kullanabildiği belirtilmiştir. Çalışmanın gerçekleştirildiği üç bölge için de barınma yardımı ile hanehalkının ekonomik olarak iyileşmesi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Sheppard vd., 2005).

Deprem acil kurtarma operasyonlarının bitimini takiben, Türkiye’de birçok özel veya kamu kurum ve kuruluşları orta ve uzun vadede depremin psikolojik ve sosyal etkilerini hafifletmek için çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. Örneğin, 2023 yılı Nisan ayında Gaziantep’in Nurdağı ilçesinde AFAD, İstanbul Aydın Üniversitesi ve Anadolu Eğitim Kültür Vakfı iş birliğiyle kurulan Nurdağı Eğitim ve Yaşam Kampüsü, gönüllüler ve yerel kuruluşlar aracılığıyla sağlık, eğitim ve psikososyal destek alanlarında afetzedelere ücretsiz destek sunmuştur (Anadolu Eğitim ve Kültür Vakfı, 2023). 2021 yılında başlayan “Suna’nın kızları” girişimi ise, depremin merkez üssü olan Kahramanmaraş’ın Pazarcık ilçesinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın iş birliğiyle çocukların psikososyal gelişimini desteklemek amacıyla “Çocuk Yaşam Merkezi”ni kurmuştur (Hürriyet, 2023). Deprem kapsamında özel-kamu iş birliğinde yürütülen bir diğer faaliyet ise Hatay’da Bursa Uludağ Üniversitesi, Uludağ Enerji, Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Panoffect firmasının iş birliğiyle kurulan ve üniversiteye bağlı gönüllüler aracılığıyla hizmet eden “Hatay Yaşam ve Gelişim Kampüsü”dür. Bu kampüste çeşitli sanat, oyun ve meslek atölyeleri düzenlemekte ve psikolojik danışmanlık hizmetleri verilmektedir (Bursa Uludağ Üniversitesi, 2023). Malatya’nın Battalgazi ilçesindeki bir konteyner kentte de Medipol Üniversitesi ve Türk Psikologlar Derneği’nin iş birliğiyle kurulan “Nefes Psikososyal Destek ve Yaşam Merkezi” ile afetzedelere ücretsiz profesyonel psikososyal destek verilmesi amaçlanmıştır (Medyascope, 2023).

Malatya’daki Samanköy Yeni Hayat konteyner kenti 3.800 konteyner kapasitesiyle Türkiye’nin en büyük konteyner kenti olma özelliğine sahip olup yaklaşık 20 bin afetzedeyi ağırlama kapasitesine sahiptir. Bu konteyner kent içerisinde, AFAD koordinasyonu, Malatya Valiliği desteği ve Hayat Holding ve Hacettepe Üniversitesi iş birliği ile HİYM kurulmuş, 30 Ekim 2023 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır (Güler, 2023). Akademik donanımıyla öne çıkan merkezde, özellikle kadınlar, bebekler, çocuklar, öğrenciler, yaşlılar gibi kırılgan grupların fiziki ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmak hedeflenmiş, finansal ve lojistik destek Hayat Holding tarafından sağlanırken merkezde sunulan hizmetlerin ve eğitimlerin içeriği Hacettepe Üniversitesi tarafından hazırlanmış ve üniversitedeki gönüllüler tarafından uygulamaya koyulmuştur (Hatisaru, 2023). HİYM’nde kütüphane, bilgisayar odası, anne ve bebek odası, 65 yaş üstü destek odası, ergoterapi ve oyunla ve sanatla gelişim üniteleri bulunmaktadır. Bu odalarda sunulan hizmetler ile orta ve uzun vadede travmanın etkilerini azaltmak üzere afetzedelere psikolojik ve sosyal destek sağlanması amaçlanmıştır (Salih, 2023). Merkezin fiili olarak hizmete girmesiyle birlikte altı hafta içinde üç bin kişinin yararlandığı, 30 Hacettepe Üniversitesi personelinin ise buradaki odalarda eş zamanlı hizmet verdiği bildirilmiştir (Kızılbağ, 2023).

Deprem bireyler üzerinde oluşturduğu psikolojik ve sosyal etkilerin kısa zaman içerisinde ortadan kaldırılamayacağı düşünüldüğünde, sunulan hizmetlerin sürdürülebilir olması ve

iyileştirilmesi önemlidir. Bu nedenle, hizmetlerin orta-uzun vadedeki, hedef grup içindeki ve dışındaki ve dolaylı olarak gerçekleşen olumlu ya da olumsuz etkilerini değerlendirmek gerekli hale gelmektedir. Bu çalışma kapsamında, HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi tarafından sunulan hizmetlerin konteyner kentte sürdürülebilirliğini artırmak, etkisini ölçmek ve iyileştirilmesi gereken alanları belirlemek amacıyla sosyal etki değerlendirmesi yapılmaktadır. Sosyal etki analizinin insanların hayatlarını iyileştirmek adına yapılan uygulamaların etkisini ortaya çıkarmak için uygun bir yöntem olması (Demirel & Serdaroğlu, 2019), bu çalışmanın amaçları ve tasarımıyla örtüşmektedir.

4. Hayat İyî Yaşam Merkezi ve Verilen Hizmetler

HİYM, Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat Holding iş birliği ile farklı alanlarda hizmet verdiği bir merkezdir. Bu merkezde, Hayat Holding tarafından görevlendirilen bir koordinatör ve bir şoför dışında, Toplum Yararına Hizmet Projesi (TYHP) kapsamında AFAD tarafından görevlendirilen beş kayıt ve randevu sorumlusu ile dört temizlik personeli, aşçı ve hizmetli bulunmaktadır. HİYM Koordinatörü, merkezde yer alan tüm odaların koordinasyonunu sağlarken; kayıt ve randevu sorumlusu idari personel olarak hizmet verilen odalara gelen konteyner kent sakinlerinin kayıt ve randevu işlemlerinin düzenlenmesinden; kütüphane ve çamaşırhane düzenlemelerinden sorumlu olarak görev yapmaktadır. HİYM'nde görev alan bu personelin tamamı 6 Şubat 2023 depremlerini yaşayan kişiler arasından seçilmiştir.

Tablo 3. HİYM'nde Yer Alan Hizmet Birimleri (Odalr), Hedef Grupları ve Verilen Eğitimler/Hizmetler

No	Odalr	Hedef Gruplar	Görevli	Eğitimler/Hizmetler
1	Anne ve Bebek Destek Odası	0-3 yaş bebek ve ebeveyn	1 Hemşire (Hafta içi her gün, 15 günde bir değişim)	<ul style="list-style-type: none">Anne-Bebek güvenli bağlanmaYenidoğan bakım ve beslenmeYenidoğan hijyen (bez hijyeni, yıkama, kıyafet hijyeni vd.)Aile hijyeniÇocukluk çağı aşılması önerileri
2	Sosyal Destek Odası	13-25 yaş öncelikli ama herkese açık	Özel Eğitim (hafta içi her gün, 15 günde bir değişim)	<ul style="list-style-type: none">13-25 yaş arası genç kadınlara yönelik akademik, sosyal, duygusal destek, akademik mentorluk, zeka ve bellek oyunlarıÖzel gereksinimi olan bireylere ve ailelere yönelik etkinlik ve eğitimler
3	Sanatla Gelişim Odası	8-25 yaş öncelikli ama herkese açık	1 Güzel Sanatlar, 1 Konservatuar (hafta içi her gün, 15 günde bir değişim)	(Yaş gruplarına göre) <ul style="list-style-type: none">Sanatsal etkinliklerHobi etkinlikleriSerbest zaman
4	65 Yaş Üstü Özel Destek Odası	65 ve üstü yaş grubu	1 Hemşire (hafta içi her gün), 1 Ergoterapist (Sanatla gelişim ve Yaşlı Bakım değişimli), Beslenme (15 Günde bir)	<ul style="list-style-type: none">Yaşlı bakım ve hijyeni (duş alma, kıyafet, beslenme, hastalıklardan korunma, genel bakım)Ergoterapi etkinlikleri
5	Oyunla Gelişim Odası	6 ay-12 yaş	1 Çocuk Gelişim	<ul style="list-style-type: none">BoyamaKitap okumaDama satrançSerbest oyun zamanı
6	Bilgisayar Odası	Herkese açık	1 Bilgisayar odası görevlisi	<ul style="list-style-type: none">Ders çalışma, test çözme, ödevSerbest zaman (1 saat, opsiyonel)
7	Ergoterapi Odası	Herkese açık	1 Ergoterapist (Hafta içi her gün, 15 günde bir değişim)	<ul style="list-style-type: none">Ergoterapi etkinlikleriDenge oyunlarıİnce beceriBilişsel beceri
8	Kütüphane-Etüt Odası	Herkese açık	Etüt odası görevlisi	<ul style="list-style-type: none">Ders çalışma, test çözme, ödev serbest zaman (1 saat, opsiyonel)

Konteyner kentte, Hacettepe Üniversitesi sekiz ana eğitim ve bilgilendirme odası aracılığıyla bölgenin en büyük konteyner alanında yaşayan depremzedelerin sosyal destek ve gelişim hizmetleriyle yaşam kalitelerinin iyileştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda Hacettepe Üniversitesi, Hayat Holding iş birliği ile her bir odanın hedef kitesine uygun eğitim içerikleri ve günlük eğitim/etkinlik uygulama planları hazırlanmıştır. Tablo 3'te HİYM'i oluşturan sekiz ana eğitim ve bilgilendirme odası, hedef grupları, görevli yapısı, hedef grupları ve verilen hizmetler sunulmaktadır. Bu tabloda yer alan görevli listesi projenin başlangıcında planlanmış görevli listesi olup, zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçlara göre hem odalarda verilen hizmetler hem de görevliler farklılıklar göstermiştir.

HİYM'nde bu odalar dışında bir kütüphane odası ve bir de çamaşır odası bulunmaktadır. Kütüphane odasından konteyner kenti sakinleri kitap okumak, ders çalışmak vb. için yararlanmaktadır. Ayrıca, kütüphaneden ödünç kitap almak da mümkündür. Çamaşırhanede ise, konteyner kent sakinleri ücretsiz olarak sunulan çamaşır yıkama hizmetinden yararlanmaktadır. HİYM'nin ortasında bulunan oyun parkı ise, konteyner kentte bulunan tüm çocuklara açıktır. HİYM'in oda planı ise, EK 3'te verilmektedir.

5. Nicel Araştırma Bulguları

5.1. Konteyner Kentte Yaşayanların Demografik Profili

Samanköy Kaymakamlığı ve AFAD tarafından kurulmuş olan Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde AFAD tarafından tutulan kayıtlara göre 2024 yılı Şubat ayı itibarıyla 4.316'sı erkek; 4.311'i kadın olmak üzere toplam 8.627 kişi yaşamaktadır. Bu nüfusun yaklaşık yüzde 30'u 18 yaşın altındaki çocuklardan; yüzde 6,5'i de 65 yaş üstündeki yaşlılardan oluşmaktadır (Tablo 4 ve Şekil 1). Konteyner kentte yaşayanların ortalama yaşı 31 bulunmuştur.

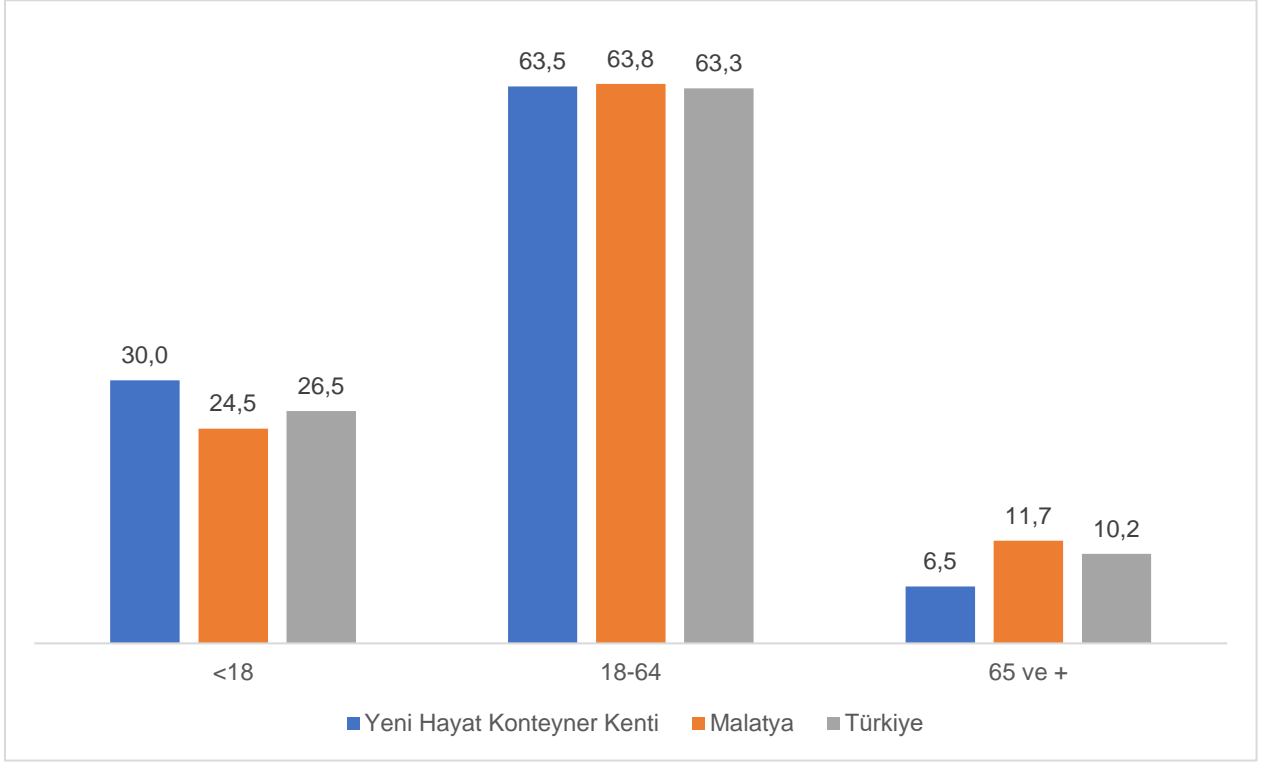
Türkiye nüfusunda yaşlı nüfusun payının yüzde 10,2; 18 yaşın altındaki nüfusun payının da yüzde 26,5 olduğu dikkate alındığında, konteyner kent nüfusunun Türkiye nüfusuna göre oldukça genç bir yaş yapısına sahip olduğu görülmektedir (Şekil 1 ve Şekil 2). Şekil 1'de görüldüğü gibi, Malatya nüfusunun yüzde 24,5'inin 18 yaş altında; yüzde 11,7'sinin 65 yaş ve üstünde yer aldığı düşünüldüğünde, konteyner kent nüfusunun içinde bulunduğu Malatya ilinin nüfusundan da daha genç bir yaş yapısına sahip olduğu görülmektedir. Malatya nüfusunun yaş ortalaması 35; Türkiye nüfusunun yaş ortalaması ise 34'tür (TÜİK, 2024).

Konteyner kapasitesi 3.800 olan kentte yaklaşık 2.500 konteynerde depremden etkilenen kişiler yaşamaktadır. Konteyner kentte yaşayan hanelerin yaklaşık yüzde 95'inin hak sahibi olduğu (deprem sonucunda konutları yıkılmış ya da ağır hasar almış olup devlet tarafından yapılmakta olan konutlar için hak sahipliği belgesine sahip olanlar) değerlendirilmektedir. Konteyner kentte ortalama hanehalkı büyüklüğü 3.6 kişi civarındadır. Konteyner kentteki ortalama hanehalkı büyüklüğü hem Türkiye'deki ortalamadan (3.1) hem de Malatya'daki ortalamadan (3.2) daha yüksektir (TÜİK 2024).

Tablo 4. Konteyner Kentte Yaşayan Nüfusun Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı

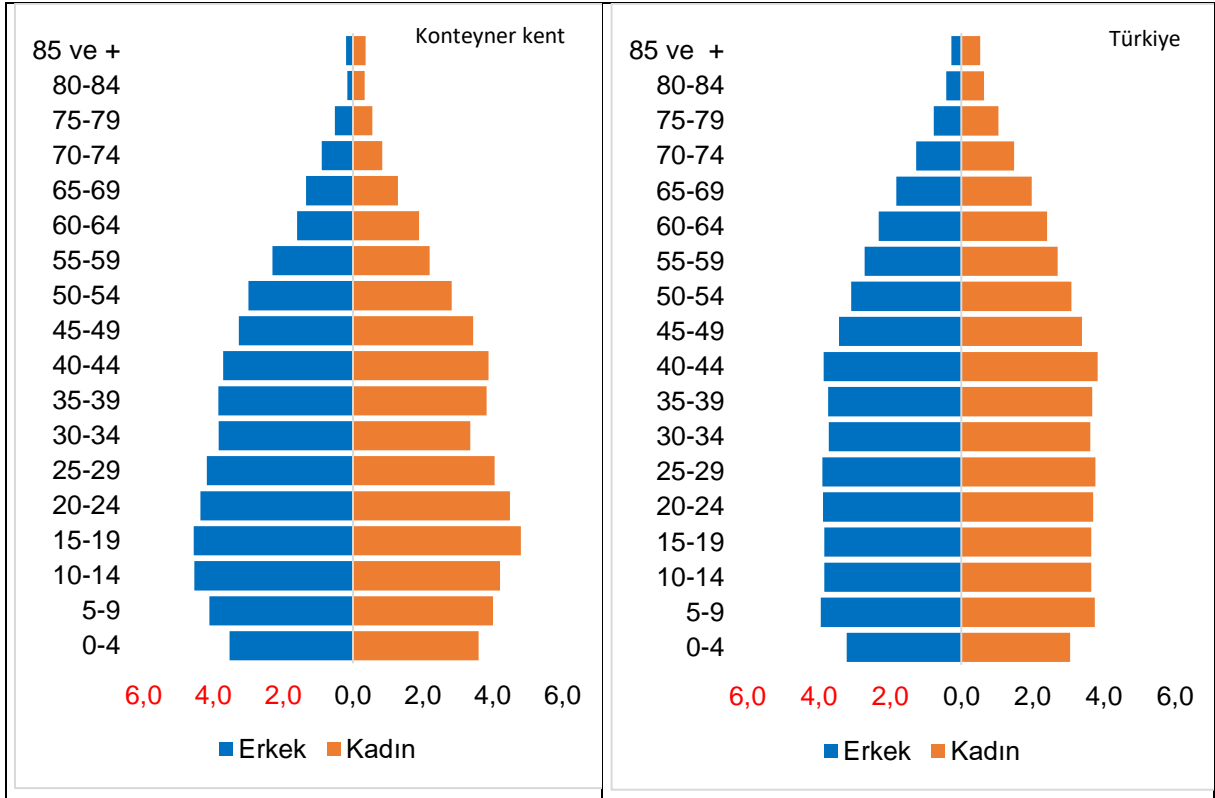
Yaş grubu	Erkek (Nüfus)	Erkek (Yüzde)	Kadın (Nüfus)	Kadın (Yüzde)	Toplam (Nüfus)	Toplam (Yüzde)
0-1	15	0,3	12	0,3	27	0,3
1-4	290	6,7	298	6,9	588	6,8
5-9	355	8,2	346	8,0	701	8,1
10-14	392	9,1	363	8,4	755	8,8
15-17	234	5,4	272	6,3	506	5,9
18-19	160	3,7	143	3,3	303	3,5
20-24	377	8,7	388	9,0	765	8,9
25-29	361	8,4	350	8,1	711	8,2
30-34	332	7,7	290	6,7	622	7,2
35-39	333	7,7	330	7,7	663	7,7
40-44	321	7,4	335	7,8	656	7,6
45-49	282	6,5	297	6,9	579	6,7
50-54	258	6,0	244	5,7	502	5,8
55-59	199	4,6	189	4,4	388	4,5
60-64	138	3,2	163	3,8	301	3,5
65-69	116	2,7	111	2,6	227	2,6
70-74	77	1,8	72	1,7	149	1,7
75-79	45	1,0	48	1,1	93	1,1
80-84	14	0,3	29	0,7	43	0,5
85 ve +	17	0,4	31	0,7	48	0,6
Toplam	4.338	100,0	4.326	100,0	8.664	100,0

Şekil 1. Konteyner Kent ve Türkiye Nüfusunun Yaşlara Göre Yüzde Dağılımı

Kaynak: Türkiye ve Malatya verileri 2023 ADNKS sonuçlarından gelmektedir (TÜİK, 2024)

Şekil 2. Konteyner Kent ve Türkiye Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Kaynak: Türkiye verileri 2023 ADNKS sonuçlarından gelmektedir (TÜİK, 2024)

5.2. HİYM Hizmetlerine Olan Talep

Bu bölümde sunulan analizlerde temel olarak Yeni Hayat Konteyner Kenti'ndeki HİYM'nde faaliyet gösteren odalarda ziyaret bazında tutulan kayıtlar kullanılmıştır. Bu kayıtlar, iki ayrı veri tabanında "ziyaret eden kişi ve ziyaret tarihi" ile "ziyaret eden kişi ve hizmet alınan oda" bilgilerini içermektedir. Nicel verileri analize hazır hale getirmek için HİYM hizmetlerinin alındığı ay bilgisi kullanılarak bu hizmetleri kullananların Kasım 2023-Nisan 2024 dönemi boyunca aylık olarak ziyaret sayıları hesaplanmıştır. Ayrıca "ad-soyad" bilgisi mümkün olduğunca tutarlı hale getirilerek tekrar eden kayıtların tespiti mümkün olmuştur ve kişi bazında analizlere uygun hale getirilmiştir. Bu yapılmaya göre, nicel çalışmanın analiz birimlerini HİYM'nde hizmet sunan odalardan "hizmet alan kişiler" ve bu odalara yapılan "ziyaretler" oluşturmaktadır.

Tablo 5'te Kasım 2023-Nisan 2024 dönemi boyunca HİYM'ne yapılan ziyaretlere ilişkin kayıt verileri sunulmaktadır. Bu sürede toplam 2.566 kişi HİYM'ni 16.497 kez ziyaret ederek merkezdeki odalarda sunulan çeşitli hizmetlerden yararlanmışlardır. Bu verilere göre kişi başına ortalama ziyaret sayısı 6.43 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, merkezde hizmet sunan odalara yapılan ziyaretlerin genellikle aynı kişiler tarafından yapıldığı gözlemini doğrulamaktadır.

Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde AFAD tarafından tutulan kayıtlara göre 2024 yılı Mart ayı itibarıyla 8.664 kişinin yaşadığı düşünüldüğünde, konteyner kent genelinde HİYM hizmetlerinden yararlanma oranı yaklaşık yüzde 30 olarak hesaplanmıştır. Başka bir ifadeyle, konteyner kentte yaşayan her 10 kişiden 3'ü merkezde sunulan hizmetlerden çalışmaya dahil edilen dönemde en az bir kez yararlanmışlardır (Tablo 5).

Tablo 5. Kasım 2023-Nisan 2024 Döneminde HİYM'ne Yapılan Ziyaretler

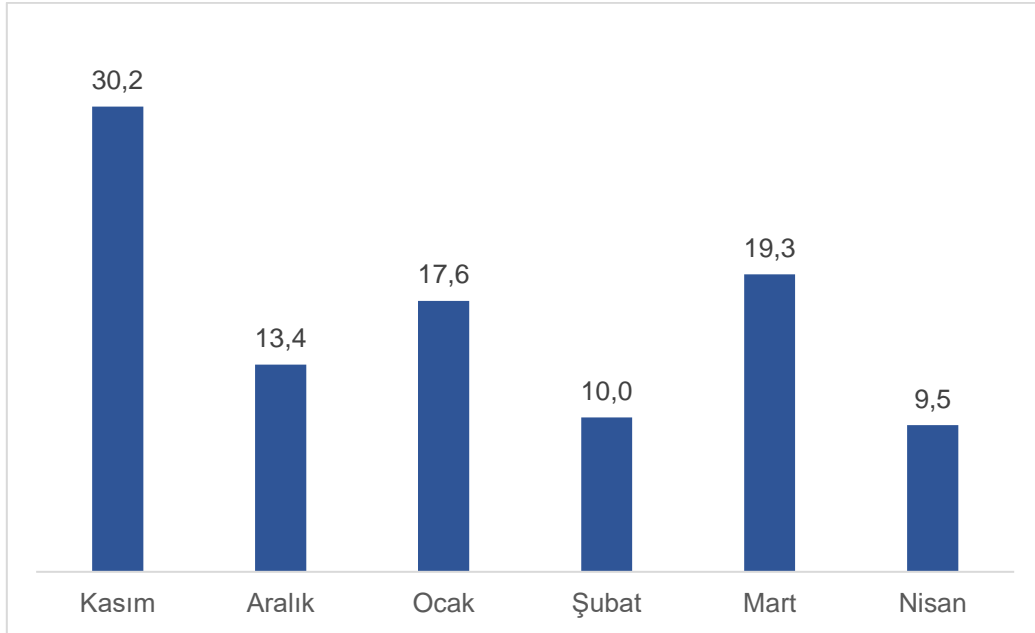
HİYM'ne yapılan ziyaret sayısı	16.497
HİYM'nden yararlanan kişi sayısı	2.566
Konteyner kentte yaşayan nüfus büyüklüğü (Mart 2024)	8.664
HİYM'nden yararlanma oranı (yüzde)	29,6
Kişi başına ortalama ziyaret sayısı (En az bir kez ziyaret edenler için)	6.43

Tablo 6'da HİYM hizmetlerinden ilgili dönem boyunca yararlanan kişilerin aylara ve ziyaret sayılarına göre yüzde dağılımı ve sayıları sunulmaktadır. HİYM'nde sunulan hizmetlerden yararlanan kişilerin aylara göre yüzde dağılımına bakıldığında, en yüksek yararlanma oranının yüzde 30 ile Kasım ayında, en düşük yararlanma oranının ise yüzde 10 ile Şubat ve Nisan aylarında olduğu görülmektedir. Aralık ayında yüzde 13 olan katılım oranı, Ocak ayında yüzde 18'e yükselmiştir. Bu artışta, HİYM'in resmi açılışının (14 Aralık 2023) etkisi olduğu düşünülmektedir. 2024 yılı Mart ayında ise, merkezde faaliyet gösteren odalardan hizmet alanların oranı Şubat ayında hizmet alanların oranının neredeyse iki katına ulaşmıştır (yüzde 19) (Şekil 3).

Tablo 6. HİYM Hizmetlerinden Yararlananların Aylara ve Ziyaret Sayılarına Göre Yüzde Dağılımı

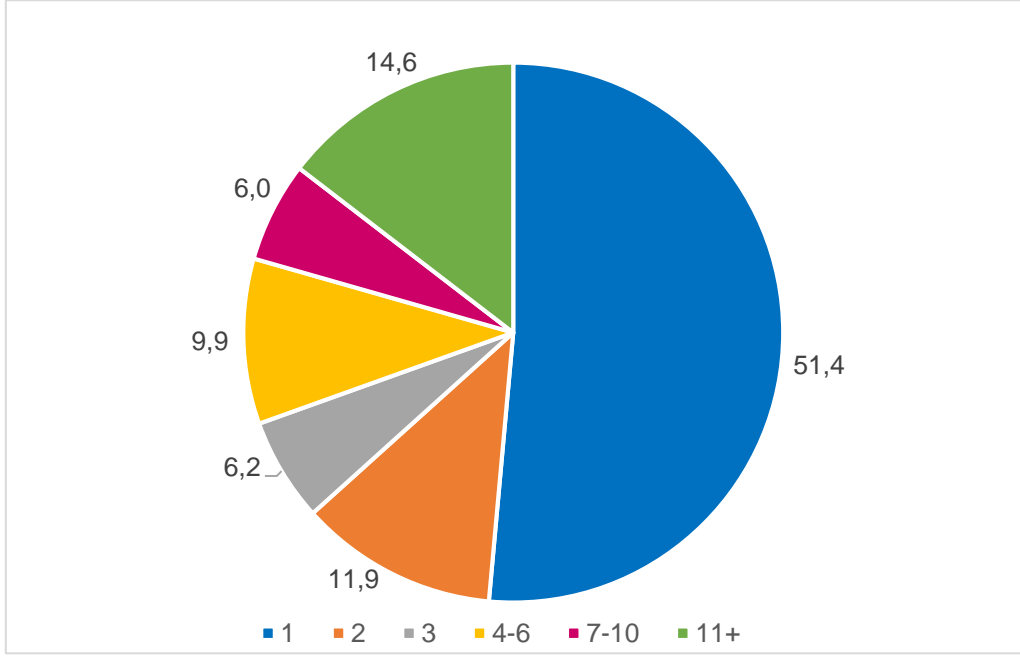
	Yüzde	Kişi sayısı
Ziyaret ayı		
Kasım	30,2	774
Aralık	13,4	345
Ocak	17,6	451
Şubat	10,0	257
Mart	19,3	495
Nisan	9,5	244
Ziyaret sayısı		
1	51,4	1.320
2	11,9	305
3	6,2	159
4-6	9,9	254
7-10	6,0	154
11 ve üzeri	14,6	374
Toplam	100,0	2.566

Şekil 3. HİYM Hizmetlerinden Yararlanan Kişilerin Aylara Göre Yüzde Dağılımı

Şekil 4'te HİYM hizmetlerinden yararlananların 6 aylık dönemde merkeze yaptıkları ziyaretlerin sıklığının yüzde dağılımı görülmektedir. HİYM'ndeki odalarda tutulan kayıtlar, HİYM hizmetlerinden yararlananların yarısından fazlasının ilgili dönemde yalnızca bir kez hizmet aldığını göstermektedir (yüzde 51). Hizmetlerden yararlananların yüzde 12'si odalardan iki kez yararlanırken yüzde 6'sı ise toplamda üç kez yararlanmıştır. Bu dönemde odaları 4-6 kez ziyaret edenlerin oranı yüzde 10'a ulaşmaktadır. Aynı dönemde, HİYM'nde sunulan hizmetlerden yararlanan kişilerin yaklaşık yüzde 15'i ise oldukça sık (11 veya daha fazla kez) yararlanmıştır (Şekil 4).

Şekil 4. HİYM Hizmetlerinden Yararlanan Kişilerin Ziyaret Sayılarına Göre Yüzde Dağılımı

Tablo 7’de Kasım 2023-Nisan 2024 dönemi boyunca HİYM’nde faaliyet gösteren odalara yapılan toplam 16.497 ziyaretin aylara göre yüzde dağılımı ve bu ziyaretlerin sıklığının yüzde dağılımı sunulmaktadır. HİYM hizmetlerinden yararlanmak için merkez bünyesindeki odalara yapılan ziyaretlerin çoğunu 3.715 ziyaret ile Ocak ayında yapılan ziyaretler oluşturmaktadır (yüzde 23). Daha önce de belirtildiği gibi ziyaret sayısının artışında 2023 yılı Aralık ayı ortasında yapılan resmi açılışın etkisinin olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan, HİYM hizmetlerinden yararlanmak üzere 2023 yılı Kasım ve Aralık aylarında yapılan ziyaretlerin oranları ise, sırasıyla yüzde 15 ve yüzde 13 olup, tüm ziyaretlerin yüzde 28’ini oluşturmaktadır. HİYM hizmetlerinden yararlanmak için merkeze Şubat ve Mart aylarında yapılan ziyaretlerin oranı yüzde 19-20 düzeyindeyken bu oran Nisan ayında 1.589 ziyaret ile yüzde 10’a gerilemiştir (Şekil 5).

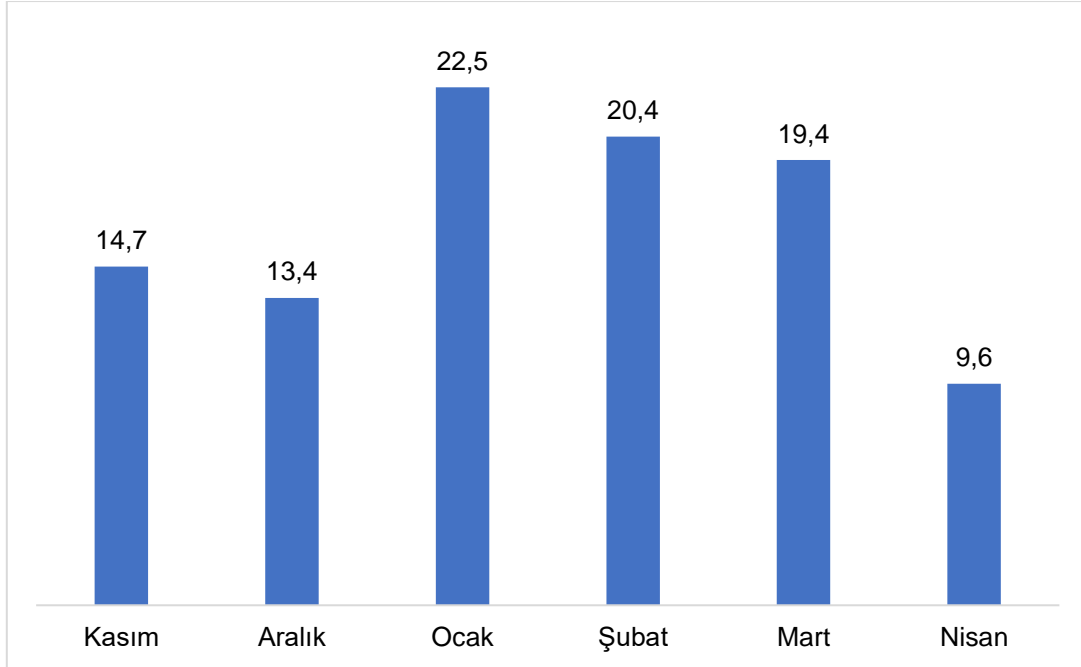
Hem HİYM hizmetlerinden yararlananlar düzeyinde hem de bu hizmetlerden yararlanmak üzere yapılan ziyaretler düzeyinde yapılan analizlerde, Nisan ayında bir azalma görülmektedir. Bu azalma, konteyner kentte yaşayanların HİYM hizmetlerinden yararlanmak için merkeze daha az talep göstermesinden değil, Nisan ayında HİYM’nin bayram nedeniyle bir hafta kapalı kalması ve her gün Ankara-Malatya ve Malatya-Ankara uçuşu olan Anadolu Jet’in Ajet’e dönüşmesi sürecinde Ankara-Malatya ve Malatya-Ankara uçuşlarının tarihlerinde yaşanan belirsizliklerden kaynaklanmıştır.

Tablo 7. HİYM Hizmetlerinden Yararlanmak Üzere Yapılan Ziyaretlerin Aylara ve Sayısına Göre Yüzde Dağılımı

Ziyaret ayı	Yüzde	Ziyaret sayısı
Kasım	14,7	2.431
Aralık	13,4	2.206
Ocak	22,5	3.715
Şubat	20,4	3.362
Mart	19,4	3.194
Nisan	9,6	1.589
Toplam	100,0	16.497

	Ziyaret sayısı (yüzde)				
	1	2	3	4	5 ve üzeri
Kasım	15,4	9,3	8,6	9,2	57,4
Aralık	11,8	7,1	6,4	6,9	67,9
Ocak	9,0	6,5	5,5	5,7	73,3
Şubat	9,0	6,1	6,8	5,1	73,0
Mart	16,8	6,6	5,9	5,3	65,4
Nisan	23,3	9,7	7,0	6,0	54,0
Toplam	8,0	3,7	2,9	2,7	82,7

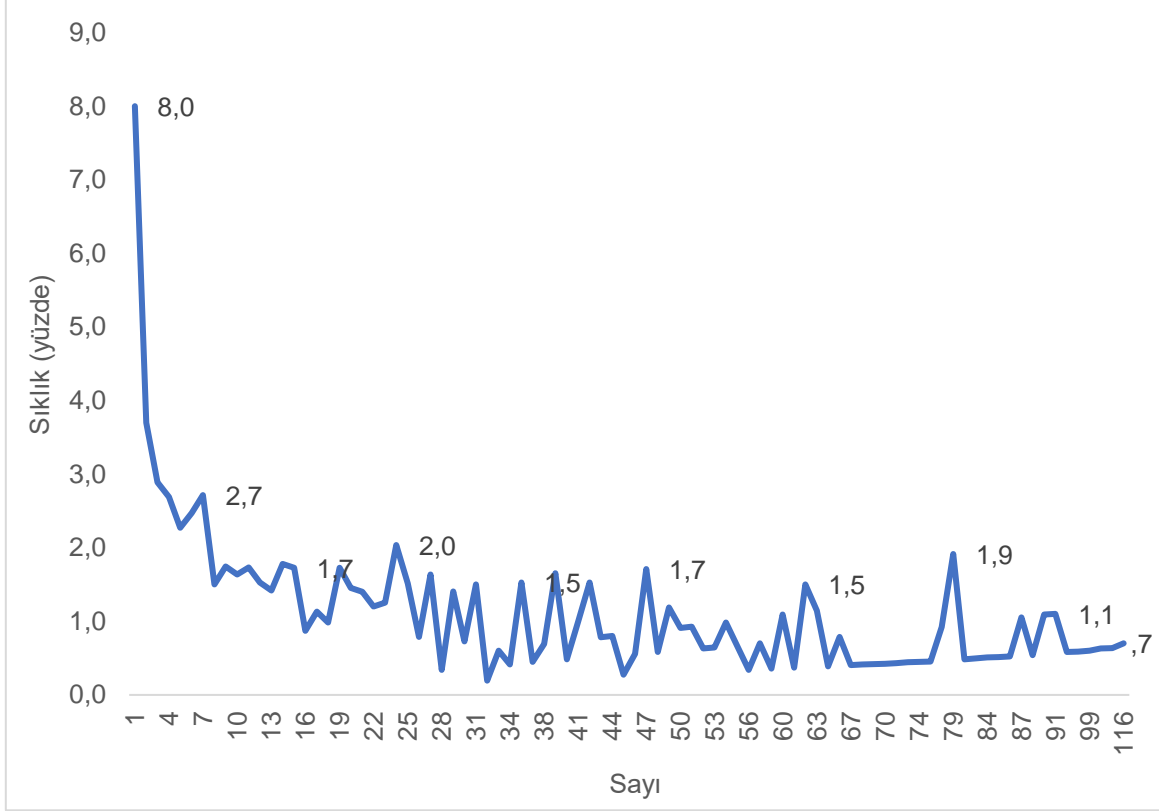
Şekil 5. HİYM'ndeki Odalara Yapılan Ziyaretlerin Aylara Göre Yüzde Dağılımı

Şekil 6'da Kasım 2023-Nisan 2024 dönemi boyunca HİYM hizmetlerinden yararlanmak üzere yapılan ziyaretlerin sıklığının yüzde dağılımı görülmektedir. Buna göre, tüm ziyaretlerin yüzde 8'ini bu dönem boyunca sadece bir kez yapılan ziyaretler oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle, yapılan ziyaretlerin yüzde 90'ından fazlasını HİYM hizmetlerinden yararlanan kişilerin iki veya daha çok kez gerçekleştirdikleri ziyaretler oluşturmaktadır. Bu sonuç, HİYM

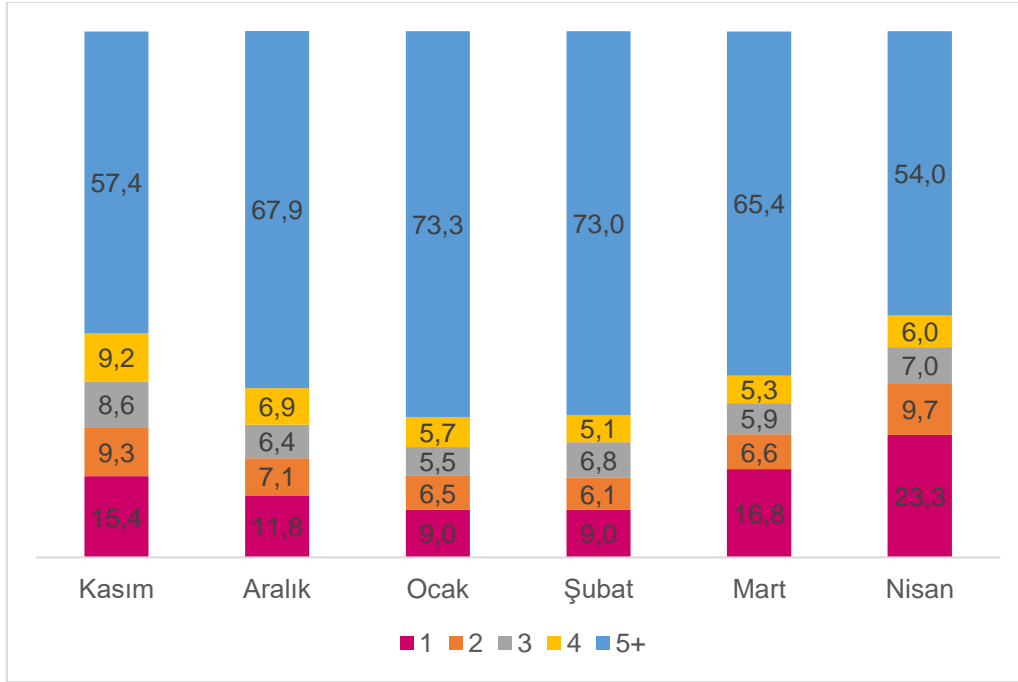
hizmetlerinden yararlananlar düzeyinde yapılan analizlerin sonuçları arasında olan HİYM hizmetlerinden genellikle aynı kişilerin yararlandığı bilgisini desteklemektedir. Ayrıca, merkez bünyesinde hizmet sunan odalara yapılan ziyaret sayıları ve çalışma dönemi birlikte düşünüldüğünde bu dönemde HİYM hizmetlerinden düzenli bir şekilde yararlanan kişilerin olduğu söylenebilir (Şekil 6).

Şekil 6. HİYM'ndeki Odalara Yapılan Ziyaretlerin Sıklığının Yüzde Dağılımı

Kasım 2023-Nisan 2024 dönemindeki her ay için HİYM hizmetlerinden yararlanmak üzere yapılan ziyaretlerin yarısından fazlasını 5 ve daha çok kez merkeze başvuran kişilerin ziyaretleri oluşturmaktadır. Bu oran, Nisan ayı için hesaplanan yüzde 54 ile; Ocak ve Şubat ayları için bulunan yüzde 73 değerleri arasında değişmektedir. Aynı ay içinde yalnızca bir kez yapılan ziyaretlerin oranı 2023 yılı Kasım ayında (yüzde 15) 2024 yılı Şubat ayına (yüzde 9) göre daha yüksektir. Mart ayında bu oran, Şubat ayındaki oranın (yüzde 9) neredeyse iki katına yükselmiştir (yüzde 17). Daha sonra da Nisan ayında ise yüzde 23'e ulaşmıştır. Merkez bünyesinde faaliyet gösteren odalara iki kez yapılan ziyaretlerin oranı 2023 yılı Kasım ayında yüzde 9 iken, Aralık-Mart ayları arasında yüzde 6-7 seviyelerinde durağanlaşmıştır. 2024 yılı Nisan ayında HİYM hizmetlerinden yararlanmak üzere iki kez yapılan ziyaretlerin oranı yüzde 10'a yükselmiştir. Aynı ay içerisinde üç kez yapılan ziyaretlerin payı 2024 yılı Ocak ayından bu yana yüzde 6-7 seviyesinde; dört kez yapılan ziyaretlerin oranı ise yüzde 5-6 seviyesindedir (Şekil 7).

Şekil 7. HİYM Hizmetlerinden Yararlanmak Üzere Yapılan Ziyaretlerin Sıklığının Aylara Göre Yüzde Dağılımı

HİYM hizmetlerinden yararlanmak üzere yapılan ziyaretlerin odalara göre yüzde dağılımı ve odaların aylara göre kullanılma yoğunluğu ziyaret eden kişi ve ziyaret edilen oda bilgisini içeren kayıtlar kullanılarak elde edilmiştir. Bu kayıtlarda yer alan oda bilgisinde az da olsa merkez bünyesinde hizmet sunan odaların isimleri yerine sunulan faaliyetlerin isimlerinin kaydedildiği görülmüştür. Bu nedenle, ilgili faaliyetler veri analizi öncesinde ilişkili olduğu oda isimleriyle birleştirilmiştir. Buna göre, mamografi hizmeti anne ve bebek destek odasında sunulan hizmetlerle; dil terapisi ve fizyoterapi hizmetleri ergoterapi odasında sunulan hizmetlerle; kitap okuma, kodlama, okuma-yazma ve satranç faaliyetleri ise sosyal destek odasındaki hizmetlerle birleştirilmiştir.

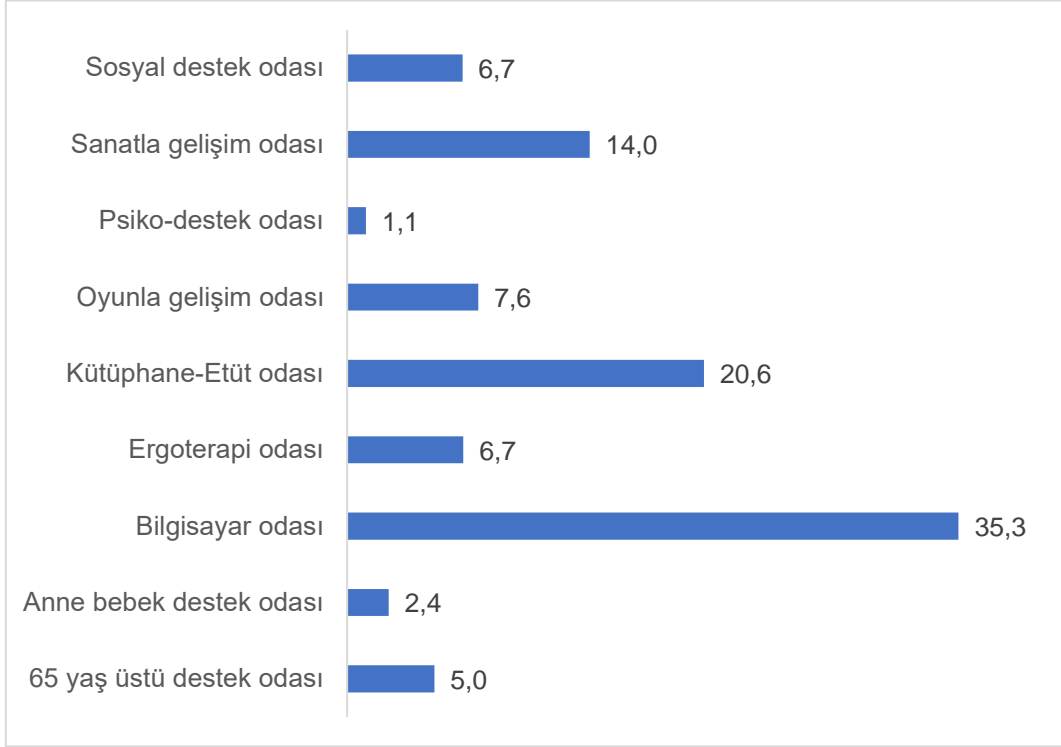
Tablo 8’de HİYM hizmetlerinden yararlanmak üzere yapılan ziyaretlerin odalara göre yüzde dağılımı ve oda düzeyinde ziyaret sayıları sunulmaktadır. 2023 yılı Kasım ayı ve 2024 yılı Nisan ayı arasında yapılan ziyaretler en çok 5 binin üzerinde ziyaretle bilgisayar odasına yapılmıştır. İkinci sırada 3 bine yakın ziyaret ve yüzde 21 kullanım oranıyla kütüphane ve etüt odası gelirken üçüncü sırayı yaklaşık 2 bin ziyaret ve yüzde 14 kullanım oranıyla sanatla gelişim odası almaktadır. Altı aylık dönem boyunca en az kullanılan odalar ise psiko-destek odası (yüzde 1) ve anne ve bebek destek odasıdır (yüzde 2). 65 yaş üstü özel destek odası yüzde 5, ergoterapi odası yüzde 7, sosyal destek odası yüzde 7 ve oyunla gelişim odası yüzde 8 seviyesinde bir kullanım oranına sahiptir. Yüzde 8 kullanım oranı olan oyunla gelişim odasına konteyner kentte yaşayanlar tarafından 1,000 kişinin üzerinde ziyaret yapılmıştır (Tablo 8 ve Şekil 7). Oda düzeyinde yapılan analizlerin sonuçları yorumlanırken, çalışma dönemindeki bazı haftalarda HİYM hizmetlerinin sunulduğu odalarda Hacettepe Üniversitesi personelinin görevlendirilememiş olmasının dikkate alınması gerekmektedir.

Tablo 8. HİYM Hizmetlerinden Yararlanmak Üzere Yapılan Ziyaretlerin Odalara Göre Yüzde Dağılımı

Odalar	Yüzde	Ziyaret sayısı
65 yaş üstü özel destek odası	5,0	721
Anne ve bebek destek odası	2,4	343
Bilgisayar odası	35,3	5.051
Ergoterapi odası	6,7	960
Kütüphane ve etüt odası	20,6	2.948
Oyunla gelişim odası	7,6	1.084
Psiko-destek odası	1,1	156
Sanatla gelişim odası	14,0	2.005
Sosyal destek odası	6,7	953
Toplam*	100,0	14.221

*Toplam ziyaret sayısındaki farklılık, analizlerin ziyaret bazında oda bilgisini içeren veri seti kullanılarak yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 7. HİYM Hizmetlerinden Yararlanmak Üzere Yapılan Ziyaretlerin Odalara Göre Yüzde Dağılımı

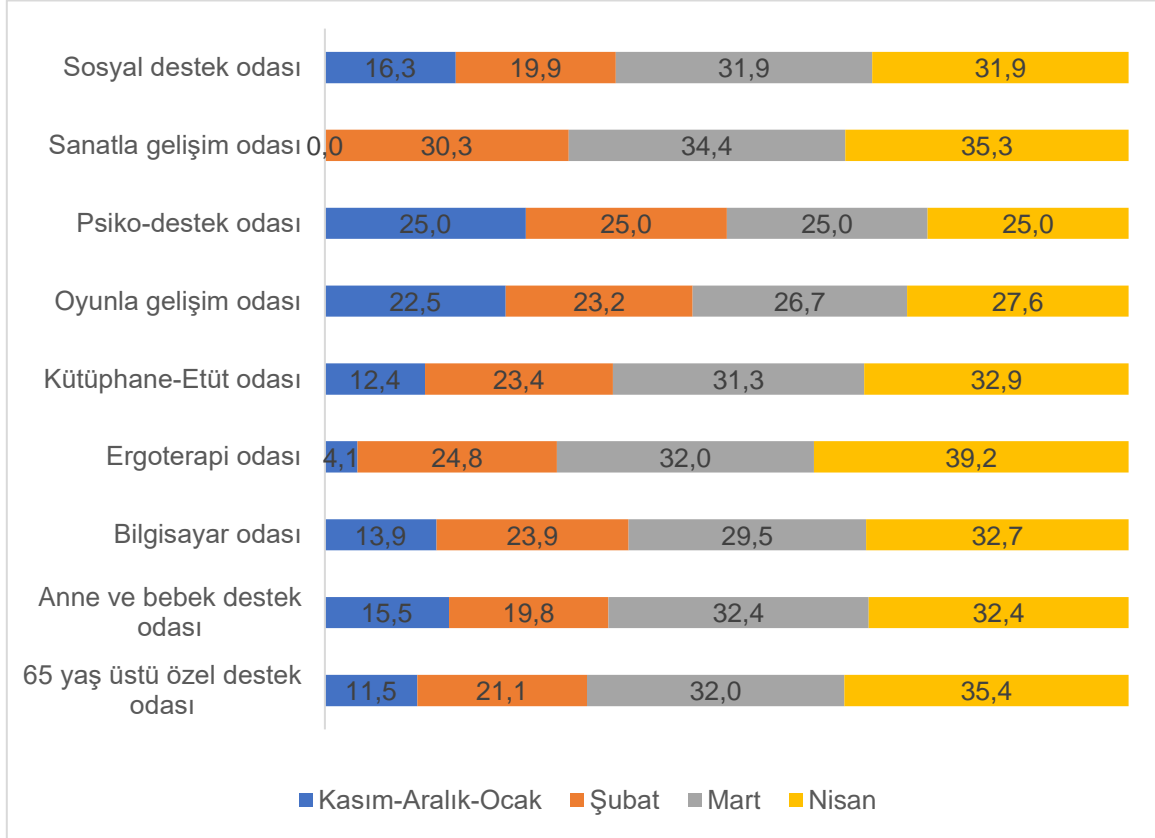
Tablo 9'da ise HİYM hizmetlerinin sunulduğu odalarda tutulan kayıtlara göre, odalara yapılan ziyaretlerin aylara göre yüzde dağılımı sunulmaktadır. Sonuçlara göre, hemen her odanın kullanım yoğunluğu 2023 yılı Kasım ayından bu yana artmaktadır. Konteyner kentte yaşayanlar tarafından en sık kullanılan oda olan bilgisayar odası Kasım ayında yüzde 14 oranında kullanılırken, Nisan ayında bu oran yüzde 33'e yükselmiştir. Benzer şekilde, Nisan ayında ergoterapi odasının kullanım oranı (yüzde 39) Kasım ayına göre daha yüksektir (yüzde 25). 2024 yılı Mart ve Nisan aylarında oyunla gelişim odası yüzde 27-28 düzeyinde, sosyal destek odası yüzde 32 düzeyinde, sanatla gelişim odası yüzde 34-35 düzeyinde, kütüphane-etüt odası ise yüzde 31-33 düzeyinde kullanılmıştır. Psiko-destek odasının kullanım oranının zaman içinde neredeyse hiç değişmediği görülmektedir (yüzde 25) (Şekil 8).

Tablo 9. HİYM Hizmetleri Kullanımının Odalara ve Aylara Göre Yüzde Dağılımı*

	Kasım- Aralık-Ocak*	Şubat	Mart	Nisan	Toplam	Ziyaret sayısı
Odalar						
65 yaş üstü destek odası	11,5	21,1	32,0	35,4	100,0	721
Anne-bebek destek odası	15,5	19,8	32,4	32,4	100,0	343
Bilgisayar odası	13,9	23,9	29,5	32,7	100,0	5.051
Ergoterapi odası	4,1	24,8	32,0	39,2	100,0	960
Kütüphane-etüt odası	12,4	23,4	31,3	32,9	100,0	2.948
Oyunla gelişim odası	22,5	23,2	26,7	27,6	100,0	1.084
Psiko-destek odası	25,0	25,0	25,0	25,0	100,0	156
Sanatla gelişim odası	0,0	30,3	34,4	35,3	100,0	2.005
Sosyal destek odası	16,3	19,9	31,9	31,9	100,0	953
Toplam	3.444	4.385	4.711	1.681	14.221	14.221

*HİYM hizmetlerinin sunulduğu odalarda tutulan kayıtlar ilk 3 ay için toplu olarak değerlendirilebilmiştir.

Şekil 8. HİYM Hizmetleri Sunulan Odaların Kullanımının Aylara Göre Yüzde Dağılımı

5.3. HİYM Hizmetlerine Talep Gösterenlerin Demografik Profili

HİYM hizmetlerinden yararlananların demografik profillerini ortaya çıkarmak için tekrar ziyaretleri kaldırılarak oluşturulan HİYM hizmetlerinden yararlananların verisi ile Mart ayı itibarıyla konteyner kentte yaşayanların cinsiyet ve yaş bilgisinin bulunduğu verinin birleştirilmesi gerekmektedir. Verileri birleştirmek için kullanılacak tek ortak değişkenin kişinin "ad-soyad" bilgisi olması ve veri setlerinde bu bilgide bazı tutarsızlıklar tespit edilmesi nedeniyle önemli oranda kayıp veriyle karşılaşmıştır. Ancak yine de, birleştirilmiş veriden

yapılan analizler sonucunda HİYM hizmetlerinden yararlananların demografik profili ile ilgili bilgi edinmek mümkün olmuştur.

Tablo 10'da HİYM hizmetlerinden yararlananların cinsiyet ve yaş dağılımları verilmiştir. Buna göre HİYM hizmetlerinden yararlananların yarısından fazlasını (yüzde 54) 5-14 yaş aralığındaki çocuklar oluşturmaktadır. HİYM'nde verilen hizmetleri kullananlar arasında 15-24 yaşlarındaki gençlerin payı ise, yüzde 12 düzeyindedir. HİYM hizmetlerinden yararlananların yüzde 69'unu 18 yaş altı çocuklar, yüzde 27'sini 18-64 yaş aralığındaki yetişkinler, sadece yüzde 5'ini ise yaşlılar oluşturmaktadır. Ayrıca, HİYM hizmetlerinden yararlanan kadınların oranı (yüzde 58) erkeklere göre (yüzde 42) daha yüksektir. Cinsiyet dağılımını daha iyi yansıtmak için, HİYM hizmetlerini kullananlar arasında 18 yaş ve üzerindeki cinsiyet dağılımına bakıldığında, kadınların oranının yüzde 73'e yükseldiği görülmektedir.

Tablo 10. HİYM Hizmetlerinden Yararlananların Cinsiyet ve Yaş Dağılımı

Değişkenler	Yüzde	Sayı
Cinsiyet (Tüm yaşlar)		
Kadın	57,6	559
Erkek	42,4	412
Yaş		
<5	8,1	79
5-9	25,2	245
10-14	28,5	277
15-17	6,7	65
18-19	2,7	26
20-24	2,6	25
25-34	6,3	61
35-44	6,4	62
45-54	4,9	48
55-64	3,6	35
65 yaş ve +	4,9	48
Toplam	100,0	971
Cinsiyet (18 ve + yaşlar)		
Kadın	73,1	223
Erkek	26,9	82
Toplam*	100,0	305

*Toplam ziyaret sayısındaki azalma, veri setleri birleştirilirken oluşan kayıp veriden kaynaklanmaktadır.

HİYM'nde verilen hizmetlerden yararlanan nüfusun konteyner kent nüfusuna göre oldukça genç bir yaş yapısına sahip olduğu görülmektedir. HİYM'ndeki hizmetleri kullananlar arasında 18 yaş altındaki nüfusun payı (yüzde 69) konteyner kentte yaşayan 18 yaş altı nüfusun payınının (yüzde 30) iki katından daha fazladır. Çalışma çağındaki (18-64 yaş) nüfusun payı HİYM'ndeki hizmetleri kullananlar arasında yüzde 27 iken, konteyner kent genelinde yüzde 64'tür. HİYM'ndeki hizmetlerden yararlananlar arasında yüzde 5 olan yaşlı nüfusun payının konteyner kent genelinde bu orana yakın (yüzde 7) olduğu görülmektedir.

6. Nitel Araştırma Bulguları

Derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmelerinin sonuçları, nitel analizlerde ortaya çıkan kavramlar ve mekanizmalar aracılığı ile ortaya konulacaktır. Bu kapsamda, nitel analizlerden elde edilen bulgular sekiz alt başlıkta sunulmaktadır. İlk alt başlıkta hizmet verenlerin, kamu yöneticilerinin ve HİYM ile Hayat Holding temsilcilerinin gözünden konteyner kentte yaşayan nüfusun nitelikleri ortaya konulmaktadır. İkinci alt başlıkta, hizmet verenler ve HİYM ve Hayat Holding temsilcilerinin gözünden HİYM'ndeki hizmetlere kimlerin talep gösterdiği tartışılmaktadır. Daha sonraki alt başlıklarda ise, yararlanıcı gruplar özelinde Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin bireysel ve sosyal etkileri ile ilgili bulgular sunulmaktadır.

6.1. Konteyner Kentte Yaşayanların Profili

Hacettepe Üniversitesi'nin farklı odalarda hizmet sunduğu HİYM, coğrafik olarak Yeni Hayat Konteyner Kenti'nin merkezinde yer almaktadır. Malatya geneline göre konteyner kentte daha çok sosyo-ekonomik ve eğitim seviyesi daha düşük bir nüfusun yaşadığı görülmektedir. Yapılan görüşmelerde, bu husus birçok katılımcı tarafından gündeme getirilmiştir. Katılımcılardan birisi “...*tabiri caizse depremden sonra hiçbir yere kaçamamış insanların yaşadığı bir konteyner kent...*” ifadesini kullanmıştır.

“...*konteyner kent, Malatya ilindeki hali hazırda yani depremden de önce aslında sosyo-ekonomik olarak en dezavantajlı, eğitim düzeyi en düşük ve tabiri caizse depremden sonra hiçbir yere kaçamamış insanların yaşadığı bir konteyner kent...*” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Bir hizmet veren konteyner kentte yaşayanların niteliğini tanımlarken “...*buradaki vatandaşların kahir ekseriyeti ...gündelik veyahut da asgari ücret seviyesinde işlerde çalışan insanlar...*” ifadesini kullanmıştır.

“...*genelde ... burada ... vatandaşlarımız daha çok ... sosyo-ekonomik olarak daha böyle düşük imkanlara sahip vatandaşlarımız ... buradaki vatandaşların kahir ekseriyeti dediğim gibi böyle gündelik veyahut da asgari ücret seviyesinde işlerde çalışan insanlar. Tek tük memur falan da var ama ... genelde dediğim gibi böyle sosyo-kültürel olarak daha alt seviyede vatandaşlarımızın kaldığı, hani sadece hayatı gündelik idame ettirebilecek ekonomik şartlara sahip vatandaşlarımız genelde yani...*” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Malatya'yı daha önceden bilen bir başka hizmet veren konteyner kentte yaşayanların Malatya'nın sosyoekonomik seviyesi düşük olan konteyner kentin kurulduğu alana yakın mahallelerden geldiğini belirterek, bu grup içinde suç oranlarının da yüksek olduğuna işaret etmiştir. Bir başka katılımcı, konteyner kente yerleştirilenlerin farklı sosyokültürel ve etnik yapılardan gelen bireylerden oluştuğunu vurgularken, aynı zamanda, farklı yerleşim yerlerinden gelen bireylerden de oluştuğunu ifade etmiştir.

“...*Malatya'nın hani daha önceden de bilenler bilir hani çevre yolunun altı dediğimiz bir kesim vardı. Genelde oradaki insanlar oraya toplanmış. Çünkü kurulan konteyner kent oraya daha yakın olduğu için, çoğunluk belli bir bölgeden kesinlikle daha çok Malatya'nın daha*

sosyoekonomik düzeyi düşük, suç oranı yüksek bölümden geldiği için orada öyle bir... kaos oluşmuştu ilk başlarda...” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...sosyokültürel olarak farklı grupların da burada yer aldığını süreç içerisinde deneyimledik, gördük. Ama hepsi depremden etkilenmiş insanlar. Farklı etnik gruplardan, farklı sosyo-kültürel yapılardan insanlar olduğunu biliyorum ama büyük bir çoğunluğun ... yakın bölgelerden depremden etkilenmiş gelenler, başka illerden gelenler olduklarını biliyoruz...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Konteyner kentteki nüfusun nitelikleri ortaya konulurken, Yeni Hayat Konteyner Kenti'nin en son kurulan konteyner kent olması nedeniyle, bu konteyner kente yerleşenlerin daha önce kent içinde kurulan diğer konteyner kentlere yerleşemeyen daha düşük sosyoekonomik seviyeye sahip kişilerden oluştuğuna vurgu yapılmıştır.

“...burası en büyük konteyner kent ... dolayısıyla burası da en sona doğru açıldığı için şimdi oradaki insanı yerleştirmiş zaten sosyoekonomik düzeyi olan insanı, öbürünü de yerleştirilmiş öbür tarafa da yani bir sürü alanlar var bu dediğim alanlar fazla fazla ... geriye kalan kim kaldı? Kendi mahallesine kaçak bir şekilde çadırlar kuranlar yani kendi imkanlarıyla çadır kuranlar. Kendi çadır kentlerinde kalanlar ... ondan sonra hiçbir şekilde evi olmayanlar kiracılar ondan sonra bu çingene dediğimiz zaten hiçbir şekilde evleri olmayan zaten yerleşik hayata adapte olmayan insanlar...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

Bu kapsamda, Konteyner kentte 200 civarındaki konteynerde yaşadıkları bilinen Romanların konteyner kentin düşük sosyo-ekonomik ve eğitim seviyesinin önemli bir göstergesi olduğu beyan edilmiştir. Sosyo-ekonomik ve eğitim seviyesinin düşüklüğünü gösteren bir başka tespit de konteyner başına düşen çocuk sayısının oldukça fazla olmasıdır.

“...ailelerin çok fazla çocuğu var, küçük çocuklar ve işte 20, 21 metre kare olduğu söyleniyor konteynerlerin. Mesela bir konteyner evde 7, 8 kişi yaşıyor...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Eğitim seviyesinin düşük olduğuna işaret eden bir başka durum da, Hacettepe Üniversitesi tarafından okuma yazma bilmeyen kadınlara yönelik olarak açılan kurslara olan yüksek taleptir. Bu talebin sadece yaşlı kadınlardan gelmediği, genç kadınların da bu kurslara katıldıkları vurgulanmıştır. Bu kapsamda, başka bir hizmet veren, konteyner kentte asayiş sorunları olduğu; madde kullanımının ve fuhuşun olabileceği; sağlık okur-yazarlığının düşük olduğuna ilişkin bilgilerin önceden yetkili kurumlar tarafından kendilerine iletildiğine işaret etmiştir.

“...bizim gittiğimiz dönemde kadınların okuma-yazma ihtiyacının var olduğu o kadar ortaya çıktı... hocalar... orada okuma-yazma öğretmeye başladı... Bir tanesi, 26 yaşında iki çocuğu var ama okuma hevesi çok içinde kalmıştı...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...genel olarak konteyner kentte bir ... asayiş sorunu olduğu bana iletilmişti, işte madde ve uyuşturucu bağımlılığı olabildiğini, fuhuş olabildiğini, ...polis ve idari amirlerle yaptığım görüşmelerde bana iletilmişlerdi. ...sağlık düzeyi de düşük bir topluluk, tabii ki sağlık okuryazarlığı düşük, sağlık hizmetine ulaşmaları çok zor, oradaki aile sağlık merkezinin

kapasitesi çok ... kısıtlı. Kronik hastalık yönetimi açısından, onun için ciddi sıkıntıları olan bir topluluk...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

6.2. HİYM’nde Verilen Hizmetlere Talep Gösterenler

EDA kapsamında hizmet verenler, idareciler ve koordinatörlerle yapılan derinlemesine görüşmelerde ve odak grup görüşmelerinde, Hacettepe Üniversitesi’nin HİYM’nde verdiği hizmetlerden kimlerin yararlandığı da tartışılmıştır. Bu görüşmelerde, katılımcılar söz konusu hizmetlere olan talebin daha çok küçük çocuğu olan annelerden, farklı yaş gruplarındaki çocuklardan geldiğini beyan etmişlerdir. Ayrıca, genç kadınlar, erişkin kadınlar ve yaşlı kadınlardan da önemli bir talep olduğu vurgulanırken genel olarak erkeklerin özel olarak da genç ve erişkin erkeklerin bu hizmetlere olan talebinin düşük olduğunu vurgulamışlardır.

Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu izah ederken küçük çocuğu olan annelerin hizmetlere olan talebinin yüksek olmasını, HİYM’nde hem anneler hem de çocuklar için verilen hizmetlerin bir arada verilmesiyle; annelerin ve küçük çocukların aynı zamanda farklı faaliyetlere katılabilmesiyle açıklamıştır. Bu durum, annelerin çocuklarını kendileri de oradayken güven içinde HİYM’ndeki faaliyet yürütülen odalardaki çalışanlara emanet ettiklerini göstermesi açısından önemli bulunmuştur.

“...Özellikle kadınlar, çocuklar ve gençler HİYM’i ziyaret eden kişileri oluşturuyor ve pek çok aile aslında aile olarak HİYM’in tüm hizmetlerinden faydalanır hale geldi. İşte çocuklar oyun odasında iken mesela daha önce hiç aklımızda olmayan bir hizmet, kadınların okuma yazma öğrenmesi gibi ... Şimdi bu en prototip aile çünkü anne de alanda olduğu için aile katılımını sağlayabiliyorsunuz. Anne de kendini geliştiriyor, çocuğa ne yapıldığının da farkında...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Aynı katılımcı, okul çağı çocuklarının okula gitmeden önce erken saatlerde HİYM’ne gelerek taşınmalı eğitim servisi gelene kadar, sanatla gelişim, ergoterapi, etüt ya da bilgisayar odasında gerçekleştirilen farklı faaliyetlere katıldığını; öğleye doğru ise küçük çocuklu annelerin HİYM’ne gelerek hem kendilerinin hem de çocuklarının farklı odalardaki faaliyetlere katıldığını beyan etmiştir.

“...Evet aslında çok böyle bence biraz belirginleşmeye başladı her odanın hitap ettiği grup. Şimdi mesela okul çağındaki çocuklar sabah 8.30’da merkez açılır açılmaz geliyorlar. Çünkü onlar okula gidene kadar sanatla gelişim odasında, ergoterapi odasında ya da etütte, kütüphanede ve bilgisayar odasında ... faaliyetler yürütüyorlar. ...Öğle saatlerine doğru ya da öğlen anne, okul çağındaki olmayan küçük çocuklarla alana geliyor. Küçük çocuklar oyunla gelişim odasına ya da işte yine bireysel ihtiyaçları varsa ergoterapi odasına gittiklerinde anne, ya sosyal destek odasında işte grup faaliyetlerine katılıyor; sohbetler, çiçek ekme, ondan sonra elişi gibi. Ya da okuma yazma eğitimine giriyor ya da anne bebek odasında sağlık danışmanlığına giriyor...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

HİYM’nde Hacettepe Üniversitesi personeli tarafından verilen hizmetlere daha çok çocukların talep gösterdiğine işaret eden başka bir hizmet veren, bu hizmetlerden daha çok çocuğun yararlanması için “kimseye hayır deme” yöntemini benimsediğini aşağıdaki biçimde açıklamıştır.

“...Çocuk sayısı çok oluyordu bazen. Aynı anda, ben de kimseye hayır da demek istemiyorum çünkü seramik yapıcaz ama seramikte ... çocuğun yaptığı işi aynı anda takip etmen gerekiyor. Bu 10 sayısını geçince artık kontrol edilemez haline geliyor. Sonradan çocuklar gelip, ekstra ben de yapmak istiyorum ben de yapmak istiyorum, ben de yapmak istiyorum. Hayır da diyemiyorum ... yani tabi ki hayır sen gelemezsin falan demedim. ...Saatlere böldük, randevu sistemi yaptık biraz.” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

Bir başka katılımcı, HİYM’nde yer alan odalara olan talebin zaman içinde değiştiğine vurgu yaparak, verilen hizmetlere olan talebin önce küçük çocuklarla başladığını daha sonra farklı gruplara annelere, okul çağı çocuklarına ve gençlere doğru genişlediğini ifade etmiştir. Ayrıca, konteyner kentte çok sayıda olduğu ifade edilen okula gitmeyen çocukların günün her saatinde HİYM’nde verilen hizmetlerden yararlandıklarını da belirtmiştir.

“...Tabii ilk başta sadece çocuklar işte anaokulu kısmı geliyordu ... yani anaokulu kısmını idrak ettiler hemen bunu idrak ettikleri için hemen getirdiler yani ... Bilgisayar odasını güzel hemen idrak ettiler ... kütüphaneyi hemen idrak ettiler yani bunları anlamaları algılamaları kolay oldu. ...Oranın kitlesi mesela yaş kitlesi değişti başlangıçla şimdiki. Şimdi bakıyorum sarıklı amca gelip orada şey bakıyor geçen gün harita bakıyor bir de çocuk var mesela her türdeni var. Bilgisayara ... mesela sadece 10 yaş üstü alıyorduk ... işte bilgisayar kullanmayı biliyorsan girebilirsin diyorduk bilgisayarda kati kurallar koymuştuk başta. Bir baktım ki zamanla zamanla bir de mesela sadece ders çalışma bir baktık ... Sonra o kişilere işte burada bilgisayar kullanmayı aşıladık ... bilgisayar öğretmeye başladık sonrasına yaşı büyük olan kitle de var yani atıyorum işte 13, 12, 10, 15 belki vardır yoktur bunlar neredeler bu saatte diyorum bunlar niye bu saatte buradalar diyorum işte ... hocam bunlar okula gitmeyen grup...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Aynı katılımcı, odalarda verilen hizmetlere olan talebin zaman içinde belirli yaş gruplarında ya da belirli gruplarda olanlardan gelmeye başladığını, ancak bu durumun kalıcı hale gelmemesi; söz konusu odalardan daha geniş bir grubun yararlanmasını sağlamak için odalardan yararlanan yaş gruplarını ya da grupları farklılaştırdıklarını aşağıdaki ifadeyle ortaya koymuştur.

“...Ergoterapide ilk başta sadece çocuk geliyordu şimdi artık ona yaşlılar da geliyor hafıza problemi olan kişiler geliyor ... Onu öyle değiştirdik. Anne bebeğe sadece bebeği olanlar zannediyorlardı, değil onu da değiştirdik...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Hizmet verenler grubunda yer alan bir başka katılımcı, annelerin ve çocuklarının HİYM’nde aynı zaman dilimi içinde verilen farklı hizmetlerden nasıl yararlandıklarını aşağıdaki ifadeyle çarpıcı bir biçimde ortaya koymuştur.

“...Şey çok güzel oluyor mesela, genç bir anne, beş çocuklu, otuz yaşındaydı sanırım. En küçüğü çocuk gelişim odasına bırakıyordu. Ortancayla ikizleri bana bırakıyordu. Kendi de kütüphaneye okuma-yazma öğrenmeye gidiyordu. Yani oranın bence en faydalı şahit olduğum sahnesi buydu herhalde yani...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

HİYM’nde verilen hizmetlerden erkeklerin neden daha sınırlı bir şekilde yararlandığı hizmet verenler tarafından bu konteyner kentte yaşayanların “sosyo-kültürel yapıları” ve “kültürel

kodları” ile açıklanmıştır. Bu açıklamaya göre, özellikle evli, çocuk sahibi yetişkin erkekler bir kadın alanı olarak gördükleri HİYM’ne girmekten ve orada görünmekten kaçınmaktadır. Benzer bir vurgu, hizmet veren bir katılımcı tarafından da yapılmıştır. HİYM’nde verilen hizmetlere erkeklerin ve konteyner kentte yaşayan diğer kişilerin talep göstermemesinin bir diğer nedeni olarak da, HİYM’nin normal insanlara değil kırılğan gruplara hizmet verdiği algısının yaygın olması olduğu görülmektedir.

“...Erkek, ileriki yaşlarda, evli, çoluğa çocuğa karışmış yani kızı ve, ya da oğlu, karısı buraya gelip de kendi gelmeyen erkeklerden bahsediyorum. Biraz sosyo-kültürel olduğunu düşünüyorum kişisel olarak. Yani bu Anadolu’da biraz bu şey oluyor yani kadın-erkek şeyi yaklaşımı biraz şey oluyor. Yoksa genç erkekler, burayı kullandıklarını biliyorum. Gözlemliyorum da zaten kütüphanede ders çalışmalarını, bilgisayar odasında... İşte genelde öğrenci erkeklerden bahsediyorum. İleriki yaşlardakiler de ergoterapide, ileriki yaşta olan erkekler burayı kullanıyor. Ama mesela, ama o da dediğim gibi kültürel de bir kod. Çok nadir olmakla beraber gördüm. Çocuğunu getiren, kreşe bırakan, kreş dedim oyunla gelişim odasına bırakan babaları gördüm. Ama çok değil. Kadınlar daha ağırlıklı. Bu biraz Anadolu’daki aile yapısından kaynaklı bir durum olduğunu düşünüyorum...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

6.3. Hizmet Verenler Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Bu bölümde, Hacettepe Üniversitesi adına HİYM’nde hizmet verenler gözünden bu hizmetlerin bireysel ve sosyal etkisi değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, hizmetlerin ya da müdahalelerin sadece hizmeti alanlar üzerindeki etkileri değil, aynı zamanda hizmet verenler üzerindeki etkilerine ve konteyner kente olan makro etkilerine de odaklanılmaktadır. Ayrıca, hizmet alanlar açısından bu etkiler mümkün olduğu kadar doğrudan, dolaylı ve diğer etkiler olarak ayrıştırılmaktadır. Yine bu kapsamda, bu süreçte ortaya çıkan sorun alanlarına ve iyileştirmeye açık alanlara da işaret edilmektedir.

6.3.1. Hizmet Verenler Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi

Hacettepe Üniversitesi’nin HİYM’nde farklı yaş gruplarına yönelik olarak verdiği hizmetleri sunanların anlatımları, bu hizmetlerin hem bireysel hem de toplumsal seviyede önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Bu etkiyi en iyi tanımlayan ifadeler, Yeni Hayat Konteyner Kenti’nde yaşayanlar için HİYM’nin “*çölde bir vaha*”, “*parlayan yıldız*”, “*deşarj alanı*”, “*nimet*” ya da “*nefes alma alanı*” olduğu yolundaki değerlendirmelerdir. Hizmet verenler arasında yer alan bir katılımcının HİYM’nde Hacettepe Üniversitesi’nin katkısına ilişkin olarak aşağıda verilen ifadesi oldukça çarpıcıdır.

“...O yüzden Hacettepe iyi ki Hacettepe dedim. Hacettepe kısmı bir de insanlar wow Hacettepe mi direkt tabelasını gören bile wow’lıyor yani adı var yalan değil adından dolayı bile yani bir katkı değeri var yani ister istemez...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Hacettepe Üniversitesi’nin katkısını değerlendiren bir başka hizmet veren, bu projenin ancak Hacettepe Üniversitesi olursa değerli olduğunu, burada yaratılan katkının Hacettepe Üniversitesi’ne ait olduğunu vurgulamıştır.

"...Bu proje Hacettepe ile olursa değerli olurdu düşündük. ...Hacettepe'nin vermiş olduğu hizmetler anlamlı, ki buradaki pay da zaten Hacettepe'nin..." (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Bir başka hizmet veren, Hacettepe Üniversitesi ile Hayat Holding'in yaptığı iş birliğinin belirli bir sinerji yarattığını; bu sinerjiyle ortaya çıkan etkinin hem Hayat Holding'in tek başına yapabileceği etkiden hem de Hacettepe Üniversitesi'nin tek başına yapabileceği etkiden daha büyük olduğuna işaret etmiştir. Ayrıca, Hacettepe Üniversitesi'nin üst yönetiminin katılımıyla gerçekleşen HİYM'nin açılışının sosyal medyada 3 milyon iletişim almasını bu sinerjiye bağlamış ve bu sinerjinin bir sonucu olarak kamu kurumlarının da bu konteyner kente önemli yatırımlar ve hizmetler yaptığına vurgu yapmıştır. Yapılan bu yatırımları ve hizmetleri (spor alanı, çocuk parkı, aşı hizmetinin başlaması, psikolog atanması vb...), Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin ve görünürlüğünün dışa taşması olarak nitelendiren bu katılımcı, söz konusu iş birliğinin bu tür etkiler de doğurduğunun altını çizmiştir.

"...dolaylı katkısı olduğunu da düşünüyorum Şimdi Hayat Holding tek başına bu işe girseydi ya da bir sivil toplum kuruluşuyla bu işe girseydi bu kadar büyük medya görünürlüğü sağlayamazdı. ...Çünkü burada hani Hacettepe'nin ... ismi itibarı marka değeri orada yapılan işin gerçekten ciddi ve bilimsel bir iş olduğunu gösteriyor ve bence ... bu ...oradaki konteyner kentin daha büyük kapsamda destek alabilmesini sağladı. ...Yani çünkü bir anda hani bir tarafa odaklandığınız ya da bir yere dikkat çektiğinizde devlet de mecburen kaynaklarını oraya yönlendiriyor yani göz önüne çıkmasını sağladı. ...açılış ... toplantısı 3 milyon görünürlük sağlamış mesela medya takipleri geldi... ...bunu ne Hacettepe tek başına yapabilir ne Hayat tek başına yapabilir... Bence o sinerji olayın etkisini arttıran bir şey oldu ...şimdi mesela ne bileyim spor sahalarının yapılması, bence o devletin oradaki önceliği kesinlikle olmazdı yani burada Hayat Holding'in maddi gücü hacettepe'nin bilimsel ve akademik gücü ve itibar, orada mesela itici kuvvet oldu yani... Makro düzeydeki etkileri böyle söyleyebilirim. ...konteyner kente spor sahası yapılması bizim merkezimizin dışına taşan bir etki ya da ASP'ye psikolog gelmesi aşı gelmesi merkezin dışına taşan bir etki, yani öyle alanlarda daha makro etkileri olduğunu düşünüyorum..." (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Yine bu bağlamda, diğer kamu kurumlarının konteyner kente yaptıkları kütüphane gibi sosyal yatırımların Hacettepe Üniversitesi ile Hayat Holding iş birliğiyle ortaya çıkan rekabetin bir sonucu olduğu da vurgulanmıştır.

"...Mesela daha sonra ... Kızılay Kütüphanesi muhtemelen bir ay ya da bir buçuk ay önce kuruldu. ...o kütüphane çocuklar için çok güzel oldu yani. Yani konteynerde ders çalışmanın imkanı yok çocuklar için hem de bir sosyal alan olması ister istemez hem de güzel bir ders çalışma alanı oldu... Bu da Hacettepe ile rekabetin sonucu aslında..." (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Bir kamu yöneticisi ise, Hacettepe Üniversitesi ve Hayat Holding iş birliği ile HİYM kapsamında yürütülen faaliyetlerin bir proje çerçevesinde yapıldığını belirterek daha planlı ve derli olduğuna işaret etmiş ve diğer konteyner kentler için örnek bir iş modeli olduğunun altını çizmiştir. Bu kapsamda, başka bir katılımcı, HİYM'nde odalar bazında verilen hizmetlerin bir hiyerarşisi olmadığını vurgulayarak, her odada verilen hizmetin konteyner kentte yaşayanların hayatlarına anlam katarak katkı yaptığına işaret etmiştir.

“...Burası daha cıvıl cıvıl. Sizin hizmetler daha ... bir derli toplu, daha bir plan, proje çerçevesinde. ...Hayat Holding’in burada sizinle iş birliği halinde olup da burada hizmet vermesi çok güzel bir şey yani. Ve de başarılı, çok da başarılı yani... ..Başka konteyner kentlere örnek bir yer burası...” (Hizmet Veren, Erkek, HİYM).

“...O yüzden buradaki odanın bir tanesi diğerinden daha az değerli ya da burası daha az değer katıyor diyemiyorum o yüzden. Çünkü gördüğüm her şey burada biraz böyle anlam katıyor insanların hayatına. ...O yüzden burada odalarda hepsi bir anlam buluyor, bir hayal var odaların hepsinde...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin özellikle sanatla gelişim ve oyunla gelişim odalarından yararlanan çocuklar üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Bu etkinin faaliyetlere katılmak yoluyla çocukların depresyon etkilerini geride bırakmalarına katkıda bulunmak yanında, bir öğrenme çıktısı olarak davranış değişikliklerine de yol açtığı görülmüştür. Bir hizmet veren çocukların aile ya da okulda öğrenmediği merhaba demek, teşekkür etmek, sıraya girmek, söz istemek gibi bazı toplumsal davranış kurallarını, HİYM'ndeki faaliyetlere katılarak zaman içinde öğrendiklerine işaret etmiştir. Başlangıçta çocuklar arasında tartışma konusu olan bazı sorunların zamanla barışçıl bir şekilde çözüme kavuşturulması, faaliyetlerin ve bu faaliyetlerin kurallar silsilesi içinde gerçekleştirilmesinin etkisiyle çocuklarda bazı önemli davranış değişikliklerinin gerçekleşmesine yol açmıştır.

“...bir de yani bence ... tabii bunun etkisini belki orta uzun vadede daha çok göreceğiz ama özellikle çocuklar ... bizim oradaki faaliyetlerimizle beraber “bir toplum içerisinde nasıl davranılır” alışkanlığı kazandılar. ...işte merhaba demek, teşekkür etmek, sıraya girebilmek el kaldırıp söz istemek... yani bunları başka türlü ailelerinde ya da okulda edinemedikleri bilgileri burada alabildiklerini düşünüyorum. Bu da bence olumlu bir gelişme, onların ilişkilerini etkileyen bir şey çünkü çok fazla kavga dövüş oluyordu, biz bile görüyorduk çocuklar sınıfa giriyor, birbirleriyle kavgaya tutuşuyorlar hemen, mesela sulh sağlandı. Yani bu onların hayatı için de çok iyi bir şey, hem toplum için hem de onlar için. ...böyle ufak tefek dokunuşlar var...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...etkiye geldiğimiz zaman, ben sadece belli bir yaş grubu değil her yaş grubuyla çalıştığımız için çocuklarda ... bir süre sonra ... ilerlemeler kat ediyorduk. Çok iyi geri dönüşler alıyorduk...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Hizmet verenlerden bir başkası, HİYM'ne gelmenin çocuklar için çok önemli olduğuna işaret etmiş ve HİYM'nin yarattığı ortamın çocukların sosyalleşmesine katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Ailelerin çocuklarını konteyner kentteki bazı olumsuz davranışlardan (sigara içmek, hırsızlık vb.) korumak için HİYM'nin güvenli ortamına getirdiği beyan edilmiştir. Bir başka hizmet veren, annelerin kendileri için güvenli olan HİYM'nin çocukları için de güvenli bir ortam yarattığı için çocuklarını buraya getirdiklerine vurgu yapmıştır.

“...Oraya gelmek onlar için çok değerliydi. O materyallerle vakit geçirmek, başka bir çocukla sosyalleşmek... Aksi takdirde bunları mevcut yapıda çok fazla sürdüremiyorlardı. ...bölgede farklı kültürel yapıda insanlar da bulunuyordu ve bu da bazı ailelerin daha çok kısıtlayıcı olmasına yol açıyordu. ...benim çocuğum burada hırsızlığı görüyor, benim çocuğum burada

sigarayı görüyor, benim çocuğum burada bunu görüyor o yüzden getirebildiğim tek alan burası. Çocuğunu korumaya çalışıyor, o çevredeki konteyner bölgesindeki o güvensiz durumlara karşı...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

”...Ama o alan da onlar için en güvenli alan. Burada güvenli hissettiğimiz için çocuklarımızı da buraya getiriyoruz diye şey yapıyorlar. Ben o bölgenin, yani o yapılan projenin kadınların kendine değerli hissettirdiğimizi düşünüyorum. ... Ben böyle kadın şeyi açısından da, çocuk şeyi açısından da, özellikli gruplar çünkü bunlar, kendilerini gerçekten değerli hissettiren bir proje olduğunu düşünüyorum...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Bir başka hizmet veren, çocukların HİYM'ne genellikle anneleriyle geldiğine vurgu yapmıştır. HİYM'nde çocuklar kendi yaş grupları için yürütülen faaliyetlere katılırken annelerin de anneler/kadınlar için yürütülen başka faaliyetlere katılarak hem çocuklarının hem de kendilerinin gelişimlerine katkıda bulduklarına vurgu yapmıştır. Bu kapsamda, okuma-yazma öğrenen kadınların/annelerin mutluluğuna özel bir vurgu yapıldığı görülmektedir.

“...çocuklar üzerinde çok olumlu etkileri olduğunu biz bunun böyle görüyoruz çünkü anne de alanda olduğu için aile katılımını sağlayabiliyorsunuz. Anne de kendini geliştiriyor, çocuğa ne yapıldığının da farkında... özellikle okuma yazma öğrenen kadınların çok mutlu olduğunu görüyorum...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Bu bağlamda, çocukların oyun odasındaki faaliyetlere katılırken annelerin dışarıda diğer anneler ile temasa geçmesi ve paylaşımında bulunmasının önemine değinen bir başka hizmet veren, annelerin bu süreçte ergoterapi ya da diğer odalardan hizmet aldığına vurgu yaparak bu sürecin hem çocukların hem de annelerin iyilik haline katkı yaptığını beyan etmiştir.

“...şöyle bir etkisi de vardı. Biz oyun odasında çocuğu desteklerken dışarıda annelerin de bir arada oturduğu ve birlikte paylaşımlarda bulunduğu bir ortam da yaratılmış oluyordu. Veya annenin çocuğu bizdeyken anne ergoterapiden destek alabiliyordu veya diğer hocalarımızla görüşme yapabiliyordu. O açıdan da hem çocuk açısından hem de kadının annenin biraz güçlendirilmesi açısından da etkili olduğunu düşünüyorum...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Bu kapsamda, oyunla gelişim ve ergoterapi odalarına sürekli gelen çocukların zaman içindeki gelişimlerinin çok rahat anlaşıldığı belirtilmiştir. Bu sürecin çocukların evden çıkmalarına; agresif davranışlarının azalmasına deprem kaygılarının azalmasına ve dışa açılmalarına vesile olduğu da belirtilmiştir. Bu durumun çocukların anneleri tarafından da hizmet verenlerle paylaşılmış olması, bu etkinin sadece hizmet verenler değil hizmet alanlar tarafından da anlaşıldığını göstermesi açısından önemlidir.

“...özellikle mesela oyunla gelişimdekiler, ergoterapidekiler bunlar sürekli geldikleri için değişim hissedebiliyoruz. ...Genelde oyunla gelişimdeki annelerin hepsi yani hocam biz buraya geldiğimizde bu çocuk hiçbir şekilde böyle evden çıkmayan ya da asiydi agresifti şimdi mesela çok şükür toparladı. Annesi mesela kapıdan ayrılmayan çocuklar vardı çok şükür artık onlar deprem kaygısı yaşayan çok çocuk vardı açıldılar onlar, içine kapanık çok çocuk vardı onların hepsi açıldılar ve bunların hepsini gelip benimle paylaştılar hocam...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Ailelerin olumlu geri dönüşlerinden bahseden bir başka katılımcı, çocukların anne ve babalarına sürekli ne zaman gideceğiz diye sormalarına atıf yaparak, çocukların da kendi gelişimlerinin farkında olduğuna ve dolayısıyla bu hizmetlerin çocukların hem duygusal hem düşünsel hem de motor gelişimlerine katkıda bulunduğuna vurgu yapmıştır.

“...Yani biz en bariz etkileri gören gruptan bir tanesi çocuklar. ...aslında etkiyi gösterebilecek bir verimiz var elimizde. ...bize ailelerin geri dönüşleri, çocukların sürekli oraya gelmek istemeleri, her gün oraya gelmek için annelerini, babalarını ne zaman gideceğiz diye sormaları, en basit günlük yaşam becerilerini kazanmış olmaları, yani bir sıra alma becerisi, bir montunu çıkarıp asma, kalem tutma, burnunu sildikten sonra peçeteyi... çöp kutusuna atmaya kadar, özellikle hijyenle alakalı daha çok sıkıntılar vardı. Onunla alakalı çok etkinliklerle destekledik. Bu anlamda ben kendim iki haftalık süreçte de inanılmaz dramatik değişiklikler gördüm zaten. Benden sonra da yine devam eden aynı çocuklar üzerinde de çok gerçekten etkili olduğunu gördük...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Çocuklar üzerinde ortaya çıkan etkinin özellikle birden çok faaliyete katılan çocuklarda daha net olarak görüldüğünü beyan eden bir başka katılımcı, çocukların HİYM'ndeki faaliyetlere katılabilmek için annelerini zorla getirdiklerine vurgu yapmıştır. HİYM'ne zorla gelen anneler için bile evden çıkmış olmaları nedeniyle bu sürecin yararlı olduğu ifade edilmiştir.

“...Hem müzik, seramik, resim bu üçünün aynı anda olması yani gerçekten dramatik etki yarattı iyi yönde çocuklar üzerinde. Bu kadar başarılı, iyi hislerle olacağını sanmıyordum. Çocuklar gerçekten annelerini zorla oraya getiriyor. Ama bence anneler için de iyi oluyor. En azından oradan çıkıyorlar...” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi tarafından çocuklara yönelik olarak verilen hizmetlerin katalitik yani konteyner kent dışına taşan etkilerinin de ortaya çıktığı görülmektedir. Bir hizmet veren, HİYM'nde çocuklarla yapılan kağıttan şapka yapma etkinliğinin sonucunda üretilen şapkalarla konteyner kent dışındaki okullarına giden çocukların, şapkalarının diğer çocuklar tarafından beğenilmesi sonucu onlara kağıttan şapka yapmayı öğrettiklerini aktarmıştır. Bu durum, Hacettepe Üniversitesi'nin hizmetlerinin etkisinin konteyner kent dışına taşıdığını göstermektedir.

“...böyle kağıttan şapkalar yapıyordu konservatuar hocalarımız çocuklar tabi oradan okula gittikleri için şapkalarla okula gidiyorlar işte şey bile olabilir yerli mallar haftası olabilir. Sonra bir ortaya çıktı ki onu gören diğer çocuklar, mesela öğrenmek istemişler ne olduğunu o çocuklar öğrendiklerini anlatmışlar sınıfta herkese bir şapka yapılmış. Evet hani çocuklar gittiği okuldaki çocukları da aslında etkilemeye başlıyorlar o şekilde belki sıraya girmeyi öğretiyorlar belki işte teşekkür etmeyi öğretiyorlar rol model oluyorlar gibi çok hikaye var...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin çocuklar yanında en büyük olumlu etkisinin genel olarak kadınlar özel olarak da anneler üzerinde olduğu görülmektedir. Daha önce de vurgulandığı gibi, anneler çocuklarını HİYM'ne getirdiklerinde kendileri de eş zamanlı olarak birçok hizmetten yararlanmaktadır. Bir katılımcı, kadınların hiçbir hizmetten yararlanmasalar bile HİYM'ne gelip orada vakit geçirmelerinin kendilerinin psikolojisine iyi

geldiğini aktardığını beyan etmiştir. Aynı katılımcı, HİYM’nde görev yapan hocaların güler yüzlü olmasının bile kadınları mutlu etmeye yettiğini aktarmıştır.

“...En önemlisi de ne oldu biliyor musunuz? Hiçbir şeyden faydalanmasa dahi [kadınların] buraya gelip gitmesi bile şu yeşil alanda görmesi bile bizim psikolojimize iyi geldi diyorlar. Bakın yani hiçbir şey olmasa bile. Bizim evden çıkma sebebimiz buraya gelip sizleri görüyoruz ya diyorlar, bu güler yüzlü hocaları falan görüyoruz, sizleri görüyoruz çok mutlu oluyoruz diyorlar. Yani psikososyal destek bu değil midir aslında?...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Bir başka katılımcı, Hacettepe Üniversitesi’nin hizmetlerini sunduğu HİYM’nin kadınlar için 21 metrekarelik konteynerlerden çıkıp nefes aldıkları bir alan olduğunu vurgulayarak, HİYM’nin onlara kendilerini yaşadıkları sorunları özgürce ifade edebildikleri bir alan açtığını belirtmiştir. Aynı katılımcı, HİYM’ni kadınların sıfırlanmalarını sağlayan bir alan olduğuna da vurgu yapmıştır. Kadınların yaşamlarını yeniden kurmalarına bir anlamda kendilerini sıfırlamalarına ilişkin en güzel örnek, bir başka katılımcı tarafından bir tohum ekme faaliyetiyle ilişkili olarak verilmiştir. Tohum/çiçek ekme etkinliğine katılan kadınların yaşadıkları travmalarla yüzleşerek ve tohumla özdeşlik kurarak *“bak tekrar saksım, toprağım var ve tekrar başlayabilirim”* diyerek yaşamlarını tekrar kurmak için önemli bir güç kazandıklarına vurgu yapılmıştır.

“...yani birincisi gerçekten her yerde onu söylüyorum nefes alabilecekleri bir alan ve ben onu oradaki insanların yüzünde görebiliyorum. Onun dışında ne gibi etkiler yaratıyoruz ... insanlar bence kendilerini ifade edebiliyorlar. O da çok büyük bir ihtiyaçları yani başka türlü kendilerini ifade edebilecekleri bir alan yok işte sözlü tacize uğrayan bir kadın gelip orada onu bana anlattığı zaman o günden sonra hayatı daha başka türlü oluyor. ...bir anlamda sıfırlama durumu da var hani...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“... mesela ben gittiğimde hem çocuklarla hem kadınlarla ... tohum ekme etkinlikleri yapmıştık. ...mesela benim de eskiden çok tohumum ve top çiçeğim vardı, hepsi evle beraber gitti deyip travmasını dile getirip belki onunla barışan ... bir şey hikayesi beni çok etkilemişti işte depremden önceki gün eşim bana böyle bir çiçek almıştı gitti. ...bunlar büyük travmalar onları orada ifade edebilmiş olmaları bile bence onların o yüzleşmeyi yaşayabilmesi için ve işte bak tekrar bir saksım, toprağım var ve tekrar başlayabilirim demek yani bunların hepsi çok insani değişik hikayeler...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Kadınların özellikle HİYM’nde Hacettepe Üniversitesi personeli tarafından verilen okuma-yazma eğitimine önemli bir talep gösterdikleri görülmektedir. Bu eğitime katılan kadınların memnuniyetini ifade eden bir katılımcı, kadınların HİYM’ne sadece okuma-yazma eğitimi için değil, aynı zamanda hem diğer kadınlarla hem de hizmet verenlerle iletişim kurmak için geldiklerini beyan etmiştir. Bir başka katılımcı, okuma-yazma eğitiminin ve burada kurulan çok yönlü iletişim sürecinin kadınların iyilik hallerine önemli katkı sağladığına işaret etmiştir. Ayrıca, okuma-yazma öğrenen kadınların çocuklarının hayatını değiştirme fırsatı yakaladığına da vurgu yapılmıştır.

“...Kadınlar grubu, kadınlar kısmıyla biraz ilgilendiğimizde hani okuma yazmaya gelen kadınlar. Onlar da aslında hem öyle bir ortamda iletişimde olmak ve hem de hani ihtiyaç dahilinde okuma yazmaya ilişkin bir şeyler ediniyormuş olmak onların da hani zaten söyledikleri şey hani işte

babam okutmadı, dedem okutmadı şeklinde olduğu için işte genç yaşta evlendim okuyamadım dedikleri için bu ihtiyaçlarını bir anlamda gidermek açısından çok iyi oldu, çok memnunuz dedikleri beyanları var...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...Beş çocuğu olmuş ama okuma yazma bilmeyen bir kadın okuma yazmayı öğrendiğinde ... çocuklarının hayatı da değişiyor ... böyle şeyler var ve ... bunu bireysel anlamda hepsinin bir hikayesi olduğunu söyleyebilirim ve bu bence onların iyileşme sürecine de çok katkı sağlıyor...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Bu kapsamda başka bir katılımcı, HİYM’nde yürütülen bazı faaliyetlere katılan kadınların zaman içinde faaliyetlerin sorumluluklarını alabilecek özgüvene kavuştuklarına işaret etmişlerdir. Bu durum kadınların zaman içinde travmanın etkilerini kısmen de olsa atarak hem kendilerini kolayca ifade edebildiklerini hem de özgüvenlerini geliştirdiklerini göstermektedir. Bu katılımcı, bu tür faaliyetlerde yer alan kadınların ve özellikle de faaliyetlerin sorumluluğunu üstlenen kadınların bu tür faaliyetler sırasında yüzlerinin aydınlandığına da şahit olduğunu aktarmıştır.

“...Bu açılışın olduğu gün, biz işte şey demiştim, ben Ankara’dan tokalar, taraklar falan götürdüm, kızların saçını örelim. Hani böyle bir sahneye çıksınlar, onun duygusunu yaşasınlar diye. Fakat tabii on sekiz kişi grup, çoğu da kız. ...Bir örmeye çalışıyoruz biz ergoterapideki arkadaşla. Sonra baktık, başka anneler geldi. ...Ben çok güzel saç örerim, ben de öreyim mi falan diye. Nasıl bir heves, nasıl mutlu oldular. Ve biz ona tamam dedik, siz örün. Yani bir çocuğun saçını örmek, kadının yüzünü aydınlattı. Yani bir şey, farklı bir şey yapıyor olmak...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

Bir başka katılımcı, HİYM’nde verilen hizmetlerin ve oradaki etkinliklere kadınların yaşamlarına etkisinin zaman içinde geometrik olarak arttığına işaret etmiştir. Hizmetlerden ve faaliyetlerden memnun kalan kadınların bu olumlu katkıdan başka kadınların da yararlanmasını sağlamak için arkadaşlarını da bu sürece dahil ettiğini ve böylece bir kartopu etkisinin ortaya çıktığına vurgu yapılmıştır.

“...Böyle şey bir etkisi de var. Geometrik orta olarak artıyor. Yani kartopu şeklinde biri geldi, bir şeyden memnun kaldı ve diğer arkadaşını da çağırdı gibi. Bunlarla da biraz karşılaştığımızı söyleyebilirim...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

Psikolojik destek sağlayan bir hizmet veren, şiddet döngüsünü anlattığı birkaç genç kadının, bu anlatımlar sonucunda kendilerinin bu döngünün ortasında olduklarını keşfetmelerine vurgu yapmış ve psiko-eğitimin bu tür durumlarda ne kadar önemli olduğunu ve kadınlara nasıl dokunduğunu aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

“...Benim kendi yaptığım çalışmalarda şeyi hiç unutmuyorum, birkaç genç kadına gerçekten şiddet döngüsünü anlattım. "Aa bu böyle... Ben bunun içindeyim o zaman." dediler. Bu çok önemliydi. Psiko-eğitim dediğimiz kısmın ne kadar mühim olduğunu bir kere daha öğrendim. ...Ama ben kendi özelimde şiddetle ilgili çok fazla psiko-eğitim verdim ve bunun bir yere dokunduğunu çok fazla hissettim. (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

Bir başka hizmet veren, kendisine gelen yaşlıların genellikle yalnızlıktan şikayet ettiğini; deprem sonrasında çocuklarının ve torunlarının başka şehirlere göç etmesiyle yalnız kaldıklarına vurgu yaptıklarını; bunun sonucu olarak da kendi ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandıklarını anlatmıştır. Bu katılımcı, yaşlıların, bu yalnızlıktan kurtulmak; o küçük konteynerden çıkmak; sosyalleşmek için HİYM'ne geldiklerini ifade etmiştir. Bu anlamda, konteyner kentte yaşayanların sosyalleşme ihtiyacının giderilmesi yerinin HİYM olduğu, sadece çocuklar ve kadınlar için değil yaşlılar için de geçerli olduğu görülmektedir. Yaşlıların yalnızlığına işaret eden en önemli ifadenin, yaşlılara yönelik olarak verilen doğru düşme tekniği eğitimlerine sürekli geç kalan bir yaşlının ısrarla geç kalmadığını söylemesi; ancak daha sonra yalnız yaşayan bu yaşlının saatinin geri kaldığının anlaşılmasına ilişkin vurgu ile ortaya çıktığı görülmektedir.

“...bana gelenler genellikle yalnızlık şikayetiyle, yalnız yaşadığını ya da işte deprem sonrasında çocuklarının ve torunlarının başka şehirlere göç ettikleri için daha yalnız, ihtiyaçlarını gidermekte zorlandıklarını ifade ediyorlardı. ...yani sosyalleşme anlamında aslında tüm yaş gruplarının bir ihtiyacı var. Orada o konteynerler o kadar küçük ki. Bir kapalı alan, hapisane gibi bir şey onlar için. Tamam üstlerinde bir çatı var, bir barınak var ama çok yetersiz insanlar için. ... merkeze sosyalleşmeye geliyorlardı...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...yani biz genelde yaşlılara düşmemek üzerine eğitimler... hani doğru düşme tekniği, işte evi nasıl düzenleyebilir? İşte riskli şeyler nedir? Işıklandırma, dağınık eşyalar gibi bunların eğitimini veriyoruz. ...yaşlılarda telefon kullanımı çok sonradan öğrenildiği için kullanmadığı şeyler oluyordu. Mesela sürekli geç kalıyordu. Niye geç kalıyorsun dedim. Hayır ben geç kalmıyorum diyordu. Geç kalıyorsun ... saati mesela geride ve kimse fark etmemiş bunu ve tek başına yaşıyor...” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

Katılımcılar, Hacettepe Üniversitesi'nin verdiği hizmetlerin etkisinin daha somut olarak ortaya çıktığı bazı örneklerden de bahsetmişlerdir. Depremde yaşadığı travma nedeniyle konuşmayı bırakan ve bu nedenle HİYM'nde konuşma eğitimi alan bir çocuğun tekrar konuşmaya başlaması ya da şeker ölçümü sırasında şeker koması sınırında olan bir konteyner kent sakininin 112 çağrılarak hastaneye yetiştirilmesi bu örnekler arasında sayılmıştır.

“...deprem sonrası konuşmayı bırakan bir çocuk ilk kelimesinin hecesini çıkardığı zaman hayatı başka bir hale dönüyor işte...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...belki böyle 10 tane hikaye vardır sağlık anlamında da bir tane hastanın şekerini ölçmüşler ölçülemeyecek kadar yüksek hemen 112 çağırıp hastaneye götürmüşler hastaneye gittiğinde komaya girmek üzereymiş mesela bir insanın hayatı kurtuldu belki bilemeyiz...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Bu kapsamda, bir başka katılımcı yetişkin ve daha çok da yaşlılara yönelik olarak yapılan el aktivitelerine katılanların ölçümlerinde eldeki kuvvetin artışının hissedilmesinin yarattığı sevince vurgu yapmıştır.

“...Yetişkin hastalarımızda ... aktiviteler yapmak, ondan sonra el hastaları ile el aktiviteleri yapmak onlar mesela çok iyi bir şekilde geri dönüş geldi. Hatta hastalarda ölçtüğümüz bir cihaz

vardı. Onunla bile mesela kuvvetin bir sürede arttığını fark etmiştik ve kendisi de söylüyordu. Ben buraya gelince işte titremelerim azalıyor şeklinde söylemişti akşam işte. O gün boyunca daha az ağrım oluyor şeklinde söylüyordu...” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde sunduğu hizmetlerin ve müdahalelerin yukarıda vurgulandığı biçimiyle sadece konteyner kent sakinlerinin iyilik hallerine değil, bu hizmetleri sunan görevlilerin iyilik hallerine de olumlu katkısı olduğu görülmektedir. Bir hizmet veren, HİYM'nde hizmet verme sürecinde kendisini tedavi ettiğine; bu sürecin içini rahatlattığına; iyi geri dönüşler aldıkça vicdanının rahatladığına ve daha çok motive olduğuna vurgu yapmıştır. Bir başka katılımcı, bu göreve giderken sahip olduğu endişeleri hizmet verme sürecinde aştığını ve döndükten sonra “*iyi ki gitmişim*” dediğini aktarmıştır.

“...hani sadece yardım kolisi oluşturmaktan başka tek bir yararım dokunmamışken orada kendimi bile tedavi ettim diyebilirim yani o konuda içim rahatladı, vicdanım rahatladı ve insanlara iyi geldikçe, iyi geri dönüşler aldıkça çok daha iyi motive oluyordum...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...Ben de giderken endişelerim vardı. Hem kendi açımdan hem de ben yaralıyım, acaba işe yarayabilecek miyim onlar için diye. ...Ama yani döndükten sonra iyi ki gitmişim diyorum...” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

HİYM'nde görev almanın kendisi için farklı bir deneyim olduğunu belirten bir başka katılımcı, farklı kaygılara sahip bir birey olarak farklı kaygıları olan insanları görmüş olmanın kendisini sorgulamasına yol açtığına işaret ederek, günün sonunda “*iyi ki gitmişim*” dediğini aktarmıştır. Bir başka katılımcı, bu sürecin dünyasını zenginleştirdiğini; farklı bir dünyaya girmesine yol açtığını belirterek, bu görevin sonucunda elde ettiklerini mesleğinin en büyük geri dönüşümü olarak tanımlamıştır.

“...ben de iyi ki gitmişim dedi. Çok güzel bir, farklı bir deneyimdi... Gerçekten farklı kaygılarımız varken daha farklı kaygıları görmüş olmak insanı böyle bir ... anlam arayışını tekrar bir sorgulamasına neden oluyor. Çünkü çok farklıydı benim için de. Yani günün sonunda iyi ki gitmişim de dedim...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...Ben isterim tabii ki bu tür şeylerde çalışmayı. Ne kattı? Yani dünyamı zenginleştirdi. Olmayan, bilmediğim bir dünyanın içine girmiş oldum. Çok daha fazla duygu tanıdım. Müzisyen olarak bizim için herhalde en büyük, mesleki anlamda en büyük geri dönüşümü budur bence. Bizi duygu olarak zenginleştirmiş olması...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'ndeki hizmetlerinin sunumu sürecinde görev alan bir başka akademisyen, bu sürecin herkes gibi kendisine de iyi geldiğini belirterek, deprem bölgesine giderek depremzedelere hizmet vermenin ne kadar anlamlı ve değerli olduğuna vurgu yapmıştır. Bu katılımcının bir başka vurgusu da, diğer bazı katılımcıların da belirttiği gibi, Hacettepe Üniversitesi adına HİYM'nde görev alanların sadece uzmanlık alanlarıyla ilgili hizmet vermedikleri, zaman zaman mesleğinin dışına çıkarak insanların iyilik hallerinin artmasını sağlamak için başka alanlarda da görevler üstlendiklerini göstermektedir.

“...Hepimiz çok olumlu duygularla döndük. Zaten depremin ilk gününden itibaren elimden gelen her şeyi yapmaya çalışan birisi olarak bunu ... oraya gidip yapmanın ne kadar aslında anlamlı ve değerli olabileceğini bir süre düşündüm. ...Biz elimizden ne geliyorsa yapmamız gerekiyor aslında. Ve gittik, elimizden ne geliyorsa yaptık. Herkes mesleğinin dışında şeyler de yaptı...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

6.3.2. Hizmet Verenler Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Bu alt bölümde, Hacettepe Üniversitesi adına HİYM’nde hizmet veren katılımcılar gözünden hizmet verme sürecine ilişkin sorunlar ve iyileştirmeye açık yönler tartışılmaktadır. Buradaki sorunlar hizmetlerin planlanması ve yürütülmesine ilişkin olabileceği gibi, konteyner kente ilişkin gündeme getirilen sorunlar da olabilir.

İhtiyaç Analizi

Bu anlamda gündeme getirilen ilk sorun, Hacettepe Üniversitesi’nin HİYM’ndeki bu hizmetlere başlarken hizmetlerin planlanması için yeterince hazırlık yapma imkanı bulmadığı üzerinedir. Bir katılımcı, bu sorunun varlığını doğrularken, bunun yaşanan depremin akut bir şekilde gelişmesi ve konteyner kentin ve HİYM’nin çok hızlı bir şekilde açılmasının gerekmesi nedeniyle ihtiyaç analizi yapmak için vakit olmadığına vurgu yapmıştır. Aynı katılımcı, müdahale şeklini ve verilecek hizmetleri planlamak için sınırlı bir zaman içinde ilgili bölümlerle toplantılar yaptıklarını ve ihtiyaçları belirlemek için de AFAD ve Hayat Holding temsilcilerinden konteyner kente yerleştirilenlerin nitelikleri ve ihtiyaçları konusunda bilgi aldıklarını ifade etmiştir. Dolayısıyla, aslında çok hızlı gelişen bu sürece Hacettepe Üniversitesi, zaman baskısı altında hem müdahale biçiminin hem de ihtiyaçların belirlenmesi konusunda sınırlı da olsa bir hazırlık yapabilmıştır. Ancak, aynı katılımcının da belirttiği gibi, ihtiyaçların belirlenmesi büyük ölçüde hizmet verme süreci başladıktan sonra zaman içinde şekillenmiştir.

“...Biraz hızlı bir giriş oldu aslında bizimki, ...biz orada faaliyetlerimize başlamadan önce tabii ki pek çok toplantı yaptık. Özellikle sosyal hizmetler bölümümüzde, psikoloji bölümümüzde... orada daha önce deneyimleri olan bölümlerle, herkesin bize söylediği öncelikle gidip bir ihtiyaç analizi yapmamız ... gerektiğindeydi ama ... hızlı gelişti işler ve ...üst düzey bir kamu katılımında olduğu için, valilik düzeyinde... “bu tarihte bu konteyner merkezi artık açmak durumundayız” bilgisi bize gelince ... biz açıkçası ... akademik anlamda kurguladığımız ihtiyaç analizlerini yapmadan bölgede hizmete başladık... Ama ...şöyle bilgiler vardı elimizde. Hayat Holding temsilcileri bölgeyi gezmişlerdi. AFAD bize bölgenin genel demografik yapısı ile ilgili işte çok çocuklu olduğu, eğitim düzeyinin düşük olduğu, vs onları biliyorduk, o bilgiler AFAD’dan gelmişti önden bize ve Hayat Holding de özellikle orada işte çocukları ve kadınları güçlendirici faaliyetler yapmamız gerektiğine dair ...bir ihtiyaç olduğunu, değişik seviyelerde sınavlara çalışan ...ve hiç özel alanı olmadığı için bu anlamda çok da ciddi sınav kaygısı da yaşayan öğrenciler olduğunu, onları desteklememiz gerektiğini, yani bu hani temel ihtiyaçlar ortaya çıkmıştı biraz... ama dediğim gibi her şey çok hızlı ve çok eş zamanlı oldu. Akademik olarak planladığımız ihtiyaç analizini yapmadan biz bölgeye girmiş olduk. ...girdikten sonra aslında analizler yapılıp da birazcık şekillendi işler...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

İhtiyaç analizi yapılıp yapılmadığı konusunda bir başka hizmet veren de benzer şekilde, ihtiyaçların büyük ölçüde zaman içinde şekillendiğine vurgu yaparak, konteyner kent

kurulurken önceliğin bir an önce insanların küçük de olsa barınma ihtiyaçlarının karşılanması olduğuna işaret etmiştir. Her iki katılımcının da işaret ettiği gibi, zaman baskısı hem konteyner kentin hem de HİYM'nin açılması sürecinde sağlıklı bir ihtiyaç analizi yapılması önünde engel oluşturmuştur.

“...malum yani asrın felaketi diye nitelendirilen bir büyük bir ... deprem yaşadık. Hani böyle olması hasebiyle ... sadece en insani ihtiyaçların en kısa zamanda nasıl ... giderilmesi mümkün sorusu düşünülerek konteyner kentler inşa edildi. Çünkü o kadar depremden mağdur olmuş insanlar ki muhatap olduğunuz hani konteyner kenti kurarken hani daha ... refah olsun daha entelektüel işte hizmetler sunabileceğimiz, içinde sosyal donatı alanları olsun mevzusunu maalesef düşünemiyorsunuz. Çünkü insanların kalabilecek herhangi bir yeri yok ve bu insanlar en iyi ihtimalle çadırda kalıyorlar. Siz de konteyner kentleri ... inşa ederken en kısa zamanda bu insanları konteynerlere nasıl yerleştirebiliriz sorusuyla hareket etmek durumunda kalıyorsunuz. Hani en kısa zamanda nasıl vatandaşımız bir an önce hani 21 metrekare de olsa rahat bir ortamda barındırabiliriz sorusuyla hareket edildi konteynerler inşa edilirken...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Konteyner kentte, proje ekibi tarafından yapılan gözlem gezilerinde Hacettepe Üniversitesi tarafından HİYM'nde verilen hizmetlerin tanıtımı için bazı afişlerin asılmış olduğu görülmüştür. Bu afişler, verilen hizmetlerin duyurulması için önemli olmakla birlikte, konteyner kentte yaşayanların ihtiyaçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir ihtiyaç analizi çalışmasının yerini tutabilecek niteliklerden uzaktır.

Hacettepe Üniversitesi Personelinin Görevlendirilmesindeki Süreklilik

Hizmet verme sürecinde ortaya çıkan akademik ihtiyaçlar ve bunun sürekliliğinin sağlanması başka bir sorun alanını oluşturmaktadır. Bunu sağlamak için zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçlara göre verilen hizmetler planlanmış ve bu hizmetleri verebilecek personelin planlanması gerçekleştirilmiştir. Başlangıçta iki hafta ve daha uzun dönemlerle yapılan görevlendirmelerin, zamanla 1-2 haftalık olarak yapılmasının nedeni, uzun dönemli görevlendirmelerde yaşanan zorluklar (dersler, projeler, aile düzeni vb...) olmuştur. Hizmet verilen alanların genişlemesi söz konusu olduğunda ya da görevlendirme sürecinde zorluk yaşandığında ise, bu hizmeti verebilecek akademisyenle, ilgili akademisyenin bölüm başkanıyla veya eğer gerekiyorsa dekanıyla konuşma yolu tercih edilmiştir. Dolayısıyla, HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi personelinin görevlendirilmesi sürecinde yaşanan sorunların çözümü ve sürekliliğinin sağlanması, bazı durumlarda, bireysel temasların kurulmasıyla ilerleyebilmiştir.

“...Ama işin akademik tarafının organizasyonu ... devamlılığı sağlamak için hangi birimlerin orada olması gerektiği, ortaya yeni çıkan ihtiyaçlar için bizim nasıl bir yanıt vermemiz gerektiği... Bunların hepsinin koordinasyonunu ben yapıyorum. Örneğin şöyle bir örnek vereyim size, ...Çocuk Gelişim Uzmanları gidiyor alana ve gelişimsel değerlendirmeler yapıyorlar. Bakıyorlar ki konuşma geriliği olan, gecikmesi olan pek çok çocuk var ve diyorlar ki burada muhakkak bir Dil Konuşma Terapisti olması lazım. Ben o zaman mesela bunu ... ya bireysel olarak işte o bölümün ilgili hocasıyla, dekanıyla konuşuyorum ya da rektör yardımcımız kanalıyla gene ilgili bölüme ileterek bu ihtiyacı ortaya koyup... Onun için çok dinamik bir süreç, yani hiç başta bizim planladığımız gibi... İşte bu odada şu hizmeti veririz, ön

testini son testini yaparız, hiçbir şekilde öyle olmadı...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...artık haftalık görevlendirmelere tamam diyoruz. Ama onun da altında olsun istemiyoruz, ...bir yani oryantasyon imkanı olmaz bir haftanın da altında. ...yaşadığım en büyük zorluk bu iki haftayla ilgili oldu ...çünkü hani bir hafta ayarlayıp gidebilen pek çok gönüllü olmasına rağmen iki hafta dediğimiz zaman pek çok kişinin gerek ev, aile meseleleri yüzünden, gerek buradaki akademik programı yüzünden bu mümkün olmadı. Onun için ilk başta iki hafta kısımlarında ... pek çok gönüllü kaybettik ama bir haftaya düştüğümüz zaman ...çok daha uygunu oldu...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde vereceği hizmetlere ilişkin olarak ihtiyaçların belirlenmesi sürecinde karşılaşılan bir diğer sorun da bazı fakültelerin Ankara dışında hizmet vermek istememesi olarak ifade edilmiştir. Bir katılımcı, başlangıçta sağlık hizmeti vermek için organize olmak istediklerini ancak Tıp Fakültesi'nin bu isteğe olumlu bakmadığını ifade etmiştir.

“...en büyük hayal kırıklıkları ... tıp fakültesinde oldu... biz tıp fakültesinde sunum yaptık... ...iki tane kıdemli hoca Hacettepe Ankara dışına hizmet vermemeli dedi... Sağlık Bakanlığı kadrosunda ... olduğu için işte 2-3 asistan gönderdik...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Hizmet verenlerin haftada bir ya da iki haftada bir değişmesinin yarattığı hizmetlerdeki süreklilik sorunun çözümü için ise, zaman içinde devir teslim toplantılarının düzenlenmesi ve hizmet verenlerin görevlerini devrederken raporlama yapma süreçleri devreye girmiştir. Uzaktan bağlantı ile yapılan devir teslim toplantılarına hem ilgili haftada HİYM'ne dönenler hem de HİYM'ne gidecek olanlar katılmaktadır ve bu toplantılarda, dönenler hizmetlerin sürekliliğini sağlamak için gidecek olanlarla bilgi paylaşımı yapmaktadır. Yakın zamanda başlayan raporlama faaliyetinin amacı da devir teslim sürecindeki sürekliliğin sağlanması olarak ifade edilmiştir.

“...bunu nasıl sağlıyoruz dersiniz, iki haftada bir devir teslim toplantıları yapıyorum. ...çevrim içi ve gelen ekipler orada neler yaptılar, ne ihtiyaçlar tespit ettiler, orada başladıkları hizmetin devamlılığı ve iyileşmesi için neye ihtiyaç var aktarıyorlar. Gidecek ekipler o planı alıyorlar ve eğer orada karşılanmayan bir görev varsa da onu da ben üzerime gene sorumluluk olarak alıp o görevi yerine getirebilecek kişilerle ilgili gönüllü bulmak için çabaya geçiyorum. İki haftada bir bunu rutin yapıyoruz. ...son bir aydır da dönenlerden bir formal rapor istiyoruz, neler yaptınız, ne gibi iyileştirme alanları olduğunu düşünüyorsunuz?...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Bir başka katılımcı, Hacettepe Üniversitesi'nin zaman içinde HİYM'nden çekileceğini belirterek, o güne kadar oluşacak olan ihtiyaç haritasının devir alacak kuruma aktarılacağını belirtmiştir. Bu katılımcı, hizmetlerin sürekliliğinin, Hacettepe Üniversitesi'nin görev süresi dolduktan sonra bu şekilde sağlanabileceğine vurgu yapmıştır.

“...Bence biz bir senenin sonunda oradan gerçekten çıkacağız kesin olarak... Danışmanlık düzeyinde ... devam edebiliriz. ...Tüm hizmeti kapsayacak şekilde var olmaya devam etmemiz Bence mümkün değil birincisi bu, ikincisi bizim orada olduğumuz her an ihtiyaç haritaları

aslında çizildi. ...bundan sonra biz orayı devrederken ne ihtiyaçla ve ne öneriyle devredeceğim. ...Yani bence sürdürülebilirliği olası çok olası...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Daha önce belirtildiği gibi, Hacettepe Üniversite personelinin 1-2 haftalık sürelerle HİYM’nde görevlendirilmesinde yaşanan sürdürülebilirlik sorununun HİYM’nde verilen hizmetlerin ne kadar süreceği konusunda da yaşandığı görülmektedir. Bir katılımcı, verilen hizmetleri alanlar açısından bir doyumluğun söz konusu olduğunu ve kapasite sorunu olduğunu beyan ederken, bir başka katılımcı HİYM’nde verilen hizmetlerin bir kamu kurumu eliyle verilecek şekilde organize edilmesini önerirken, bir başkası da bu işi devlete devretmenin en doğru yol olduğuna vurgu yapmıştır.

“...Oranın sürekliliği anlamında, o konteyner kentteki yerleşen kişiler ne kadar orada sürede kalacaklar? Yerleşik düzende olan kişiler var mı? Orayı uzun süre kullanacak kişiler var mı? Bunların tespiti vs. gibi önemli. Daha önceki toplantıda söyledim. Ben iki hafta boyunca gözlemlediğim şey bir doyumluk mesafesine ulaşılmıştı orada. Yani gelen kişileri artık çok net biliyorsunuz. Yani iki haftada çok net. Çok büyük değişkenlik göstermiyor. Ama hani orada hocalarımızın da bahsettiği gibi bir de kapasite sorunu var yani...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...Bizler de iki hafta gittik, başkasına devrettik. Ya da benim alanım için bu çok mümkün olmayacak. Ya da oyunla terapi odasında iki hafta hocamız vardı, sonra gitti. Yani orada sürekli düzenli, tıpkı bir devlet kurumu gibi, Kızılay gibi, AFAD gibi, ASP gibi düzenli olarak gelebilecek ve ciddi anlamda o takibi de sağlayacak, o havuzu da oluşturacak böyle bir artık gerçekten bir devlet kurumuymuş gibi sürekli ya da bir hastaneymiş gibi sürekli hizmet verilebilecek bir noktaya gelmesinin de ben önemli olduğunu düşünüyorum...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...Orayı bir toplama yeri olarak, ilgi çekecek, ışıltılı bir yer olarak düşünün. Devamında da bu işi devlete ya da herhangi bir kuruma devredip artık onların devam ettirmesi...” (Hizmet veren, Erkek, Beytepe Yerleşkesi).

Hacettepe Üniversitesi Personelinin Ön Hazırlığı

Hacettepe Üniversitesi adına HİYM’ndeki faaliyetleri yerine getirmek üzere projenin hemen başında görevlendirilen personelin proje konusunda yeterli bilgisi olmadığı görülmektedir. Projenin başlangıcında, HİYM’nde görevlendirilen personelin bu projenin Hayat Holding ile yürütüldüğü, projenin bir BAP ya da TÜBİTAK projesi olmadığı ya da göreve gidilen konteyner kentin nasıl bir yer olduğu konularında yeterli bilgilerinin bulunmadığı beyan edilmiştir. Bu gibi konuların görevli olarak gittikten sonra zaman içinde netleştiği belirtilmiştir. Benzer bir vurgu da, başka bir katılımcılar tarafından “*kervan yolda düzülür*” şeklinde ifade edilmiştir. Hizmet veren bir başka akademisyen, gitmeden önce proje önerisini okumayı talep ettiğini ancak, proje önerisine ulaşamadığına vurgu yapmıştır.

“...Ama biz yani Hayat Holding’le Hacettepe’nin nasıl bir araya geldiğini, nasıl bir proje yaptığını açıkçası benim bir fikrim yok. Ya da bu proje atıyorum TÜBİTAK projesi mi, BAP projesi mi, başka ortak proje mi, bunu bilmiyordum yani. Ve hani konteynere giderken de

konteynerler hakkında da çok fazla bilgim yoktu. .. Biz biraz yolda öğrendik neler olduğunu...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...Beytepe’ye bizi davet etmişlerdi sürecin ilk başında. Sanırım her fakülteden gidecek ...birkaç hocayla birlikte ... bir toplantı yapıldı. Odalar bölüştü ve aslında kendi içimizde konuşmamız sağlandığı kervan yolda düzülün diye. Çünkü hiçbir şey net değildi, biz sürece ilk başladığımızda...” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...devir teslim toplantısı var... Orada ben zaten konsepti bilerek... Hani kervan yolda düzülür ön plandaydı. Orada da o ve farklı konteynerlerin olduğu, farklı süreçlerin yönetildiği... Ben hani hem 65 yaş üstünde destek verebilirim. Orada bir katkı verebilirim. Bir de işte seramik yapıyorum ben. Belki çocuklarla o süreci güzel şey yaparız diye. Mesela ben iki tane odada mesela aktif olarak çalıştım. Hani biraz. Aslında kervan bende yola düzüldü yani.” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...Ben dedim ki, proje metni varsa elinizde okuyabilir miyim, dedim. Ne metni, dediler... Normalde biz projeleri hani uzun uzun yazarız ya bizim alışkın olduğumuz tarz odur. Bir proje metni yok ki, dediler yani öyle bir şey yok...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Ancak, süreç içinde HİYM’nde görevlendirilen personelin sahaya gitmeden önce proje ve konteyner kent hakkında daha fazla bilgi edindiği görülmektedir. Bir katılımcı, kendisinin sahaya gitmeden önce kongre merkezinde düzenlenen bir toplantıya katıldığını, bu toplantıda odalar bazında bilgi verildiğini belirtmiştir. Bu toplantıda Hayat Holding temsilcisinin de bulunduğunu ve kendilerine bir film gösterimi eşliğinde, proje ve konteyner kent hakkında bilgi verildiğini aktarmıştır. Ayrıca, zaman içinde giderek oturan devir-teslim ve oryantasyon toplantılarının yapıldığını belirten katılımcılar da olmuştur.

“...Benim katıldığım toplantıda o kongre merkezinde yapılan oda oda toplantı. Hangi odada kim çalışacaksa onlar bir arada toplandılar. O toplantıda gayet açıklayıcı ve işte Hayat Holding’in de bir temsilcisi vardı. Orada her şeyi açıkladılar, bir film gösterdiler falan. Hani böyle şeydi...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...Gitmeden önce bir o, oryantasyon gibi bir toplantı oluyor. O toplantıda biraz da holdingden de çalışanlar vardı, yöneticiler... Oradan gelen ya da gelecek olan arkadaşlar da vardı. Öyle bir online üzerinden toplantı yapıldı. Siz önce gitmiş olmalısınız. ...işte ihtiyaçlar vesaire götüreceğiniz şeylere kadar açıklamalar yapıldı açıkçası...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

Zaman içinde göreve gitmesi planlanan Hacettepe Üniversitesi personeline deprem nedeniyle yaşanan travmaların tetiklenmemesine yönelik psikolojik hazırlık eğitimlerinin de verilmeye başlandığı görülmektedir. Önce bir saatlik bir eğitim olarak planlanmış olan bu uygulama, zaman içinde bir sunuma ve bir dokümana dönüştürülmüş ve görevli olarak HİYM’ne gitmesi planlanan tüm personele ulaştırılmıştır.

“...bir de orada ... hizmetin devamlı ve iyileştirilmesi yanında bizim gönderdiğimiz insanların güvenliğini sağlamak, hani kişisel ve ...ruhsal güvenlikleri açısından... Psikolojideki arkadaşımız bir ... çevrim içi psikolojik ilk yardım eğitimi verdi bize. Onu kaydettik ve pek çok

ilgili belgeyi de bir ... Drive dosyasına yükleyerek, gidecek her kişinin o eğitimleri de almasını istiyoruz ki kendi travmaları tetiklenmesin orada diye... (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...Evet ben hazırladım. ...aslında bir saatlik bir eğitimdi o... Gitmeden önce ben böyle bir katkı sunabileceğimi söyledim... Böyle bir doküman hazırladım. Yetişkinler için neler oluyor çocuklar için neler oluyor. Onunla ilgili bir drive dosyası oluşturduk. Onu bütün gidecek olan personele paylaştık. Ama biz bu konuşmayı yaptıktan sonra toplumsal katkı koordinatörlüğü alana gidecek olan hocalara öncesinde bu şeyi, hem slaytı dem de kaynakları okuması yönünde iletmış oldu. Yani benim başlangıçta böyle bir katkı oldu...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

Bazı katılımcılar ise, fakültelerinde yürütülen başka projeler kapsamında dezavantajlı gruplarla çalışmak konusunda eğitim almış olduğunu ya da Hayat Holding ile başka bir projede çalışan hocaları aracılığıyla konteyner kent hakkında önceden bilgi alma fırsatları olduğunu belirtmişlerdir. Konteyner kent konusunda önceden bilgi sahibi olan katılımcı, kendi birimlerinden yapılacak görevlendirme için akademik kurul toplantısı yapıldığını ve öncelikle gitmesi gereken akademisyenlerin bu toplantıda belirlendiğine işaret etmiştir.

“...Fakültemiz kapsamında eğitimler de aldık. İşte dezavantajlı gruplar, kadınlar, çocuklar, onlara nasıl davranmalıyız. Mesela telefon numaralarımızı vermememiz gerekiyor. Onlarla daha resmi konuşmamız gerekiyor. Bunların hepsini almıştık. O şekilde gittik biz...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...Bizim bir hocamız hayat holdingle birlikte iş birliği içerisinde projeleri var zaten. ...Biz hayatı oradan biliyorduk zaten, ...herkesin katılımının olduğu bir akademik kurulda dile getirdi böyle bir projeyi aldığını Hacettepe'nin ve bizler de görevlendirildik, görevlendirilerek gittik yani. Hani şöyle oldu, öncelik kim gidecek diye o toplantıda belirlendi...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Mahremiyetin Sağlanması

Konteynerlerin sadece 21 metrekare olması da hizmet verenler tarafından sıklıkla bir sorun alanı olarak tanımlanmıştır. Bazı konteynerlerde 7-8 kişinin yaşamasının bireylerin kişisel alanlarının olmamasına dolayısıyla da mahremiyetin yok olmasına neden olduğu vurgulanmıştır. Her ne kadar aile içinde birden çok evlilik biriminin olması ya da ailelerin 6 ve daha fazla kişiden oluşması durumunda, konteyner kent yönetiminin ek bir konteyner tahsis etmesi mümkün olsa da, katılımcılar bazı konteynerlerde birden çok ailenin altı ve daha fazla kişiyle yaşadığı belirtilmişlerdir.

“...işte 20-21 metrekare olduğu söyleniyor konteynerlerin. Mesela bir konteyner evde 7, 8 kişi yaşıyor. Öyle olduğu için kesinlikle kişisel alanları yok, özel alanları yok, mahremiyet yok...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...Yani normal bir eviniz varsa konteyner kentte yaşamaya gönüllü olarak istemezsiniz yani hani 21 metrekarede çocuğunuzla, eşinizle çünkü aile mahremiyetinin bile olmadığı bir sahadan ve alandan bahsediyoruz yani...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Konteynerlerin çok küçük olmasının çocukların ders çalışma imkanlarını azalttığını belirten bir katılımcı, bu nedenle annelerin ve çocukların konteynerden çıkarak nefes almak, ders çalışmak ve HİYM'nin diğer imkanlarından yararlanmak için HİYM'ne geldiklerini beyan etmiştir. Bir başka katılımcı da konteynerlerin çok küçük olmasının, hareketsiz bir yaşama neden olduğunu beyan ederek, konteyner kentte obezitenin yaygın olduğuna vurgu yapmıştır. Bir başka katılımcı da, konteynerlerin çok küçük olmasının özellikle kadın hijyeni açısından dezavantaj yarattığına dikkat çekmiştir.

“...Bir de konteynerler çok küçük metrekare olarak. Evet, yani 21 metrekarede süren bir yaşam. Bazı aileler 6-8 kişi. Bu, en büyük sıkıntı bu bence. Yemeği de orada yiyorlar, orada da uyuyorlar. Hele kışın çok... Hele çok hareketli çocuklar için, okul öncesi çocuklar için çok zor bir yaşam gerçekten. Anneler için de çok zor. Bu yüzden hani anne de hiç olmazsa bir çocuğunu dışarı çıkarıyor, orada bir nefes alıyor falan...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...21 metrekarelik bir konteyner var. Birincisi anne çocuktan biraz uzaklaşmaya ihtiyaç duyuyor ya da baba ama bir taraftan da çocukla o kadar simbiyotik bir ilişki var ki bir şey olur, yanımda dursun yani birlikte hareket etmek. Bu da öfkeyi de doğuruyor vesaire. ...21 metrekarelik bir yer. Kimsenin özel bir şeyi yok.” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...Kesinlikle insanlar konteyner olduğu için yani yürüyüş yapmıyor, çok küçük bir alanda yaşıyorlar ve hani bundan dolayı çok fazla beslenmeleri normal olmasına rağmen çok fazla kilo almaya başlamışlar. Benim mesela hayatta karşılaştığım en yüksek kilolu insan oradaydı mesela, çok fazlaydı. Yani morbid obezitenin de ötesinde insan sayısı çok gördüm. Çünkü ölçümlerde fark ediyorum. Çünkü insanlar yürümüyor. Sadece 21 metrekare bir konteyner var. Onun içinde gidip geldikleri var sadece...” (Hizmet veren, Erkek, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...Ben oradayken genç kızlara yönelik hijyenle ilgili bir bilgilendirme ... yapıldı. Yani o birazcık daha tabu olan şeylerin ... Yani işte küçücük bir konteynerin içinde genç bir kızın birazcık kişisel bir alana ihtiyacı var. O alanı nasıl sağlayabileceği, ne yapması gerektiği, hijyenini sağlamak için falan. Bunlarla ilgili bir bilgilendirme ... yapıldı. Ona katılanlar oldu. O güzeldi...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

Diğer Kurumlarla İlişkiler

Konteyner kentte, Hacettepe Üniversitesi dışında Kızılay, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, AFAD, Kaymakamlık, Sivil Toplum Kuruluşları (Türk Psikologlar Derneği vb...) ve bazı uluslararası kuruluşlar (IOM, UNHCR vb...) da konteyner kentte yaşayanların iyilik hallerini artırmak için hizmet vermektedir. Hizmet verenlerle yapılan görüşmelerde, diğer kurumlarla hizmet verme sürecindeki iş birliğinin bir uyum içinde yürütüldüğü belirtilmiştir. Konteyner kentte yapılan gözlem gezilerinde, diğer kurumların ofislerine yapılan kısa ziyaretlerde de bu husus teşhis edilmiştir. Hacettepe Üniversitesi adına hizmet verenlerin yüksek şeker, yüksek tansiyon, uyku problemi ve psikolojik destek gibi kendilerinin baş edemeyeceği sorunları olan depremzedeleri Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ofislerine sevk ettikleri görülmektedir. AFAD ve Kaymakamlık ile olan ilişkilerin ise, daha çok hem konteyner kentin hem de HİYM'nin personel ihtiyacı gibi talepler üzerinden kurulduğu görülmektedir.

“...Bir de aynı zamanda sağlık merkezindeki doktorla çünkü çok fazla uyku problemi de geliyordu. Hani oraya yönlendirdik, danışanlarım olmuştu yine. Benden sonra da gidecek bir psikoloji bölümünden kimse ya da PDR'den birileri olmadığı için ben orada yaptığım görüşmeleri ASP'deki personele aktardım... Ama ASP ile Hayat İyi Yaşam Merkezi arası zaten iki adım. Psikolojik destek ihtiyacı olanların hepsi oraya geliyor...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...ASP her konteynerleri geziyorlar, gezici olarak devam ediyor ... ASP bünyesinde orada hani sosyal çalışmacılar olduğu görüldüğü için daha yeni yeni. Yani onların kendi çadır kentinde çok düzenli giden bir sistem de var ama şu an dışarıdan direkt İyi Yaşam Merkezi'ne gelen, istihdam edilmiş ya da düzenli olarak orayı gezen insanlar yok...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...çok pozitifler Kaymakam konteyner kentin kendi Kaymakamı ... kente özel ve kaç defa geldi ...ziyaret etti. Ben oradayken de geldi tek tek tanıştı ne ihtiyacınız var yani bence AFAD yetkilileri işte Kaymakam, ASM ASHB hepsi çok çok yardımcılar ve bizim orada olmamızdan dolayı da çok mutlular. Çünkü onların onlara destek oluyoruz biraz da olsa belki bir nebze de olsa işlerini kolaylaştırıyoruz, kamu kuruluşları hiçbir negatif bir şey yaşamadık şimdiye kadar...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

“...Aile sosyal hizmetler bakanlığı onların faaliyetlerinin bu merkez kadar güçlü kılmadığını düşünüyorum. O yüzden onlar daha sık geliyordu buraya. Merkezin güçlü olduğunu düşünüyordum orada...” (Hizmet veren, Kadın, Sıhhiye Yerleşkesi).

Romanlar ve Okula Gitmeyen Çocuklar

Bu araştırma kapsamında görüşme yapılan HİYM temsilcileri ve kamu idarecileri, konteyner kentteki 200-250 civarındaki konteynerde yaşayan Romanları kavga, gürültü, hırsızlık, uyuşturucu kullanımı gibi bazı sorunların kaynağı olarak göstermişlerdir. Bir hizmet veren, Romanların örf ve adetlerinin farklı olduğunu; çocuklarının çok yaramaz olduğunu belirterek Romanlardan çok şikayet olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda, başka bir hizmet veren Romanların HİYM hizmetlerine çok talep göstermediğine işaret ederek, Roman çocukların okula gitmeyerek HİYM'ne geldiklerini ve burada vakit geçirdiklerini belirtmiştir. Okula gitmeyen Roman çocukların önemli bir sorun olduğunu vurgulayan bu katılımcı, bu ailelere Kaymakamlık aracılığıyla yapılan uyarıların da sonuçsuz kaldığını aktarmıştır. Bir kamu idarecisi, Romanların bazılarının hak sahibi olduğunu ancak birçok Romanın da ya Malatya'dan ya da çevre illerden gelerek hak sahibi olmamasına karşın konteyner kentte yaşadıklarını belirtmiştir. Ayrıca, bir başka katılımcı konteyner kentte, hak sahibi Suriye kökenli olup Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçmiş olan birkaç ailenin de yaşadığını belirtmiştir.

“...onlar gelince onlarda da hak sahibi var. Bir sürü hak sahibi var onlardan. Dedik ki hani ayrı bir mahalle olsun. O da kızdı ırk, din, dil ayrık, ayrı olmaz dedi öyle bir şey. Ama keşke de ayırsaymış. İşte nasıl diyeyim bizim kendi Türk halkının o da halkımız. Ama örf, adetleri tutmuyor, çocukları yaramaz. Ne bileyim yani vatandaşlar gelir, şikayet üzerine ben böyle konuşuyorum... Yoksa yani sonuçta bir insan o da. Çingen de olsa, bilmem ne de olsa insanız yani...” (Hizmet Veren, Erkek, HİYM).

“...Ben de okula gitmeyen çocuklardan bahsetmek istiyorum, bir grup çocuk okula gitmiyorlar. Sebep olarak da servis yok, işte bilmem ne falan. Aslında servis de var, her şey de var. Kırtasiye yardımı var. Gitmemeleri için fiziksel bir sebebi yok ama... Aileleri tarafından... Kız da var, erkek de var. Kaymakam'ın da bununla ilgili bilgisi var. Söylenmiş daha önce. Gidilmiş, görüşülmüş ailelerle. Bir yaptırımı yok. Para cezası var, ödemiyorlar. Bunun bir adım ötesi çocukları ailelerden alıp yurda vermiş. Onu da yapmayı tercih etmiyorlar. O yüzden o çocuklar okula gitmiyorlar. Bu çok, bence kötü bir şey...” (Hizmet veren, Kadın, Beytepe Yerleşkesi).

“...Onlar genelde geri gönderme merkezinde.. Orada kalıyorlar. Ha var, burada da var. Zaten onlar Suriyeli değil de, Türk vatandaşı oldular ya. Bütün hep kamplarımızda var...” (Hizmet Veren, Erkek, HİYM).

6.4. HİYM ve Hayat Holding Temsilcileri Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Bu bölümde, HİYM’nde Hayat Holding adına hizmet verenler gözünden bu hizmetlerin bireysel ve sosyal etkisi değerlendirilmektedir. Hizmet alanlar açısından bu etkiler mümkün olduğu kadar doğrudan, dolaylı ve diğer etkiler olarak ayrıştırılmaktadır. Yine bu kapsamda, bu süreçte ortaya çıkan sorun alanlarına ve iyileştirmeye açık alanlara da işaret edilmektedir.

6.4.1. HİYM ve Hayat Holding Temsilcileri Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi

Hayat Holding temsilcilerine HİYM’nde sunulan hizmetlere dair görüş ve değerlendirmeleri sorulduğunda faal olan her oda için yararlanıcıların memnun olduklarını, depremzedelerin merkezde bulunmalarının ve mevcut hizmetlerden faydalanmalarının afet sonrası hem fiziksel sağlıklarına hem de psikolojik iyilik hallerine olumlu katkıları olduğunu gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak, merkezin hem konteyner kentteki zorluklarla baş etmek hem de deprem sonrası gördükleri maddi ve manevi hasarları azaltmak açısından yararlanıcılar üstünde merkezi planlarken öngörmedikleri olumlu etkileri de olduğu görüşünü paylaşmışlardır. Bu kısımda Hayat Holding temsilcileri gözünden HİYM’nde Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetler sağlık, eğitim ve psikolojik iyi hal temaları üzerinden değerlendirilmiştir.

Yeni Hayat Konteyner Kenti’nde T.C. Sağlık Bakanlığı Malatya İl Sağlık Müdürlüğü’ne bağlı Aile Sağlığı Merkezi (ASM) depremden etkilenenlerin sağlık hizmetlerine kolay erişimi için aktif bir biçimde çalışmaktadır. Her ne kadar hem HİYM projesi hem de proje ortağı Hacettepe Üniversitesi merkezde sadece sağlık üzerine hizmetlerin sunulmasına odaklanmasa da merkezde çalışan oda temsilcisi personelin merkez yararlanıcılarının sağlık hizmetlerine erişimlerini sağladıklarını ve yararlanıcıların kendilerinin ve aile yakınlarının sağlık sorunları ile ilgili doğru bilgi, danışmanlık ve yönlendirme hizmetlerini verdiklerini Hayat Holding temsilcisi ifade etmiş ve bunun merkezin amacını gerçekleştirmesinde özellikle ‘normal koşullarda randevu bile almakta zorlanacakları’ hizmetlerin depremzedelere doğrudan getirilmiş olmasından dolayı oldukça önemli bir rolü olduğunu belirtmiştir.

“...Sağlık da tabii ki önemli çünkü bu insanların, depremden çıktılar. Yani sadece psikolojik tarafı da tamam ama ki hocalarımızın deneyimlerinden de anladığımız gibi tansiyonunu

ölçtürenler ya da ilk göz görüp sonra aile hekimine, sağlık birimine gönderdikleri, tedavi amaçlı gönderdikleri hastalar da oluyor. Tabi ki Hacettepe Üniversitesi'nin sağlık anlamındaki algısı bu merkezi çok değerli kılıyor...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Örneğin, deprem sonrasında bir bacağını kaybetmiş ve kontroller sonucu protez takılamayacak durumda olan genç bir kadının merkezde görev yapan fizik tedavi hocaları tarafından yaşadığı konteynerde nasıl muayene edilip bilgilendirildiği ve yönlendirildiği şu sözlerle aktarılmıştır.

“... kızcağızın umutsuz bir vakası var. 15-16 ameliyat geçirmiş eklem yeri yok gerekirse protez falan takılacaktı mesela biz ona da destek verecektik tekerlekli sandalye yardımı yapacaktık tekerlekli sandalyesi varmış akülü vesaire. Maalesef ki maalesef protez şu an takılma ihtimali yok...Yapılacak bir şey olduğu takdirde yardım ediyorlar. Ama onları yönlendirdiler şuralara şunu gidin mesela hastaneye hiç gitmemişler. Buraya geldiğinden beri Samanköy'e geldiğinden beri kızcağız yatağında yatıyor hiçbir şekilde gitmemiş, iltihap kapar korkusuyla...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Hayat Holding temsilcisi olan diğer katılımcı, yaşlı bir erkek yararlanıcının merkezde bulunan ergoterapi odasından aldığı hizmetin sonucu kendi imkan(sızlık)larıyla nasıl fiziksel sağlığını koruyup iyileştireceği konusunda bilgilendiğini paylaşmıştır.

“...İşte ben buraya ilk geldiğimde mandalı gördüm mesela. Bir yaşlı amcamıza mandal şeyi verdi. Eğitimi verdi. Ve el kasları için çok faydalı olduğunu söyledi. Ve çok da günlük hayatında yapacağı bir şey. Bu tabii ki hem ona bir farkındalık, günlük hayatında da sürekli hastaneye gidip bir ergoterapiyle alakalı bir şey olmayacağını, günlük hayatta da biraz aktif bir şeyler yaptığında olabileceğini biliyor olması bile yeterli...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

HİYM'ni ziyaret edenlerin sağlık hizmetlerine erişim için yönlendirilmeleriyle ilgili bir diğer örneği Hayat Holding temsilcisi katılımcı ASM'nde kan tahlili yapılmadığından dolayı şeker ölçümü yapılmayan ve yalnız yaşayan bir kadın yararlanıcının merkezi ziyaret ettiğinde oda sorumlusu hoca tarafından şekeri ölçülüp acil bir şekilde hastaneye yönlendirildiği gözlemi üzerinden aktarmıştır.

“...Rutin olarak ölçüyor bir bakıyor ki şeker 490'larda. Hocam ne yapalım ne yapalım kadın normal geliyor ama hiçbir şekilde şikayetle gelmiyor... Ondan sonra ee hemen ASM'ye gittik var mı insülininiz yok dedi bir şey yapma... hemen hocam ambulansı aradı gönderdik kadını. Ertesi gün sütümüzü aldık mandalinamızı aldık ki evini ziyaret edelim hocayla, kapısına gittik aradık dedi ki beni hastaneye yatış verdiler bana bir hafta. Kadıncağız bir hafta hastanede kalmış ve sonra evine gittik ziyaret hastaneden çıktuktan sonra ...bize ne kadar dua etti dedi ki siz olmasaydınız ben ne yapardım o şekerimle dedi. Evinde düşüp bayıla da bilirdi her şey olabilirdi yani ve hoca onu fark etti çok şükür ki tedavisi de görüldü...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Deprem sonrası oldukça kırılgan durumda ve özel ihtiyaçları olan HİYM'ndeki anne ve bebek destek odasının yararlanıcısı kadınlar için anne çocuk sağlığı hakkında danışmanlık hizmetlerine merkez aracılığıyla doğrudan erişebiliyor olmanın önemi Hayat Holding temsilcisi tarafından şu şekilde ifade edilmiştir.

“...Yani çok böyle düşününce bile insanın ruhuna dokunuyor yani. 1 yaşında 2 yaşında çocuğu var ve depremden çıkmış. Göçük altından çıkmıştır, binası ağır hasarlıdır, kaçmıştır ama o psikolojiyi yaşamış. ...hala sokaklarda yıkık binalar var. Oralardan çıkmış bu kadınlar. Belki sütü kesilmiştir, belki çocuğuyla ilgilenemiyordur. Canını zor kurtarmış, bakımını düşünüyordur. Burada gelip bir hocamızla konuşuyor olması, güvenli bağlanma nedir biliyor olması, "Bakın çocuğunuzla böyle bir ilişki kurduğunuzda güvenli bağlanmayla alakalı böyle şeyiniz olabilir"i söylüyor olmak, sarılmanın ne kadar önemli olduğunu anlatmak çok değerli...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

HİYM'nin sağladığı sağlık hizmetlerinin yanı sıra özellikle gençlerin ve çocukların yararlandığı bilgisayar odası, etüt odası ve kütüphanede yürütülen faaliyetler sonucu ortaya çıkan yaygın eğitim hizmetleri de merkezi konteyner kentte yaşayanların afette baş etmelerinde destekleyici bir diğer sosyal hizmet odağı olarak Hayat Holding temsilcileri tarafından dile getirilmiştir. Örneğin, bilgisayar odasının ilk açıldığı zamanlarda kural olarak sadece bilgisayar kullanmayı bilen 10 yaş üstü çocukların odaya kabul edildiği fakat gün içerisinde okul çağında olmadığı için okula gitmeyen çocukların odadan faydalanamadığı ve odanın boş kaldığı gözlemlenince Hayat Holding temsilcisi bilgisayar okur-yazarlıklarını artırmak için çocuklara bilgisayar kullanmayı öğrettiklerini ifade etmiştir.

“...bilgisayarda kati kurallar koymuştuk başta...bir baktık ee birkaç defa gittim bilgisayar boş bilgisayar boş. Dedim niye boşaldı burası hocam işte oyuna izin vermediğim için işte 9 yaş altı işte hani onlar okula gittikleri için zaten geriye kalan kitle var. Sokağa gönderdim git dedim kimi bulursan getir. Sonra gelen kitleyi bir görseniz [gülüyor] bir görseniz saç baş dağınık, üstler başlar yırtık, terlik ayağında çorabı bile yok kış günü şöyle giymiş falan. Dedim ne yapacağız şimdi dedik ki tamam bu insanlara öğreteceğiz bir şeyler. Sonra o kişilere işte burada bilgisayar kullanmayı aşıladık, ee bilgisayar öğretmeye başladık...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Saha çalışması sırasında Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde yaşayan çocukların konteyner dışında vakit geçirebilecekleri ve oyun oynayabilecekleri park gibi alanların yetersiz olduğu ve bu durumun konteynerde çocuk bakımı ile ilgilenen yetişkinler özellikle de anneler için ayrı bir güçlüğe neden olduğu gözlemlenmiştir. Hayat Holding temsilcisi olan bir katılımcı, merkezin açık olduğu gündüz saatlerinde yine okula gitmeyen çocuklar için bilgisayar öğretme çabalarının yanı sıra başka etkinlikler de düzenlediklerini ve bunların çocukları dışarıdaki tehlikelerden uzaklaştırdığını belirtmiştir.

“...niye bu saatte buradalar diyorum işte [isim] orayla ilgileniyor, hocam bunlar okula gitmeyen grup. O zaman bunlara ne yapabiliriz ne yapabiliriz dedik ben satranç öğreteyim bunlara satranç turnuvası yapalım böyle bir fikir çıktı. Bugün bugündür şimdi okula gitmeyen kitleyi bilgisayar odasına yönlendiriyoruz. Okuma yazma bilmediği için kütüphaneye yönlendiremiyorum ama ee [isim] mesela açıyor konuları ne istersen boş boş geziyorsa diyelim bir video bir şey açıyor işte Mısır'ın tarihini açmış geçen bir kere gittim kontrol ediyorum. Hani bu tarz daha böyle dışarılarda kötü arkadaşlıklar, kötü bağımlı yani kötü şeylerle dostluklar edineceklerine hiç olmadı gelsinler burada oyun oynasınlar [isim] dedim...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Bilgisayar odasının yanı sıra çoğunlukla üniversite sınavına hazırlık yapan gençlerin yararlandığı etüt odası ile bitişik olan kütüphanenin de kullanılmasından ne kadar memnun olduğu Hayat Holding temsilcisi tarafından vurgulanmıştır.

“...O yüzden kitap alanını mesela, kütüphane alanını ne kadar dolu görsem çok mutlu oluyorum. Orada sınava çalışıyor olması, bir hayale, bir umuda doğru bir çalışma yapıyor olması, bir kitap okuyor olması, bir vizyon kazanıyor olması zaten içsel olarak insanı çok mutlu ediyor. Yani o kitabı açıp okuyor olması zaten başka dünyalara gittiğinin bir göstergesi. Tarihtedir, geçmiştedir, gelecektedir, gündedir, andadır bilemem ama okuduğu şey neyse zaten o yolculuğa çıkmış oluyor...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Hayat Holding temsilcileri tarafından dile getirilen HİYM'nin konteyner kentte kalanların ihtiyaçları üzerine geliştirdikleri yaygın eğitim hizmetlerinden birisi de okuma-yazma bilmeyen kadınlara özel ayrı bir okuma-yazma dersleri verilmesidir. Yine merkezde hizmet verecek odalar planlanırken hesapta olmayan ihtiyaçlardan birisi de depremin olduğu sene birinci sınıfında olup sonrasında okuma yazmayı iyice öğrenmeden okullarına devam eden ya da eğitimden ayrılan çocuklar için de okuma yazma konusunda becerilerinin geliştirilmesine yönelik destek hizmetlerine duyulan ihtiyacın olduğu Hayat Holding temsilcisi katılımcı tarafından eğitim desteği ile 'geleceğe umudu yeşertme' şeklinde ifade edilmiştir.

“...Şu anda kadınlar geliyor daha çok okuma-yazma bilmeyen ama işte hocalarımızdan aldığımız bilgilerde de işte birinci sınıfı atlamış, okumamış çocuklara da okuma-yazma ile alakalı bir şeyler verdiklerini ya da onları geliştireceklerini, ki kütüphaneden sorumlu arkadaşımız da aynı şeyi söyledi. Hani gelip burada okuma pratiği yaptığı, kendini geliştirdiği... Daha küçük yaş grubu için söylüyorum bunu. Bir önemli bir şey, faktör. Yani o yüzden eğitimi de göz ardı etmemek lazım. Aslında bir istihdam dediğim, geleceğe umut dediğim aslında biraz eğitim. Eğitildikçe ya da o şeyi gördükçe aslında geleceğe dair umut sağlayabiliyorsunuz. O yüzden bu merkez o umudu da sağlıyor...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

HİYM'nin eğitime yönelik hizmetleri ile geleceğe dair umut yeşertme hususunda Hayat Holding temsilcisi bir diğer örnek olarak etüt odasında Hukuk Fakültesi'nde okumak için üniversite sınavına hazırlanan genç bir kadının hoş bir tesadüfle Hukuk Fakültesi Dekanı ile karşılaşmasından söz etmiştir.

“... Açılışımızda Rauf Hoca gelmişti, Hukuk Fakültesi Dekanınız. Burada... kitap okuyan bir çocukla konuştu, kız çocuğuyla. Ne okumak istiyorsun dedi, Hukuk dedi. Benim kim olduğumu biliyor musun dedi, ben Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanıym falan dedi...O çocuğa mesela bir hayal. Hacettepe Hukuk, belki Rauf hocamızı ziyarete gelir. Biliyor musunuz ben deprem bölgesinde yaşam merkezindeydim diyebilir. Hani böyle bir şey... Küçük bir dokunma mesela selam veriyor olması bile belki hukuk fakültesi hayalini pekiştirmiştir. Denk tabi, hayat da bazen senaryo çiziyor orada bir şey vardır büyük ihtimal ama, ama böyle bir karşılaşma o çocuğun hayatında belki unutmadığı bir anı olacak...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

HİYM faaliyete geçtiği zamandan bugüne odalarda sunulan hizmetlerin ihtiyaç ve talebe cevap verecek şekilde sürekli yenilenip değiştiğini ve bu değişimin başta odalardan sorumlu Hacettepe Üniversitesi akademik personelinin geribildirimleri, HİYM çalışanlarının

yararlanıcılarla etkileşim ve gözlemleri ve yararlanıcıların istek ve şikayetleri göz önünde bulundurularak meydana geldiği aktarılmıştır.

“...Sınırsız diyeceğim artık yani inanın o kadar çok hizmet vermeye başladık ki alanın dışından çıkıyoruz. Yani aslında hizmetler baktığınız zaman şurada gördüğünüz oyunla gelişim odasında ee 3-6 yaş çocuklarına hizmetti, -ti diyorum o bile değişti artık yani çünkü o kadar kapsamlı hale dönüşüyor ki yani ee atıyorum oyunla gelişimden bahsedeyim 3-6 yaş değil mi? Oraya özel eğitimden hocamız geliyor, özel eğitilmiş çocuklara da destek veriyorlar...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Odalarda yürütülen çalışmaların farklılaştırılması, içeriklerinin geliştirilmesi ile ortaya çıkan hizmetlerdeki değişimin aynı zamanda odalardan hizmet alması hedeflenen yararlanıcı profilini de değiştirdiği ifade edilmiştir.

“...Ergoterapide ilk başta sadece çocuk geliyordu şimdi artık ona yaşlılar da geliyor hafıza problemi olan kişiler geliyor. Yaşlıya sadece yaşlı geliyordu...artık yaşlı gelmiyor genç geliyor. Onu öyle değiştirdik. Anne bebeğe sadece bebeği olanlar zannediyorlardı, değil onu da değiştirdik...genç kızlara menstürel sağlık öğretti hocalar ya ilk adeti nasıl gördün ya kimle paylaştın bunu. Bunlarla ilgili oturumlar yapıldı ...yani o kütüphanedeki gençleri topladık getirdik hocalar kadın doğum hocası anlattı... Böyle böyle değişti yani sirkülasyon değişti her hocaya göre her kitleye... Yani her hoca kendi yoğurdunu yedi. Bu şekilde bir değişim oldu...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

HİYM'nin kuruluşunda odalarda sunulacak hizmetlerle merkezin 7'den 77'ye ilkesi ile her yaş grubuna hitap edecek şekilde planlandığı vurgulanmış olmasına rağmen Hayat Holding temsilcilerinin HİYM yararlanıcıları arasında en fazla hizmetlerin çocukların gelişimi üzerindeki olumlu etkilerinden söz ettikleri görülmüştür. Örneğin, yaşadığı deprem felaketi sonucu travma nedeniyle konuşamayan ve ailesinde şiddet öyküsü bulunan bir çocuğun ergoterapi odasında hizmet almaya başladıktan sonra konuşmaya başladığı ve bundan dolayı hem ailesinin hem de kendilerinin çok mutlu oldukları ifade edilmiştir.

“... çocuk... 9 yaşındaydı buraya düzenli getirttik...Ergoterapiye yazdırdık...çocuğu burada geldi her hafta konuşa konuşa, her hafta hocayla biriyle agulama yaptı öbürüyle bir tık daha seslendi öbürüyle özgüvenini arttırdı çocuk konuştu...anlattık bire bir konuştum, evlerine gitti hocalar ne çalışmalar yaptık. Kadın kapalı hani şey kendini kapatmış durumda. O ama çocuk konuştu anne de bunu gördü bir sevindik bir sevindik hocalar hep bütün aşamalarını kaydetti böyle gönderdik onlara çok mutlu oldular...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Bu görüşmelerde, HİYM'nde yer alan oyunla gelişim, sanatla gelişim, bilgisayar gibi odalardan faydalanan çocukların psikolojik iyilik hallerinde ciddi gelişmeler gözlemlendiği aktarılmıştır.

“...Genelde oyunla gelişimdeki annelerin hepsi yani hocam biz buraya geldiğimizde bu çocuk hiçbir şekilde böyle...Evden çıkmayan ya da asiydi agresifti şimdi mesela çok şükür topladı. Annesi mesela kapıdan ayrılmayan çocuklar vardı çok şükür artık onlar deprem kaygısı yaşayan çok çocuk vardı açıldılar onlar, içine kapanık çok çocuk vardı onların hepsi açıldılar ve bunların hepsini gelip benimle paylaştılar hocam...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Afet sonrası psiko-sosyal destek hizmetleri, depremden etkilenen konteyner kent sakinleri arasında hem psikolojik travma ile baş etmek hem de dayanıklılığı güçlendirmek için danışmanlık, grup terapisi ve toplulukla iletişim gibi çalışmalarla iyileşmeyi teşvik etmek açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda, HİYM'nin kuruluşundan itibaren amaçlanan depremzedelerin iyilik hallerinin güçlendirilmesinde özellikle kadınların ve çocukların güven içerisinde bir araya gelebilecekleri bir mekan olması niteliği ile merkezin önemli bir katkıda bulunduğu vurgu yapılmıştır.

"...ki genelde ben konteyner kenti gezdiğimde daha böyle yüz hatlarından daha böyle dik, sert konuşmalar biraz daha hatta konuşmayanlar böyle bir yan yana yürüyenler oluyor ama burada çok nadir görürsünüz içeri girdikten sonra ya çocukla bir oyun oynar ya bir hocamızla konuşur ya işte odadan sorumlu arkadaşımız da gelir konuşur bir sohbet eder, bir şey paylaşır yüzüne bir... O noktada bir iyileşme hali zaten merkeze girdiği andan itibaren başlıyor..." (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Yeni Hayat Konteyner Kenti içerisinde merkezi iş alanında konumlanan HİYM, yanı başındaki küçük parktan sonra ikinci yeşil alana sahip bölgedir ve Hayat Holding temsilcisine göre 'güvenlik' nedeni ile bu alan parka göre daha fazla tercih edilmektedir. Tercih edilen bu küçük yeşil alanda zaman geçirmenin afetzedelerin iyilik hallerine etkisi olduğu vurgulanmıştır.

"...şurada yan tarafta park vardı biz açtığımız zaman buradaki parka gelen daha minikler vardı böyle. Ben de merak ettiğimden soruyordum yani neden hani buradaki parkı kullanmak istiyorsunuz da yan tarafta da var diyordum daha biz açılmadık bakın diyordum. Diyordu ki ya oraya Suriyeliler çok geliyor ondan sonra oraya işte bu kirvelerden çingenelerden çok geliyor bizim çocukların ahlakını bozuyorlar o sebepten götürmüyoruz oraya diyorlar..." (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

"...En önemlisi de ne oldu biliyor musunuz? Hiçbir şeyden faydalanmasa dahi buraya gelip gitmesi bile şu yeşil alanda görmesi bile bizim psikolojimize iyi geldi diyorlar. Bakın yani hiçbir şey olmasa bile. Bizim evden çıkma sebepimiz buraya gelip sizleri görüyoruz ya diyorlar, bu güler yüzlü hocaları falan görüyoruz, sizleri görüyoruz çok mutlu oluyoruz diyorlar..." (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Yine merkezde yer alan bu yeşil alanın erkeklere kıyasla 21 metrekare konteynerlerin içerisinde daha fazla vakit geçiren ve konteyner kent dışına daha az sıklıkla çıkan kadınlar için bir araya gelme ve sosyalleşme imkanı sağladığı ifade edilmiştir.

"...Yani sadece gezmek için bile geliyorlar. Gri bir alan çünkü dışarı, doğal olarak. Ama burada yeşilliğin olması, oyun parkının oluyor olması bir sosyallik de katıyor buraya insanlara. Yani gelip burada birbirleriyle konuşabiliyorlar. İşte çocuk alanımıza, işte 0-3 yaş oyun grubumuza gelen kadınlar çocuklarını bırakıp kendileri burada sohbet edebiliyorlar..." (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Gerek yeşil alan ve çocuklar için oyun alanı gerekse de güler yüzlü personeli ile HİYM'nin sağladığı psiko-sosyal destek hizmeti kendisi ve ailesi de depremden etkilenen katılımcı tarafından aşağıdaki biçimde ortaya konulmuştur.

“...Bak yani insanların maddi ihtiyaçları bir yere kadar giderilebilir ama insanların manevi ihtiyaçları sonsuzdur, hiçbir zaman giderilmez...yani görünmeyen ama dıştan baktığın zaman insan sapasağlamdır ama insanın içinde, ruhunda bir eksiklik var vardır ve bu ruhundaki eksiklik giderilmez. Bunu Hayat İyi Yaşam Merkezi yapmaya başladı ve ben bununla gurur duyuyorum...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

HİYM’nde yer alan çeşitli odalardan yararlananların ne gibi şikayet ve talepleri bulunduğu sorulduğunda Hayat Holding temsilcileri en fazla çamaşırhane kullanımı ile ilgili şikayetlerin olduğunu fakat oranın da yürütme sorumluluğunun AFAD’da olduğunu ifade etmişlerdir. Buna ek olarak odalarda rotasyon usulü çalışan Hacettepe Üniversitesi personelinin kaldığı sürenin kısalığı ve bu nedenle oda sorumlularının sık sık değişmesi, oyunla gelişim odasında çocukların tek oturumda geçirdiği vaktin yetersizliği, etüt odası ve kütüphanede çalışmayı engelleyen bir gürültünün olması ve son olarak merkezde düzenli bir psikoloğun çalışmamasının yararlanıcılar tarafından dile getirilen diğer şikayet ve talepler olduğu ifade edilmiştir.

6.4.2. HİYM ve Hayat Holding Temsilcileri Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

HİYM’nin aktif bir biçimde hizmet vermeye hazır olduğu tarihten itibaren bugüne kadar en dikkat çekici sorun alanlarından birisinin Yeni Hayat Konteyner Kenti sakinlerine merkezin işlevini, amacını ve hizmetlerini tanıtmak ve ihtiyaçlarına yönelik hizmet alabileceği odalardan yararlanmalarını sağlamak olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan Hayat Holding temsilcisi merkezin faaliyete geçtiği ilk zamanlarda HİYM’nin konteyner kentte yaşayanlar tarafından yardımların dağıtıldığı bir depo gibi algılandığını ifade etmiştir.

“...Buraya gelen insanlar başta böyle sürekli ya bize ne vereceksiniz, burada ne dağıtılıyor. Hep böyle dağıtılmış biz buraya ilk hizmeti getiren biziz, hizmet getirdik buraya biz. Ve biz bu insanlara hizmeti tanıtmaya kadar canımız çıktı. Yani bir şey verilmeyecek sonunda.” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Hayat Holding temsilcisi katılımcı ilk zamanlar konteyner kentte kalanları odalar boş kalmasın diye merkeze güçlkle ikna ederek getirdiklerini ve bunun altında yatan nedenin kişilerin erinmelerinden ya da faydası olmayacağını düşünmelerinden kaynaklı isteksizlikleri olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

“...Benim evim ta nerede ben getiremem diyordu bana. Nerede diyordum eviniz konteynerin girişini kastediyor. Gülüyordum ya diyordum hocalar da Ankara’dan geliyor gözünü seveyim yapma şunu. Yani şuradan şuraya yürüyerek geleceksiniz yani. Gelin kaçırmayın bak hocalar akademisyenler kaçırmayın bunları diyordum gelin faydalanın...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Fakat bir süre sonra kendilerinin konteyner kentte kalan gruba karşı korku ve çekinceleri hem de konteyner kentte yaşayanların merkeze karşı duydukları çekimserliği gözlemlediğini ve bu nedenle yararlanıcılara ulaşmada güçlük çektiklerini anladığını aktarmıştır.

“...Ee bir de korkuyoruz insanlardan biz o zamanlar kapılar kapalı köçekli(?) Falan çalışıyoruz öyle düşünün. Dedim ki ya dedim ne kadar korkutucu olabilir ki yani buranın insan kitlesi yani diye düşündüm. Şu ortaya bir masa koydum tam ortada alan var ya masa

sandalye koydum. Buranın kapısını açtık onun kapısını açtık ... gelen abla burada ne var gel parkta oyna gel sana anlatayım diyorum öyle çektik. Öbürü geliyor burada ne var sağlık ocağı mı burası diyor sordu. Biz böyle baktım ki aa bakan korkusundan girmiyor... Ya dedim biz neyden korkmuşuz aslında dedim yani. Bu defa insan profilinin daha çekimser olduğunu gördüm. Çok çekimser yani ki açıldığımızdan sonra da bunu hissettim yani bu ilk zamanlar için de geçerli değildi...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Benzer sorunla ilgili yine merkezde TYHP kapsamında işe alınan çalışanlardan birinin çekimserliği ve iletişimsizliği nedeniyle etkisiz olduğunu ve onun yerine yararlanıcıları merkeze daha rahat yönlendirebilecek ve gerektiğinde kolundan tutup getirecek başka birini işe aldıklarını ifade edilmiştir.

“...sonraki hoca bir tık daha çekimser olduğu için kapıdakine görev düşüyor, kapıdaki de biraz azıcık suratı asıktı böyle birazcık böyle çekimser bir kızdı böyle kadındı. Ee dedim ya böyle olmuyor bak yani ya biraz daha atik olacaksın...bize gidip sahaya gönderiyordum ben hep dışarıya yani. Bir oldu 2 hafta 2 oldu baktık olmuyor onu gönderdik mesela. Onun yerine bu [işim] işte delidir doludur ama işini güzel yapıyor. Bu konteynerde kalıyor, konteynerde kaldığı için de insan kitlesini çok iyi biliyor. Hadi gel amca seni götürüyem diyor böyle yani hani amca gelir misin demiyor mesela öyle bir insan profili yok burada. Hadi koluna tut gel gel sana bir şey yapacağım diyor gel gel sana bir çay vereceğim diyor böyle böyle. ...yoksa gelmiyorlardı ki...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

HİYM'nin konteyner kentte yine ilk zamanlarda tanıtımı için kişisel ikna yöntemlerinin dışında merkeze yakın mesafede bulunan caminin imamından da destek alındığı belirtilmiştir.

“...ergoterapiyi de öyle şeylerle tanıttık camiden hocaya vaaz verdik o zamanlar hoparlör de yok, camiden cuma çıkışı hocaya diyorduk hocam buraya gönder ne vereceksiniz çay bir de ikramlık yaptırıyordum mesela, burada oturuyorlar ya amcalara işte amca hocalarımı tanıtıyorum yani biz böyle minik minik tanıtımlar yaparak başladık...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Yeni Hayat Konteyner Kenti sakinleri arasında HİYM'nden hiç yararlanmamış hakkında soru sorulduğunda özellikle merkezin açık olduğu saatler arasında çalışma ve okul gibi nedenlerle konteyner kent dışında olanların zamanlarının uyuşmaması nedeniyle kullanamadıkları belirtilmiştir.

“...Niye ama biliyor musunuz çalıştıkları için. 8-5 çalışıyorlar, biz 8-5 açığız. Ya da 8-5 okula gidiyorlar, 8-5 biz açığız. Yani ben soruyorum mesela işte tam işte aa sen niye gelmiyorsun bak buraya diyorum tam böyle eli yüzü hani tam istediğimiz kitle yani tam hocaların da böyle bir şey öğretebileceği kitle. Hocam bizim zamanımız yok ki diyorlar...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Her ne kadar HİYM'nde aktif olan odaların bazıları belirli yaş ve cinsiyet grubuna yönelik hizmetler sunsa da, merkezin planlanmasından itibaren konteynerlerde yaşayan herkese yönelik danışmanlık, yönlendirme ve psiko-sosyal destekleyici çalışmaların yürütülmesi hedeflendiği için yararlanmayan grup içinde merkeze erişimde güçlük çeken ya da hizmetlerden dışlananların olup olmadığı bir diğer merak konusu olmuştur. Bu konu ile ilgili katılımcılar merkeze şu ana kadar başvurmamış kişilerin HİYM'nin ilgi alanları dışında

olmasından kaynaklanabileceğini ve şu ana kadar kendilerine yararlanmayan grup içerisinde açık bir talep gelmediğini belirtmiştir.

“...Biz aslında bu bölgede, gelecek buradan hizmet almak isteyecek herkesi aslında bilgilendirme açısından bir yerden yakalamaya çalıştık. Haberdar olmuyor olması bence biraz ilgisizlikten, algısal seçimden aslında yani algısına çok hitap etmiyoruz...Talep gelmedi işin açıkçası. Gündemimize aldığımız bir nokta olmadı bu arada. Gelse gerçekten "Böyle bir talebi karşılama noktasında ne yapabiliriz?"i sorgulayabiliriz. Bir, istihdamdalar çalışan kesim çünkü bu noktada işe, yorgunluk... Erken kalkma, yorgun gelme... Tercih etmiyor olabilir. Şu odada da şu olsa da biz de gelsek gibi bir talep gelmedi inanın. Gelse biz değerlendirdik şöyle uygun görmedik ya da böyle uygun gördük çalışıyoruz diyebilirim...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Saha çalışması sırasında yararlanıcı grup içerisinde ağırlıklı olarak genç-orta yaş kadınların fazlalığı dikkat çekerken genç ve orta yaşlı erkeklerin merkezi ziyaret etmediği gözlemlenmiştir. Burada erkeklerin kamusal hayatta kadınlara göre daha aktif yer almaları, örneğin dışarıda çalışma ve eğitim gibi nedenler etkili olsa da, Hayat Holding temsilcisi sosyo-kültürel faktörlerin de erkeklerin merkeze uğramamasında payı olduğu görüşünü ifade etmiştir. Merkezin içermeci bir yaklaşımla hizmet ettiğini ve gerek hizmetleri duyurmada gerekse de hizmetleri sunarken hiçbir gruba yönelik ayrımcılık yapılmadığı da ifade edilmiştir.

“...Erkek, ileriki yaşlarda, evli, çoluğa çocuğa karışmış yani kızı veya da oğlu, karısı buraya gelip de kendi gelmeyen erkeklerden bahsediyorum. Biraz sosyo-kültürel olduğunu düşünüyorum kişisel olarak. Yani bu Anadolu'da biraz bu şey oluyor yani kadın-erkek şeyi yaklaşımı biraz şey oluyor...işte kadının olduğu yerde çok fazla görünmemeye biraz yani, o sorumluluk biraz daha kadında olduğu için...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

“... Dediğim gibi burada mesela o broşürleri dağıtırken işte panolara bildirimleri asarken ya da işte imamımıza, camide bunlarla ilgili konuşurken, kaymakamlık bu arada araçla, onu az önce söylemedim, araçla da böyle bir merkezin olduğunun duyurusunu da yaptı. Şurası esmer vatandaş gibi, söylemeye de şey yapıyorum. Şurası Romanların yeri, burası Kürtlerin yeri, şurası Türklerin yeri gibi bir ayırım gözetmedik zaten. Buradaki herkes... bir yaşam mücadelesi veriyor. O yüzden öyle bir ayırımı zaten içsel olarak da hiçbir ekip arkadaşımız burada zaten öyle bir yaklaşımda bulunmaz. Öyle bir ayırımımız da... Bu girebilir bu giremez diye bir tabela görmemişsinizdir zaten...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

HİYM hizmetlerinin duyurulması ve tanıtılmasının yanı sıra iyileştirilmesi gereken alan olarak merkezde “en baştan beridir dertlendiği şey” olarak belirtilen daimi çalışacak kadrolu bir psikiyatr veya psikologa duyulan ihtiyaç yanı sıra güçlendirilmesi gereken hizmet alanlarından ergoterapi odası vurgulanmıştır. Hayat Holding temsilcisi sürekli ve iyileştirilmiş hizmet verilmesi gereken diğer odalarla ilgili düşüncelerini de ifade etmiştir.

“...Ergoterapi, anne-bebek ve 65 yaşta zorlandığımız alan, en çok zorlandığımız alan hatta ee girmiyorlar insanlar. Ben biliyorum, ben ne yapacağım orada çekiniyorlar ee eğitime kapalılar yani ben beş tane doğurdum gelsin ben öğreteyim dediği kadın duydum ya düşünün...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

“...hangi alanlarda hizmet versin istiyorsanız dersiniz ben çocuk gelişimini ilk başta böyle çok zorlandı hocalar yani çocuk gelişimine ee geliyordu ama okul öncesi de istiyorduk...Mesela

fizik tedavi bu hafta fizik tedavi olsun isterdim bu aksadı. Bu tarz aksaklıkları bizim insanımız kaldırmıyor direkt ayağı kesiliyor direkt. Yani bir hafta bir şeyin olmaması demek benim bir sonraki haftaya cereme çekmem demek kendi adıma...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Hayat Holding temsilcilerine, HİYM'nin çalışmalarını yürütürken diğer kurumlarla ne derece iş birliği yaptığı, verdikleri hizmetlerin hangi noktalarda örtüştüğü ya da farklılaştığı hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Öncelikli sorumluluğunun '*problem çözmek*' olduğunu belirten Hayat Holding temsilcisi, diğer kurumlarla merkezin iş birliği içerisinde konteyner kentte hizmetlerini yürüttüğünü ve bu işbirliklerinde herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir. Bu kapsamda, konteyner kentteki kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte hareket etmenin HİYM için avantaj sağladığına da vurgu yapılmıştır.

“... AFAD zaten şeylerle ilgilenir genelde neyle ilgilenir diyelim bir konteynerde sıkıntı var ee maddi manevi. Yani maddi manevi tüm sıkıntılarda ne gibi manevi dediğim şeyler de işte bu kaçakçılık gibi şeylerde aile içi şiddetlerde vesaire hepsini AFAD tespit de ediyor yönlendiriyor da kameralarla da izliyorlar da hırsızlık vesaire olaylarında da sonra onu gerekli yerlere Kaymakamlık aracılığıyla, Vali aracılığıyla, Aile Sosyal Politikalar aracılığıyla hepsi herkes iş birliği içerisinde... Kaymakam beyle biz ortak çalışıyoruz burada eksik ya da böyle bir sıkıntı gördüğüm durumlarda ben ona söylüyorum şu hanelere gidilir bakılsın bu hanelerde takip edilsin belki bir sıkıntı olabilir...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

“... Tırnak içerisinde Hacettepe sağlık şeyinde, sektöründe çok match eden bir kurum olduğu için Hacettepe Üniversitesi'nin logosunu gören ya da bu algıya sahip biri sağlık tedavisi üzerine çok yaklaşabiliyordu. O noktada da bizim zaten böyle bir sorumluluk alma şeyimiz yok ki teknik anlamda da zaten yok. Böyle bir yer değil burası. O yüzden Aile Sağlığı ve İşte Bakanlığının kurmuş olduğu alana yönlendiriyor olmamız, daha dirsek teması çalışıyor olmamız bizim için bir avantaj.” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Konteyner kentte hizmet sağlayan diğer kamu kurum ve kuruluşları ile hizmetlerin çakışıp çakışmadığı sorusuna, katılımcılardan birisi özellikle ilk dönemlerde yaşadıkları yetki karmaşasına işaret etmiştir. Konteyner kentte bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının sundukları hizmetler ile HİYM hizmetlerinin örtüşmesi, sorumluluk ve yetkilerin çakışması, bir sorun olarak değerlendirmekten öte konteyner kent sakinlerinin dayanıklılık ve iyilik hallerini güçlendirmede '*iyilikte yarışmak*' olarak nitelendirilmiştir.

“...hocalarla Kaymakam beyin yanına giderdik o zamanlar ilk zamanlar. Dedik hani ne gibi sorunlarınız var işte hocalara gelen sorunları hocalar söylüyor. Halbuki Onun derdi başka yani o bizden yana başka şey istiyor eğitim şeyi. Hoca yazıyor işte diyor ki işte şu şu hanenin evinde şu eksik var, bu bu hanenin maddi durumu iyi değil bunun bunun kocası bağımlıymış işte kadın işte mağdur, çocukları da var... Yani hoca işte şey Kaymakam bey notunu aldı ama dedi ki hocam hani bunlar bunları bize yönlendireceksiniz. Yoksa dedi siz başa çıkamazsınız dedi. Ki ben hocalara hep söylüyordum ama yani merhametlerinden dolayı ona şey yapamıyorlardı...Eğer dedi siz dedi bunun notunu alır ya da bunu dedi siz üstlenirseniz üstünden kalkamazsınız dedi. Neyse bir aya kadar diyelim o düzenin oturması kabataslak öyle sürdü. Sonra çok şükür AFAD'ın AFAD olduğunu, bizim Hayat Holding olduğumuzu idrak etmeye başladılar...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

“... Keşke öyle olsa. İyilikle yarışsak. Yani bakış açımız da hep o oldu. Keşke iyilikle yarışsak. Ben burada böyle Hacettepe ile böyle bir eğitim veriyorum. Başka bir şirket de Boğaziçi ile yine aynı hizmeti veriyor. Versin, daha iyi. Yani çünkü üç kişiden beş kişiden bahsetmiyoruz. Binlerce kişi var burada. Binlerce kişi var ki çarpan etkisinin de olduğunu da düşünüyorum ben bu arada yani. Buradan aldığı bilgiyi başkasına aktarıyor, merkezde yaşayan bir akrabasıyla telefonda konuşuyor. Bak bugün böyle bir şey öğrendim dedi, diyebilir. İnsanların hayatına dokunuyor. O yüzden iyilikle yarışma konusunda biz açığız.” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

Hizmetlerin çakışması ile ilgili sahada gözlemlenen bir diğer konu da yakın dönemde Kızılay tarafından özellikle gençlere yönelik açılan kütüphane olmuştur. Konteyner kentte daha uzun çalışma saatleri olan Kızılay kütüphanesi açıldıktan sonra okul saatlerine denk geldiği için HİYM’ndeki kütüphaneden yararlanmayan öğrenciler için merkezin kütüphanesinin akşam da hizmet vermeye başladığı ifade edilmiştir.

“...Şimdi son zamanlarda akşamları bazen gayri resmi bir şekilde açtık. O da sırf ee Kızılay bizim kütüphanedeki ee öğrenciler ve oraya çekmek için böyle gece açmaya başladı. Bu sebepten biz de dedik ki hani biz de akşamları kendi arkadaşın, AFAD çalışanının kendi fikri yani hocam ben kalabilirim ben konteynerde kalıyorum isterseniz kütüphaneyi açayım dedi...” (Hizmet veren, Kadın, HİYM).

Toplum yararına bir hizmet modeli olarak HİYM’ni geliştirdiklerini ve “*hayata iyi bakarız aslında bizim sürdürülebilirlik manifestomuz, yaklaşımımız*” mottosu ile hareket ettiklerini ifade eden bir temsilci, HİYM’nin bölgede faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ile ilgili düşüncelerini hızlı aksiyon alınan proje bazlı işlerden farkını ortaya koyarak ifade etmiştir.

“...Böyle bir yapıyı hiçbir konteyner kentte göremezsiniz. Hem üniversite var hem özel sektör var. Böyle bir merkez var. Buranın bir işletmesi var. İşletiliyor burası. Devam eden, yaşayan bir yer gibi bir şey yok şu anda. Hep böyle proje bazlı, yaptım bitti, konteynerimi kurdum, tamam insanlar barınsın gibi hep yaklaşımlarla gelmiş. Onlar da değerli tabii, onları da ben değersiz kılamam. Onlar da değerli tabii ki. Hızlı aksiyon alınabilmesi için onlar da yapılması lazım. Ama bizim bakış açımız biraz hayata böyle. Yani bir şeyin devamı da olmalı. İz bırakmalıyız yani, orada olmalıyız...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

HİYM projesinin Hacettepe Üniversite ile yapılan protokol gereği iş birliği süresinin bir yıl olmasına rağmen Hayat Holding’in merkezin konteyner kentte faal bir şekilde çalışmalarını yürütmesini öngördüklerini ifade etmiştir.

“...Biz, dedim ya az önce burada imzalar kalplere atılır diye. Biz bir yıl diye yola çıktık. Tabii kaymakamlık, Valilik, Hacettepe ile yaptığımız görüşmeler bir yıl dedi ama hem direktörümüzün, ki Avni Bey’in onayıyla yani söylem de oradan geliyor yani. Burada insanlar var olduğu sürece biz hazırız. Devam etmeye, burada olmaya hazırız. Bu da bizim taahhüdümüz. Yani Ekim bittikten sonra Hacettepeli hocalarımız, işte Rektör beyimiz şeyi yaparsa biz de buradayız devam ediyoruz...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

HİYM’nin sürdürülebilirliği için nelerin planlandığı ve nasıl hizmetlerin sürdürülebileceğine dair görüşleri sorulduğunda temsilci, toplum yararına hizmet programı kapsamında merkezin AFAD’a devredileceğine dair protokolün olduğunu ve iş birliği için başka bir üniversiteden destek alınabileceğini belirtmiştir.

“..Diğer türlü de Hacettepe işte insan kaynağı, işte akademisyen kaynağı, emek... Yoğun bir iş yapıyor çünkü. Buna müsaade etmediğini, buna devam edemeyeceklerini belirttiler. İşte burada zaten devir protokolümüz var AFAD'la. Yani bu işletmenin devamı AFAD... Devam ediyor olması lazım. Oradaki iş birlikleri, İnönü Üniversitesi olur, Turgut Özal olur, herhangi bir üniversite olur, onunla devam eder. Ya da kendi kaynaklarıyla burayı kullanır...” (Hizmet veren, Erkek, HİYM).

6.5. Anneler ve Kadınlar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Raporun bu kısmında HİYM’nde yer alan anne ve bebek destek odası ve diğer odalardan hizmet alan kadınların anne ve bebek destek odasının yararlanıcıları ve merkezden yararlanan diğer kadınlarla olmak üzere gerçekleştirilen iki odak grup görüşmesi aracılığıyla alınan hem aldıkları hizmetlere dair görüş ve önerilerine hem de konteyner kent yaşamlarında HİYM’ne dair deneyimlerine yer verilmiştir. Konteynerlarda hane içi bakım emeğini üstlenen kadınlar için merkez çocuklarının gelişimi, eğitimi ve iyilik hali için kendilerine sunulmuş iyi bir olanak olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca sunulan hizmetlerin daha da geliştirilmesi öncelikli talepleri arasındadır. Kadınlar afet sonrası travma ile baş edebilme, kaybedilmiş yerleşik ilişkilerin yerine yeniden sosyal ilişkiler özellikle de komşuluk ve arkadaşlık ilişkileri kurmaya yönelik ihtiyaçlarını merkezin bir ölçüde karşıladığını ancak sadece kadınlara özel hizmetlerin eksikliğini duyduklarını belirtmişlerdir.

6.5.1. Anneler ve Kadınlar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi

Odak grup görüşmeleri HİYM’nde ağırlıklı olarak kadınların kendilerinden daha çok çocuklarının vakit geçirdiği ve çocuklarını onlara hitap eden odalardan yararlanmaları için merkeze getirdiklerini ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda bu bölümde HİYM’nde sunulan hizmetlerin kadınların gözünden önce kendi çocuklarına etkisi ve sonrasında ise kendi yaşamlarına etkileri birlikte değerlendirilmiştir.

Her ne kadar HİYM hizmetleri planlanırken her sosyodemografik grup için ayrı odalar ve hizmetler düşünülse de odak grup görüşmeleri ile temasa geçilen kadın katılımcılar arasında merkezin daha çok çocuklara yönelik çalıştığı algısı mevcuttur.

“...Yani tabii ki hepimizi mutlu etti yani hem bizim için hem çocuklar için gerçekten ee bir nevi yaşadıkları felaketi kafalarından illaki silemeyecekler ama ee biraz da olsun kendilerini mutlu hissedebilecekleri, işte rahat hissettirebilecekleri çünkü çoğunluk olarak zaten hep burası çocuklara yönelik olduğu için en azından kendileri için bir şeyler yapıldığını görüp kendilerini özel hissedebilecekleri bir alan...” (Hizmet alan, Kadın).

Kadınlara HİYM’nden nasıl haberdar oldukları sorulduğunda özellikle anne ve bebek destek odasından hizmet alanlarla yapılan odak grup görüşmesinde Yeni Hayat Konteyner Kenti’ne taşındıklarında çocukları için kreş ya da oyun alanı ararken kendilerinin burayı keşfettiklerini ve buraya yönlendirildiklerinden söz etmişlerdir.

“...Ee ben zaten Kasım gibi geldim biraz daha geç yani 4-5 ay olmuştur geleli. Kızım okula gitmeyi çok istiyordu ben de mesleğime biraz ara vermek zorunda kaldım ben de mühendisim, kimya mühendisiyim. Ee şey okula gitmek istiyordu kreş araştırdım buradaki kaymakamlığın kreşi varmış ama yaştan dolayı almıyorlarmış. Sonra işte baya bir ay falan böyle evin içerisinde

konteynerin içerisinde kaldık sağlık ee sosyolog muydu ya bir psikolog muydu bir araştırma yapıyordu hani, onlara sordum. Böyle böyle işte hayat yeni hayat işte yaşam merkezi var orada oyun grupları var gidin bir soruşturun falan. Öyle geldim sürekli de getiriyorum yani, çok da memnunum...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ben de komşudan duydum. Küçük çocuğum var ya dedi bak çocuk akşama kadar dışarıda dedi öyle bir yer var ben de getirdim Eylül’de getirdim açıldığı zaman. İlk açıldığı günden beri işte getiriyorum faydasını da gördük çok şükür yani...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ben AFAD’a sordum hani dedim böyle bu yaş çocuklara yönelik şey var mı diye hayır dediler. Zaten ben oradakilerin çok bilinçli ya da bir şeyleri bildiğini düşünmüyorum. Yani orada sürekli o kapıdan o kapıya o kapıdan o kapıya gönderiyorlar kişiler bilinçli değil...Öyle bir yer yok dediler ama var yani. Saatli mesela 2-3 yaş ayrı saatte, birde getiriyorum... Öyle, 6 yaşa kadar getirebiliyorsunuz...” (Hizmet alan, Kadın).

“... böyle bir araştıralım filan dedik eşim eşimle eşimin arkadaşlarıyla beraber araştırarak ben öğrendim. Hani ben kreş olarak araştırıyordum ama hani oyun grubu da bana şey oldu yani tatmin etti beni. Ee ondan kaynaklı öğrendim yani. Biraz da kendim bilinçlenmem gerekiyormuş...” (Hizmet alan, Kadın).

Odak grup görüşmeleri sırasında günlük yaşamlarının önemli bir bölümünü özel alanda yani konteyner içerisinde bakım emeği ile meşgul olarak geçiren kadınlar konteynerde yaşamının en zor yanının işlerini mekânın darlığından dolayı yapamamaları olduğunu aktarmışlardır.

“...Benim çocuklar büyük, sabah uyanıyorum günlük işte namaz kahvaltı derken oğlumu işe gönderiyorum. Bu sefer eşim uyanıyor. Yer dar ya kanepeyi kapatıyoruz kahvaltı yapıyoruz geri kanepeyi açıyor yatıyoruz. Şimdi sahurda öle oluyor. Yani o kadar dar bir yer, evet. İnan ki neresini anlatayım bir iş yapamıyorsun, bir ocak koymuşuz yanında zorla şerit gibi geçiyoruz. Çok zor ya allah herkese yardım etsin bize de zor bir yaşantı...” (Hizmet alan, Kadın).

Konteynerde sabah uyandıktan sonra bir günlerini nasıl geçirdiklerini aktarıırken kadınlar kendi işlerini yapmaya ancak çocuklarını HİYM’ne ya da okula gönderdikten sonra vakit bulduğunu şu sözlerle aktarmıştır.

“...Sabah kalkıyorum 7’de kızımı okula gönderiyorum. İki çocuğum da sabah buraya geliyor. Burada gelip etkinliğe katılıyorlar. Piyano dersi, resim, ders varsa kütüphaneye geçiyor. Yani sabah uyanır uyanmaz bir bardak süt verip buraya gönderiyorum. Çünkü konteynerde yaşam çok zor, çocuklar çıkmadan ben hiçbir şey yapamıyorum. Kahvaltılarını hazırlıyorum, çağırıyorum kahvaltılarını edip okula gidiyorlar...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ya benim için yani çok oldu hemen gönderiyorum hadi çıkın bakayım yemek yapacağım. Hadi çıkın temizlik yapacağım. Yani 6 kişiyiz küçük yer, yani orada yaşamak mümkün değil. Yani bura olmasaydı yaşantımız çok zor olacaktı...” (Hizmet alan, Kadın).

Odak grup görüşmeleri sırasında ortaya çıkan çarpıcı gözlemlerden birisi de konteyner kentte yaşayan kadınlar için HİYM’nin hem kendilerine hem de çocuklarına çok iyi geldiğini söyleyerek merkezi ‘evin’ doğal bir uzantısı olarak betimlemeleri olmuştur.

“...Yo hayır biz daha önce buradaydık. Ben burada hemen konteynerim burada. Allah bin kere razı olsun böyle bir yer açıldığı için ee ben çok mutluyum gerçekten. Üç tane de küçük

çocuğum var yani konteynerde yaşam alanı çok zor yani. Ee buradakilerin hepsi beni tanıyor, yani buraya sanki çalış... Bazıları çalışıyorsun diyor burada yani.” (Hizmet alan, Kadın).

“...6 yaşında çocuğum var işte 9, 11. Sürekli onları takip ediyorum gidip geliyorum ders çalışıyorlar mı neredeler kiminle? Yani bura evden daha çok biz buradayız konteynerden...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Evet, evet çocuklarıma iyi geliyor. Benim çocuklarım şu an bura kapımızın önü gibi, yani konteynerim hemen burada yani kapımızın önü gibi yani.” (Hizmet alan, Kadın).

“...[önce] Allah’a sonra size emanet etmişim gelip bakamazsam çocuklarıma.” (Hizmet alan, Kadın).

Hem 3 yaş altı çocuğu olup anne ve bebek destek odasından yararlanan hem de çocuklu olup olmamasından bağımsız olarak merkezin diğer odalarından yararlanan kadınlara HİYM’nde hangi odalardan faydalandıkları sorulduğunda oyunla gelişim, kütüphane ve bilgisayar odası en çok belirtilen hizmetler olarak ön plana çıkmıştır ve genel olarak yararlanıcı kadın odak grup görüşmesi katılımcıları çocuklarının faydalandığı hizmetleri şu şekilde ifade etmiştir.

“...Anne çocuk odasına da geldim bilgisayar odasına da çocuklarım geliyor kütüphaneye de geliyor resme de geliyor küçük oğlum resme de geliyor öyle. Satranca da evet oğlum katılmıştı...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ya benim çocuklarım genelde kütüphaneye hani fırsat bulurlarsa geliyorlar. Ama ben küçük kızım olduğu için bütün odalara giriyorum...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Benim çocuklarım da kütüphaneye geliyor, bilgisayar odasına, resme ee müzik...” (Hizmet Alan, Kadın).

Benzer biçimde anne ve bebek destek odasından hizmet alanları içeren odak grup görüşmesi katılımcıları çocuklarının HİYM ile olan ilişkilerini erişebildikleri şu hizmetleri aktararak ifade etmişlerdir.

“...Sadece kızım için oyun alanına. Saat 1’de geliyorum 2’de çıkıyorum. Sadece bir saatlik bir...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Benim 4 çocuğum var 4’ü de buraya geliyor. Ee sanat odası, oyun odası, bilgisayar odası, kütüphane odası...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ben sadece torunumu getiriyorum işte konteynerde sıkılıyor diyor ona değişiklik olsun diye onun için...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ben şey çocukla gelişim oğlum öyle çok konuşamıyor ona geldim. Memnun kaldım. Biraz biraz konuşuyor, sonra şey dil terapist geldi birkaç kişiyle görüştüm en son dün gittim işte görüştüm çok güzel beni aydınlattı. Yani bana psikiyatriyi önerdi dedi konuşma... Yani bir ferahlık geldi bana. Yani şimdi dün düşündüm eşime söyledim ya dedim iyi ki de konuştuk... işte ya beni çok aydınlattı dedim. Öyle bir rahatlık geldi en azından önümü görebiliyorum, bana bunu bunu yap dedi ki yani sonradan çocuğa işte okulda sıkıntı olur burada olur burada olur dedim önümü açtı resmen...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ben onu bilmiyordum bak.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yok ben geldim...Bebek odası filan ona geldim çocuğum işte hani dedim ya küçük oğlum var ona geldim büyük oğlum vardı o da 7 aylık doğmuştu hala biraz sıkıntılar yaşıyordum onu da getirdim ondan da ben memnun kaldım yani. 3-4 yere gidip hepsinden memnun kaldım.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Hocam ben de öncelikle oğlumu oyun gelişime getirdim. Orada hani bir saat oynasın hani zaman geçirsin diye. Ben de hem kütüphaneye gidiyorum oğlum oradan gelip çıkana kadar kitap okuyorum. Bir de anne bebek destek odasına gittim ergoterapiye gittim.” (Hizmet alan, Kadın).

Çocuklarına HİYM tarafından sağlanan hizmetleri hem kendi hem de çocuklarının deneyimi ile birlikte anlatırken sık sık memnuniyetlerini ve minnettarlıklarını belirten her iki odak grubun katılımcıları merkezde olmanın çocuklarının ‘kafalarını dağıtmaları’ açısından iyi bir şey olduğunu vurgulamışlardır. Odak grup görüşmelerinin bulgularından birisi olarak, deprem sonrası travma ile baş etmede çocuklarının psikolojik iyi oluş haline merkezin pozitif yönde ciddi bir etkisi olduğu katılımcıların ortak görüşte olduğu konulardan birisi olarak ortaya çıkmıştır.

HİYM’nden nasıl haberdar oldukları sorusuna merkez inşaat halindeyken ne yapılacağını merak edip tamamlanmasını beklediklerini söyleyen katılımcılar çocuklarının konteynerdeki zor hayatlarından söz ederek merkez sayesinde nasıl ‘kafa dağıttıklarını’ şu şekilde ifade etmiştir.

“...Meraktan sorduk öyle ne olacak diye...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Güzel bir alan yapılıyor dedik inşallah, ne olacak. Sonra çıktı gerçekten öğrenciler için çok faydalı...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ama sevindik böyle bilgisayar odası kütüphane çocuklar için daha iyi şeyler...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Çünkü çocuklar zor bir şartlarda çıktık...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Evet çocukların burada yaşantısı çok zor. Yani iyi ki bizimkiler büyümüş ama şimdiki çocuğu gerçekten Allah hepimize yardım etsin.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Kafaları dağıldı en azından...” (Hizmet Alan, Kadın).

HİYM’nden aldıkları hizmetlere dair olumlu olumsuz görüş ve deneyimleri sorulduğunda katılımcılar çocuklarının yaşadıkları afet sonucu maddi ve manevi kayıpları sonucu travmaları ile baş edip iyileşme süreçlerinde merkezin herşeyi unutturup ‘kafa dağıtmalarına’ destek olduğunu bir kez daha vurgulamışlardır.

“...Çok iyi, çocukların nefes alacağı bir yer oldu depremden sonra. Yani en azından çocuklar o kafayı dağıtıp bu deprem stresini atlatır...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Allah razı olsun gerçekten bin kere razı olsun ki böyle bir yer açtılar, her şeyimizi arkadaşın dediği kaybettik. Evimiz işimiz her şeyimiz. Yani çocuklarımızın psikolojisi için bura çok iyi geldi. Ben çocuklarım için gerçekten yani yani burayı yapan kişi yani sebep olan kişi Allah razı olsun. Konteyner yaşanacak gibi değil yani 4+1’den böyle bir yere düşmek çok zor...Çocuklarımızın her şeyini geleceğini hazırlamıştık okullarını. Yani dedik çocuklarımızın eğitimine artık

hayatımızı vereceğiz, hayatımız birden alt üst oldu. Çocuklarımın psikolojisi için bura mükemmel bir yer...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Benim için çocuklar daha önemli baba yok çünkü yeni kaybettiler (kalp krizi sonucu). Burası da iyice kafayı dağıttı. Çok iyi yani evde tam tersi sürekli ararlardı babayı, buraya gelince o kadar şey yapmıyorlar...” (Hizmet alan, Kadın).

HİYM'nin çocuklarının psikolojik iyilik hallerine olumlu etkisinin yanı sıra yararlanıcı kadınlar merkezin çocukları için ders çalışabilecekleri bir ortam sağladığını, ayrıca bilgisayar, internet ve yazıcı erişimi ile okulda verilen ödevlerini yapabilmelerini kolaylaştırdığını şu şekilde belirtmişlerdir.

“...Kendim için bilmiyorum yani henüz bir şey beni şey yapmadı ama çocuklar için bilgisayar ödev çıkarma konusu internet yok burada o iyi oldu. Gelip ödevlerini çıkarıp gidiyorlar.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Bizim için kütüphane şey oldu çünkü konteynerler dar olduğu için şimdi kalabalığız ister istemez temizlik yaparken olsun, işte bir komşu geliyor kalabalık yerde çocukların ders çalışması, sınava hazırlanması, proje hazırlaması bayağı zorlu olduğu için kütüphane o yönden çocuklar için gayet iyi oldu. Hani en azından rahat bir şekilde toplanıp arkadaşlarıyla gelip ödevlerini projelerini yapabiliyorlar...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Şey akşam 5'te kapandığı için internete çok ihtiyacımız var ödev için...” (Hizmet alan, Kadın).

Anne ve bebek destek odasından faydalanan odak grup görüşmesi katılımcıları HİYM'nde çocukları için okul öncesi eğitim desteği aldıklarını ve bu desteğin çocuklarını anaokul ya da kreşe hazırladıklarından duydukları memnuniyeti şu şekilde ifade etmişlerdir.

“...Ben de çok memnunum mesela çocuğum gidiyor ya telefon tablet televizyon benim için de çok güzel bir değişiklik oldu bir saat bile olsa gidişimiz gelişimiz bir buçuk saati buluyor güzel oldu yoruluyor. En azından arkadaş ortamını görüyor ana sınıfına hazırlık oluyor bizim için...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Kesinlikle benim için de hem çocuğumun ön böyle bir kreş hazırlığı gibi oluyor hani toplu hareket etme, işte etkinlik yapma, normalde zaten evde hani hepimiz yaptırıyoruzdur bir şeyler ama bir başkasını öğretmen olarak söyleyip de yapması ee daha güzel oluyor...” (Hizmet alan, Kadın).

Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde vakit geçirebilecekleri başka bir sosyal alanın olmadığını belirten kadınlar hem kendilerinin hem de çocuklarının HİYM'nde başka kadın ve çocuklarla bir araya gelerek sosyalleştiklerini belirtmişlerdir.

“...Yani hem çocuklar evet hem de bir araya geliyoruz muhabbet de ediyoruz aslında yani buradaki bayanlarla da bir diyalogumuz oluyor geldiğimiz zaman...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani, çok vakit geçirebileceğimiz bir yer yok.” (Hizmet alan, Kadın).

Çocuklarının yanı sıra HİYM'nin kendi morallerine de iyi geldiğini belirten kadınlardan biri merkezde gördüğü psikolojik destek sayesinde güçlendiğini şu sözlerle ifade etmiştir.

“..Biz de eşlik etmiştik bayağı bir güzel gelen hocalarımız çok güzeller hocalara diyecek hiçbir lafımız yok. Gerçekten ee anne çocuk hakkında olsun çocuklar hakkında olsun ya da işte büyüklerimiz hakkında olsun çok güzel yönlendirme yapıyorlar. Dediğim gibi psikososyal odasından faydalandım. Yani öncesinde de zaten ben terapi alıyordum bire bir. Ama buradaki hocamın bana anlattıkları o kadar iyi geldi ki onun üzerine, onun üzerine çok iyi his yani çok çok iyi geldi. Burada tekrardan sordular psikososyal destek istiyor musunuz diye buradaki hocamla konuştuktan sonra gerçekten ihtiyacım olmadığını kendi kendimi telkin etmeyi öğrendim...” (Hizmet alan, Kadın).

Her iki odak grup görüşmesinde de temas edilen kadınlar merkezin konteyner kentteki hayatlarına adapte olabilmeleri açısından hem kendileri hem de çocuklarının yaşam kalitesini artırdığını şuna benzer ifadelerle belirtmişlerdir.

“...Yani en azından konteynerde biraz daha hayatı kolaylaştırdı. Zor mu?...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Diyorum ya psikolojik olarak tabii ki hepimize gayet iyi geliyor. Bize nefes alacağımız bir alan yani sonuçta...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani en azından varlığımızı hissedebiliyoruz yani çocuklar da biz de devam ettiğini anlıyoruz hayatın...” (Hizmet alan, Kadın).

Odak grup görüşmeleri ve saha çalışması sırasındaki gözlemler HİYM'nin sadece çocuklu kadınlar için değil konteyner kentte yalnız yaşayan kadınlar için de alternatifi olmayan güvenli bir sosyalleşme mekanı olduğunu göstermiştir. Konteyner kentte sayısı az olan yeşil alanlardan birisine sahip olan HİYM'ne sadece park alanından faydalanmak için geldiğini söyleyen odak grup görüşmesi katılımcısı merkezin kendisine ne kadar iyi geldiğini şu sözlerle ifade etmiştir.

“...Benim için iyi oldu hocam çünkü arkadaşla canım sıkıldığı zaman arkadaşın küçük kızı var onunla birlikte buraya park alanına geliyoruz. Ben tek yaşıyorum... İşte zaten evde de konteynerde de işten başka hiçbir şey yok...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Komşularla birlikte zaten sokak arasında yapıyoruz öyle konuşma veya şey böyle kahvaltı türevi falan bir şeyler dizip yiyoruz onu yapıyoruz etkinliğimiz öyle var. İşte buraya da sadece park alanı olarak geliyorum zaten ben başka bir şey değil...” (Hizmet alan, Kadın).

Ayrıca odak grup görüşmesi katılımcıları deprem sonrası yaşadığı yerdeki komşularından ve arkadaşlarından ayrı düşmüş kadınlar için HİYM'nin konteyner kentte yaşayan ve Malatya'nın diğer bölgelerinden gelen bugüne kadar hiç karşılaşmadıkları yeni insanlarla tanışma ve arkadaşlık komşuluk ilişkisi kurma fırsatı sağladığını vurgulamışlardır.

“...Çünkü gerçekten burada belki Malatya'da yan yana oturup da hiç tanımadığımız insanları burada gördük tanıdık. Arkadaşlıklarımız, dostluklarımız, komşuluklarımız bu şekilde oldu. Tamamen aslında bizi bir nebze de olsa eskiye döndermiş gibi oldu. Eskiden hep köy hayatı, bir birliktelik, bir komşuluk vardı. Binalar, işte internet bu insanları koparmıştı, burada tekrardan bize bir arada olmayı işte destek olmayı paylaşmayı komşuluğu burası bize tamamen öğretiyor. Eskiye yönelik bir geçmişe götürüyor yani...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Benim için de şöyle etrafımda hiç komşum yok, en azından arkadaş ediniyorum. Hani geliyorum burada bir saat ben de bir kafamı toparlıyorum, kafa dağıtıyorum hani ee sohbet ediyoruz arkadaş ediniyoruz. Kendim için de daha ekstradan güzel oluyor...” (Hizmet alan, Kadın).

Konteyner kentte ‘farklı mezhep ve farklı kültürden insanların’ da yaşadığını belirten odak grup katılımcıları hem kendilerinin hem de çocuklarının HİYM’nde vakit geçirmeyi tercih ettiklerini ve bunun da nedenini burayı daha ‘güvenli’ ve ‘samimi’ bir ortam olarak görmeleri olarak ifade etmişlerdir. Örneğin birkaç hafta önce oğlunun Esenlik Market önünde darp edildiğini söyleyen kadın her ne kadar zaman zaman kütüphanede yer olmadığı için çocuklarının Kızılay’ın açtığı kütüphaneye gitseler de HİYM’de daha rahat hissettiklerini şu sözlerle aktarmıştır.

“...doğal olarak burası biraz daha şey geldiği için çocuklar yer bulamıyorlar tekrardan eve dönüyorlar veya işte Kızılay’ın açmış olduğu kütüphaneye açıldığı günden beridir gidiyorlar. Ama genelde mesela burayı daha çok istiyorlar arkadaşlarıyla burada daha rahat oldukları için ama yer olmadığı için ister istemez Kızılay’inkine gitmek durumunda kalıyorlar...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ya biraz daha sanki eğlenceli geliyor renkli geliyor... (Hizmet alan, Kadın).

“...Aradığını buluyorlar burada sıra... Kütüphanede sıra yoksa bilgisayara gidiyorlar bir saat orada takıyorlar orada sıra açıldı mı oraya gidiyorlar...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Bir de şimdi şöyle buraya gelenlere giden çocuklara sağ olsunlar çalışanlar daha dikkat ettiği için şimdi herkesi almıyorlar. Rahatsızlık veren işte insanların tadını kaçırabilecek kişileri almadıkları için çocuklar burada daha rahat ediyorlar, biz de şahsen ben Kızılay’inkisine gitmesindense burada olmasını daha çok tercih ediyorum, daha güvenli geliyor. Biraz daha burada seçici davrandıkları için hani ayrımcılık demeyelim de hani çocuklar ister istemez şimdi onların yaşantısıyla bizimkisi farklı kültür olduğu için zıt düşüyorlar ee çocukların burada rahatsız olma durumu kesinlikle olmuyor. Oraya giriyorlar ama buraya giremiyorlar...” (Hizmet alan, Kadın).

HİYM’nde çalışanların merkeze giren çıkan kişilere güvenlik açısından dikkat etmelerinin yanı sıra merkezin kapalı yapısının da kendilerini ve çocuklarını güvende hissetmelerini sağladığını belirtmişlerdir.

“...Aslında burada şey de var yani bir alan kare alan var ya bu her şey bu kare alanın içinde dışarıya kapalı.” (Hizmet alan, Kadın).

“...O yüzden biraz daha güvenli...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Mesela diğer yerler hep dışarıya açık. Konteyner ne bir hani kapalı alanı var burada mesela işte anne çocuğunu beklerken küçük çocuk da parkta zaman geçiriyor diğer çocuğu... Alanın güvenliğinden kaynaklı bence bu rahatlık.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Böyle bir karenin içinde çocuklar güvenli...” (Hizmet alan, Kadın).

Çocuklarının güvenli bir şekilde HİYM’nde vakit geçirdiğini ve akıllarının çocuklarında kalmadığını belirten odak grup görüşmeleri katılımcısı kadınlar, bu ortamın aynı zamanda merkez çalışanlarının ilgisi ve sıcaklığı nedeniyle oluştuğunu ifade etmişlerdir.

“...Evet hepsi çok iyi hepsi çok iyiler...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ya tabi ki hani...” (Hizmet alan, Kadın).

“...İlgileniyorlar yani mesela...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Ben şahsen hani burada...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Rahat konuşabiliyorsun...” (Hizmet alan, Kadın).

“...[İsim] hanım'ı çok seviyorum. [İsim] hanımla gelip burada işte muhabbet etmeyi vakit geçirmeyi hoşuma gidiyor gerçekten güler yüzlüler çok yakın ve çok sıcak davrandıkları için çocuklarım da rahat oluyor ben de rahat oluyorum. Yani psikolojik olarak bir nevi de şey rahat hissediyoruz kendimizi huzurlu hissediyoruz...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Anneler olsun olmasın çocuklar yani o kapıdan içeri girdiği zaman bütün çalışanlar çocukların annesi gibi nereye gidecekse yönlendirmeyi çok güzel yapıyorlar...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani aklımız kalmıyor biliyoruz ki...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Evet çocuğumuz hani buraya geldiği zaman rahat bir şekilde dersini işte eğlencesini burada neye katılıyorsa yapıyor güvenli bir şekilde evine dönüyor...” (Hizmet alan, Kadın).

6.5.2. Anneler ve Kadınlar Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Her iki odak grup görüşmesi katılımcıları da HİYM'nde annelere yönelik sağlıkla ilgili hizmetlerden faydalandıklarını ve genel olarak merkezin çocuklara yönelik hizmetler sunduğunu belirterek konteyner kentteki güç yaşamları göz önüne alındığında merkezde sadece kadınların katılımını amaçlayan ve kadını önceleyen etkinliklerin eksikliğini hissettiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, katılımcılardan biri HİYM'nde 'kafe ortamı' gibi bir alanın sağlanmasının kadınların hoşça vakit geçirmeleri ve sosyalleşebilmelerine destek olacağını ve bunun da kadınların psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkileyeceğini şu şekilde belirtmiştir.

“...zaten hep burası çocuklara yönelik olduğu için en azından kendileri için bir şeyler yapıldığını görüp kendilerini özel hissedebilecekleri bir alan. O yüzden yani bize de bu alanda bir şeyler de yapılırsa aslında biz de çok memnun oluruz. Çünkü gerçekten kadınlar için burada hiçbir şey yok. Yani burayı gezerek çünkü burada yapabileceğimiz bir şey olmadığı için sürekli kadınlar yürüyüş yaptığı için bu alanları görüyorlar burada yapılan faaliyetleri biz bu şekilde haberdar oluyoruz. Kadınlar için de mesela böyle bir yerde bize de ayrı bir şeyler yapılmış olsa, bizler de en azından bir nebze de olsa nefes alırız...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Tabi ki yani hani şey gibi düşünelim bir nebze de olsa hani kafe ortamı gibi düşünüp biz kadınlar seviyoruz bir arada oturup işte evet dedikodu olayını seviyoruz, konuşmayı sohbet etmeyi seviyoruz. Ee konuşacak da çok fazla zaten hepimizin gündemi var çocuktu, işte evdi, konteyner hayatı yani. Aslında hoş olur yani bizleri bu şekilde işte kafe tarzı olmaz ama yani bir çaydır işte ne bileyim hani bir ee altın günü gibi bir şey düşünün yani. Kadınlara yönelik, kadınlara özel böyle alanlar böyle şeyler olmuş olsa biz de psikolojik olarak çünkü hepimizin yükü gerçekten burada çok fazla çok ağır olduğu için...” (Hizmet alan, Kadın).

Benzer şekilde anne ve bebek destek odasından hizmet alan ve çocuğuna baktığı için şu an çalışamayan bir kadın da kendini geliştirebileceği ve sosyalleşebileceği etkinliklerin sağlanmasının fırsat olarak sunulmadığını şu şekilde ifade etmiştir.

“...Ya aslında şöyle bir şey var ee tamam günümüz normal yani biz evimiz de olmuş olsaydı yine ben sabah kalkacaktım, yine ben kahvaltımı yapacaktım, yine ben çocuğuma bakacaktım. Çünkü bakmakla mükellefim, yemek yapmakla mükellefim. Bunun herhangi bir konteynerle alakası yok aslında. Sadece istisnai durumlarda mesela biz konteynerde yaşıyoruz, bu durumda konteyner farklılık yapabileceğimiz ne olmalı diye düşünüyöruz aslında. Yoksa ben rutinimi zaten yapıyorum. Ama ben bu rutinin dışına çıkmak istiyorum mesela bana yönelik bir şeyler olsun istiyorum. Ben çalışan bir tamam benim bir mesleğim olmuş olabilir ama benim şu an çocuğum çok küçük bırakacak da kimsem olmadığı için ben evimde çocuğuma bakıyorum. Dolayısıyla dışarıya yönelik herhangi bir şeyde, açılımda bulunamıyorum. E peki ben bulunamıyorsam neden bulunabileceğim bir fayda benim ayağıma gelmesin? Eğer böyle bir fırsat mümkünse, eğer böyle bir şeye ulaşımda mümküniyeti varsa neden olmasın? O zaman ben bakıyorum hiçbir kadınlara yönelik hiçbir çalışma ben kendim açımdan göremiyorum. Bana sorsunlar ya gelsinler bana desinler ki şeyiniz ne, yani siz ne işle ne iş yapabilirsiniz siz nere... Neye yatkınsınız? Belki ben çok iyi dikiş dikiyorum, belki ben çok iyi bir enstrüman çalışıyorum, beni geliştirsın ya...” (Hizmet alan, Kadın).

“... kadınlara da biraz daha fazla zaman olsa daha iyi olur. Yani bilmiyorum psikolojimiz açısından daha iyi olur sürekli biz de bir şeyler için çabalıyoruz çocuk için eş için konteyner için komşular için her şey için çabalıyoruz.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Evet kesinlikle...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Bizim için çabalayan yok. Bayanlara bir şey olsa iyi olur...” (Hizmet alan, Kadın).

Odak grup katılımcılarının bazıları merkezin sadece gündüz saatlerinde açık kaldığını oysa ki kendilerine ayırabilecekleri vaktin biraz daha fazla olduğu akşam saatleri için kadınlara özel ortamların merkezde oluşturulabileceğini şu sözlerle aktarmışlardır.

“...Aslında akşam mesela kadınlar gündüz sürekli çocuklarla uğraşırken okula gönder, getir bilmem ne yaparken akşamları nefes alacak aslında bir yer, bir alan olsa burada kadınlar için sanki nefes alınacak gibi olacak diye düşünüyörum...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani en azından kadınlara yönelik...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Aynen sadece kadınlara ya da erkekler de belki o ihtiyacı görüyordur duyuyordur. Çünkü şey ee mesela ben akşam oturuyorum yalnızım burada kimseyi tanımıyorum ama acayip sıkılıyorum. Kitap okuyorum konteyner bana şey basıyor okuyamıyorum adapte olamıyorum. Bilgisayarla uğraşıyorum yok o da yok...” (Hizmet alan, Kadın).

“... Kadınlara bir saat nefes alacak bir şey olsun yani olmazsa akşamları olsun bir saat gelip böyle erken saatlerde biraz daha...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Tabi ki çünkü gündüz vaktinde... Evet, çocuklar okulda olduğu için gündüz vakti zaten hiçbir şey yapamıyoruz ama hani çocukların okuldan geldikten sonra yani evdeki sorumluluğu birinin üzerine bırakıp çıkma imkanımız olduğu zaman o saat diliminde en azından kendimize özel,

kendimize ayrı bir nefes alabileceğimiz kendimizi biraz daha rahat hissedebileceğimiz bir...” (Hizmet alan, Kadın).

Konteyner kentte konteynerin hem içinde hem de dışında yaşam alanlarının darlığından ve günlerini bu dar alanda sürekli temizlik, yemek vs. gibi hane içi bakım işleri ve çocuk, yaşlı, engelli bakımı ile geçiren kadınlar erkeklerin rahatlıkla çarşıya gittiklerini ve ‘streslerini attıklarını’ ve kendilerinin depresyon sonucu yıkılan çarşıda gidebilecekleri yerlerin kalmadığını belirten odak grup görüşmesi katılımcısı kadınlar HİYM’nde rahat bir ortamda sohbet edebilecekleri etkinliklerin organize edilmesi durumunda iyi hissedeceklerini belirtmişlerdir.

“...Kadınlara yönelik, kadınlara özel böyle alanlar böyle şeyler olmuş olsa biz de psikolojik olarak çünkü hepimizin yükü gerçekten burada çok fazla çok ağır olduğu için... Erkek gidiyor çarşıda zaman geçirebiliyor ama kadınların çoğu gidemiyor.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Hani bebeğim var gidemiyorum. Bana buradan çarşıya gidip ki zaten çarşıda da çok fazla böyle vakit ee geçirebileceğimiz bir yer kalmadığı için erkek gidip bir şeyler yapabiliyor ama biz kadınlar yapamıyoruz. Alanımız çok kısıtlı yani hayatımız resmen şey gibi oldu bir daire gibi aynı döngü içerisinde dönüyoruz. Bu da ne kadar da olsa bir şeyleri unutmamızı çok güçleştiriyor.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Her akşam olmasa da mesela haftada bir-iki çünkü zaten şöyle kadın zaten eşler akşam eve geldiği için her akşam da zaten eşini de bırakıp çıkamaz. Böyle haftada bir-iki kez insanların nefes alabileceği şeyler. O bir etkinlik olabilir, bir takı atölyesi olur, bir mutfak şeyi olabilir. Hanımefendinin dediği gibi aslında kafe değil de insanlar böyle sohbet, kakara kikiri yapacağı...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Muhabbet evet. Rahat hissedeceği...” (Hizmet alan, Kadın).

“...İnsanlar belki aslında rahatlamak için belki hani şey dedim ya mahallede bile konuşacak insan arıyorum. Aslında bu, istediğimiz bu...” (Hizmet alan, Kadın).

Odak grup görüşmesi katılımcıları konteyner kentte kadınların spor yapma imkanlarının kısıtlı olduğunu belirterek HİYM’nde kadınlara yönelik fiziksel aktivitelerini yapabilecekleri hizmetlerin sunulmasının iyi olacağından söz etmişlerdir.

“...Yani mesela böyle yürüyüş yerleri olur, spor yapacağım. Mesela park var ama büyükler için spor aletleri yok mesela.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani kadınlar için spor aletleri isterim yani...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Evet yani ama kapalı [spor] alan...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani bayanlar için spor aletleri olsa çok iyi olur...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani kapalı alan olsun çünkü burada her çeşit insan var yapamıyor yani...” (Hizmet alan, Kadın).

Spor etkinliklerinin yanı sıra el sanatları, dikiş ve nakış gibi beceri kurslarının da HİYM tarafından organize edilmesinin sadece kadınlara yönelik hizmetleri geliştirebileceği odak grup katılımcıları tarafından dile getirilmiştir.

“...El sanatları da olsa iyi olur...” (Hizmet alan, Kadın).

“...El işi olsa el sanatı...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Taki gibi el sanatları gibi aynen...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Aynen sonra bunu bir kermese götürürsün değil mi? Böyle bir şeyler yapılabilir aktiviteler yapılır yani...” (Hizmet alan, Kadın).

Odak grup katılımcısı kadınlar HİYM’nde çocuklara yönelik oyunla gelişim, sanatla gelişim ve bilgisayar gibi odalarda verilen hizmetlerin belirli bir saatle sınırlandırıldığını oysaki çalışmak isteyen anneler için çocuklarını sabahdan bırakabilecekleri ve akşam iş dönüşü alabilecekleri bir hizmetin verilmesine çok fazla ihtiyaç duyduklarından söz etmişler ve bu tür bir hizmetin kadınları ekonomik açıdan güçlendireceğini ifade etmişlerdir.

“...Çalışan hanımlar için gerekli... Bırakacak yeri de olmayınca.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Çünkü bir saatlik getiriyoruz hani sonuçta onlar da...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Çok kısa bir zaman dilimi...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Kendi çocukları gibi çok güzel ilgileniyorlar, çok az bir zaman. Ama işte bırakıp gideyim ben 3 yaşında mesela kızım. Yani bırakıp eve gidip işimi yapıp geleyim o imkanım olmuyor açıkçası, bekliyorum. Onunla beraber...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Aynen çalışıyordum işte kayınvalidemle altlı üstlüydük biz o bakıyordu ben normal işte ee direkt hani çocuğumu bile uykusundan uyandırmadan evden çıkıp gidiyordum akşam geliyordum mesela...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Sıkıntı çıkmıyordu evet aynen...” (Hizmet alan, Kadın).

Konteyner kentte kalan ve çalışmak isteyen kadınlar için mesleki bilgi ve becerilerini artıracak hizmetlerin yetersiz olduğu ve var olan hizmetlere erişimlerinin kısıtlı olduğu göz önünde tutulduğunda HİYM’ndeki olanakların her ne kadar çocuk odaklı olsa da kadınların bu tür ihtiyaçlarını gidermeye yönelik de işlevleri olabileceğinden anne ve bebek destek odasından hizmet alan odak grup katılımcısı kadınlar şu şekilde söz etmişlerdir.

“...Aktif görmedim yani hani acaba değerlendirmeyi mi şey yapamıyorlar orada mı bir eksiklik var? Hani aktivitelerden ya da yönlendirmelerden mi? Sonuçta bilgisayar çok önemli bir şey yani. Atıyorum işe girerken Excel şu bu onlar çok lazım olan bir program. Hani onda pek şey görmedim ama hani desteklenebilir yani orası yönlendirilebilir açıkçası çocuklarımız hani o şekilde. Başka diğer bölümlerden gerçi diğer bölümler kütüphanesi olsun filan dolu dolu yani. Burada mesela bir kadın var kayınvalidesiyle beraber geliyor çok özeniyorum kadın geliyor işte kitaplarıyla filan KPSS çalışıyor. Öyle bir imkanım yok ben diyorum ki hani ay biraz ders çalışayım anne ben de çalışayım dur ben de bakayım kaç tane kitap yırttık mesela. İşte kayınvalidesi burada bekliyor kendi gidiyor orada ders çalışıyor bir saat mesela. Yani belki o kafa rahatlığıyla o bir saat kendisine ne kadar faydalı olur. Hani güzel şeyler var yani...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Derinleştirmek lazım biraz.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Aynen. Ben çalışırım mesela bir Excel iyi bir kullanıcısı olsa mesela hani ondan gelip buradan yardım almak istesem ya da atıyorum mesela şu an bilgisayar her şey yani. İş yerinde de yani görüyoruz ben mühendisim işe alımlarda da görüyorum elemanlarda da açık

kapatmayı bile bilmeyen insanlar da var. Hani ona yönelik mesela bir geliştirmeler olabilir. Hani sadece biz de değil yani her gün yeni şeyler çıkıyor geride kalıyoruz yani okusan bile meslek sahibi olsan bile her gün bir adım geride kalıyorsun yani. Yetişemiyorsun teknolojiye...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Teknoloji ilerlediği için.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Aynen...” (Hizmet alan, Kadın).

HİYM sayesinde çocuklarının ödevlerini yapabilmeleri için iyi bilgisayarlar ve internete eriştiklerini söyleyen odak grup katılımcıları merkezin akşam saatlerinde kapanması nedeniyle sorun yaşadıklarını şu şekilde dile getirmişlerdir.

“...şey akşam 5’te kapandığı için internete çok ihtiyacımız var dev için. Ama onu verilecek falan bir şeyler dediler ama daha halen bir...” (Hizmet alan, Kadın).

“...çünkü şey ben internet buradan telefona bağlıyorum geliyoruz köşeye biliyor musun benim kızım 5’te, 6’da okuldan geliyor yani indirmesi gereken dev falan var geliyoruz buraya Hayat Holding’in önüne o devi indirip gidiyoruz konteynere. Yani çok zor yani. Yani ee ğrenci öğrencilerim için çok zor. Sabah giden öğrencim gelip ödevini yapıyor bilgisayar kütüphanede gerçekten. Ama ğlenci öğrencilerim çok zorlanıyor geliyoruz buraya şey önüne kilitli ya...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Zaten saatli kapandığı için.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Evet geç gelen çocuklar için sıkıntı oluyor gelip burayı kullanamıyor.” (Hizmet alan, Kadın).

Odak grup katılımcılarından bazıları çocuklarının eğitimini desteklemesi için HİYM’nde İngilizce kursunun olmasının hem kendileri hem de çocukları için oldukça yararlı olacağını belirtmiştir.

“...Hocam ee şimdi sileyeyim silemeyeyim diye düşündüm yabancı dil [kursu]...” (Hizmet alan, Kadın).

“...O eksik, öyle bir yer olsaydı güzel olurdu...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani ilkokul ortaokul zaten hocam okul yetersiz geliyor...” (Hizmet alan, Kadın).

“...İngilizce kursu olsaydı çocuklarımız için çok iyi olurdu...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Evet ocuklar için İngilizce...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Kendimiz için de olabilir hocam. Ben istiyorum yıllardır istiyorum ama öyle bir yere denk gelemedim. Hani benim çocuklarım var evet anlamıyorlar göstereceğim ben de bilmiyorum ilkokul mezunuyum...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Kesinlikle İngilizce kursu olsa çok iyi olur evet...” (Hizmet alan, Kadın).

HİYM hizmetlerinden yararlanan kadınlarla gerçekleştirilen her iki odak grubun da katılımcıları çocuklarının hem konteynerde hem de kapalı alan olarak okullarda eğitim gördükleri binalarda ve sınıflarda yaşadıkları deprem yüzünden hala korku içinde olduklarını söyleyerek merkezde çocuklarına yönelik deprem korkularının nasıl üstesinden gelebilecekleri ve deprem anında

neler yapabileceklerine dair eğitici seminer ve kursların düzenlenmesine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

“...biz kendi çocuklarımızı atlatan hala yok içinde. Yani en ufak bir sarsıntıda konteynerde sallandığı için hemen anne deprem oluyor. Uykusu ağır olan bir kızım var o şimdi benden daha hafif.” (Hizmet alan, Kadın).

“...Konteyner sallandığı zaman bile hocam yani o an deprem oluyor zannedip korkuyoruz zaten.” (Hizmet alan, Kadın).

“...En azından rahat bir uyku çekebiliyorlar işte...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Üstümüze yıkılacak bina yok...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yoksa kalabalık bir aile için konteyner yaşanılacak yer değil...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Bizler bu kadar tedirginken hocam işte çocuklara böyle deprem korkusunu atlatacak ya da aşacakları bir seminer bir anlatı bir program yapılırsa çok seviniriz...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Çocuklar hani şeye gittiği için burada konteyner okul yapılmadığından çocuklar psikolojik olarak tekrardan binaya giriyorlar. E sürekli zaten hani artçılar oluyor ara ara şey oluyor ister istemez çocuklar bunları sürekli duyuyor. Yani bir binaya girdikleri için o korkuyu o binada yaşamadan yani daha akıllı daha sakin bir şekilde eğer ki karşılaşırlarsa ne yapabilecekler, nasıl davranacaklarının bilincini ee varsalar yani bu şekilde bir çalışma yapılmış olsa bizler için de çok iyi olur. Çünkü çocuklar o psikolojiyle gidiyorlar. İster istemez bizler de burada evet biz konteynerdeyiz ama çocuklarımız okul saatleri içerisinde bir bina içerisinde. Yani bir deprem olsa bir deprem olduğu zaman nasıl ulaşacağız? Ee ne olacak? Bunların şeyi çocukların üzerinde kalmasa daha iyi olur bizim için...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Konteynerde bile sallandığı halde hala çok korkuyoruz...” (Hizmet alan, Kadın).

“...İnsan deprem sırasında her şeyi unutuyor. Bizim çocuklar benim kızım lise sonda yıllardır öğretmenler okulda bu şeyleri yapıyorlar yani işi... Ama hiç o deprem sırasında dondu kaldı...” (Hizmet alan, Kadın).

HİYM hocalarından da çalışanlarından da görüşmeler boyunca duydukları memnuniyeti dile getiren odak grup görüşmesi katılımcısı kadınlar oda sorumlusu hocalarının sık değişmelerinden kaynaklı sorunu dile getirerek hem kendileri hem de çocukları için her yeni gelen sorumlu hocaya alışmanın zor olduğunu ifade etmişlerdir.

“...Yo çok güzel bilgilendiriyorlar gerçekten hocalar çok iyi mükemmel gerçekten. Hocalar olsun hocalar her hafta gelip gidiyor diyorum ki yeter çocuklarım üzülyüyor, gitmeyin...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Alıştıkları için...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Yani benim çocuklarım çok seviyor hocaları. Anne gidiyor diyor biz her hafta pazartesi gelip bir başka hocayla tanışıyoruz...” (Hizmet alan, Kadın).

“...Evet çok zor oluyor. Hatta bir hoca vardı ismi neydi unuttum ee bağlama çalıyordu. Türkü çaldı giden gelmiyor dedim hocam bu size göre bu türkü. Giden gelmiyor geri... Benim üç çocuğum çok üzülyüyor üç çocuğum da...” (Hizmet alan, Kadın).

Son olarak, HİYM'nin çalışmalarına devam etmesi ve mevcut hizmetlerin devam ettirilmesi için katılımcılar hem tanıtımların daha iyi yapılması gerektiğini ve bunun için gerekirse sokak sokak konteynerlerin tek tek gezilebileceğini önermişler hem de merkeze her geldiklerinde karşılarında buldukları güler yüz kadar orada vakit geçirirken merkez mutfağından çay ve su gibi ihtiyaçlarının da karşılanmasının iyi olacağını belirtmişlerdir.

6.6. Gençler Gözünden HİYM'nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Bu bölümde Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde yaşayan ve HİYM'nden hizmet alan 15-24 yaş arasındaki gençlerin hizmetlere dair görüşleri ele alınmaktadır. Hacettepe Üniversitesi, HİYM'nde yer alan birçok odada aktif olarak hizmet vermesine karşın, görüşülen gençlerin büyük çoğunluğu üniversite sınavlarına hazırladıkları için HİYM'nde yer alan etüt odası, kütüphane ve bilgisayar odası gibi odaları daha yoğun olarak kullanmaktadır. Bu odalarda çalışanların AFAD tarafından Toplum Yararına Hizmet Projesi (TYHP) çerçevesinde görevlendirilen kişilerden oluşması nedeniyle, gençler tarafından belirtilen görüşlerin çoğu HİYM, merkez çalışanları ve konteyner kent üzerine olmuştur.

6.6.1. Gençler Gözünden HİYM'nde Verilen Hizmetlerin Sosyal Etkisi

HİYM, birçok farklı yaş grubuna hitap eden çeşitli hizmet alanlarına ev sahipliği yapmaktadır. Gençler için özellikle en kullanışlı odalar, beklendiği gibi kütüphane ve bilgisayar odasıdır. Genç kadınlarla gerçekleştirilen odak grup çalışmasında, merkezin açıldığı ilk günlerde kendileri için uygun olup olmadığını bilemediklerini, merkezin avlusunda çocuk parkı olduğu için çalışmalarının çok mümkün olamayacağını tahmin ettiklerini ancak daha sonra bunun böyle olmadığını, merkezdeki kütüphanenin oldukça sessiz olduğunu fark ettiklerini belirtmişlerdir. Buna ek olarak, gençler merkezde internet bağlantısının olması ve ders çalışırken konu anlatımlı videolar izleyebilmelerini merkezin en önemli avantajı olarak ifade etmişlerdir.

“...Ben de katılıyorum. Bir şekilde de hani, bazı yerlerde çalışma imkanımız olmuyordu. Telefonda internetimiz falan olmuyordu. Buraya geldiğimizde internetimiz olduğunda video falan da izliyorduk. Bizim için avantajı olan bu taraf...” (Hizmet alan, Genç Erkek).

Genç kadınlar için diğer bir avantaj ise, HİYM'nin güvenli bir alanının olması ve dolayısıyla konteyner kentten çıkmak zorunda kalmadan ders çalışma imkanı sunmasıdır. Bu durumun hem kendilerine vakit kazandırdığını hem de ailelerinin deprem sonrasında daha az tedirgin olmalarını sağladığı belirtilmiştir.

“...Hani konteynerde kaldığımda [konularda] hiç ilerleyemiyordum. Merkeze gittiğimde hani bir saate kadar çalışabiliyordum. Uzak olduğu için, yoldan dolayı hani o kadar çalışma şansım olmuyordu. Burada daha rahat ediyoruz. En azından ailemiz de nerede olduğumuzu biliyor, güvende olduğumuzu biliyorlar. O yüzden daha rahat yani burası...” (Hizmet alan, Genç Kadın).

Gençlerin HİYM'ndeki kütüphanede ders çalışmayı tercih etmelerinin zamanı daha etkin kullanmalarını sağlamanın yanında, şehir merkezindeki kütüphanelere gitmek için toplu taşıma araçlarına ödemek zorunda oldukları ücretten tasarruf etmeleri de gündeme getirilmiştir. Özellikle depremde maddi kayıplar da yaşamış ailelerin çocukları olan bu gençlerin HİYM

kütüphanesinden yararlanmalarının bu aileleri maddi olarak desteklemesi de söz konusudur. Bunlara ek olarak, hem konteyner kentte yer alan diğer kütüphaneler hem de şehir merkezinde bulunan kütüphanelere kıyasla HİYM’nde bilgisayar kullanımı için yaş sınırının olmaması ve katılımcıların söylemiyle “*ev rahatlığında*” ders çalışabilecekleri boş yerlerin bulunması gençler tarafından ayrı bir avantaj olarak belirtilmiştir. Yeni Hayat Konteyner Kenti’nin şehir merkezinin dışında kalmasının ve konteyner kente toplu taşımanın sınırlı olmasının da bunda etkili olduğu görülmektedir.

“...7:20 gibi buradaki otobüse binip gitmemiz lazım ki orada oturabilirim. Çoğu zaman dolu olduğu için bekliyorduk almıyorlardı, hani diyorlardı dolu diyorlardı. Öyle olduğunda ben çok eve döndüm geri...” (Hizmet alan, Genç Kadın).

Öte yandan, ergenlik ve genç yetişkinlik döneminin öne çıkan belirleyici özelliklerinden birinin çok fazla fiziksel enerjiye sahip olmaları olduğu dikkate alındığında, özellikle genç erkeklerin konteyner kent içerisinde rahatlıkla kullanabilecekleri bir kütüphanenin olmasının kendilerine 21 metrekairelik konteynerden çıkış imkanı sağladığını, bu ihtiyacın zaman zaman da bir mecburiyet olduğunu belirtmişlerdir.

“...Gerçekten çok iyi hissettik. Çünkü konteynerin alanı çok dar olduğu için. Biraz da kişi sayısı artınca iyice alan daralıyor. Yani ders çalışmak için imkansız bir yer haline geliyor...” (Hizmet alan, Genç erkek).

“...Mecburen gelmek zorunda kalıyorum. Çünkü yani konteynerde dediğim gibi yer yok yani. Çalışacak bir alan yok. Mecbur, mecburen buraya geliyorum. Yani ödevim varsa ödev, ders çalışmaya biraz vakit ayırıyorum...” (Hizmet alan, Genç erkek).

Dar alana sahip konteynerlerde diğer aile üyeleriyle birlikteyken ders çalışmanın zorluğu odak gruplarda sıklıkla vurgulanan bir durum olmuştur. Gençlerden birisi HİYM’nin varlığının kendilerine “hayat verdiğini” belirtmiştir. Diğer bir genç ise, konteyner içerisinde aileleriyle yaşayan gençlerin ders çalışmak için ihtiyaç duydukları sessiz ortamın ancak HİYM’ndeki kütüphane ve etüt odası tarafından sağlanabildiğine vurgu yapmıştır.

“...Benim için sadece sessiz bir ortamın olması iyi. Çünkü konteynerlerde çok gerçekten sıkıntı oluyor. Hani ders çalışabilecek bir ortam yok burada [konteynerde]. Ama buranın da olması bize iyi bir ortam sağlıyor...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Deprem sonrasında zor koşullarda yaşamak zorunda olan gençlerin HİYM gibi bir alternatifte sahip olmaları onlar için iyileştirici bir etki de sağlamaktadır. Gençlerle gerçekleştirilen iki odak grup görüşmesinde de vurgulanan HİYM’nin bir diğer olumlu etkisi, çalışanların gençlere karşı sıcak ve ilgili tavırları olmuştur. Dersler konusunda çalışanların gençlere yardımcı olmalarının yanı sıra kütüphanede kaynak kitapların ve soru bankalarının olması da olumlu yönler arasında belirtilmiştir. Görüşülen gençler, kendilerinden yaşça büyük ya da akranları olan çalışanların kendilerine “abilik”, “ablalık” veya “arkadaşlık” yaptıklarını, bir sorunları olduğunda bunu çalışanlarla konuşabildiklerini, çalışanların kendilerine arkadaşça davrandıklarını belirtmişlerdir.

“...Hocalar çok ilgileniyor. Hani yapamadığımız dersler olsun vesaire yardımcı oluyorlar. Test kitapları getiriyorlar. Normal okuma kitapları getiriyorlar.” (Hizmet alan, Genç kadın).

“...Çok güzel ilgileniyorlar. [isim] Hanım mesela. Buradaki, kurumdaki hocalar. Hep bizimle ilgileniyorlar.. [isim] Hanım olsun...” (Hizmet alan, Genç erkek).

“...Hocalar arkadaş edasıyla yardım ediyorlar çoğu yerde...” (Hizmet alan, Genç erkek).

“...Aynen arkadaş gibiler bize...” (Hizmet alan, Genç erkek).

Çalışanlarla bu olumlu deneyimler gençlerin HİYM’ndeki hizmetlerden daha fazla yararlanma isteklerini artırmaktadır. HİYM’nde yer alan odalardan sorumlu çalışanlara ek olarak Hacettepe Üniversitesi’nden gönüllü olarak gelen akademisyenlerin de gençlere gönüllü olarak, alanlarının dışında da olsa katkıda buldukları anlaşılmaktadır. Bu gönüllü akademisyen hizmet süresi dolduktan sonra gitmek zorunda kalmış, böylece gençlerle olan özel dersleri de bu şekilde sonlanmıştı.

“...Ergoterapiye gitmiştim. Orada [isim] hocaydı galiba. Onunla birkaç sohbet etmiştik. Yanımda bir arkadaşım daha vardı. Onunla işte, ilgilenmişti bizimle. ... Ergoterapi[den hizmet] değil de oraya gelen [isim] hoca bize matematik çalıştırıyordu. Ben oraya gidiyordum...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde olan gençlerin öne çıkan özelliklerinden bir diğerinin de sosyalleşme ihtiyacı olduğu bilinmektedir. Zamanlarının çoğunu HİYM’nde yer alan kütüphanede geçirdiklerini belirten gençler, merkezin açılışının kendilerine sosyal ve duygusal açıdan da iyi geldiğini belirtmiştir.

“...Sosyalleşme açısından da aynı şekilde [iyi oldu]. Bizim burada tanıdığımız kimse yoktu. ... Buradaki arkadaşlarımız hani gene aynı şekilde hani evde tek kaldığımızda sadece oturuyorduk. Hani yapacak hiçbir şey yoktu. Buraya geldiğimizde hem sosyalleşiyoruz hem bir yandan eğitim hayatımıza katkı sağlıyor...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Deprem sonrasında normal düzenlerini kaybeden gençler, HİYM’ndeki çalışanlar ve diğer konteyner kent sakinleriyle yeniden normal hayata uyum sağlamaya başlamışlardır. Genç erkeklerle yapılan odak grup görüşmesinde bir katılımcı, HİYM’ni yoğun olarak kullanan çocuklarla vakit geçirmenin kendisinin psikolojik olarak zorlandığı bir dönemde kendisine iyi geldiğini belirtmiştir.

“...O dönem [HİYM’ne geldiğim]de biraz Aralık’ın sonuydu galiba. Biraz... Nasıl diyeyim? Psikolojik anlamda sıkıntılıydım. Buraya gelmem benim açımdan açıkçası bilgisayar odasından çok çocuklarla vakit geçirmek için... Ha o bana keyif veriyor. Bilgisayar odası veya işte örnek veriyorum kütüphane biraz işin bahanesi oluyor...” (Hizmet alan, Genç erkek).

6.6.2. Gençler Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Odak grup görüşmesi gerçekleştirilen diğer gruplarda olduğu gibi gençler için de HİYM’nin olumlu yönlerinin ağır bastığı görülmektedir. Bununla birlikte gençlerin memnun olmadığı ya da geliştirilmesi gerektiği yönler de bulunmaktadır.

Yeni Hayat Konteyner Kenti’nde görüşülen gençler çoğunlukla bilgisayar odası, kütüphane ve etüt odasındaki hizmetlerden ders çalışmak veya sınavlara hazırlanmak amacıyla faydalanmaktadır. Odak grup çalışmalarında başka oda hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulduğunda ise, bazılarının sanatla gelişim odasından faydalandığı ya da

faydalanma niyeti olduğu anlaşılmıştır. Ancak genç bir kadının da anlattığı gibi bu isteği, sınavların yoğunluğundan dolayı yarım kalmıştır.

“...Eskiden resim çizerdim ben. Tabi 3 yıldır gitmediğim için bırakmıştım. Oradan eskisi gibi resim çizmek için eğitim alacaktım. Ama işte daha kendime ayıracak vaktim olmuyor ya işte resimle de uğraşamazdım. Zamanım yoktu. Sınavlar üst üste geliyordu. Yetiştiremiyordum konuları. O zaman bırakmak zorunda kaldım...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Gençlerle gerçekleştirilen iki odak grup çalışmasında da, gençler sınavlara hazırlanmanın hayatlarının büyük bir kısmını kapladığı ve bu sebeple okul ve ders dışı etkinliklere isteseler de vakit ayıramadıklarını vurgulamıştır. Genç kadınlarla gerçekleştirilen odak grup çalışmasında, bazı gençler merkez içerisinde deneme sınavı günlerinin yapılabileceğini, böylece kendilerini sınava daha iyi hazırlayabileceklerini belirtmişlerdir.

“...Aslında okuldan ziyade hep kendimizle deneme çözdüğümüz için, yani böyle şu an için bir fikir söylüyorum. Böyle hani topluca birleşik bir grup hangi bir deneme de çözebiliriz hani süreli bir şekilde...” (Hizmet alan, Genç kadın).

“...Deneme günü filan yapabiliriz...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Gençlerden bazıları tek başlarına çözdükleri denemelerin etkisinin kısıtlı olduğunu, sınav ortamına benzer bir şekilde girecekleri deneme sınavlarının kendilerini üniversite sınavına da daha iyi hazırlayacağını belirtmişlerdir. Daha önce olumlu bir taraf olarak bahsedilen HİYM'nin kütüphanesinde birçok kaynak kitap ve soru bankası bulunmasına karşın, kitapların kütüphaneye ait olması ve üzerine not alınmasına izin verilmemesinin önemli bir eksiklik olduğu belirtilmiştir. Bir diğer sorun da Hacettepe Üniversitesi'nden gönüllü olarak gelen akademisyenlerin bir ya da iki hafta kaldıktan sonra gitmesi; bir kısmının tekrar gelmemesidir.

“...Gitar kursu için gidecektim, o da hocası olmadığı için... Evet, her hafta değiştiği, sanırım öyleymiş...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Bu değişim ve rotasyon döngüsü HİYM'nden faydalanan çoğu grupta belirtildiği gibi gençler tarafından da aktarılmıştır. Ancak bu soruna gençler, rotasyon süresinin mümkünse kaldırılması, bunun olamayacağı durumda ise gönüllülerin hizmet verdikleri sürenin uzatılmasını önermişlerdir.

“...Bir de aynı çalışanlarla devam etse daha rahat ederdi... Aynen değişmesinler...” (Hizmet alan, Genç kadın).

“...Ya değişiyorlarsa da ayda bir falan değişsinler. Mesela ben şeyden de çok şikayetçiydim. Bu müzik hani odasına gidiyorum demiştim ya başta. Sürekli öğretmenin değişiyor ve ben bir insana hani sabit kalan bir insanım. Bu aşırı derecede benim moralimi bozuyordu...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Gençlerin en çok kullandıkları oda kütüphane olduğundan kütüphanenin kapanış saatlerinin gençler için en büyük sorunlardan biri olduğu görülmüştür. Odak grup görüşmelerinin gerçekleştirildiği dönemin Ramazan ayına denk gelmesi nedeniyle, bazı gençler kütüphanenin iftar sonrasında sahura kadar açık olmasını istediklerini beyan etmiş ve çalışma saatlerinin artması halinde kütüphaneden daha fazla faydalanabileceklerini belirtmişlerdir. Odak grup

moderatörünün “...*Peki burası da biraz daha [açık] olunca siz ister miydiniz?* sorusu üzerine gençler hep bir ağızdan “...*Evet, çok isterdik, çok iyi olurdu...*” demişlerdir.

Bununla birlikte daha uzun çalışma saatleri olduğu takdirde daha fazla konteyner kent sakininin de kütüphaneyi kullanmaya geleceğini belirtmişlerdir. Genç kadınlardan birisi ise, gündüz ve gece vardiyalı olarak kütüphanede çalışanların olmasının bu durumu mümkün kılabileceğini söylemiştir. HİYM’nde odalardan sorumlu kişiler AFAD tarafından TYHP kapsamında çalışanlardan oluştuğundan AFAD ile iş birliğiyle ek çalışanların alınmasıyla kütüphane çalışma saatlerinin uzatılabileceğini belirtmişlerdir. Sınav odaklı bir grup olan gençlerin ayrıca özel bir öğretmen tarafından ek ders imkanı sağlanarak geride kaldıkları ve eksik oldukları konularda destek istedikleri de anlaşılmaktadır.

Sınav kaygısı ve hazırlıklarına rağmen gençlerin merkezin sunduğu diğer hizmetler ve etkinliklerden de faydalanmak istedikleri görülmektedir. Hem genç kadınlar hem de genç erkeklerle gerçekleştirilen odak grup görüşmelerinde oda hizmetlerinin çoğunun yaşça daha küçük çocuklara yönelik olduğunu düşündüklerini, kendi yaş gruplarına uygun etkinlik bulamadıklarını ve HİYM’nin çalışma saatlerinin okul saatlerine denk gelmesi sebebiyle katılmak istedikleri etkinliklere katılamadıklarını belirtmişlerdir.

“...*Mesela ben de başta müzik odasına faydalanmak istedim. İlk açıldığı zamanlarda. Aşırı derecede çocuk olduğu için bir de aynı zamanda derslerden de geri kaldığımı düşündüm. İkisini de bağdaştırarak oradan ayrıldım...*” (Hizmet alan, Genç kadın).

“...*Çocuklara göreymiş, yetişkinlere göre yok işte. Bu yüzden zayıf...*” (Hizmet alan, Genç erkek).

“...*Çocuklar çoğunlukta olduğu için yetişkinler biraz...*” (Hizmet alan, Genç erkek).

Bu açıdan hizmet alanların yaş gruplarına ayrılarak uygun etkinlikler tasarlanabileceği genç katılımcılar tarafından önerilmiştir. Genç erkeklere ne gibi etkinliklerin yapılmasını istedikleri sorulduğunda, çoğunlukla bilgisayar oyun günleri, film günleri ya da geceleri, futbol ya da basketbol gibi spor turnuvaları örnek olarak verilmiştir. Bununla birlikte, genç erkeklerle gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde grupta iki katılımcının lisanslı sporcu olmasından dolayı moderatörün sorduğu soru üzerine konteyner kentte yaşayan lisanslı sporcuların merkez bünyesinde diğer kişilere dersler verebileceğini de söylemişlerdir. Buna ek olarak genç kadınlar, odak grup görüşmesinde oyun günleri, sanat faaliyetleri veya sohbet edebilecekleri etkinliklerin olmasını tercih edeceklerini belirtmişlerdir.

“...*Yani şöyle hani daha önce de bahsettiğimiz gibi böyle hani etkinlik alanları olsa hep beraber böyle hani gerçek özel bir yer olsa arkadaşlarımdan dediği gibi, bu bizim için hem sınav stresinden de arındırır. İyi bir şey olacağına eminim hani böyle etkinliklerin olması...*” (Hizmet alan, Genç kadın).

“...*Sınav stresinden dolayı hani birçoğumuz zaten neredeyse hiçbir şey yapamıyoruz. Sürekli ders çalışma isteği duyuyoruz. Ondan dolayı sosyal hayatımıza çok da fazla zaman ayıramıyoruz. Hani burası, hani burada güzel bir yer olsaydı hani ben kendi akran gruplarımla şahsen oturup sohbet etmeye ya da bir konu üstünde tartışmayı isterdim hani. Öyle bir ortam olsa gerçekten bence herkes ister..*” (Hizmet alan, Genç kadın).

Genç kadın katılımcılar arasında sosyalleşmelerine katkı sağlayacak farklı etkinliklerin gerçekleştirilmesinin sınav streslerini azaltacağını düşünenler bulunurken; genç erkekler haftada bir saat vakit ayırabileceklerini ancak yine de sınav kaygısından çok fazla faaliyetlere katılamayacaklarını belirtmişlerdir.

“...Katılsak gerçekten güzel olur ama sistemin bize dayattığı bir eğitim şeyi var. O yüzden mesela olsa bile bizim zamanımız mecburen her zaman derse odaklı olduğu için...” (Hizmet alan, Genç erkek).

Özellikle lise son sınıfta olan ve mezun durumda sınava hazırlanan gençler için hayatlarındaki güncel önceliğin sınava çalışmak olduğu görülmektedir. Yine de genç erkeklerin kendi aralarında futbol ya da basketbol gibi sporları haftanın belli zamanlarında oynadıkları anlaşılmaktadır. Ancak genç kadınlar, fiziksel aktivite eksikliği hissettiklerini, buna yönelik bir spor salonu ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir. Spor salonunun daha çok konteyner kent içerisinde gözlemlenen bir eksiklik olarak görülmüştür.

“...Ya şey spor salonu aslında olsa çok iyi olur. Hatta mükemmel olur. Çünkü evde paslandığımı hissediyorum. Spor salonundan ziyade böyle parklarda olan spor aletleri falan değil böyle fitness gibi yerlerin olması, ağırlık, evet...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Saha çalışması sırasında HİYM'nin bulunduğu alanın arkasında bir basketbol sahası yaptırıldığı öğrenilmiştir. Ancak özellikle genç kadınlar bu sahanın yapıldığı yerin stratejik olarak hatalı olduğunu belirtmişlerdir. Bu alanının konteyner kentte yer alan tehlikeli olarak gördükleri insanlar tarafından daha çok kullanılacağını ve bu durumda da hem kendilerinin orayı kullanmak istemeyeceklerini hem de ailelerinin buna müsaade etmeyeceğini vurgulamışlardır.

“...Orada basketbol sahasında belki bizim hani sosyalleşmemiz açısından yaptılar ama hani hem kütüphanenin arkasında hem de hani herkese açık bir alanda olduğu için hani kimse orayı doğru düzgün kullanamayacak hani çekineceğiz. ... Şahsen benim babamgil izin vermez öyle hani çünkü herkes var ve buradaki ortam çok farklı bir ortam. Hani herkesin annesinin izin vereceğini sanmıyorum...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Bazı gençler, yoğun çalışma dönemlerinde gençleri rahatlatabilecek grup deneyim paylaşımı çalışmalarının yapılmasını önermiştir. Bir genç kadın bu etkinliği terapi odasına benzeterek bu şekilde bir hizmetin verilmesinin kendilerini olumlu etkileyeceğini belirtmiştir.

“...Ya mesela bir oda olsa, birkaç sandalye olsa. Genelde yuvarlak oturuyorlar ya. ... İşte herkes derdini anlatsa ya da bir tartışma açsalar, onu konuşsalar. Münazara da olabilir. ... Yani tamamen sosyal hayattan uzaklaşmak, derslerden falan. Çünkü insanın böyle şeylere de ihtiyaç... Çünkü her zaman aynı şeylerle ilgilenmek insanın psikolojisini gerçekten bayağı bir etkiliyor...” (Hizmet alan, Genç kadın).

Böyle bir ihtiyaç yalnızca bir kişi tarafından dile getirilmiş olsa da gençlerin afet sonrası ve sınav öncesinde duygusal ve psikolojik olarak desteklenmelerinin önemini göstermektedir. Gençler, her ne kadar sınav sorumluluğuyla derslerini ön plana koyduklarını hem sözleri hem de davranışlarıyla belirtse de, aynı zamanda yaşadıkları yorgunluğu ve stresi azaltacak başka faaliyetlerin arayışı içindedirler.

Gençlere konteyner kentte hizmet veren diğer kamu kurum ve kuruluşların HİYM'ni destekleyip desteklemediği ve muhtemel işbirliklerinin neler olabileceği de sorulmuştur. Genç bir erkek katılımcı, buldukları konteyner kentin ve HİYM'nin kamu kurumlarından destek görmediğini, destek veren tek kurumun AFAD olduğunu, onun desteğinin de yetersiz olduğunu anlatmıştır.

“...Biraz önce [isim] istemedim de olsa bir yere değindi. Diğer konteyner kentlerde verilen hizmetlere göre, daha doğrusu farklı özel birimlerin açtığı yerlere verilen desteğe göre, buraya verilen desteği ben yeterli görmüyorum yani. Çünkü görüyorum çoğu zaman hocalar, örnek veriyorum, maddesel açıdan da, psikolojik ve ruhsal açıdan da hocalar kendinden harcıyor. ... Tamam, farklı bir ürün de olsa sadece onların [AFAD'ın] desteği. Haftada bir iki kez veya sürekli olarak geliyorlar. Ama onun dışında buradaki hocaların yerinde olsaydım bir destek görmediğimi açık açık söyledim...” (Hizmet alan, Genç erkek).

Diğer odak grup görüşmelerinde de sıklıkla konteyner kente ve kentin sorunlarına değinilmiş, AFAD tarafından dağıtılan yardımların yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bir başka odak grup katılımcısı ise, HİYM'nin Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yapabileceğini belirtmiştir.

“...Milli Eğitim'le bir iş birliği yapılırsa belki gönüllü öğretmenler yine buraya gelip daha iyi bir eğitim şeyi yapabilirler (Hizmet alan, Genç erkek).

Görüldüğü üzere, gençlerin ortak kaygıları ve istekleri olmakla birlikte bu kaygı ve istekler gençlerin cinsiyetine göre farklılaşmaktadır. Konteyner kentte genç bir erkek olmakla genç bir kadın olmak arasında ihtiyaçlar açısından bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle gençlere yönelik müdahalelerde yaş farklılığının yanında bu farklılığının da dikkate alınması gerekmektedir.

6.7. Yaşlılar Gözünden HİYM'nde Verilen Hizmetlerin Etkisi, Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Yaşlılar ile yapılan odak grup görüşmelerinde sorulan sorular yaşlılar tarafından genellikle HİYM için değil, yaşadıkları Yeni Hayat Konteyner Kenti için cevaplanma eğiliminde olmuştur. Yaşlılar ile yapılan görüşmelerde HİYM genel olarak bir “nimef” olarak görüldüğü için verilen hizmetler eleştirilmemiş; aksine çoğunlukla övülüp memnuniyet bildirilmiştir. Yapılan eleştiriler Yeni Hayat Konteyner Kent yönetimine dair olmuştur.

6.7.1 Yaşlılar Gözünden HİYM'nde Verilen Hizmetlerin Etkisi

Katılımcılar farklı şekillerde merkezden haberdar olduklarını dile getirmiştir. Bir kısmı kendi kişisel merakından dolayı gelip sorup bilgi alırken; bir kısmı da çeşitli şekillerde bilgilendirildiklerini söylemiştir. Bunlardan bazıları merkeze gönüllü hizmet vermek amacıyla gelen Hacettepe Üniversitesi personelinin katkıları ile mümkün olurken, bazıları merkez çalışanlarının emekleriyle başarılıdır. HİYM'ndeki faaliyetlerden camide anons yapılması ile haberdar olan yaşlı sayısının azımsanamayacak düzeyde olduğu görülmektedir. Bazı katılımcıların ise, HİYM'ndeki faaliyetleri konteyner kente asılan afişlerden ya da konteynerlere yapılan ziyaretlerde dağıtılan broşürlerden öğrendikleri ifade edilmiştir. Bunlar dışında, HİYM'ndeki faaliyetlerden dini sohbetler veya namaz için camiye kullanan kişilerin aktarımlarından da öğrenilmesi söz konusudur.

“...Biz sohbeteydik sohbetten çıkınca çağırıldı hocalar. Geldik buraya burada öyle biraz ne yaptılar etkinlik yaptılar bir şeyler yaptılar, öyle...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Valla ben geziyordum deminki bayan arkadaşımız 65 yaş üstünü dedi hocalarımız kabul ediyor geldim. Öyleliğine geldim yani...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Kağıda yazdılar kapı kapı gezdiler yani. O zaman kapı kapı gezildi biz de yazıldık...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Hatta caminin hoparlöründen anons da yaptık...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

“...Ben oraya [sağlık ocağından bahsediyor] uğradım, oranın adamları beni buraya gönderdi...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

“...Bir iki sene önce burada gelen görevliler, hatta doktor arkadaş vardı, geldi camide de cemaate bildirdi. Buyur etti, buraya gitti, toprak getirdiler. Burada aynı böyle bir sohbet oldu, çay falan ikram edildi. O durumlar da oluyor yani...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

“...Ben çok söylüyorum valla akrabaya gidiyorum diyeyim ki işte ben şöyle yapayım böyle yapayım ay diyor ne mutlu sana diyorlar...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

Görüşmelerde katılımcıların HİYM’nde verilen tek bir hizmetten değil, birden çok hizmetten yararlandıkları görülmüştür. Farklı amaçlarla merkezden yararlanan yaşlı katılımcılar merkezde tansiyon, şeker ölçümü yaptırdıkları gibi aynı zamanda psikolog, dikim etkinliği, unutkanlık testi gibi farklı hizmetlerden de yararlandıklarını dile getirmiştir.

“...Valla ben işte toprakla uğraştım bir zaman. Soğan falan diktik, tere diktik bir de psikolog doktoruna geldim 4-5 sefer...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Hocam ben iki defa şeye geldim şu kelime oyunu gibi oyun vardı öyle bir şeye...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...İşte hastalığımı sordular. Neyin var? Şeker işte kalp falan hep onları not aldılar...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Ben 65 yaş üstünde aldım. Bir de onun bitişiğinde... Unutkanlıkla ilgili bazı test falan yapıldı...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

Merkezden yararlanmaya gelen yaşlıların bazıları sadece geldikleri hizmeti bildiklerini, başka bir hizmet hakkında bilgileri olmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu da merkeze gelenleri bilgilendirme konusunda eksik kalındığına dair bir gösterge olarak kabul edilebilir. Ancak, bu kapsamda görüşülen yaşlıların 65 ve üstü yaşlarda oldukları dikkate alındığında, bilgilendirme yapılmasına rağmen bu bilgilendirmenin içeriğini unutmuş olabilirler. Bu nedenle, yaşlılara HİYM’nde verilen hizmetler konusunda hatırlatıcı tekrarlar yapmak yararlı olabilir.

“...Ben şeye geldim hocam fizyoterapiye birkaç defa, iyiydi memnundum başka da bildiğim bir şey yoktur burayla ilgili...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın)

“...[...şeker] ölçüyorlar mı?...” (Hizmet alan, Yaşlı erkek).

Katılımcılar sadece kendilerinin değil, ailelerinden veya çevrelerinden başka kişilerin de merkezden yararlandığını dile getirmişlerdir. Bu durum merkezin etkisinin sadece ilk yararlananlarda kalmadığı, ailelerine ve yakın çevrelerine de yayıldığını göstermektedir.

“...Benim torun oraya gider dikkat dağınıklığı var kızın o da buraya devam ediyor her gün okuldan gelince buraya bırakıyor kız, memnunuz yani Allah razı olsun...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Benim eşim geldi buraya. Aynen böyle gene Ankara'dan hocalar gelmiş, o bana dedi sen de git dedi. Ben de eşimin şeyinlen geldim...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Ben ilk olarak geldim buraya komşum aldı getirdi...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

Yaşlıların sadece HİYM'nde verilen hizmetlerden değil, hizmeti veren personelden de memnun oldukları görülmektedir. Yaşlılar, HİYM'ndeki personelin güler yüzlü, samimi, ilgili ve cana yakın olduklarını ifade etmişlerdir.

“...Altı ay oldu. Şunu söyleyebilirim burada birkaç sefer geldim. Çok güzel ilgileniyorlar. Sağ olsunlar...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

“...Hepimiz de memnunuz yani...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Hocalar da güzel...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Buradaki gençler pırlanta gibiler...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

Katılımcılar görüşmelerde merkeze olan memnuniyetlerini çokça dile getirmiştir. İyileştirilmesini istedikleri hizmetler sorulduğunda, herhangi bir sorun olmadığı söylenerek konunun hızlıca konteyner kentin sorunlarına kaydığı görülmüştür.

“...Valla ben [isim]'le tanıştım çok temiz bir kız sizden iyi olmasın. Allah işini gücünü rast getirsin. Tatlı dilli güler yüzlü az önce geldi sanki benim kızım gibi kucaklamış öpüyor öpüyor böyle nasıl...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...İdari bölümde hiç sıkıntı yok. Yani boşluk dediğim zaman bu etrafı dolaşıp ne var ne yok diye... Onu şey yapmıyorlar. Yoksa merkezde bir sıkıntı yok. Yani adamlar hürmet ediyorlar, saygı duyuyorlar...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

“...Bakımlar var. Çamaşırlar yıkanıyor, her şey yapılıyor. Bakım çok güzel, teşekkürler...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

HİYM'nin yaşlı katılımcılara sağladığı faydalar sorulduğunda, tek bir faydadan değil, birden fazla faydadan bahsedildiği görülmektedir. Bu faydalar, kişileri diğer merkezlere veya hastanelere yönlendirme, kişileri kendi sağlık durumlarından haberdar etme, özellikler gençler ve çocuklar için internet erişimi sağlama, deprem psikolojisini atma, iyi hissettirme, eğlence/uğraş sağlama gibi farklı şekillerde sıralanmıştır.

Yaşlı katılımcıların çoğu konteyner kentte bulunan Aile Sağlığı Merkezi'nin yetersiz olduğunu dile getirmiştir. Bu nedenle, bazı katılımcıların Aile Sağlığı Merkezi'ne gitmek yerine önce HİYM'ne geldiği; burada yapılamayacak bir şey olursa buradan yönlendirilmeyi tercih ettikleri görülmüştür.

“...Geldim sağlık ocağına gönderdiler beni, o zaman bilmiyordum sağlık ocağını. Götürdüler yani hemşire geldi ayağıyla beni götürdü oraya şey etti. Dedi [isim] hoca burada dedi ben gittim alıştım ondan sonra. Öğrendik yani...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Valla biz internet istiyoruz çocuklarımız. Evet, internet isteniyor çocuklar hani ders yapamıyor, edemiyorlar. Yani mümkünse bize internet... Aşağıdaki var buranın var yukarının interneti yok. Evet, yok yani buranın var da...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Ben hastaneye gittim buradaki hoca beni hastaneye yönlendirdi dedi ki teyzeciğim sende şeker şey var dedi kemik erimesi var dedi. Hocam öyle bir şey yok dedim ondan sonra gidersen teyzeciğim iyi olur dedi. Gerçek gittim doğru söylemiş hocam. Kemik erimesi varmış...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Zaten öyle bir şey olmasaydı o üstümüzden atamazdık o psikolojiyi...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

6.7.2 Yaşlılar Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

HİYM’nde ne gibi eksiklikler olduğu sorulunca, yaşlı katılımcılar genelde merkezde herhangi bir eksiklik olmadığını; hizmetlerin iyi olduğunu ifade etmişlerdir. Konteyner kentteki eksikliklerin bazılarının HİYM’ndeki hizmetler aracılığıyla giderebileceğini düşünmüşlerdir. Örneğin, konteyner kentte bir acil servis eksikliği normalde Sağlık Bakanlığı tarafından giderilebilecekken bunun HİYM’nde olabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, hem yaşlı kadınlar hem de yaşlı erkeklerden tarafından gündeme getirilen “sohbet edilip çay içilebilecek bir mekan” talebi bulunmaktadır. Özellikle yaşlı erkeklerin, bu gibi mekanlarda dini sohbetler yapmak; tavla oynamak ve sohbet etmek konusunda ciddi bir istekleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, HİYM içinde daha fazla sayıda oturulabilecek bank ihtiyacı da dile getirilmiştir.

“...He tabi bura acil olsa bir bakıyorsun ki acil hasta oluyorsun hemen gelir serum taktırırsın, iğne yaparlar yani öyle bir şeyimiz olsa iyi olacak...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Kahve gibi bir yer olsa erkekler gidip otursa...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Tabi o sohbet olunca stres de atılmış oluyor yani Allah, peygamber bahsedilince insan rahatlıyor yani...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Gelirsin bir iki muhabbet, bir şeyler oynarsın. En azından tavla mavla işte ne bileyim...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

“...Şu hani bahçe var ya park burada park gibi ya oturma yeri olsa ama insanlar nerede oturacak?...” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

Yaşlılarla yapılan görüşmelerde bazı yaşlılar için HİYM’nde verilen hizmetler konusunda bilgilendirme eksikliği saptanmıştır. Yeterli bilgilendirme olmadığından bazı hizmetleri kullanabilecek kişiler bu hizmetlerden mahrum kalmıştır. Fizyoterapi yapılan odanın küçük olduğu, daha büyük bir oda olsa daha rahat olunabileceği de söylenmiştir.

“...Valla [o hizmetler konusunda] hiç bilgi almadık...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

“...Oda çok küçük...” (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

Yaşlı katılımcıların bazıları, HİYM’nde daha farklı ve çeşitli etkinlikler olabileceğini ve eğlendirici veya bilgilendirici farklı etkinliklerin kendilerinin iyilik hallerine katkıda bulunacağını dile getirmiştir. Katılımcılar tarafından dile getirilen ve çoğunluk tarafından hemfikir olunan diğer bir eksiklik ise, hizmet veren personelin sıklıkla değişmesi olmuştur. Daha uzun süreli gelinmesi veya sürekli aynı kişilerin kalmasının daha yararlı olacağı söylenmiştir. HİYM’nde

görev yapan akademisyenlerin sürekli değişmesinin bazı yaşlı katılımcılar tarafından negatif bir durum olarak ifade edilmesine karşın, bir başka yaşlının "...sanki eski ayısının devamı gibi hiç fark ettirmiyorlar yeni geldiklerini..." ifadesi Hacettepe Üniversitesi'nden gelen akademisyenlerin organizasyonunu ve birbirleri ile olan iletişimini göstermesi açısından önemli bulunmuştur.

"...Yaşlıları, ne bileyim eğlendirecek, onlara el işi yaptırarak. Mesela haftada bir kere veya 15 günde buraya bir hoca gelse, sohbet verse, yaşlılarımızı bilinçlendirse..." (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

"...Hocalar sürekli olsa mesela hoca sürekli gelen hoca..." (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

"...Ya da ayda bir sefer değişim..." (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

Görüşmelerde dikkati çeken bir diğer durum ise, HİYM'nin bir "nimet" olarak ifade edilmesi ve bu hizmetin bitebileceği endişesidir. Bir yaşlının bu anlamdaki şu ifadesi önemli bulunmuştur.

"...Ben her karşılaştığım arkadaşına söyleyeyim, durumu anlatıyorum. Gidin bak, gitmezseniz bu hizmet iptal edilebilir. Gidin bilgi edin, fayda edinin diye her arkadaşına söylemişim..." (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

Katılımcılar konteyner kent hakkında oldukça fazla şikayet dile getirmiştir. Bu şikayetlerin başlıcaları güvenlik ve yardımların dağıtılması konularındadır. Konteyner kente gelen yardımların belli başlı kişi ve gruplar tarafından yağmalanması, herkese eşit dağıtılmaması hem kadın hem erkek birçok yaşlı katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

"...Gıdamızı vermesinler diye şey yapmasınlar ama onları kaldırınsınlar. Bu hepsinden önemli. Bir güvenlik hepsinden önemli..." (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

"...Biz yemek istemiyok da. O gün ben lafınızı kesmeyeyim. Avradın birisi dün dedi ki oturuyoruz böyle kapıda. Dedi ki, şu o yanı dedi, marketin oraya çadır işi geldi dedi. Yiyecek geldi dedi, koli geldi. Avradın biri dedi, beş tane aldı, görüyor musun?..." (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

Kavga ve toplum huzurunu bozan olaylara çoğunlukla "esmer vatandaş" olarak nitelendirdikleri Roman nüfusun sebep olduğu söylenmiştir. Verilen yardımların da bu kesim tarafından haklı olarak fazla alındığı dile getirilmiştir. Görüşmeciler güvenlik endişesinin giderilmesi için Roman nüfusun ayrı bir yerde veya farklı bir konteyner kentte barındırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

"...Her gece kavga, haftada bir polis gelir, karı koca, çocuklar gürültü, ya biz buradan kaçmak istiyorlar vallahi..." (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

"...Şimdi konteynerdeki kalan kişilerin en büyük şikayeti burada belli bir kesim [Romanlardan bahsediyor] var. Çok büyük huzursuzluklar veriyor..." (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

"...Ya işte o Roman vatandaşlara da ayrı bir yer verilseydi çok güzel olacaktı ama..." (Hizmet Alan, Yaşlı Erkek).

Bir başka husus da, yaşlılara verilen yemeklerin aş evinde düzenli olarak dağıtılmaması olarak ifade edilmiştir. Bütün katılımcıların ortak olarak hemfikir olduğu bir diğer sorun da konteynerlerin oldukça küçük olmasıdır.

“...Şimdi bak o kendi ailenin yapımı, alan. almasa mehremet olacak. Ama şurada bizim sana anlatacağımız yaşlıların yemekleri, aş evinde düzenli olarak dağılmıyor.” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

“...Ama tabii ki konteyner küçük idare ediyoruz. Başka bir sıkıntı.. Tabi rabbimden geldi hamdolsun... Allah’tan geldi.” (Hizmet Alan, Yaşlı Kadın).

6.8. Hizmetlerden Yararlanmayanlar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi ve İyileştirmeye Açık Yönler

EDA kapsamında yapılan odak grup görüşmeleri kapsamında, HİYM’nden yararlanmayan ancak sadece merkezden haberdar olan konteyner kent sakinlerinden de bilgi toplanmıştır. Hizmetlerden yararlanamayan kadınlarla ve erkeklerle ayrı ayrı gerçekleştirilen odak grup görüşmelerinde katılımcıların çoğunlukla merkezden haberdar oldukları ancak sunulan hizmetlerle ilgili bilgi sahibi olmadığı ya da bilgi sahibi olsalar da faydalanmadıkları görülmüştür.

Merkezin hizmetlerinin sunulduğu saat aralığında kadın katılımcıların konteyner içerisindeki işlerle (temizlik, yemek vb.) ve ailedeki çocuk/yaşlı/engellilerin bakımı gibi sorumluluklarla ilgilenmeleri dolayısıyla faydalanamadığı; erkeklerin ise o vakitlerde çoğunlukla çalışıyor olmaları dolayısıyla faydalanamadıkları anlaşılmaktadır. HİYM’ndeki hizmetlerden faydalanmayan kadınların çoğunluğu merkezden daha çok faydalanmaya yönelik isteklerini vurgularken; bu kapsamda görüşülen erkeklerin ise, çalışmadıkları vakitlerde şehir merkezi ya da civar ilçelere daha rahat gidebildiklerini beyan ettikleri ve merkezde sunulan hizmetlerden faydalanmaya yönelik olarak çok da istekli olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumun, kadınların yaşamlarının konteyner kent merkezli; erkeklerin yaşamlarının ise konteyner kent dışı merkezli olmasından kaynaklandığı değerlendirilmiştir.

6.8.1. Hizmetlerden Yararlanmayanlar Gözünden HİYM’nde Verilen Hizmetlerin Etkisi

HİYM’nde sunulan hizmetlerden yararlanmayan kişilerin paylaşımlarında dahi merkezin sunduğu hizmetlerin olumlu sosyal etkileri göze çarpmaktadır. Öne çıkan olumlu etkilerin çoğu dolaylı olmakla birlikte katılımcıların işaret ettiği bazı etkilerin doğrudan etki olduğu anlaşılmaktadır. Öne çıkan noktalardan bir tanesi kamu kurumları tarafından sağlanması gereken hizmetlerin sağlanamadığı ya da yeterli bulunmadığı durumlarda HİYM’nin bu ihtiyacı gidermeye yönelik tutumları olmuştur. Örneğin hizmetlerden yararlanmayan genç bir erkek katılımcı, konteyner kentte yer alan Aile Sağlığı Merkezi’ndeki olumsuz deneyiminin ardından HİYM’nde hizmet veren bir personel ile diyalogunu aşağıdaki şekilde aktarmıştır.

“...Ben burada biraz rahatsızlanmıştım hani grip salgını var ... Burada sağlık ocağına gittim. Bana dediler hastaneye git. Hiçbir şey yapmadılar buradaki sağlık ocağında. Burası için değil, buradaki sağlık ocağı için. Neyse, iş yerindeydim o arada buranın personelinden biri geldi. Sohbet ediyoruz, neyin var diye sordu. Hastayım deyince bir gel dedi bizim oraya. Mesela aldı getirdi, tansiyon ölçtü. Yani hemen ilgilendiler benimle yani. Mesela bu çok güzel bir şey yani. Devletin sağlık ocağı bakmadı, hastaneye git dedi bana...” (Hizmet almayan, Genç erkek).

Hizmet almayanlar arasından bir yetişkin kadın ise, merkezden çok kısa bir süre önce haberdar olmuş ve merkezin sunduğu hizmetlerden hiç faydalanmamış olmasına rağmen, bebekleri için beze ihtiyacı olduğunu söylediğinde bu ihtiyacı merkez tarafından karşılanmıştır. Merkezde

sunulan hizmetlere ilişkin bilgi sahibi olmamakla ve merkezle yeni tanışmış olmakla birlikte merkeze ilişkin düşüncelerinin oldukça olumlu yönde olduğu görülmektedir.

“...Ama şu alanda yani ilk defa görüyorum. Gerçekten çok memnun kaldım. Dün geldim bir, ikizlerime bez istedim. Sağ olsun hocalar verdi. Bugün ilk defa geliyorum zaten buraya. Ama Allah herkesten razı olsun. Böyle bir yaptıkları için. Hani diyeceksiniz ki niye böyle herkes için yani bizim için tek değil. Belki onun hastası var, o gelir. Belki o kafasını dağıtmaya gelir. Bazen insan evdeki psikolojiyle var ya bayağı çok değişik oluyor...” (Hizmet almayan, Yetişkin kadın).

Yeni Hayat Konteyner Kent sakini katılımcıların kendilerine yönelik olmasa dahi merkezin sunduğu hizmetlerden memnun olduğu anlaşılmaktadır. Aşağıdaki örnekte olduğu gibi, görüşmelerde sıklıkla dile gelen “21 metrekarede yaşamın” zorlukları düşünüldüğünde, özellikle küçük çocuklar ve çalışması gereken öğrenciler için sunulan hizmetler katılımcılar tarafından olumlu olarak görülmektedir.

“...Bir de çocuk konteynerde çalışmıyor. Konteyner zaten küçük. Aile var, küçük çocuk var. Yani buralar çok iyi oluyor...” (Hizmet almayan, genç erkek).

“...Konteynerde yaşam kolay değil... Ama insanlar genelde yani yaşıyor. Yani bir konteynerde 10 kişi yaşayan var mesela. Yani 10 kişi ne demek? Yani yirmi metrekare yerdesin yani...” (Hizmet almayan, Yetişkin erkek).

Merkezde sunulan hizmetlerin haricinde, HİYM'nin konteyner kent içerisinde yer alması, hizmetler ve faaliyetler düzenlerken bu esnada mekânsal olarak da insanlara birbirleriyle iletişim kurabilecekleri bir alan sağlaması ve bu yolla bir sosyalleşme alanı yaratması, olumlu dolaylı etkilerin gözlenmesini sağlamıştır.

“...Mesela ... [isim] diye biri var. Mesela onunla ilgilenen ...[HİYM çalışanları] var. Allah razı olsun onlardan. Mesela o [isim] dediğimiz otizmli. Sevgiye ve ilgiye gerçekten ihtiyacı var ... Mesela buraya geldiğimden beri var ya, çok iyi. Mesela benim işlerime de geliyor. Hep buradan bahsediyor. [HİYM çalışanlarından] bahseder, diğer personellerden yani... Allah razı olsun yani. Bu insanı mutlu ediyor yani. ... Kimseyle muhatap olmazdı ... Tam şimdi sosyalleşmiş hani. Allah razı olsun onlardan.” (Hizmet almayan, Genç erkek).

Yukarıdaki örnekte görülebileceği gibi, merkezden yararlanmayan erkek katılımcıların gözlemine göre konteyner kent sakinlerinden otizmli olan [bir isim], merkezde faaliyet gösterenlerle kurduğu iletişimden olumlu etkilenmiş ve sosyalleşme çerçevesinde iyileşme göstermiştir. Merkezin, sosyalleşmesine alan açarak [bir isim] üzerinde doğrudan bir olumlu etkisi olduğu gibi, [bir isim]yi tanıyanlar ve bu gelişmeye şahit olan kişileri de dolaylı olarak iyi anlamda etkilediği anlaşılmaktadır. HİYM'nin konteyner kent sakinlerinin rahatlıkla birbirleriyle iletişime geçebileceği bir alan sağlayarak olumlu etkilediği bir diğer kişi de bu duygusunu farklı bir biçimde ifade etmiştir.

“...Burada bir müşterim var benim [isim] isminde. Yani ben bunu buradan önce de tanıyorum tabii. Ailesi yok, ailesi rahmetli olmuş. Mesela önceden çok içine kapanık bir çocuktuk. Bir de aşırı kilolu bir çocuk... Ama mesela şu an burada neşeli, keyifli. Burada fizik tedaviye de katılıyor. Yani ben buranın faydasının olduğunu düşünüyorum. Önceden içine kapanan... Öyle

oturuyorduk, şimdi artık oturturamıyoruz camiye. ...Hocaya soru soruyor tutamıyoruz yani...” (Hizmet almayan, Genç erkek).

Önceleri içine kapanık iken HİYM'ndeki hizmet verenlerle kurduğu iletişim aracılığıyla daha neşeli ve sosyal olarak girişken olan kişideki bu değişimin merkezden yararlanmayan erkek katılımcıların dikkatini çektiği görülmektedir. İnsanların konteyner kent içinde ancak kaldıkları konteyner dışında, güven duydukları ve sosyalleşebilecekleri bir alan olması ve bunlara ek olarak merkezden doğrudan faydalanmasalar bile merkezden faydalanan birilerinin olmasının yarattığı memnuniyet erkek ve kadın katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerde kendini hissettirmektedir.

6.8.2. Hizmetlerden Yararlanmayanlar Gözünden Sorunlar ve İyileştirmeye Açık Yönler

Merkezin sunduğu hizmetlerden yararlanmayan kişilere neden yararlanmadıkları sorulduğunda, beyan edilen ortak noktalar yanında, kadınlar ve erkekler için ayrı sebepler beyan edildiği görülmektedir. Hizmet almayanlar arasından bir yetişkin erkek katılımcı, konteyner kentte yaşayan kişi sayısını da göz önünde bulundurarak HİYM'nin kapasitesinin geliştirilmesi doğrultusunda öneride bulunmuştur.

“...Valla şu anki duruma göre yeterli. Ama gelen olursa ... tabii ki bu kapasite kaldırmaz yani. Gelmediği için şu anda yeterli bence ... O zaman daha gelişmiş olması gerekir. Ama tabii, personel, odalar belki daha artı ek ilave, belki aşağı başka bir yer daha yapmalar gibi genişler olur ama şu anda bakıyorum, işte bu kadar insan başka bir kimse yok işte... İşte çocuk kütüphanede, başka kimse yok...” (Hizmet almayan, Yetişkin erkek).

Merkezden yararlanmayan kadınlar arasından yaşlı bir kadın katılımcı ise, eğitimci kimliği dolayısıyla, HİYM kütüphanesinde yer alan kitapları merak ederek kütüphaneyi gezmiş ve kütüphanede olmasının faydalı olacağı kitap türleri konusunda önerilerde bulunmuştur. Eksik kitapların yanı sıra katılımcının vurguladığı diğer nokta, çocuklara okuma alışkanlığı kazandırılması meselesi ise ileriye dönük olarak HİYM'nin mevcut faaliyetlerine yenisini ekleme durumunda değerlendirebileceği bir öneri olarak görülebilir.

“...Klasiklerden, yoruma dayalı Türk klasiği, dünya klasiklerinden biraz daha olsa. Çünkü ben çocuklara söylüyorum, kütüphanede olmayanları bazen söylüyorum. Kütüphanede olan var diyorum. Emaneten de verilebilir. Çocuk evinde de okuyabilir ya da konteynerde. Eğitimle alakalı olduğum için hep geziyorum kütüphaneyi... Mesleğim o, hani çocuklar okuyor mu, neler okuyor? Genelde okuma alışkanlığı yok çocuklarda. Ama bir benim söylememle okuyabiliriz diyorlar. Okumazsa çocuklar anlayamaz, kazanamaz yani...” (Hizmet almayan, Yaşlı kadın).

HİYM tarafından sunulan hizmetlerden yararlanmayan erkek katılımcılarla yapılan odak grup görüşmesinde merkezin geliştirilmeye açık yönlerine ilişkin getirilen önerilerden biri de, merkezden yararlanan sınav hazırlığındaki gençlerin daha uzun sürelerde kütüphanede çalışabilmesi adına merkezin açık olduğu saatlerin genişletilmesi yönündeyken, merkezden kendilerine yönelik yenilik taleplerinin ise bir araya gelip sohbet edebilecekleri mekânsal bir alan beklentisi olduğu görülmüştür.

“...Buraya gençlerin asıl katılmasının sebebi mesela benim iş yerimin yanında kütüphane var Kızılay'ın. Ben sabah saat 7'de açıyorum mesela işyerimi, ora da saat 8'de açıyor. Mesela

sabah saat 7'de gelip kapıda bekliyorlar, oranın kapısında. Neden bekliyorlar? Ora saat 17.00'te kapanmıyor ... daha uzun çalışmak için..." (Hizmet almayan, Genç erkek).

Kadınlarla yapılan odak grup görüşmelerinde de bahsi geçen bu mesele yetişkinlerin de kendi akranlarıyla sohbet edebileceği bir yerin eksikliğini çektiğine işaret etmektedir. Bu ihtiyaç, deprem ve sonrasında yaşanan travmaları geride bırakmalarına olanak sağlayacak mekân arayışı olarak da düşünülebilir.

"...Yani o konuda iki yaşlının bir araya gelip bir oturup sohbet edeceği bir yer yok." (Hizmet almayan, Yetişkin erkek).

Ayrıca erkek katılımcıların bazıları, HİYM tarafından sunulan faaliyet dışı hizmetlerin kesilmesi ya da bekleme listesinde oldukları faaliyetlerden uzun süre haber gelmemesine ilişkin olumsuz izlenimlerini de aktarmışlardır.

"...Buranın ilk açıldığında burada çay da veriyorlardı. Siz yoktunuz daha. Biz gelip çayımızı içiyorduk. Sonradan çayı kestiler, ben gelmiyorum artık..." (Hizmet almayan, Yetişkin erkek).

"...Ama bak şimdi eğer bir iş yap... Ben geldim, bak dedim ki bana randevu verin, isim yazıldıysa, ha ararsınız dersiniz ki hocamız yok, bu bilgiyi verirsiniz insanlara..." (Hizmet almayan, Yetişkin erkek).

Kadınlarla ve erkeklerle yapılan görüşmelerde ortaklaşılan bir sorun alanı ise, merkezin kimlere hitap ettiği konusudur. Erkekler çoğunlukla HİYM'nin kadınlara ve çocuklara yönelik faaliyetler sunduğunu düşünerek merkezden yararlanma konusunda çekimser davranmışlardır. Erkeklerin çoğunluğu ya merkez inşaat halindeyken ya da yeni açıldığı sıralarda merkeze ilişkin bilgi edinmiş ancak merkezin faaliyete geçmesiyle kadınların ve çocukların sık kullanımı dolayısıyla merkezi çok fazla kullanmamışlardır. Bölgede hâkim olan geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin de etkisi ile, hizmetlerden yararlanmayan erkeklerin HİYM'ni bir kadın ve çocuk mekanı olarak algılayarak; burada verilen hizmetlerden uzak durduklarını beyan etmişlerdir. Yetişkin bir erkek katılımcı, HİYM'ni kullananları tanımlarken, kadın ve çocuk söyleminin dışına çıkarak *"...çocuk ve yaşlı kullanıyor gençler biraz daha düşük..."* ifadesini kullanmıştır.

Aşağıdaki örnekte, merkezden hiç faydalanmamış yetişkin kadın katılımcının merkeze görüşmeden iki gün önce ilk defa gelmiş ve merkezden dolaylı olarak faydalanmış olmasına rağmen, sunulan hizmetlerin arasında kendisine hitap eden bir hizmet olup olmadığını halen bilmediği görülmektedir. Bir başka örnekte ise, herhangi bir hizmetten faydalanmamış olmakla birlikte merkeze gelip hizmet sunulan odaları gezmiş olan kadın katılımcıların ihtiyaçlarına yönelik hizmet verilen odalara ilişkin bilgi sahibi olmadığı anlaşılmaktadır.

"...okumam, yazmam yok. Ancak gelsem ya saz çalarım ya gitar çalarım. ...Çünkü anne babam vefat ettiği için hiç okutmamışlar beni. Hani öyle olur. Hani ne bileyim yani gençler için güzel böyle bir saz. Öyle şeyler..." (Hizmet almayan, Yetişkin kadın).

Odak grup görüşmelerinde kadınlara HİYM'nde sunulan hizmetlere ek olabilecek önerileri sorulduğunda, çocuğu olan yetişkin kadın ve tek yaşayan yaşlı kadın katılımcıların *"oyun odası"* ya da *"fizik tedavi"* gibi halihazırda mevcut imkanlara benzer hizmetler önerdiği görülmüştür, mevcut hizmetler hatırlatıldığında ise katılımcılar bu durumdan haberdar

olmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu noktada merkezin sadece çocuklar, sınava hazırlanan gençler ya da yaşlılar gibi daha kırılgan görülen gruplara hitap ettiğine yönelik algının kırılabilmesi için merkeze bir şekilde yolu düşen ya da merkezden haberdar olan insanların HİYM'nde verilen hizmetlere ilişkin kapsamlı bir şekilde bilgilendirilmesi faydalı olabilir.

Görüşülen kişilerde HİYM'nin verdiği hizmetler ve bu hizmetlerin sorumluları ile Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde verilen hizmet ve bunların sorumlularının zaman zaman birbirine karıştırılabildiği görülmüştür. Katılımcıların bazılarının konteyner kente ilişkin olarak bazı konulardaki rahatsızlıklarının görece yüksek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. HİYM'ne ilişkin geliştirilmeye açık yönler ve sorun alanlarını anlamaya yönelik tartışmalarda çoğunlukla ön planda olan şikayetlerin konteyner kente ilişkin konular olduğu görülmüştür.

AFAD'ın kent sakinlerine dağıttığı erzak, yiyecek gibi yardımların düzenli dağıtılmaması ve ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmaması öne çıkan sorunlardan bir tanesidir.

"...Konteyner kentimiz, hizmetler genel olarak çok güzel. AFAD da var, sizler de varsınız, bizler faydalanıyoruz. İlk başta birer geldiğimiz zaman birer temizlik falan... Ama, bilmiyorum yani yanlış olur mu, bu çingenelerin çokluğundan, verilen hizmetlerden diğer şeyler yararlanamıyor. Mesela bir yardım geldi mi onlar üşüşüyorlar başına böyle kimse ... adamı yiyecekler. Ben portakal dağıtıldı, evim yakın şeye, marketin arkasında oturuyorum. Portakalı adamlar kasa kasa kamyonnetlerine doldurup satmaya götürdüler. O çingenler dedim yani şey dağılım şeyi yok burada mesela, AFAD'ta. Onlar normal ihtiyacı olanlara düşürmüyorlar. Öyle bir yapıları var ki..." (Hizmet almayan, Yetişkin kadın).

"...Ben yakın oturuyorum şimdi. Hemen çıktım mı görüyorum biliyor musunuz? AFAD'a gelenleri görüyorum. Kolileri böyle... 5-6 koli. Biri gidiyor ki, bekliyor ki, hiç alamıyor. Onlar nasıl beceriyorlar? O sular, o meyveler..." (Hizmet almayan, Yetişkin kadın).

Hizmetten yararlanmayanlarla yapılan görüşmelerde "esmer vatandaşlar" ya da "çingenler" olarak isimlendirilen Roman vatandaşlara ilişkin tedirginlik ve korku da gündeme getirilmiştir. İhtiyaç sahiplerine yardım etmekle sorumlu kamu kurumlarından gelen yardımların düzensiz dağıtılması ve ihtiyacı karşılayamaması durumunda, bu grubun gerginliği artırıcı davranışlar sergilediğine vurgu yapılmıştır. İlginçtir ki Roman vatandaşların merkezden faydalanabilir konumda olmasına rağmen onlara ilişkin tedirginliğe işaret eden söylemlere denk gelmek de mümkündür.

"Hani yaşlılar için bir bank yapılmışsa hocam, yaşlılar için yazın o bank da kalmaz. Niye? Hani söküldüğü halde herkes çekiyor kapısının önüne. Şimdi diyeceksiniz niye? Bizim için o önemli. Hani burayı siz koruyup kolladığınız için, içindeki insanların, böyle vatandaşlarımız sizden iyi olmayın, böyle çok hizmet verdiğiniz için güzel duruyor. Ama buranın kapısı açık kalsın. Onlar buraya girse, şu kaldırım taşları da gider... Hiçbir şey kalmaz. Çünkü burayı güzel eden sizsiniz. Sizin gibi güzel insanlar. Bak biz, çünkü biz sizlerle varız. Siz şimdiye kadar, bak ben ikinci gündür buraya geliyorum, bu bilgiyi bana verdiğiniz için size minnettarım. Çünkü siz beni bilgilendiriyorsunuz hocam, kimse değil. Bu başka, AFAD beni çağırıyor dediğim gibi. Kimse bizi hani hiçbir şekilde bilgilendirmiyor. Çünkü bu bizim bilgisizliğimiz değil, onların bilgisizliği... Mesela ne diyorum, benim okumam yok diyorum. Ha burada varmış, ben o desteği alırım..." (Hizmet almayan, Yetişkin kadın).

HİYM'nin yükümlülüğü olmamasına karşın, kamu kurumları tarafından giderilememiş bazı ihtiyaçların HİYM'nden talep edildiği de görülmektedir. İhtiyaçların karşılanması anlamında, katılımcılar HİYM'ni yardımlar konusunda "daha adil" olarak değerlendirmişlerdir.

"...AFAD'a giden yardımları buraya talep ediyoruz o zaman. Burada daha güzel, düzenli..."
(Hizmet almayan, Yetişkin kadın).

Bunlara ek olarak şehir merkezine ulaşımın özellikle kadınlar için zor olması ve konteyner kentte istihdam alanı olmaması da konteyner kente ilişkin ayrı bir sorun alanı olarak vurgulanan noktalardan bir tanesi olmuştur.

"... Hani ulaşım derken ulaşım da zor bizim için. Hani burada yakın olsa inan ki yani işini yapan, akşamdan yemeğini hazırlayan buraya gelir, bir iki saatini ayırır, işini görür, çıkar gider. Ama çok ulaşım çok uzak. Hani benim kızım nişanlı. Bana diyor ki anne burada bir tekstil olsa çalışırım, bir terzi işi olsa çalışırım. Niye? Çünkü hep dışarıda yaptığı işlerden biri. Bakıyorsun öyle bir ulaşım da yok. Bizim için çok sıkıntı..." (Hizmet almayan, Yetişkin kadın).

Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde yaşayan kadınların sıklıkla dile getirdiği kente ilişkin bir diğer sorunun da temizlik ve hijyen malzemelerine ulaşım olduğu görülmüştür. Konteyner kent içerisindeki marketlerin ürün çeşitliliğinin sınırlı olması ve mevcut market ürünlerinin pahalı bulunması ve bunlara ek olarak konteyner içini temiz tutmanın zorluğu kadınlarla yapılan görüşmede temizlik ve hijyen ürünlerine ihtiyacın sıklıkla vurgulanmasına neden olmuştur.

7. Sonuçlar ve Öneriler

Bu bölümde, EDA'nın nicel ve nitel sonuçları ve bu sonuçlara dayalı olarak HİYM'nde yürütölen faaliyetler ile toplumsal katkı projeleri öncesinde yapılması gereken faaliyetler için öneriler sunulacaktır.

7.1. Sonuçlar

EDA'nın nicel boyutunda konteyner kent verileri ve ADNKS'den gelen verilerin kullanılmasıyla elde edilen sonuçlar, konteyner kent nüfusunun hem Malatya nüfusuna hem de Türkiye nüfusuna göre daha genç bir yaş yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulguyla tutarlı olarak konteynerlerde yaşayan nüfusun ortalama hanehalkı büyüklüğü (3.6 kişi), hem Malatya'daki (3.2 kişi) hem de Türkiye'deki hanehalkı büyüklüğünden (3.1 kişi) daha fazladır. Konteyner kentteki konteynerlerin 1 oda, 1 salon+mutfak olmak üzere sadece 21 metrekare olduğu düşünöldüğünde, konteynerlerde kalabalıklıktan doğan ciddi bir hijyen sorunu olduğu görölmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün yatak odası başına düşen kişi sayısı üzerinden hesapladığı ve 1.5'in üzerinde olan değerleri kalabalık olarak tanımladığı dikkate alındığında (WHO, 2018), kalabalıklık endeks (crowding index) değeri 1.8 olan konteyner kentteki konteynerlerde önemli bir hijyen sorunu olduğu anlaşılmaktadır. Her ne kadar içinde birden çok evlilik biriminin olması ya da ailelerin 6 ve daha fazla kişiden oluşması durumunda, konteyner kent yönetiminin ek bir konteyner tahsis etmesi mümkün olsa da, EDA'nın sonuçları bazı konteynerlerde birden çok aileden oluşan hanehalklarının ve altı ve daha fazla kişiden oluşan ailelerin tek bir konteynerde yaşadığını göstermektedir.

HİYM'ni ziyaret eden konteyner kent sakinlerinin alınan kayıtlarından elde edilen Kasım 2023-Nisan 2024 dönemindeki 6 aylık veriler, HİYM'ne toplam olarak 16.497 ziyaret yapıldığını göstermektedir. Bu ziyaretlerin önemli bir bölümü, aynı kişilerin yaptığı ziyaretlerden oluşmaktadır. Bu tekrar ziyaretler dışarıda bırakıldığında, konteyner kentte yaşayan 8.664 kişiden 2.556'sının konteyner kentteki hizmetlerden yararlandığı saptanmıştır. Bu bulgular, konteyner kent nüfusunun yaklaşık yüzde 30'unun Hacettepe Üniversitesi tarafından HİYM'nde verilen hizmetlerden yararlandığını göstermektedir. Hizmetlerden yararlananların sayısı, bazı dalgalanmalar olsa da Kasım 2023-Mart 2024 döneminde 2.431 ziyaretten 3.194 ziyarete kadar artmış; Nisan 2024 döneminde önemli bir azalma görülerek, toplam ziyaret sayısı 1.589'a kadar gerilemiştir. Bu azalma, konteyner kentte yaşayanların HİYM'ndeki hizmetlere olan talebinin azalmasından değil, bu dönemde HİYM'nin bayram nedeniyle bir hafta kapalı kalmasından ve her gün Ankara-Malatya arasında karşılıklı seferi olan Anadolu Jet'in Ajet'e dönüşmesi sürecinde bu uçuşların aksamasının bir sonucu olarak Hacettepe Üniversitesi personelinin Malatya'ya ulaşmasında yaşanan sorunlardan kaynaklanmıştır.

Derinlemesine ve odak grup görüşmelerinde, HİYM'nde verilen hizmetlerden yararlananların genellikle çocuklar ve kadınlardan oluştuğu beyan edilmiştir. Bu çalışma kapsamında yapılan nicel analizlerde, AFAD'ın sağladığı konteyner kentte yaşayanların demografik özelliklerine ilişkin veriler ile HİYM'nde sunulan hizmetlerden yararlananlara ilişkin olarak tutulan veriler "ad-soyad" değişkeni bazında birleştirilmiştir. Bu birleştirme işleminin "ad-soyad" değişkeni bazında yapılması nedeniye, verilerdeki tutarsızlıktan kaynaklı olarak önemli oranda kayıp veri meydana gelmiştir. Ancak, HİYM'ndeki hizmetlerden yararlananların yaş ve cinsiyet yapısını ortaya koymak için alternatif bir veri olmadığı için bu veriden analizler yapılarak, hizmetlerden

yararlananların demografik profili ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu analizler, hizmetlerden yararlananlar içinde 18 yaşından küçük çocukların payının yüzde 69; 18-64 yaş grubundakilerin payının yüzde 27; yaşlıların payının ise yüzde 5 olduğuna işaret etmektedir. HİYM'ndeki hizmetlerden yararlananlar içinde 15-24 yaş grubundaki gençlerin payının yüzde 12 olduğu dikkati çekmektedir. Bu veriye göre, 18 ve üzerindeki yaşlarda olup HİYM'ndeki hizmetlerden yararlananların yüzde 73'ü kadındır. Bu sonuçlar, derinlemesine ve odak grup görüşmelerinde yaygın olarak ifade edilen "*HİYM'ndeki hizmetlerden daha çok çocuk ve kadınlar yararlanıyor*" ve "*erkekler HİYM'nden uzak duruyor*" tespitlerini büyük ölçüde teyit etmektedir. Bu bulguyla tutarlı olarak, en çok talep gösterilen odalar yüzde 35 ile bilgisayar odası; yüzde 21 ile kütüphane-etüt odası; yüzde 14 ile sanatla gelişim odası; yüzde 8 ile oyunla gelişim odasıdır.

EDA kapsamında derinlemesine görüşmeler, odak grup görüşmeleri ve gözlemler yoluyla farklı gruplardan oldukça kapsamlı nitel veri toplanmıştır. Bu verinin işaret ettiği sosyal etkileri, doğrudan etkiler (direct effect), dolaylı etkiler (indirect effect), katalitik etkiler (catalitic effect) ve ikame etkileri (substitution effect) olarak analiz etmek mümkündür. Ancak, bu etkilerin birbirini dışlayacak şekilde ortaya çıkmadığını; karmaşık bir ilişki ağı içinde aralarında geçişkenlik olduğunu; bu nedenle de etkileşim etkisinin (interaction effect) de ortaya çıkabileceğini vurgulamak gerekmektedir. Etkileşim etkisi, bazı durumlarda etkinin diğer etkiler altında sınıflanamadığı durumlarda da ortaya çıkabilmektedir.

Doğrudan etkiler, verilen hizmetlerin ya da yapılan müdahalelerin hizmetleri alanlar üzerinde yarattığı davranış değişikliği, öğrenme ya da öğrendiğini pekiştirme şeklinde ortaya çıkan etkilerdir. HİYM'nin yarattığı sosyal etkinin büyük çoğunluğunun doğrudan etki olarak daha çok kadınlar ve çocuklar üzerinde ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle, anne ve bebek destek odası, sanatla gelişim odası, 65 yaş üstü özel destek odası, etüt odası, bilgisayar odası ve ergoterapi odasında verilen hizmetlerin bu hizmetleri alanlar için hedeflendiği gibi, anne ve çocuk sağlığına ilişkin bilgi edinmesini ya da mevcut bilgilerinin pekişmesini; müzik aleti çalmayı ya da resim yapmayı öğrenmelerini; hasar görmüş uzuvlarının iyileşmesini; günlük bakımlarını yapabilmelerini; kodlama yapmayı öğrenmelerini; ders çalışarak ya da sınavlara hazırlanarak okul başarılarını yükseltmelerini sağlamaları nedeniyle doğrudan etkilerinin olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla, Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin, bilgi seviyesini artırıcı, fiziksel ve ruhsal sağlığı iyileştirici, okul başarısını artırıcı ve öğrenmeyi ve öğrenmenin pekiştirilmesini sağlayıcı etkileri olduğunu söyleyebiliriz. Bu kapsamdaki en önemli çıktılardan birinin, Hacettepe Üniversitesi'nin başlangıçta planlamadığı; ancak ihtiyaç üzerine geliştirdiği okuma-yazma kurslarında okuma yazma öğrenen kadınlar üzerinde yarattığı doğrudan etkidir.

Dolaylı etkiler, davranış değişikliğine yönelik bir hizmetin planlanmayan başka bir etkiye dönüşmesi şeklinde ortaya çıkan etkileri ifade etmektedir. Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin dolaylı olarak ortaya çıkan etkileri özellikle çocuklar üzerinde günlük yaşamın kurallarını öğrenmesi şeklinde görülmektedir. Oyunla gelişim, sanatla gelişim, sosyal destek, bilgisayar ve etüt odalarından yararlanan çocukların başlangıçta henüz edinmemiş oldukları bazı günlük yaşam kurallarını zaman içinde benimsedikleri ve uyguladıkları görülmüştür. Günaydın demek, iyi günler dilemek, odadaki malzemelerin diğer çocuklarla

paylaşılmasını öğrenmek, arkadaşlarına ve öğretmenlerine saygılı davranmak, günlük hijyen ve temizlik kurallarına uymak gibi kuralların çocuklar tarafından zamanla öğrenilmesi bu anlamdaki en büyük kazanımlardır. Bunların yanında, oyunla, sanatla, eğitim faaliyetleriyle, bilgisayar kullanırken, ders çalışırken ya da ergoretapi görürken çocukların, annelerin, yaşlıların ve gençlerin sosyal bir ortamda etkileşim içinde bulunarak yaşadıkları travmaların etkisini hafifletebildikleri ve sosyalleşebildikleri görülmüştür. Görüşülen gençler, kadınlar ve yaşlılar, HİYM'nin sadece bir hizmet alanı değil, aynı zamanda bir sosyalleşme alanı olduğunun da altını çizmişlerdir. Bu etkide HİYM'nin hem mimari yapısı hem de çalışanları aracılığıyla konteyner kentin dış mekanına göre daha güvenli bir alan sağlamasının da önemli bir rolü vardır. Bununla birlikte park gibi yeşil alanların sınırlı olduğu konteyner kentte HİYM'nin bahçesi ve oyun alanı ile alternatif bir rekreasyon alanı hizmeti de sunmaktadır. Bu anlamda, HİYM'nde yürütülen müdahalelerin ve faaliyetlerin sadece doğrudan etkileri değil, bu etkilerin dolayımında ortaya çıkan dolaylı etkilerin de güçlü bir biçimde ortaya çıktığı görülmektedir.

Bir başka dolaylı etki, HİYM'nin kadınların çocuk bakım yükünün bir kısmını alması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Anneler ile yapılan görüşmelerde, kadınlar küçük çocuklarını HİYM'ne bıraktıkları 1-2 saat içinde, evin diğer işleri ile ilgilenmek ya da ev dışındaki bazı işleri yapmak için kazandıkları zamanın önemini vurgulamışlardır. Bu kapsamda, anneler bu kısa sürenin kendileri için bir dinlenme zamanı da yarattığını belirtmişlerdir. Depremle birlikte çocuk bakımı konusunda annee veya babaanneler üzerinden yürüyen geleneksel bakım zincirinin büyük ölçüde kırılmış olması, Hacettepe Üniversitesi tarafından HİYM'nde küçük çocuklara yönelik olarak verilen hizmetlerin dolaylı olarak annelere sağladığı alanın önemini daha da artırmaktadır. Ayrıca, konteyner kentte kreş olmaması ve konteyner kent sakinlerinin kent merkezindeki kreş hizmetlerinin masraflarını karşılamaktan uzak oldukları dikkate alındığında, HİYM'nin küçük çocuğu olan annelere sağladığı bu küçük konfor alanının bile ne kadar önemli olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte hem çocuklarını gözleri arkada kalmadan bıraktıkları hem de konteyner kentte yaşayan diğer kadınlarla tanıştıkları bir yer olarak tanımladıkları HİYM kadınlar için konteyner kentte gündelik hayatlarına dair yaptıkları bilgi ve deneyim paylaşımı ile güçlenmelerini destekleyici bir işlev de üstlenmektedir.

Dolaylı etkiler kapsamında değerlendirilebilecek bir başka etki de, HİYM'nde görevli olan Hacettepe Üniversitesi personelinin, travma yaşayan depremedelere hizmet vermelerinin sonucunda kendilerinin iyilik hallerinin artmasıdır. Gönüllü olarak HİYM'ne gelen bu personelin temel amacının depremedelerin yaşamlarının iyileştirilmesine katkıda bulunmak olmasına karşın, bu müdahalenin dolaylı olarak kendilerinin de yaşamlarında iyileşmeye yol açtığı görülmektedir. Hizmet verenlerle yapılan görüşmelerde, hizmet verenlerin neredeyse tamamı depremedelerin hayatlarına dokunmanın kendilerine iyi geldiğini ifade etmişlerdir.

Katalitik etkiler, verilen hizmetlerin hizmetleri alanlar tarafından çalışmanın yapıldığı alanın/bölgenin dışındaki kişilere aktarılması sonucunda ortaya çıkan etkiyi göstermektedir. Bu etkiler, hemen tüm müdahalelerde doğrudan ve dolaylı etkilere göre daha sınırlı olarak ortaya çıkan etkilerdir. Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin katalitik etkilerinin konteyner kent dışındaki okullarda, iş yerlerinde, sağlık kurumlarında ya da konteyner kentte yaşayanların konteyner kent dışındaki diğer ilişki alanlarında ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin, çocukların sanatla gelişim odasında yapmayı öğrendikleri kağıttan şapkalarla

(doğrudan etki) okullarına gittiklerinde, konteyner kentte yaşamayan çocukların bu şapkaları merak etmeleri ve konteyner kentte yaşayan çocukların diğer arkadaşlarına kağıttan şapka yapmayı öğretmeleri katalitik etkiye örnektir. Benzer şekilde, HİYM'nde okuma-yazma öğrenen kadınların bu öğrenmeyi (doğrudan etki) konteyner kent dışında anlatmaları ve HİYM'ndeki okuma yazma kurslarına konteyner kent dışından da talep olması ya da HİYM'nde kan şekeri ölçülen bir yaşlının konteyner kent dışındaki bir hastaneye sevk edilmesi sonucu, sağlık kurumundaki kişilerin konteyner kentte verilen bu hizmeti takdir etmeleri katalitik etkilere örnek oluşturmaktadır. Bazı dolaylı etkilerin de katalitik etkileri ortaya çıkabilir. Örneğin, HİYM'nde günlük yaşam ve nezaket kurallarını öğrenen çocukların konteyner kent dışındaki okullarına gittiklerinde diğer çocuklara da bu kuralları aktarmaları söz konusu olabilir. Bu kapsamda ortaya çıkan bir başka etki de Yeni Hayat Konteyner Kenti'nde görevli olan kamu personelinin, görevli olarak gittikleri diğer konteyner kentlerde HİYM'nde verilen hizmetleri anlatmaları sonucunda oradaki konteyner kentte ortaya çıkan taleplerdir. Tüm bu katalitik etkiler, HİYM'nde verilen hizmetlerin başka kişi ve kurumlar tarafından örnek olarak gösterildiğine ve takdir edildiğine işaret etmektedir.

İkame etkiler ise, hizmeti alanların bir süre sonra bu hizmeti farklı kanallardan almaya devam etmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Derinlemesine görüşmelerde ve odak grup görüşmelerinde HİYM'ndeki bazı öğrenmelerin konteyner dışındaki bazı faaliyetlerle pekiştirildiğine ilişkin bulgular mevcuttur. Bunların en önemlisi, müzik konusunda yeteneği HİYM'nde görevli olan Hacettepe Üniversitesi personeli tarafından anlaşılmış olan bir çocuğun, Malatya'da başka bir kursa yönlendirilmesi olmuştur. Görüşmelerde bu çocuğun daha ileri seviyedeki bir müzik okuluna devam edebileceğine vurgu yapılmıştır. Bunun dışında, konuşma bozukluğu olan, hareket sınırlılığı olan ya da tansiyon veya kan şekeri seviyesi yüksek olan bazı konteyner kent sakinlerinin şehir merkezindeki Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelere sevk edilmesiyle, bu kişilerin tedavilerinin buralarda sürdürülmesi de HİYM'nin ikame etkileri arasındadır.

Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin konteyner kente bakanlıkların, valiliklerin ve belediyelerin de giderek artan oranda hizmet getirmesi ile sonuçlandığı görülmüştür. Kamu personeliyle yapılan görüşmelerde, bu durum Hacettepe Üniversitesi'nin ağırlığının hissettirmesiyle ilişkilendirilmiştir. Konteyner kente spor yapılabilecek açık hava sahasının yapılması, kapalı spor salonunun yapılması ve çocuklar için oyun bahçesinin yapılması süreçlerinin Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde verdiği hizmetlerin etkisiyle ortaya çıktığı belirtilmiştir. Yine bu kapsamda, HİYM'ndeki etüt odası ve kütüphaneye olan talebin artmasıyla birlikte Kızılay'ın konteyner kente etüt odası ve kütüphane açması da Hacettepe Üniversitesi hizmetlerinin, diğer etkilerle iç içe geçerek oluşturduğu etkileşim etkisi olarak ortaya çıkmıştır.

Bu sonuçlar, Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat Holding ile iş birliği içinde sosyal sorumluluk projesi kapsamında uygulanmakta olan toplumsal hizmet modeli olarak geliştirdiği HİYM'nde verdiği hizmetlerin sosyal etkisinin oldukça güçlü olduğuna işaret etmektedir. Bu güçlü etkinin çok önemli bir oranda, doğrudan etkiler şeklinde ortaya çıktığını; bunu dolaylı etkinin takip ettiğini; sonra da sırasıyla katalitik, ikame ve etkileşim etkilerinin geldiği görülmektedir. Bu durum, söz konusu sosyal etkinin çok önemli bir bölümünün doğrudan ve dolaylı olarak gerçekleşen ve insanların sonraki yaşamlarına da aktarılacak olan net etki (net effect)

olduğunu; geriye kalan katalitik, ikame ve etkileşim etkilerinin ise, toplam etkinin (total effect) daha küçük bir bölümünü oluşturan net olmayan etkiler (gross effect) olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

7.2. Öneriler

Bu bölümde, EDA projesi kapsamında ortaya çıkan sonuçlara dayalı olarak geliştirilen bazı öneriler sunulmaktadır.

EDA kapsamında yapılan görüşmelerde Hacettepe Üniversitesi ya da Hayat Holding tarafından konteyner kentte yaşayanların hangi hizmetlere, hangi öncelik sırasına göre ihtiyaç duyduğuna ilişkin sistematik bir ihtiyaç analizi yapılmamış olmasının eksikliğine vurgu yapılmıştır. Buna karşılık, konteyner kentte görevli olan kamu personeli ile HİYM operasyonundan sorumlu olan Hacettepe Üniversitesi personeli ve Hayat Holding temsilcileri, deprem gibi akut olarak ortaya çıkan bir afet sonrasında afetzedelerle görüşülerek bir ihtiyaç analizi yapılmasının zorluğunun altını çizmişlerdir. Bu süreçte, ihtiyaç analizi yerine Hayat Holding tarafından konteyner kente yerleşenlerin nitelikleri konusunda AFAD üzerinden alınan bilgiler Hacettepe Üniversitesi ile paylaşılmıştır. Bu bilgilerin üzerine, Hacettepe Üniversitesi tarafından ilgili birimlerin katılımıyla üniversite içi toplantılar yapılmış ve sunulacak hizmetler ve bu hizmetlerin içerikleri belirlenmiştir. Dolayısıyla, akut bir sürecin sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçlar akut bir müdahale süreci içinde çözüme kavuşturulmaya çalışılmış; zaman içinde ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar da süreç içinde çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır. Ancak, Hacettepe Üniversitesi afet sonrası müdahale süreçlerinde görev almaya devam etmeyi planlıyorsa, ihtiyaç analizi de dahil bu tür süreçleri yönetebilecek; sahada hızlı değerlendirme (rapid assessment) yapabilecek yetkinliğe sahip ekiplerini bugünden oluşturmaya başlaması önem arz etmektedir.

Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde çoğunlukla gönüllülük esasına göre görevlendirdiği personele, sahaya çıkmadan önce afet yönetimi, afetzedelere müdahale ve hizmet verme konusunda, özellikle sürecin başında yeterli eğitimin verilmediği beyan edilmiştir. Süreç ilerledikçe, ortaya çıkan ihtiyaçlar dikkate alınarak, görevlendirilen personelin hazırlanan raporlar ve devir teslim törenleriyle saha konusunda eğitilmesi söz konusu olmuş olsa da, bu eğitimler hiç bir zaman sistematik bir şekilde yapılmamıştır. Bu nedenle, ilk altı ayda görevlendirilen personelin deneyimlerinden yararlanarak sahada görevlendirilecek personel için afet eğitimi, afetzedelere müdahale ve hizmet verme süreçlerini içine alan kısa bir eğitim modülünün hazırlanması ve sahaya gitmesi planlanan tüm personelin bu modülleri takip etmesinin sağlanması gerekmektedir. Bu eğitimin sadece afet eğitimine odaklanan bir modül olması değil, sahada ortaya çıkabilecek psikolojik etkileri de minimize edecek hususları içeren bütüncül bir modül olması önerilmektedir.

Görüşmelerde Hacettepe Üniversitesi personelinin HİYM'nde görevlendirilmesinde sürekliliğin sağlanmasında sorunlar olduğu vurgulanmıştır. Başlangıçta iki hafta süreyle yapılan görevlendirmelerin, akademik çalışmalar, dersler, sınavlar, proje görevleri ve diğer nedenlerle uzun bulunması nedeniyle daha sonra birer haftalık görevlendirme yapılmaya başlanmıştır. Ancak, özellikle bazı alanlarda personel görevlendirmesinde süreklilik sağlanamamaktadır. Bazı alanlarda öğrencilerin staj kapsamında HİYM'nde görevlendirilmesi yoluna gidilmiş olmasına karşın, sürekliliğin sağlanmasında halen güçlükler bulunmaktadır. Bu sıkıntının

önümüzdeki 6 aylık süre içinde yaşanmaması için gönüllülük esasına göre yapılan görevlendirmelerin daha uzun dönemli, daha sistematik ve planlı bir şekilde yapılması yararlı olacaktır. Ayrıca, öğrencilere staj karşılığında yasal sınırlar içinde ödeme yapılması; akademisyenlere maddi ve/veya manevi teşvik mekanizmalarının devreye sokulması yararlı olacaktır. Ayrıca, hizmetlerdeki sürekliliğin sağlanması için, devir teslim sürecinde sistematik raporlama sistemine geçilmesi; raporların her oda için standart hale getirilmesi de gerekmektedir. Bu kapsamda, farklı dijital ortamlarda standart formlar oluşturulması ve bu ortamların tüm görevlilere açılması yararlı olacaktır.

Hem nicel hem de nitel araştırmanın sonuçları, HİYM'nde verilen hizmetlerden daha çok çocuk ve kadınların yararlandığını göstermektedir. Yapılan derinlemesine ve odak grup görüşmelerindeki erkek katılımcılar, HİYM'nin dışarıdan bakıldığında çocuk ve annelere yönelik olduğu izlenimi verdiğini; bu nedenle de erkeklerin sosyo-kültürel nedenlerle merkezden uzak durduğunu beyan etmişlerdir. Bazı katılımcılar da merkezin gençlere yönelik faaliyetlerinin sınırlı olması nedeniyle, gençlerin HİYM'nde yürütülen faaliyetlere katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu nedenlerle, Hacettepe Üniversitesi ve Hayat Holding'in HİYM'ne erkeklerin ve gençlerin nasıl çekilebileceğine ilişkin yeni bir değerlendirme yaparak bu algının kırılmasına yönelik stratejiler belirlemede fayda bulunmaktadır. Bu stratejinin bir parçası, evli erkeklerin eşleri ile birlikte katılabilecekleri faaliyetlere; gençlerin ise kolaylıkla katılabilecekleri konser, bilgisayar kursu veya sınava hazırlık kursu gibi faaliyetlere ağırlık verilmesi olabilir.

Hacettepe Üniversitesi tarafından HİYM'nde verilen hizmetlere, ilk altı ayda konteyner kent nüfusunun yaklaşık yüzde 30'unun yararlandığı görülmektedir. Bu sayısal büyüklüğe, sistematik olarak yapılan bir tanıtım ve duyuru faaliyeti olmaksızın ulaşılmasının oldukça önemli bir başarı olduğu değerlendirilmiştir. Konteyner kentte, HİYM'nde yürütülen faaliyetler, konteyner kentin çeşitli bölgelerine asılan afişlerle duyurulmaktadır. Bunun yanı sıra, HİYM'nde verilen hizmetlerin tanıtımı cami hoparlöründen yapılan duyurular ile hizmetlerden yararlananların komşularını ya da çevresindeki insanları bu hizmetlerden haberdar etmesi yoluyla yaygınlaşmaktadır. Bazı durumlarda da, AFAD tarafından Toplum Yararına Hizmet Projesi (TYHP) çerçevesinde HİYM'nde görevlendirilen personelin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı personeli ile birlikte sistematik olmayan bir şekilde konteyner ziyareti yaparak, konteyner sakinlerine HİYM'ndeki faaliyetler hakkında bilgi verdikleri gözlenmiştir. Ancak, HİYM'ndeki faaliyetlerin tanıtımına ve duyurulmasına yönelik mevcut faaliyetlerin hiçbirinin amaca tam olarak hizmet eden faaliyetler olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, mevcut tanıtım faaliyetleri yerine, AFAD'ın konteyner kente ilişkin tuttuğu kayıt sistemi de kullanılarak, her bir odada verilen hizmetin yaş ve cinsiyet olarak hedef grubunda yer alan kişilerin bulunduğu konteynerlerin HİYM'ndeki TYHP personeli tarafından ziyaret edilmesi ve HİYM'ndeki faaliyetlerin sözel olarak anlatılması ve bu faaliyetleri içeren broşürlerin konteynerlere bırakılması yoluyla yapılması gerekmektedir. Bu konteyner ziyaretlerinin, konteyner kentte bulunan tüm konteynerlerin ziyaret tamamlanıncaya kadar sistematik bir şekilde yapılması ve bilgisayar ortamında kayıt altına alınması yararlı olacaktır. Tanıtım faaliyetlerinin sistematik hale getirilmesi, HİYM'nde yürütülen faaliyetlere olan talebin karşılanamayacak seviyede artması riskini beraberinde getirebilir. Bu durumda, tanıtım faaliyetleri kapsamında yapılan

konteyner ziyaretlerine ara verilip, talep karşılandığında bu ziyaretlere tekrar başlanması yoluna gidilebilir.

HİYM'nde verilen hizmetleri alan kişilere ilişkin giderek gelişen bir kayıt sistemi mevcuttur. Ancak, bu kayıt sistemindeki bilgileri kullanarak odalardaki hizmete olan talebin büyüklüğünün belirlenmesinde; zaman içindeki değişiminin incelenmesinde; bu hizmeti hangi yaş ve cinsiyet grubundaki kişilerin aldığına ilişkin bilginin edinilmesinde birtakım zorluklar yaşanmaktadır. Mevcut kayıt sisteminden en net olarak tüm hizmetlere olan talep bilgisi çıkarılabilmektedir. Bu bilgi, aynı kişilerin tekrar ziyaretleri birikimli olarak kayıt altına alındığı için, HİYM'ni ziyaret eden konteyner kent sakinlerinin gerçek sayısını doğru olarak vermekten uzaktır. Bu çalışma kapsamında, tekrarlanan ziyaretler isim bazında analiz edilerek zahmetli bir sürecin sonucunda analiz dışı bırakılmış ve böylece HİYM'ndeki hizmetlere olan toplam talep daha net olarak elde edilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle, HİYM'ndeki kayıt sisteminin AFAD kayıt sistemine entegre bir şekilde, T.C. kimlik numarası bazında tutulması ve kayıt sisteminde konteyner no, ad-soyad, yaş, cinsiyet ve ziyaret edilen oda bilgilerinin mutlaka yer alması ve bu bilgilerin standart bir şekilde kaydedilmesi gerekmektedir.

Görüşmelerde, HİYM'ndeki personel ve hizmet sürekliliğinin sağlanması kadar, HİYM'ndeki hizmetlerin sürekliliğinin bir yılın sonunda nasıl sağlanacağı konusu da gündeme gelmiştir. Görüşülen kamu yöneticileri, bir yılın sonunda Hacettepe Üniversitesi'nin konteyner kentten ayrılmasını istemediklerini söylemişler; Hacettepe Üniversitesi'nin ayrılması durumunda HİYM'nin çekim noktası olma özelliğini büyük ölçüde kaybedeceğini beyan etmişlerdir. Hizmet verenler ise, görüşmelerde HİYM'nin sürekliliğinin iki farklı alternatifle devam edebileceğini belirtmişlerdir. Bu alternatiflerden ilki, Hacettepe Üniversitesi'nin sorumluluklarını İnönü Üniversitesi'ne devretmesi şeklinde; ikincisi de Hayat Holding'in bu hizmetleri profesyonel bir ekiple ücreti karşılığı sağlaması şeklinde ortaya konulmuştur. Bir diğer alternatif olarak da, HİYM'ndeki tüm faaliyetlerin kamu kurumları tarafından yerine getirilmeye başlanması şeklinde ifade edilmiştir. Bir başka hizmet veren ise, Hacettepe Üniversitesi'nin devir tarihine kadar elde ettiği deneyimin önemine dikkat çekerek, Hacettepe Üniversitesi'nin bir yılın sonunda sürecin içinde danışman sıfatı ile kalabileceğini beyan etmiştir. Tüm bu alternatifler dikkate alındığında, HİYM'ndeki faaliyetlerin bir başka Üniversite tarafından devir alınmasının, hizmetlerin verilmesi sürecinde akademik bakış açısının kaybolmaması anlamında önemli olduğu görülmektedir.

Bu önerilerin holistik bir bakış açısıyla yerine getirilmesi durumunda, Hacettepe Üniversitesinin katkısı ile HİYM özelinde yaratılan "*çölde bir vahanın*", "*parlayan yıldızın*", "*deşarj alanının*", "*nimetin*" ya da "*nefes alma alanın*" hizmet alanları üzerindeki doğrudan, dolaylı, katalitik, ikame ve etkileşim etkileri katlanarak artacak ve Hacettepe Üniversitesi'nin stratejik bir hedef olarak belirlediği toplumsal katkısının artırılması amacıyla bu proje özelinde çok daha güçlü bir şekilde ulaşılabilecektir.

8. Kaynakça

- Abrahams, D. (2014). The barriers to environmental sustainability in post-disaster settings: A case study of transitional shelter implementation in Haiti. *Disasters*, 38(s1). <https://doi.org/10.1111/disa.12054>
- Aguayo V. M., Sharma, A., & Subedi G. R. (2015). Delivering Essential Nutrition Services for Children After the Nepal Earthquake. *Lancet Global Health*, 3(11), e665-6.
- Anadolu Eğitim ve Kültür Vakfı. (2023). *GAZİANTEP/Nurdağı Eğitim ve Yaşam Kampüsü*. <https://akev.org.tr/2023/11/30/gaziantep-nurdaqi-egitim-ve-yasam-kampusu-istanbul-aydin-universitesi-afet-ve-acil-durum-yonetimi-baskanligi-ile-anadolu-egitim-ve-kultur-vakfi-is-birligiyle-hayata-gecti>
- Aydın, A. F. (2022). 19. Yüzyılın Son çeyreğinde Malatya'da Yaşanan Afetler, Sosyal, Ekonomik Krizler ve Yardım Faaliyetleri. *Gazi Akademik Bakış*, 16(31), 103–124. <https://doi.org/10.19060/gav.1217257>
- Bollettino, V., Isely, R., Nyarko, G., Rudnicki, C., Rehmani, K., Stoddard, H., & Vinck, P. (2023). Challenges in humanitarian response implementation: A large-scale review of Aid Worker Perspectives. *Disasters*, 48(2). <https://doi.org/10.1111/disa.12607>
- Bursa Uludağ Üniversitesi. (2023, Ağustos 1). *Hatay Yaşam ve Gelişim Kampüsü hizmete açıldı*. <https://www.uludag.edu.tr/haber/view/18228/hatay-yasam-ve-gelisim-kampusu-hizmete-acildi>
- Buttenheim, A. (2010). Impact Evaluation in the Post-Disaster Setting: A Case Study of the 2005 Pakistan Earthquake. *Journal of Development Effectiveness*, 2(2), 197-227.
- Center for Global Development. (2006). *When Will We Ever Learn? Improving Lives through Impact Evaluation*. CGDEV. <https://www.cgdev.org/publication/when-will-we-ever-learn-improving-lives-through-impact-evaluation>
- Demirel, T., & Serdaroğlu Sağ, N. (2019). Social Impact Assessment in urban regeneration: Sümer Neighbourhood Urban Regeneration Project. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 21(2), 350–368. <https://doi.org/10.24011/barofd.569896>
- Dijkhorst, H. van, & Vonhof, S. (2005). Gender and Humanitarian Aid: a Literature Review of Policy and Practice. *Disaster Studies*.
- Duruel, M. (2023). Sivil Toplum Kuruluşlarının afet Yönetimindeki Rolü: 6 şubat Depremi Hatay örneği. *International Journal of Political Studies*. <https://doi.org/10.25272/icps.1332511>
- Enarson, E. (1998). Through Women's Eyes: A Gendered Research Agenda for Disaster Social Science. *Disasters*, 22(2), 157–173.
- ERRA (Earthquake Reconstruction and Rehabilitation Authority) (2009). Social Impact Assessment Report: 2008. Islamabad: Government of Pakistan Earthquake Reconstruction and Rehabilitation Authority.
- ESHİD & Romani Godi & Sivil Düşler Derneği. (2023). *Deprem "Roman" Hali*. <https://romanigodi.org/subat-2023-depremleri-saha-ziyaret-raporu-yayinda>
- Global Facility for Disaster Reduction and Recovery (GFDRR) & The World Bank. (2023). GRADE Report: *February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes Türkiye Report*. GFDRR & The World Bank. <https://www.gfdr.org/en/publication/grade-report-february-2023-kahramanmaras-turkiye-earthquakes>

Güler, H. (2023, Aralık 26). *Konteyner Kente 'hayat'î dokunuş*. Sabah. <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/hulya-guler/2023/12/26/konteyner-kente-hayati-dokunuş>

Haar, R. J., Naderi, S., Acerra, J. R., Mathias, M., & Alagappan, K. (2012). The livelihoods of Haitian health-care providers after the January 2010 earthquake: A pilot study of the economic and quality-of-life impact of emergency relief. *International Journal of Emergency Medicine*, 5(13). <https://doi.org/10.1186/1865-1380-5-13>

Hak İnsiyatifi Derneği. (2023). *6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremi: Malatya Gözlem, İnceleme ve Tespit Raporu*. Hak İnsiyatifi Derneği. <https://hakinisiyatifi.org/6-subat-2023-kahramanmaras-depremi-malatya-gozlem-inceleme-ve-tespit-raporu.html>

Hatisaru, S. (2023, Aralık 17). *Hayat holding ve Hacettepe depremzedeler için buluştu*. Milliyet. <https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/songul-hatisaru/hayat-holding-ve-hacettepe-depremzedeler-icin-bulustu-7050439>

Hürriyet (2023, Nisan 27). *Depremzede çocuklar için Yaşam Merkezi*. (<https://www.hurriyet.com.tr/egitim/depremzede-cocuklar-icin-yasam-merkezi-42258060>)

Kamel, N. M., & Loukaitou-Sideris, A. (2004). Residential assistance and recovery following the Northridge earthquake. *Urban Studies*, 41(3), 533–562. <https://doi.org/10.1080/0042098042000178672>

Kızılbağ, Y. (2023, Aralık 16). *Depremzede hayata bağlayacak merkez*. Akşam. <https://www.aksam.com.tr/ekonomi/depremzede-hayata-baglayacak-merkez/haber-1429603>

Kligerman, M., Walmer, D., & Bereknyei Merrell, S. (2015). The socioeconomic impact of international aid: A qualitative study of healthcare recovery in post-earthquake Haiti and implications for future disaster relief. *Global Public Health*, 12(5), 531–544. <https://doi.org/10.1080/17441692.2015.1094111>

Malayta Valiliği .(2023, 11 Şubat). *Deprem Durum Çizelgesi*. http://www.malatya.gov.tr/kurumlar/malatya.gov.tr/Haberler/2023--HABER/02--SUBAT/11/AFAD-BILGI-NOTU/Malatya-Deprem-Bilgi-Notu_11022023_1800.pdf

Medyascope. (2023, Temmuz 31). *Malatya'da depremzedeler için Psikososyal destek Merkezi Açıldı*. <https://medyascope.tv/2023/07/31/malatyada-depremzedeler-icin-psikososyal-destek-merkezi-acildi/>

Nath, R., Shannon, H., Kabali, C., & Oremus, M. (2016). Investigating the key indicators for Evaluating Post-Disaster Shelter. *Disasters*, 41(3), 606–627. <https://doi.org/10.1111/disa.12213>

Oluwafemi, J. O., Ofuyatan, O. M., Sadiq, O. M., Oyebisi, S. O., Abolarin, J. S., & Babaremu, K. O. (2018). Review of World Earthquakes. *International Journal of Civil Engineering and Technology*, 9(9), 440–464.

Ökten, A. İ. (2023). Doğal Afetlerde Mesleki Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi: Kahramanmaraş Depremi ve Türk Tabipleri Birliği Örneği. *Türk Nöroşir Dergisi*, 33(2), 132–137.

Patton, M. Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (Çeviri editörleri: Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Pomponi, F., Moghayedi, A., Alshawawreh, L., D'Amico, B., & Windapo, A. (2019). Sustainability of post-disaster and post-conflict sheltering in Africa: What matters? *Sustainable Production and Consumption*, 20, 140–150. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2019.06.007>

Proudlock, K., Ramalingam, B., & Sandison, P. (2009). Improving humanitarian impact assessment: bridging theory and practice. *8th Review of Humanitarian Action: Performance, Impact and Innovation*.

Salih, Y. (2023, Aralık 16). *Konteynerkente 'Hayat' i Dokunuş*. Hürriyet. <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/konteynerkente-hayati-dokunuş-42376747>

Seyedin, S. H., Aflatoonian, M. R., & Ryan, J. (2009). Adverse Impact of International NGOs During and After the Bam Earthquake: Health System's Consumers' Points of View. *American Journal of Disaster Medicine*, 4(3), 173–179.

Sheppard, S., Hill, R. B., Tal, Y., Patsi, A., & Mullen, K. (2005). *The economic impact of shelter assistance in post-disaster settings*. CHF International, USAID.

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM). (2023). *Deprem Bölgesindeki Dernekler 6 Şubat Depremlerinden Nasıl Etkilendi?* STGM. <https://www.stgm.org.tr/yayinlar/deprem-bolgesindeki-dernekler-6-subat-depremlerinden-nasil-etkilendi>

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). *Türkiye Earthquakes Recovery and Reconstruction Assessment*. SBB. <https://www.sbb.gov.tr/turkiye-earthquakes-recovery-and-reconstruction-assessment>

Taşcı, F. (2023). *AFET Sonrası Sivil toplum yardımlarının koordinasyonu*. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA). <https://www.setav.org/analiz-afet-sonrasi-sivil-toplum-yardimlarinin-koordinasyonu/>

TBMM (2023). Türkiye Büyük Millet Meclisi Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu (10/6996, 7004, 7005, 7006, 7007, 7009, 7010, 7024, 7026, 7034, 7035, 7036, 7037, 7038, 7039, 7040, 7041, 7042, 7043, 7044, 7045, 7046, 7047, 7048, 7049, 7050) Tutanak Dergisi https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=3134

Tuğsavul, B. ve Derkuş, A. (2021). Sosyal Etki Analizi Rehberi. Batı Balkanlar ve Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Teknik Destek Projesi (AB TACSO 3 Projesi).

TÜİK (2024) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023, Haber Bülteni No: 49684, Ankara. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684>.

Türk Kızılay. (2023). *Tarihçemiz*. Türk Kızılay Kurumsal Sitesi. <https://www.kizilay.org.tr/kurumsal/tarihcemiz>

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği. (2023). *6 Şubat Depremleri 8. Ay Değerlendirme Raporu*. TMMOB. <https://www.tmmob.org.tr/icerik/tmmob-6-subat-depremleri-8-ay-degerlendirme-raporu-yayimlandi>

Türk Tabipler Birliği. (2023). *Türk Tabipler Derneği III. Ay Deprem Raporu: Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerine Erişim ve Sağlık Çalışanlarının Sağlığı*. TTB. https://www.ttb.org.tr/haber_goster.php?Guid=125be656-ee72-11ed-b2b7-60494ca450a6

UN (2008). Manual IX: The Methodology of Measuring the Impact of Family Planning Programmes on Fertility. Population Studies, No: 66.

United Nations Population Fund. (2023). *Türkiye Depremi Durum Raporu #1*. UNFPA. <https://turkiye.unfpa.org/tr/turkiye-depremi-durum-raporu-no-1>

United Nations Population Fund. (2024). *Durum Raporu - Türkiye Depremleri (6 Şubat 2023-31 Ocak 2024)*. UNFPA. <https://turkiye.unfpa.org/tr/depremin-birinci-yili-durum-raporu>

White, H. (2009). Theory-based Impact Evaluation: Principles and Practice. *Journal of Development Effectiveness*, 1(3), 271–284.

World Food Programme (2023). *History: World Food Programme* <https://www.wfp.org/history>

World Food Programme. (2023). *WFP's Earthquake Emergency Response (February-May 2023)*. WFP. <https://www.wfp.org/publications/2023-turkiye-earthquake-emergency-response-one-pager>

World Food Programme. (2024). *Republic of Türkiye Annual Country Report 2023*. WFP. <https://www.wfp.org/publications/annual-country-reports-turkiye>

World Health Organization. (2018). *Housing and Health Guidelines*. Geneva: World Health Organization; 2018. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

World Health Organization. (2023a). *Türkiye earthquake - External situation report no.1 (13-19 February 2023)*. WHO. <https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2023-7145-46911-68441>

World Health Organization. (2023b). *Türkiye earthquake: External situation report no. 9: (1 May–4 June 2023)*. WHO. <https://www.who.int/turkiye/publications/i/item/WHO-EURO-2023-7145-46911-70035>.

EK 1: Görüşme Yönergeleri

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Anahtar Kişi Görüşmesi Hacettepe Üniversitesi Temsilcisi Görüşme Yönergesi

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan "Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması" başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM'de verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık 1,5-2 saat sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyoruz. Anahtar kişi görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Yeni Hayat Konteyner Kentin ve HİYM'in sevk idaresinden sorumlu olan kurum ve kuruluşların temsilcileri olarak bu hizmetlerin verilmesi sürecine birçok açıdan katkıda bulunuyorsunuz. Bu anlamda, bu hizmetlere sizin bakışınızın öğrenilmesi ve deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız araştırmamız için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

1. Tanışma
2. Mesleki geçmiş
3. Kurumunuzdaki rolünüz ve sorumluluklarınız hakkında kısa bir bilgi verebilir misiniz?
4. Şu anki pozisyonunuzda ne kadar süredir çalışıyorsunuz?

Yeni Hayat Konteyner Kent

5. Yeni Hayat Konteyner Kent hakkında bilgi verebilir misiniz? Kimler yaşıyor?
6. Konteyner kentte yaşayanların depremin etkisini halen hissettiklerini düşünüyor musunuz?
7. Konteyner kentte en temel sorun alanlarının neler olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?
8. Konteyner kentte bulunan kamu kurumları ve verdikleri hizmetler konusunda bilgi verebilir misiniz?
9. Kurumunuz tarafından bölgede sağlanan temel hizmetler veya girişimler nelerdir?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)

10. Hayat İyi Yaşam Merkezi hakkında bilgi verebilir misiniz?
11. HİYM'de hangi hizmetler verilmektedir? Açıklar mısınız?

Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'de Hizmetleri

12. HİYM'de Hacettepe Üniversitesi'nin yer almasının hikayesini anlatabilir misiniz?

13. Toplumsal Katkı Koordinatörü olarak Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki faaliyetlere üniversitemizin hangi tarihte, nasıl ve hangi süreçlerin sonucunda katıldığını açıklayabilir misiniz?
14. Hacettepe Üniversitesi hangi amaç ve hedefleri gerçekleştirmek için HİYM'de yer almaktadır?
15. Kurumunuz tarafından sağlanan hizmetler, özellikle konteyner kent alanı bağlamında, konteyner kentte yaşayanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere nasıl tasarlandı?
16. Siz ne zamandır bu merkezde hizmet veriyorsunuz?
17. Kurumunuz Merkezin faaliyetlerinin desteklenmesinde nasıl bir rol oynuyor?
18. Hacettepe Üniversitesi HİYM'de hangi faaliyetleri nasıl bir ekiple gerçekleştirmektedir?
19. Üniversitemiz personelinin HİYM'de nasıl görevlendirildiğini açıklayabilir misiniz? Bu görevlendirme şekli zaman içinde değişti mi? Bu görevlendirme şeklinin avantaj ve dezavantajlarından bahsedebilir misiniz?
20. HİYM'de Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
21. HİYM'de Üniversitemizin yürüttüğü faaliyetlerde zaman içinde nasıl bir değişim oldu?
22. Yürütülen faaliyetlere katılan grupların yapısında (cinsiyet, yaş vb...) ve sayısında zaman içinde nasıl bir değişim oldu?
23. Dışarda kalan grupların içerilmesi için Üniversitemiz ya da başka kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen herhangi bir faaliyet var mı? Bunları açıklayabilir misiniz?
24. Bu hizmetlerin depremzedelerin hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?
25. Konteyner kentte yaşayanlar arasında farklı odalardan hizmet alarak kendi yaşamında veya ailesinde ya da yakın çevresinde bir etki gözlemlediğiniz oldu mu? Gözlemlediyseniz bunlar ne tür etkilerdi?
26. Konteyner kent sakinlerinin bu hizmetlerden memnun olup olmadıkları konusunda bir bilginiz var mı? Bu hizmetlerin konteyner kent sakinlerinin günlük yaşantılarına nasıl katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız? Bu bilgi hangi kaynaktan gelmektedir?
27. Sizin bakış açınıza göre, Hacettepe Üniversitesi'nin Merkez aracılığıyla topluma dahil olmasından kaynaklanan kayda değer faydalar veya olumlu sonuçlar nelerdir?
28. Sizce Hacettepe Üniversitesi ile iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?
29. Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat İyi Yaşam Merkezi'nin programları ve girişimleri üzerinde nasıl bir etkisi oldu?
30. Hacettepe Üniversitesi veya Hayat İyi Yaşam Merkezi arasındaki iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaşıldı mı? Bu zorlukların üstesinden nasıl gelindi?
31. Hacettepe Üniversitesi konteyner kentte hizmet veren diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde bulunuyor mu? Bu iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaşıldı mı? Bu zorlukların üstesinden nasıl gelindi?
32. Kaymakamlık, AFAD ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetleri ile Üniversitemiz faaliyetleri arasında bir çakışma oluyor mu? Bu durum faaliyetlerimiz önünde bir engel oluşturuyor mu?
33. Diğer kamu kurum ve kuruluşları Üniversitemiz faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Herhangi bir sorun ya da fırsat alanı var mı?
34. Sizce Hayat Holding ile iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?
35. Mevcut iş birliği çabalarında iyileştirme veya geliştirme fırsatları gördüğünüz belirli alanlar var mı?
36. Daha iyi sonuçlar için iş birliği nasıl güçlendirilebilir?

37. Hacettepe Üniversitesi/Hayat İyi Yaşam Merkezi arasında iş birliğine yönelik herhangi bir girişim veya plan var mı?
38. Merkezin sürdürülebilirliği için gelecekteki ortaklığın nasıl gelişeceğini öngörüyorsunuz?

Kapanış

39. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Anahtar Kişi Görüşmesi HİYM Koordinatörü Görüşme Yönergesi

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan "Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması" başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM'de verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık 1,5-2 saat sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyoruz. Anahtar kişi görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Yeni Hayat Konteyner Kentin ve HİYM'in sevk idaresinden sorumlu olan kurum ve kuruluşların temsilcileri olarak bu hizmetlerin verilmesi sürecine birçok açıdan katkıda bulunuyorsunuz. Bu anlamda, bu hizmetlere sizin bakışınızın öğrenilmesi ve deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız araştırmamız için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

1. Tanışma
2. Mesleki geçmiş
3. Şu anki pozisyonunuzda ne kadar süredir çalışıyorsunuz?
4. Çalıştığınız kurumdaki rolünüz ve sorumluluklarınız hakkında kısa bir bilgi verebilir misiniz?

Yeni Hayat Konteyner Kent

5. Yeni Hayat Konteyner Kent hakkında bilgi verebilir misiniz? Öncelikle konteyner kentte yaşayan aile ve kişi sayısı hakkında bilgi verebilir misiniz? Kimler yaşıyor? Konteyner kentin kurulmasından bugüne kadar konteyner kentte yaşayan aile ve kişi sayısında nasıl bir değişim oldu?
6. Konteyner kentte yaşayanların depremin etkisini halen hissettiklerini düşünüyor musunuz?
7. Konteyner kentte en temel sorun alanlarının neler olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?
8. Konteyner kentte bulunan kamu kurumları ve verdikleri hizmetler konusunda bilgi verebilir misiniz?

Hayat Holding'in ve Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde Hizmetleri

9. Konteyner kentte Hayat Holding'in yer almasının hikayesini anlatabilir misiniz?
10. Hayat Holding hangi amaç ve hedefleri gerçekleştirmek için HİYM projesini hayata geçirmiştir? Hayat İyi Yaşam Merkezi hakkında bilgi verebilir misiniz?

11. HİYM'de hangi hizmetler verilmektedir? Kurumunuz tarafından sağlanan hizmetler, özellikle konteyner kent alanı bağlamında, konteyner kentte yaşayanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere nasıl tasarlandı?
12. Kurumunuz Merkezin faaliyetlerinin desteklenmesinde nasıl bir rol oynuyor?
13. Hayat Holding HİYM'de hangi faaliyetleri nasıl bir ekiple gerçekleştirmektedir?
14. Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki faaliyetlere Hacettepe Üniversitesi'nin nasıl ve hangi süreçlerin sonucunda katıldı?
15. Hacettepe Üniversitesi HİYM'de hangi faaliyetleri nasıl bir ekiple gerçekleştirmektedir?
16. HİYM'de Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
17. HİYM'de Hacettepe Üniversite'sinin yürüttüğü faaliyetlerde zaman içinde nasıl bir değişim oldu? Merkezde yürütülen faaliyetlere katılan grupların yapısında (cinsiyet, yaş vb.) ve sayısında zaman içinde nasıl bir değişim oldu?
18. Konteyner kentte yaşayanlar arasında farklı odalardan hizmet alarak kendi yaşamında veya ailesinde ya da yakın çevresinde bir etki gözlemlediğiniz kişiler oldu mu? Gözlemlediyseniz bunlar ne tür etkilerdi?
19. Konteyner kent sakinlerinin bu hizmetlerden memnun olup olmadıkları konusunda bir bilginiz var mı? Bu hizmetlerin konteyner kent sakinlerinin günlük yaşantılarına nasıl katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız? Bu bilgi hangi kaynaktan gelmektedir?
20. Bu hizmetlerin depremde olumsuz etkilenen konteyner kent sakinlerinin hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?
21. Dışarda kalan grupların içerilmesi için Hayat Holding, Hacettepe Üniversitesi ya da başka kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen herhangi bir faaliyet var mı? Bunları açıklayabilir misiniz?
22. Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat İyi Yaşam Merkezi'nin programları ve girişimleri üzerinde nasıl bir etkisi oldu?
23. Sizin bakış açınıza göre, Hayat Holding'in ve Hacettepe Üniversitesi'nin Merkez aracılığıyla topluma dahil olmasından kaynaklanan kayda değer faydalar veya olumlu sonuçlar nelerdir?
24. Sizce Hayat Holding ile Hacettepe Üniversitesi arasındaki iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?
25. Hacettepe Üniversitesi veya Hayat İyi Yaşam Merkezi arasındaki iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaşıldı mı? Bu zorlukların üstesinden nasıl gelindi?
26. Mevcut iş birliği çabalarında iyileştirme veya geliştirme fırsatları gördüğünüz belirli alanlar var mı? Daha iyi sonuçlar için iş birliği nasıl güçlendirilebilir? Hacettepe Üniversitesi/Hayat İyi Yaşam Merkezi arasında gelecekteki iş birliğine yönelik herhangi bir girişim veya plan var mı? Var ise söz konusu bu ortaklığın nasıl gelişeceğini öngörüyorsunuz?
27. Hayat Holding konteyner kentte hizmet veren diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde bulunuyor mu? Bu iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaşıldı mı? Bu zorlukların üstesinden nasıl gelindi?
28. Kaymakamlık, AFAD ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetleri ile HİYM'de yürütülen faaliyetler arasında bir çakışma oluyor mu? Bu durum faaliyetler önünde bir engel oluşturuyor mu?
29. Diğer kamu kurum ve kuruluşları HİYM'de yürütülen faaliyetleri destekleyici yönde mi? Herhangi bir sorun ya da fırsat alanı var mı?

Kapanış

30. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Anahtar Kişi Görüşmesi AFAD Temsilcisi Görüşme Yönergesi

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan "Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması" başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM'de verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık 1,5-2 saat sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyoruz. Anahtar kişi görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Yeni Hayat Konteyner Kent'in ve HİYM'in sevk idaresinden sorumlu olan kurum ve kuruluşların temsilcileri olarak bu hizmetlerin verilmesi sürecine birçok açıdan katkıda bulunuyorsunuz. Bu anlamda, bu hizmetlere sizin bakışınızın öğrenilmesi ve deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız araştırmamız için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

1. Tanışma
2. Mesleki geçmiş
3. Şu anki pozisyonunuzda ne kadar süredir çalışıyorsunuz?
4. Çalıştığınız kurumdaki rolünüz ve sorumluluklarınız hakkında kısa bir bilgi verebilir misiniz?

Yeni Hayat Konteyner Kent

5. Yeni Hayat Konteyner Kent hakkında bilgi verebilir misiniz? Öncelikle konteyner kentte yaşayan aile ve kişi sayısı hakkında bilgi verebilir misiniz? Kimler yaşıyor? Konteyner kentin kurulmasından bugüne kadar konteyner kentte yaşayan aile ve kişi sayısında nasıl bir değişim oldu?
6. Konteyner kentte en temel sorun alanlarının neler olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?
7. Konteyner kentte yaşayanların depremin etkisini halen hissettiklerini düşünüyor musunuz? Bu hisle baş etmek için konteyner kentte bulunan kamu kurumları ve verdikleri hizmetler konusunda bilgi verebilir misiniz?
8. Kurumunuz tarafından bölgede sağlanan temel hizmetler veya girişimler nelerdir? Bu hizmetleri nasıl bir ekiple gerçekleştiriyorsunuz?
9. Kurumunuz tarafından sağlanan hizmetler, özellikle konteyner kent alanı bağlamında, konteyner kentte yaşayanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere nasıl tasarlandı?
10. Kurumunuz kentte hizmet veren diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde bulunuyor mu? Bu iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaşıldı mı? Bu zorlukların üstesinden nasıl gelindi?

Hayat Holding'in ve Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'nde Hizmetleri

11. Hayat İyi Yaşam Merkezi hakkında bilgi verebilir misiniz? HİYM'de hangi hizmetler verilmektedir?
12. Kurumunuz Merkezin faaliyetlerinin desteklenmesinde nasıl bir rol oynuyor?
13. Kurumunuz, hizmetlerin sağlanmasında Hayat İyi Yaşam Merkezi ile nasıl iş birliği yaptı?
14. Hacettepe Üniversitesi veya Hayat İyi Yaşam Merkezi ile iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaştınız mı? Evet ise bu zorlukların üstesinden nasıl geldiniz?
15. Mevcut iş birliği çabalarında iyileştirme veya geliştirme fırsatları gördüğünüz belirli alanlar var mı? Daha iyi sonuçlar için iş birliği nasıl güçlendirilebilir? Hayat İyi Yaşam Merkezi'nin sürdürülebilirliği için gelecekteki iş birliklerine yönelik herhangi bir girişim veya plan var mı?
16. Kaymakamlık, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve diğer kamu kurum ve kuruluşları HİYM'de yürütülen faaliyetleri destekleyici yönde mi? Bu kuruluşların faaliyetleri ile HİYM'de yürütülen faaliyetler arasında bir çakışma oluyor mu? Var ise bu durum yürütülen faaliyetlerin önünde bir engel oluşturuyor mu?
17. HİYM'de Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
18. HİYM'de Hacettepe Üniversite'sinin yürüttüğü faaliyetlerde zaman içinde nasıl bir değişim oldu?
19. Konteyner kentte yaşayanlar arasında HİYM'de yer alan farklı odalardan hizmet alarak kendi yaşamında, ailesinde ya da yakın çevresinde bir etki gözlemlediğiniz kişiler oldu mu? Gözlemlediyseniz bunlar ne tür etkilerdi?
20. Konteyner kent sakinlerinin bu hizmetlerden memnun olup olmadıkları konusunda bir bilginiz var mı? Bu hizmetlerin konteyner kent sakinlerinin günlük yaşantılarına nasıl katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız? Bu bilgi hangi kaynaktan gelmektedir?
21. Dışarda kalan grupların içerilmesi için Hayat Holding, Hacettepe Üniversitesi ya da başka kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen herhangi bir faaliyet var mı? Bunları açıklayabilir misiniz?
22. Sizce Hayat Holding ile Hacettepe Üniversitesi arasındaki iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?
23. Sizin bakış açınıza göre, Hayat Holding'in ve Hacettepe Üniversitesinin Merkez aracılığıyla topluma dahil olmasından kaynaklanan kayda değer faydalar veya olumlu sonuçlar nelerdir?

Kapanış

24. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Anahtar Kişi Görüşmesi Kaymakamlık Temsilcisi Görüşme Yönergesi

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması” başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM'de verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık 1,5-2 saat sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyoruz. Anahtar kişi görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Yeni Hayat Konteyner Kentin ve HİYM'in sevk idaresinden sorumlu olan kurum ve kuruluşların temsilcileri olarak bu hizmetlerin verilmesi sürecine birçok açıdan katkıda bulunuyorsunuz. Bu anlamda, bu hizmetlere sizin bakışınızın öğrenilmesi ve deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız araştırmamız için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

1. Tanışma
2. Mesleki geçmiş
3. Şu anki pozisyonunuzda ne kadar süredir çalışıyorsunuz?
4. Çalıştığınız kurumdaki rolünüz ve sorumluluklarınız hakkında kısa bir bilgi verebilir misiniz?

Yeni Hayat Konteyner Kent

5. Yeni Hayat Konteyner Kent hakkında bilgi verebilir misiniz? Öncelikle konteyner kentte yaşayan aile ve kişi sayısı hakkında bilgi verebilir misiniz? Kimler yaşıyor? Konteyner kentin kurulmasından bugüne kadar konteyner kentte yaşayan aile ve kişi sayısında nasıl bir değişim oldu?
6. Konteyner kentte en temel sorun alanlarının neler olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?
7. Konteyner kentte yaşayanların depremin etkisini halen hissettiklerini düşünüyor musunuz? Bu hisle baş etmek için konteyner kentte bulunan kamu kurumları ve verdikleri hizmetler konusunda bilgi verebilir misiniz?
8. Kurumunuz tarafından bölgede sağlanan temel hizmetler veya girişimler nelerdir? Bu hizmetleri nasıl bir ekiple gerçekleştiriyorsunuz?
9. Siz ne zamandır bu kentte hizmet veriyorsunuz?
10. Kurumunuz tarafından sağlanan hizmetler, özellikle konteyner kent alanı bağlamında, konteyner kentte yaşayanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere nasıl tasarlandı?
11. Kurumunuz kentte hizmet veren diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde bulunuyor mu? Bu iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaşıldı mı? Bu zorlukların üstesinden nasıl gelindi?

Hayat Holding'in ve Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'de Hizmetleri

12. Hayat İyi Yaşam Merkezi hakkında bilgi verebilir misiniz? HİYM'de hangi hizmetler verilmektedir?
13. Kurumunuz Merkezin faaliyetlerinin desteklenmesinde nasıl bir rol oynuyor?
14. Kurumunuz, hizmetlerin sağlanmasında Hayat İyi Yaşam Merkezi ile nasıl iş birliği yaptı?
15. Hacettepe Üniversitesi veya Hayat İyi Yaşam Merkezi ile iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaştınız mı? Evet ise bu zorlukların üstesinden nasıl geldiniz?
16. Mevcut iş birliği çabalarında iyileştirme veya geliştirme fırsatları gördüğünüz belirli alanlar var mı? Daha iyi sonuçlar için iş birliği nasıl güçlendirilebilir? Hayat İyi Yaşam Merkezi'nin sürdürülebilirliği için gelecekteki iş birliklerine yönelik herhangi bir girişim veya plan var mı?
17. AFAD, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve diğer kamu kurum ve kuruluşları HİYM'de yürütülen faaliyetleri destekleyici yönde mi? Bu kuruluşların faaliyetleri ile HİYM'de yürütülen faaliyetler arasında bir çakışma oluyor mu? Var ise bu durum yürütülen faaliyetlerin önünde bir engel oluşturuyor mu?
18. HİYM'de Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
19. HİYM'de Hacettepe Üniversitesi'nin yürüttüğü faaliyetlerde zaman içinde nasıl değişim oldu?
20. Konteyner kentte yaşayanlar arasında HİYM'de yer alan farklı odalardan hizmet alarak kendi yaşamında veya ailesinde ya da yakın çevresinde bir etki gözlemlediğiniz oldu mu? Gözlemlediyseniz bunlar ne tür etkilerdi?
21. Konteyner kent sakinlerinin bu hizmetlerden memnun olup olmadıkları konusunda bir bilginiz var mı? Bu hizmetlerin konteyner kent sakinlerinin günlük yaşantılarına nasıl katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız? Bu bilgi hangi kaynaktan gelmektedir?
22. Dışarda kalan grupların içerilmesi için Hayat Holding, Hacettepe Üniversitesi ya da başka kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen herhangi bir faaliyet var mı? Bunları açıklayabilir misiniz?
23. Sizce Hayat Holding ile Hacettepe Üniversitesi arasındaki iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?
24. Sizin bakış açınıza göre, Hayat Holding'in ve Hacettepe Üniversitesinin Merkez aracılığıyla topluma dahil olmasından kaynaklanan kayda değer faydalar veya olumlu sonuçlar nelerdir?

Kapanış

25. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Anahtar Kişi Görüşmesi Hayat Holding Temsilcisi Görüşme Yönergesi

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan "Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması" başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM'de verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık 1,5-2 saat sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyoruz. Anahtar kişi görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Yeni Hayat Konteyner Kentin ve HİYM'in sevk idaresinden sorumlu olan kurum ve kuruluşların temsilcileri olarak bu hizmetlerin verilmesi sürecine birçok açıdan katkıda bulunuyorsunuz. Bu anlamda, bu hizmetlere sizin bakışınızın öğrenilmesi ve deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız araştırmamız için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

1. Tanışma
2. Mesleki geçmiş
3. Şu anki pozisyonunuzda ne kadar süredir çalışıyorsunuz?
4. Çalıştığınız kurumdaki rolünüz ve sorumluluklarınız hakkında kısa bir bilgi verebilir misiniz?

Yeni Hayat Konteyner Kent

5. Yeni Hayat Konteyner Kent hakkında bilgi verebilir misiniz? Öncelikle konteyner kentte yaşayan aile ve kişi sayısı hakkında bilgi verebilir misiniz? Kimler yaşıyor? Konteyner kentin kurulmasından bugüne kadar konteyner kentte yaşayan aile ve kişi sayısında nasıl bir değişim oldu?
6. Konteyner kentte yaşayanların depremin etkisini halen hissettiklerini düşünüyor musunuz?
7. Konteyner kentte en temel sorun alanlarının neler olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?
8. Konteyner kentte bulunan kamu kurumları ve verdikleri hizmetler konusunda bilgi verebilir misiniz?

Hayat Holding'in ve Hacettepe Üniversitesi'nin HİYM'de Hizmetleri

9. Konteyner kentte Hayat Holding'in yer almasının hikayesini anlatabilir misiniz?
10. Hayat Holding hangi amaç ve hedefleri gerçekleştirmek için HİYM projesini hayata geçirmiştir?
11. Hayat İyi Yaşam Merkezi hakkında bilgi verebilir misiniz?

12. HİYM'de hangi hizmetler verilmektedir? Kurumunuz tarafından sağlanan hizmetler, özellikle konteyner kent alanı bağlamında, konteyner kentte yaşayanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere nasıl tasarlandı?
13. Kurumunuz Merkezin faaliyetlerinin desteklenmesinde nasıl bir rol oynuyor?
14. Hayat Holding HİYM'de hangi faaliyetleri nasıl bir ekiple gerçekleştirmektedir?
15. Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki faaliyetlere Hacettepe Üniversitesi nasıl ve hangi süreçlerin sonucunda katıldı?
16. Hacettepe Üniversitesi HİYM'de hangi faaliyetleri nasıl bir ekiple gerçekleştirmektedir?
17. HİYM'de Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
18. HİYM'de Hacettepe Üniversitesi'nin yürüttüğü faaliyetlerde zaman içinde nasıl bir değişim oldu? Merkezde yürütülen faaliyetlere katılan grupların yapısında (cinsiyet, yaş vb.) ve sayısında zaman içinde nasıl bir değişim oldu?
19. Konteyner kentte yaşayanlar arasında farklı odalardan hizmet alarak kendi yaşamında veya ailesinde ya da yakın çevresinde bir etki gözlemlediğiniz oldu mu? Gözlemlediyse bunlar ne tür etkilerdi?
20. Konteyner kent sakinlerinin bu hizmetlerden memnun olup olmadıkları konusunda bir bilginiz var mı? Bu hizmetlerin konteyner kent sakinlerinin günlük yaşantılarına nasıl katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız? Bu bilgi hangi kaynaktan gelmektedir?
21. Bu hizmetlerin depremde olumsuz etkilenen konteyner kent sakinlerinin hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?
22. Dışarda kalan grupların içerilmesi için Hayat Holding, Hacettepe Üniversitesi ya da başka kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen herhangi bir faaliyet var mı? Bunları açıklayabilir misiniz?
23. Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat İyi Yaşam Merkezi'nin programları ve girişimleri üzerinde nasıl bir etkisi oldu?
24. Sizin bakış açınıza göre, Hayat Holding'in ve Hacettepe Üniversitesinin Merkez aracılığıyla topluma dahil olmasından kaynaklanan kayda değer faydalar veya olumlu sonuçlar nelerdir?
25. Sizce Hayat Holding ile Hacettepe Üniversitesi arasındaki iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?
26. Hacettepe Üniversitesi veya Hayat İyi Yaşam Merkezi arasındaki iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaşıldı mı? Bu zorlukların üstesinden nasıl gelindi?
27. Mevcut iş birliği çabalarında iyileştirme veya geliştirme fırsatları gördüğünüz belirli alanlar var mı? Daha iyi sonuçlar için iş birliği nasıl güçlendirilebilir? Hacettepe Üniversitesi/Hayat İyi Yaşam Merkezi arasında gelecekteki iş birliğine yönelik herhangi bir girişim veya plan var mı? Var ise söz konusu bu ortaklığın nasıl gelişeceğini öngörüyorsunuz?
28. Hayat Holding konteyner kentte hizmet veren diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde bulunuyor mu? Bu iş birliğinde herhangi bir zorluk veya engelle karşılaşıldı mı? Bu zorlukların üstesinden nasıl gelindi?
29. Kaymakamlık, AFAD ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetleri ile HİYM'de yürütülen faaliyetler arasında bir çakışma oluyor mu? Bu durum faaliyetler önünde bir engel oluşturuyor mu?
30. Diğer kamu kurum ve kuruluşları HİYM'de yürütülen faaliyetleri destekleyici yönde mi? Herhangi bir sorun ya da fırsat alanı var mı?

Kapanış

31. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Odak Grup Görüşme Yönergesi

(Hacettepe Üniversitesi Oda Temsilcileri)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması**” başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM’nde verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu’ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık **1,5-2 saat** sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istiyoruz. Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Yeni Hayat Konteyner Kentin ve HİYM’n sevk idaresinde hizmet veren kurum ve kuruluşların temsilcileri olarak bu hizmetlerin verilmesi sürecine birçok açıdan katkıda bulunuyorsunuz. Bu anlamda, bu hizmetlere sizin bakışınızın öğrenilmesi ve deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız araştırmamız için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

- Tanışma
- Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü’nün çalışmaları hakkında bilgi
- Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde nasıl görevlendirildiniz?
- Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde hangi oda(lar) için görevlendirildiniz?

Görev Öncesi Hazırlıklar

- Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki görevinize başlamadan önce gerçekleştirilen çevrimiçi geri bildirim ve oryantasyon toplantısı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Oryantasyonun özellikle yararlı veya zorlayıcı bulduğunuz belirli yönleri var mıydı?
- Psikolojik ilk yardım eğitimi aldınız mı? Bu eğitim sizi Merkezdeki rolünüze nasıl hazırladı?
- Bu Eğitimden edindiğiniz ve özellikle değerli bulduğunuz belirli bilgiler veya beceriler var mıydı?
- Merkezdeki hizmetinize başlamadan önce beklentileriniz ve hisleriniz nelerdi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki deneyimler ve gözlemler

- HİYM’nde Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Bu hizmetlerin depremzedelerin hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?
- Merkezdeki yararlanıcılarla nasıl bir etkileşiminiz oldu? Konteyner kentte yaşayanlar arasında farklı odalardan hizmet alarak kendi yaşamında veya ailesinde ya da yakın çevresinde bir etki gözlemlediğiniz oldu mu? Gözlemlediyseniz bunlar ne tür etkilerdi?

Deneyimlerinizi paylaşır mısınız? Hizmetiniz sırasında sizi etkileyen anlar veya hikayeler oldu mu?

-Konteyner kent sakinlerinin bu hizmetlerden memnun olup olmadıkları konusunda bir bilginiz var mı? Açıklar mısınız? Bu bilgi hangi kaynaktan gelmektedir?

-Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat Holding ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile mevcut iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?

-Kaymakamlık, AFAD gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları üniversitenin HİYM'deki faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Söz konusu çalışmalar arasında bir çalışma oluyor mu?

Herhangi bir sorun ya da fırsat alanı var mı?

-Merkezde gönüllü olarak çalışırken Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü ile iletişiminiz nasıldı? - Merkez tarafından koordine edilen çevrimiçi toplantılara katıldınız mı? Bu toplantılar ekip içinde daha iyi koordinasyon ve iletişim kurulmasına katkı sağladı mı?

-Merkezde gönüllü olarak çalışırken HİYM merkezinde ve konteyner kentte hizmet yapan diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görevlileri ile iletişiminiz ve iş birliğiniz nasıldı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde geçirdiğiniz süre boyunca karşılaştığınız zorluklar veya engeller oldu mu? Bu zorlukların üstesinden nasıl geldiniz?

Gönüllü Hizmet tamamlandıktan sonra

-Deneyimleriniz başlangıçtaki beklentilerinizle örtüşüyor muydu, yoksa şaşırtıcı unsurlar var mıydı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki deneyiminiz kişisel ve akademik gelişiminizi ne şekilde etkiledi? Akademik veya profesyonel geleceğinizde değerli olacağına inandığınız beceriler veya bilgiler edindiniz mi?

-Görevinizden döndükten sonra sağladığınız geri bildirimlere dayanarak yapılan belirli iyileştirmeler veya değişiklikler oldu mu? HİYM'de sağlanan hizmetlerin sürdürülebilirliği için önerileriniz nelerdir?

- Gelecekte merkezde çalışacak gönüllü akademisyenlere neler tavsiye edersiniz?

- Gelecekte Hacettepe Üniversitesi'nin benzer girişimlerinde gönüllü olarak katkıda bulunmak ister misiniz?

Kapanış

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Odak Grup Görüşme Yönergesi

(Çocuklu Kadınlar)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması**” başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM’nde verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu’ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık **1,5-2 saat** sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istiyoruz. Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bildiğiniz gibi, Hacettepe Üniversitesi Hayat İyi Yaşam Merkezi’nde annelere ve çocuklara yönelik olarak sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, bilgisayar, anne ve bebek destek, sosyal destek ve etüt ve kütüphane odalarında hizmetler vermektedir. Bu hizmetlerden faydalanan kişiler olarak sizlerin deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması ve iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

- Tanışma
- Konteyner kentte gündelik yaşam

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'den haberdar olma

- Hayat İyi Yaşam Merkezi'nden ilk olarak ne zaman ve nasıl haberdar oldunuz? Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşları sizi bu merkeze yönlendirdi mi?
- Bu hizmetlerin yaşadığınız konteyner kentte verildiğini öğrendiğinizde ne hissettiniz? Bunu çevrenizde başkalarıyla paylaştınız mı?
- Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM) hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?
- Merkeze gitmeden önce sunulan hizmetleri kullanmak için sizi motive eden şey neydi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'ndeki deneyimler ve gözlemler

- Siz bugüne kadar HİYM'nde yer alan hangi odalardan hizmet aldınız? -Hangi etkinliklere katıldınız?
- Bu odalarla ilgili kişisel deneyiminizi paylaşabilir misiniz? -Bu odalarda özellikle yararlı bulduğunuz belirli konular veya etkinlikler var mı? -Örneğin bakım ve destek sağlama konusunda öne çıkan belirli etkinlikler veya faaliyetler var mı? -Özellikle faydalı bulduğunuz belirli destek veya mentörlük faaliyetleri var mı?
- Sizin herhangi bir çocuğunuz sunulan hizmetlerden birini aldı mı?-Siz ve çocuğunuz dışında hanenizden biri sunulan hizmetlerden faydalandı mı?

-HİYM'nden odalarda sunulan hizmetler dışında başka bir danışmanlık, yönlendirme, bilgilendirme hizmeti aldınız mı?

-Bu hizmetleri aldıktan sonra benzer hizmetleri almak için konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma başvurduunuz mu? Çocuğunuz başvurdu mu? -Siz ve/veya çocuğunuz aldığı hizmetlerden konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma söz etti mi?

-Siz ve çocuğunuz bu hizmetlerin benzerlerini daha önce aldı mı? Evet ise daha önce aldığınız hizmetler ile HİYM'de sağlanan hizmetlere ilişkin sizin ve çocuğunuzun deneyimini nasıl karşılaştırırsınız?

-Merkez temsilcisi ve oda temsilcileri ile iletişiminiz nasıldı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezinde bulunduğunuz sürede diğer yararlanıcılarla iletişimde bulundunuz mu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezinde bulunduğunuz sürede Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşlarına siz ve/veya çocuğunuz yönlendirildi mi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'nden alınan hizmetlerin etkisi

-Hayat İyi Yaşam Merkezinden aldığınız hizmetler genel iyilik halinizi ve yaşam kalitenizi ne şekilde etkiledi? Örneğin aldığınız hizmetler sizin kişisel gelişiminize olumlu katkıda bulundu mu veya günlük faaliyetlerinizi kolaylaştırdı mı? Merkezde yararlandığınız odalar sosyal veya duygusal ihtiyaçlarınızı nasıl karşıladı?

-Peki çocuğunuzun aldığı hizmetler çocuğunuzun gelişimini ve iyilik halini nasıl etkiledi?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde sunulan hizmetlerin sizin ve çocuğunuzun ihtiyaçlarına karşılık verdiğini düşünüyor musunuz? Hizmetlerin içeriğinden siz ve çocuklarınız memnun kaldı mı? -Bu hizmetler günlük yaşantınıza nasıl katkıda bulundu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde geçirdiğiniz süre içerisinde sizin ya da çocuğunuzun merkezle ve sunulan hizmetler ile ilgili olumsuz deneyimleri oldu mu?

-HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri tüm konteyner kent için nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu hizmetlerin depremde zarar gören kişilerin (özellikle de çocuklu kadınların) hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?

-Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat Holding ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile yaptığı mevcut iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?

Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni İyileştirmeye Yönelik Öneriler

-Bu hizmetlerden yararlanmaya devam etmek istiyor musunuz? -Çocuğunuz istiyor mu? Peki HİYM'de sunulan hizmetlerin sürdürülebilirliği için yararlanıcısı olduğunuz bu hizmetler nasıl geliştirilebilir? -HİYM'de mevcut bulunan programların geliştirilebileceğini düşündüğünüz yönleri var mı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde hangi ek hizmetlerin veya faaliyetlerin uygulandığını görmek istersiniz? Neler önerirsiniz?

-Size göre Kaymakamlık, AFAD gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları üniversitenin HİYM'deki faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Merkezin sürdürülebilirliği için nasıl iş birliği yapılmalı?

Kapanış

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Odak Grup Görüşme Yönergesi

(Kadınlar)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması**” başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM’nde verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu’ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık **1,5-2 saat** sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istiyoruz. Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bildiğiniz gibi, Hacettepe Üniversitesi Hayat İyi Yaşam Merkezi’nde annelere ve çocuklara yönelik olarak sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, bilgisayar, anne ve bebek destek, sosyal destek ve etüt ve kütüphane odalarında hizmetler vermektedir. Bu hizmetlerden faydalanan kişiler olarak sizlerin deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması ve iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

- Tanışma
- Konteyner kentte gündelik yaşam

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)’den haberdar olma

- Hayat İyi Yaşam Merkezi’nden ilk olarak ne zaman ve nasıl haberdar oldunuz? Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşları sizi bu merkeze yönlendirdi mi?
- Bu hizmetlerin yaşadığınız konteyner kentte verildiğini öğrendiğinizde ne hissettiniz? Bunu çevrenizde başkalarıyla paylaştınız mı?
- Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM) hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?
- Merkeze gitmeden önce sunulan hizmetleri kullanmak için sizi motive eden şey neydi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)’ndeki deneyimler ve gözlemler

- Siz bugüne kadar HİYM’nde yer alan hangi odalardan hizmet aldınız? -Hangi etkinliklere katıldınız?
- Bu odalarla ilgili kişisel deneyiminizi paylaşabilir misiniz? -Bu odalarda özellikle yararlı bulduğunuz belirli konular veya etkinlikler var mı? -Örneğin bakım ve destek sağlama konusunda öne çıkan belirli etkinlikler veya faaliyetler var mı? -Özellikle faydalı bulduğunuz belirli destek veya mentörlük faaliyetleri var mı?
- Sizin dışınızda hanenizden biri sunulan hizmetlerden faydalandı mı?

-HİYM'nden odalarda sunulan hizmetler dışında başka bir danışmanlık, yönlendirme, bilgilendirme hizmeti aldınız mı?

-Bu hizmetleri aldıktan sonra benzer hizmetleri almak için konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma başvurduunuz mu? -Yararlandığınız hizmetlerden konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma söz ettiniz mi?

-Bu hizmetlerin benzerlerini daha önce aldınız mı? Evet ise daha önce aldığınız hizmetler ile HİYM'de sağlanan hizmetlere ilişkin deneyiminizi nasıl karşılaştırırsınız?

-Merkez temsilcisi ve oda temsilcileri ile iletişiminiz nasıldı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezinde bulunduğunuz sürede diğer yararlanıcılarla iletişimde bulundunuz mu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezinde bulunduğunuz sürede Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yönlendirildiniz mi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'nden alınan hizmetlerin etkisi

-Hayat İyi Yaşam Merkezinden aldığınız hizmetler genel iyilik halinizi ve yaşam kalitenizi ne şekilde etkiledi? Örneğin aldığınız hizmetler sizin kişisel gelişiminize olumlu katkıda bulundu mu veya günlük faaliyetlerinizi kolaylaştırdı mı? Merkezde yararlandığınız odalar sosyal veya duygusal ihtiyaçlarınızı nasıl karşıladı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde sunulan hizmetlerin ihtiyaçlarınıza karşılık verdiğini düşünüyor musunuz? Hizmetlerin içeriğinden memnun kaldınız mı? -Bu hizmetler günlük yaşantınıza nasıl katkıda bulundu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde geçirdiğiniz süre içerisinde merkezle ve sunulan hizmetler ile ilgili olumsuz deneyimleriniz oldu mu?

-HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri tüm konteyner kent için nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu hizmetlerin depremde zarar gören kişilerin (özellikle de kadınların) hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?

-Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat Holding ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile yaptığı mevcut iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?

Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni iyileştirmeye Yönelik Öneriler

-Bu hizmetlerden yararlanmaya devam etmek istiyor musunuz? Peki HİYM'de sunulan hizmetlerin sürdürülebilirliği için yararlanıcısı olduğunuz bu hizmetler nasıl geliştirilebilir? -HİYM'de mevcut bulunan programların geliştirilebileceğini düşündüğünüz yönleri var mı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde hangi ek hizmetlerin veya faaliyetlerin uygulandığını görmek istersiniz? Neler önerirsiniz?

-Size göre Kaymakamlık, AFAD gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları üniversitenin HİYM'deki faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Merkezin sürdürülebilirliği için nasıl iş birliği yapmalılar?

Kapanış

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Odak Grup Görüşme Yönergesi

(65 ve + Erkekler)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması**” başlıklı araştırma kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM'de verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık **1,5-2 saat** sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istiyoruz. Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bildiğiniz gibi, Hacettepe Üniversitesi Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde konteyner sakinlerine yönelik sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, bilgisayar, anne ve bebek destek, sosyal destek ve etüt ve kütüphane odalarında hizmetler vermektedir. Bu hizmetlerin en az birinden faydalanan kişiler olarak sizlerin deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması ve iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

- Tanışma
- Konteyner kentte gündelik yaşam

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'nden haberdar olma

- Hayat İyi Yaşam Merkezi'nden ilk olarak ne zaman ve nasıl haberdar oldunuz? Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşları sizi bu merkeze yönlendirdi mi?
- Bu hizmetlerin yaşadığınız konteyner kentte verildiğini öğrendiğinizde ne hissettiniz? Bunu çevrenizde başkalarıyla paylaştınız mı?
- Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM) hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?
- Merkeze gitmeden önce sunulan hizmetleri kullanmak için sizi motive eden şey neydi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'ndeki deneyimler ve gözlemler

- Siz bugüne kadar HİYM'de yer alan hangi odalardan hizmet aldınız? -Hangi etkinliklere katıldınız?
- Bu odalarla ilgili kişisel deneyiminizi paylaşabilir misiniz? -Bu odalarda özellikle yararlı bulduğunuz belirli konular veya etkinlikler var mı? -Örneğin bakım ve destek sağlama konusunda öne çıkan belirli etkinlikler veya faaliyetler var mı? -Özellikle faydalı bulduğunuz belirli destek veya danışmanlık faaliyetleri var mı?
- Sizin dışınızda hanenizden biri sunulan hizmetlerden faydalandı mı?

-HİYM'den odalarda sunulan hizmetler dışında başka bir danışmanlık, yönlendirme, bilgilendirme hizmeti aldınız mı?

-Bu hizmetleri aldıktan sonra benzer hizmetleri almak için konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma başvurduunuz mu? -Yararlandığınız hizmetlerden konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma söz ettiniz mi?

-Bu hizmetlerin benzerlerini daha önce aldınız mı? Evet ise daha önce aldığınız hizmetler ile HİYM'de sağlanan hizmetlere ilişkin deneyiminizi nasıl karşılaştırırsınız?

-Merkez temsilcisi ve oda temsilcileri ile iletişiminiz nasıl/nasıldı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde bulunduğunuz sürede diğer yararlanıcılarla iletişimde bulundunuz mu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde bulunduğunuz sürede Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yönlendirildiniz mi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'nden alınan hizmetlerin etkisi

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nden aldığınız hizmetler genel iyilik halinizi ve yaşam kalitenizi ne şekilde etkiledi? Örneğin aldığınız hizmetler sizin kişisel gelişiminize olumlu katkıda bulundu mu veya günlük faaliyetlerinizi kolaylaştırdı mı? Merkezde yararlandığınız odalar sosyal veya duygusal ihtiyaçlarınızı nasıl karşıladı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde sunulan hizmetlerin ihtiyaçlarınıza karşılık verdiğini düşünüyor musunuz? Hizmetlerin içeriğinden memnun kaldınız mı? -Bu hizmetler günlük yaşantınıza nasıl katkıda bulundu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde geçirdiğiniz süre içerisinde merkezle ve sunulan hizmetler ile ilgili olumsuz deneyimleriniz oldu mu?

-HİYM'de Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri tüm konteyner kent için nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu hizmetlerin depremde zarar gören kişilerin (özellikle de 65 yaş üstü erkeklerin) hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?

-Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat Holding ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile yaptığı mevcut iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?

Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni iyileştirmeye Yönelik Öneriler

-Bu hizmetlerden yararlanmaya devam etmek istiyor musunuz? Peki HİYM'de sunulan hizmetlerin sürdürülebilirliği için yararlanıcısı olduğunuz bu hizmetler nasıl geliştirilebilir? -HİYM'de mevcut bulunan programların geliştirilebileceğini düşündüğünüz yönleri var mı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde hangi ek hizmetlerin veya faaliyetlerin uygulandığını görmek istersiniz? Neler önerirsiniz?

-Size göre Kaymakamlık, AFAD gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları üniversitenin HİYM'deki faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Merkezin sürdürülebilirliği için nasıl iş birliği yapmalılar?

Kapanış

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Odak Grup Görüşme Yönergesi

(65 ve + Kadınlar)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması**” başlıklı araştırma kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM'de verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık **1,5-2 saat** sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyoruz. Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bildiğiniz gibi, Hacettepe Üniversitesi Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde annelere ve çocuklara yönelik olarak sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, bilgisayar, anne ve bebek destek, sosyal destek ve etüt ve kütüphane odalarında hizmetler vermektedir. Bu hizmetlerden faydalanan kişiler olarak sizlerin deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması ve iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

- Tanışma
- Konteyner kentte gündelik yaşam

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'den haberdar olma

- Hayat İyi Yaşam Merkezi'nden ilk olarak ne zaman ve nasıl haberdar oldunuz? Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşları sizi bu merkeze yönlendirdi mi?
- Bu hizmetlerin yaşadığınız konteyner kentte verildiğini öğrendiğinizde ne hissettiniz? Bunu çevrenizde başkalarıyla paylaştınız mı?
- Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM) hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?
- Merkeze gitmeden önce sunulan hizmetleri kullanmak için sizi motive eden şey neydi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'ndeki deneyimler ve gözlemler

- Siz bugüne kadar HİYM'nde yer alan hangi odalardan hizmet aldınız? -Hangi etkinliklere katıldınız?
- Bu odalarla ilgili kişisel deneyiminizi paylaşabilir misiniz? -Bu odalarda özellikle yararlı bulduğunuz belirli konular veya etkinlikler var mı? -Örneğin bakım ve destek sağlama konusunda öne çıkan belirli etkinlikler veya faaliyetler var mı? -Özellikle faydalı bulduğunuz belirli destek veya mentörlük faaliyetleri var mı?
- Sizin dışınızda hanenizden biri sunulan hizmetlerden faydalandı mı?

-HİYM'nden odalarda sunulan hizmetler dışında başka bir danışmanlık, yönlendirme, bilgilendirme hizmeti aldınız mı?

-Bu hizmetleri aldıktan sonra benzer hizmetleri almak için konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma başvurduunuz mu? -Yararlandığınız hizmetlerden konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma söz ettiniz mi?

-Bu hizmetlerin benzerlerini daha önce aldınız mı? Evet ise daha önce aldığınız hizmetler ile HİYM'de sağlanan hizmetlere ilişkin deneyiminizi nasıl karşılaştırırsınız?

-Merkez temsilcisi ve oda temsilcileri ile iletişiminiz nasıldı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezinde bulunduğunuz sürede diğer yararlanıcılarla iletişimde bulundunuz mu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezinde bulunduğunuz sürede Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yönlendirildiniz mi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'nden alınan hizmetlerin etkisi

-Hayat İyi Yaşam Merkezinden aldığınız hizmetler genel iyilik halinizi ve yaşam kalitenizi ne şekilde etkiledi? Örneğin aldığınız hizmetler sizin kişisel gelişiminize olumlu katkıda bulundu mu veya günlük faaliyetlerinizi kolaylaştırdı mı? Merkezde yararlandığınız odalar sosyal veya duygusal ihtiyaçlarınızı nasıl karşıladı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde sunulan hizmetlerin ihtiyaçlarınıza karşılık verdiğini düşünüyor musunuz? Hizmetlerin içeriğinden memnun kaldınız mı? -Bu hizmetler günlük yaşantınıza nasıl katkıda bulundu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde geçirdiğiniz süre içerisinde merkezle ve sunulan hizmetler ile ilgili olumsuz deneyimleriniz oldu mu?

-HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri tüm konteyner kent için nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu hizmetlerin depremde zarar gören kişilerin (özellikle de 65 yaş üstü kadınların) hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?

-Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat Holding ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile yaptığı mevcut iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?

Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni iyileştirmeye Yönelik Öneriler

-Bu hizmetlerden yararlanmaya devam etmek istiyor musunuz? Peki HİYM'de sunulan hizmetlerin sürdürülebilirliği için yararlanıcısı olduğunuz bu hizmetler nasıl geliştirilebilir? -HİYM'de mevcut bulunan programların geliştirilebileceğini düşündüğünüz yönleri var mı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde hangi ek hizmetlerin veya faaliyetlerin uygulandığını görmek istersiniz? Neler önerirsiniz?

-Size göre Kaymakamlık, AFAD gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları üniversitenin HİYM'deki faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Merkezin sürdürülebilirliği için nasıl iş birliği yapmalılar?

Kapanış

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Odak Grup Görüşme Yönergesi

(15-24 Yaş Grubundaki Gençler)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HİYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması**” başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HİYM’nde verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu’ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık **1,5-2 saat** sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istiyoruz. Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bildiğiniz gibi, Hacettepe Üniversitesi Hayat İyi Yaşam Merkezi’nde annelere ve çocuklara yönelik olarak sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, bilgisayar, anne ve bebek destek, sosyal destek ve etüt ve kütüphane odalarında hizmetler vermektedir. Bu hizmetlerden faydalanan kişiler olarak sizlerin deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması ve iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

- Tanışma
- Konteyner kentte gündelik yaşam

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'den haberdar olma

- Hayat İyi Yaşam Merkezi'nden ilk olarak ne zaman ve nasıl haberdar oldunuz? Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşları sizi bu merkeze yönlendirdi mi?
- Bu hizmetlerin yaşadığınız konteyner kentte verildiğini öğrendiğinizde ne hissettiniz? Bunu çevrenizde başkalarıyla paylaştınız mı?
- Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM) hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?
- Merkeze gitmeden önce sunulan hizmetleri kullanmak için sizi motive eden şey neydi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'ndeki deneyimler ve gözlemler

- Siz bugüne kadar HİYM’nde yer alan hangi odalardan hizmet aldınız? -Hangi etkinliklere katıldınız?
- Bu odalarla ilgili kişisel deneyiminizi paylaşabilir misiniz? -Bu odalarda özellikle yararlı bulduğunuz belirli konular veya etkinlikler var mı? -Örneğin bakım ve destek sağlama konusunda öne çıkan belirli etkinlikler veya faaliyetler var mı? -Özellikle faydalı bulduğunuz belirli destek veya mentörlük faaliyetleri var mı?
- Sizin dışınızda hanenizden biri sunulan hizmetlerden faydalandı mı?

-HİYM'nden odalarda sunulan hizmetler dışında başka bir danışmanlık, yönlendirme, bilgilendirme hizmeti aldınız mı?

-Bu hizmetleri aldıktan sonra benzer hizmetleri almak için konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma başvurduunuz mu? -Yararlandığınız hizmetlerden konteyner kent dışında herhangi bir kişi ya da kuruma söz ettiniz mi?

-Bu hizmetlerin benzerlerini daha önce aldınız mı? Evet ise daha önce aldığınız hizmetler ile HİYM'de sağlanan hizmetlere ilişkin deneyiminizi nasıl karşılaştırırsınız?

-Merkez temsilcisi ve oda temsilcileri ile iletişiminiz nasıldı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezinde bulunduğunuz sürede diğer yararlanıcılarla iletişimde bulundunuz mu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezinde bulunduğunuz sürede Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yönlendirildiniz mi?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HİYM)'nden alınan hizmetlerin etkisi

-Hayat İyi Yaşam Merkezinden aldığınız hizmetler genel iyilik halinizi ve yaşam kalitenizi ne şekilde etkiledi? Örneğin aldığınız hizmetler sizin kişisel gelişiminize olumlu katkıda bulundu mu veya günlük faaliyetlerinizi kolaylaştırdı mı? Merkezde yararlandığınız odalar sosyal veya duygusal ihtiyaçlarınızı nasıl karşıladı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde sunulan hizmetlerin ihtiyaçlarınıza karşılık verdiğini düşünüyor musunuz? Hizmetlerin içeriğinden memnun kaldınız mı? -Bu hizmetler günlük yaşantınıza nasıl katkıda bulundu?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde geçirdiğiniz süre içerisinde merkezle ve sunulan hizmetler ile ilgili olumsuz deneyimleriniz oldu mu?

-HİYM'nde Hacettepe Üniversitesi tarafından verilen hizmetleri tüm konteyner kent için nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu hizmetlerin depremde zarar gören kişilerin (özellikle de 15-24 yaş grubundaki gençlerin) hayatında ne yönde bir değişim yarattığını düşünüyorsunuz?

-Sizce Hacettepe Üniversitesi'nin Hayat Holding ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile yaptığı mevcut iş birliği bölgede sunulan genel hizmetlere nasıl katkıda bulundu?

Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni iyileştirmeye Yönelik Öneriler

-Bu hizmetlerden yararlanmaya devam etmek istiyor musunuz? Peki HİYM'de sunulan hizmetlerin sürdürülebilirliği için yararlanıcısı olduğunuz bu hizmetler nasıl geliştirilebilir? -HİYM'de mevcut bulunan programların geliştirilebileceğini düşündüğünüz yönleri var mı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde hangi ek hizmetlerin veya faaliyetlerin uygulandığını görmek istersiniz? Neler önerirsiniz?

-Size göre Kaymakamlık, AFAD gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları üniversitenin HİYM'deki faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Merkezin sürdürülebilirliği için nasıl iş birliği yapmalılar?

Kapanış

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HiYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Odak Grup Görüşme Yönergesi (Yararlanıcı Olmayan Erkekler)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HiYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması**” başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HiYM'nde verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık **1,5-2 saat** sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istiyoruz. Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bildiğiniz gibi, Hacettepe Üniversitesi Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde annelere ve çocuklara yönelik olarak sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, bilgisayar, anne ve bebek destek, sosyal destek ve etüt ve kütüphane odalarında hizmetler vermektedir. Bu hizmetlerden faydalanan kişiler olarak sizlerin deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması ve iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

- Tanışma
- Konteyner kentte gündelik yaşam
- Sizin bakış açınıza göre, konteyner kentte yaşayan kişilerin öncelikli ihtiyaçları nelerdir?
- Bu kişiler için en faydalı olacağına inandığınız belirli hizmet veya destek türleri var mı?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HiYM) hakkında bilgi ve farkındalık

- Bu odak grubuna katılmadan önce Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni hiç duydunuz mu, verilen hizmetler konusunda bilgi sahibi misiniz?
- Cevabınız evet ise, Hayat İyi Yaşam Merkezi'nden ilk olarak ne zaman ve nasıl haberdar oldunuz? Merkez hakkında ne biliyorsunuz?
- Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşları sizi bu merkeze yönlendirdi mi?
- Yakın çevrenizden birilerini odalarda verilen hizmetlerden haberdar ederek onların sunulan hizmetlerden yararlanmasını sağladınız mı?
- Hanenizden ya da yakın çevrenizden başka biri sunulan hizmetlerden faydalandı mı?
- Hayır ise, bilgi ve farkındalık eksikliğinizi nedenleri neler sizce? Bu hizmetleri bugüne kadar neden duymadığınızı düşünüyorsunuz?
- HiYM'nden odalarda sunulan hizmetlerin benzerlerini daha önce başka kurum ya da kuruluşlardan aldınız mı? Bu hizmetler dışında başka bir danışmanlık, yönlendirme, bilgilendirme hizmeti aldınız mı?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HiYM)'nden faydalanmama

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni ziyaret etmemenizin veya programlara katılmamanızın nedenlerini paylaşabilir misiniz? Neden bu hizmetlerden bugüne kadar hiç yararlanmayı düşünmediniz?

-Size göre Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde sunulan hizmetler depremin olumsuz etkileri ile baş edebilmek için ihtiyaçlarınıza karşılık veriyor mu?

-Sunulan hizmetlere erişimde algıladığınız belirli zorluklar veya engeller var mı? -Varsa, bu hizmetlerden yararlanmak konusunda ne gibi engeller olduğunu düşünüyorsunuz?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HiYM)'nin etkisi ve katkıları

-Bildiğiniz kadarı ile bu merkezi kimler kullanıyor?

-Sizce Hayat İyi Yaşam gibi bir merkezin varlığı depremden zarar gören kişileri nasıl etkileyebilir? verilen hizmetleri tüm konteyner kent için nasıl değerlendiriyorsunuz? Onların ihtiyaçlarını karşılıyor mu?

-Mevcut hizmetlerin konteyner kent sakinlerinin hayatında ne yönde bir değişim yaratacağını düşünüyorsunuz? -Merkezin potansiyel faydalarına ilişkin ne gibi beklentileriniz var?

-HiYM'de mevcut bulunan programların geliştirilebileceğini düşündüğünüz yönleri var mı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde hangi ek hizmetlerin veya faaliyetlerin uygulandığını görmek istersiniz? Neler önerirsiniz?

-Size göre Kaymakamlık, AFAD gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları üniversitenin HiYM'deki faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Merkezin sürdürülebilirliği için nasıl iş birliği yapmalılar?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HiYM)'nden faydalanma

-Sizce Hayat İyi Yaşam Merkezi hakkındaki bilgi ve farkındalık düzeyi konteyner kent içinde nasıl artırılabilir?

-Bu konuda daha etkili olabilecek belirli iletişim kanalları veya yöntemleri var mı?

-Merkez, programlarını şekillendirirken toplumu nasıl daha iyi dahil edebilir ve aktif katılımını sağlayabilir?

-Şu anda habersiz olan veya katılmayan konteyner kent sakinlerine (özellikle de erkeklere) ulaşmak ve onları sürece dahil etmek için hangi sosyal yardım stratejilerinin en etkili olacağını düşünüyorsunuz? Bu hizmetlerden daha fazla kişinin yararlanması için neler yapılabilir?

-Size göre farkındalığın yayılmasında rol oynayabilecek toplum liderleri veya etkileyiciler var mı?

Kapanış

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HiYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması

Odak Grup Görüşme Yönergesi (Yararlanıcı Olmayan Kadınlar)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak yürüttüğümüz Hacettepe Üniversitesi tarafından desteklenmekte olan “**Malatya Yeni Hayat Konteyner Kenti Hayat İyi Yaşam Merkezi'ndeki (HiYM) Hacettepe Üniversitesi Hizmetlerinin Etki Değerlendirmesi Araştırması**” başlıklı araştırması kapsamında nitel araştırmamızın amacı Hacettepe Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörlüğü denetiminde, HiYM’nde verilen hizmetlerin bireysel ve toplumsal seviyedeki etkilerini değerlendirmektir. Bu araştırma için saha çalışmasına başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu’ndan gerekli etik onay alınmıştır. Görüşmelere katılım gönüllülük esasına dayalıdır ve herhangi bir rahatsızlık hissederseniz istediğiniz anda, hiçbir neden ya da koşul belirtmeksizin araştırmadan çekilebilir ve istemediğiniz konulara değinmeyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık **1,5-2 saat** sürecektir. Çalışma kapsamında, sizlerin söylediği hiçbir konuyu atlamamak adına görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istiyoruz. Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcıların dile getireceği konular tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma sırasında elde edilen tüm bilgiler sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçla ve araştırma sonuçları içinde (rapor, yayın, konferans sunumu, vb.) anonimleştirilerek kullanılacaktır ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bildiğiniz gibi, Hacettepe Üniversitesi Hayat İyi Yaşam Merkezi’nde annelere ve çocuklara yönelik olarak sanatla gelişim, oyunla gelişim, ergoterapi, bilgisayar, anne ve bebek destek, sosyal destek ve etüt ve kütüphane odalarında hizmetler vermektedir. Bu hizmetlerden faydalanan kişiler olarak sizlerin deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizimle paylaşmanız hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması ve iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Giriş

- Tanışma
- Konteyner kentte gündelik yaşam
- Sizin bakış açınıza göre, konteyner kentte yaşayan kişilerin öncelikli ihtiyaçları nelerdir?
- Bu kişiler için en faydalı olacağına inandığınız belirli hizmet veya destek türleri var mı?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HiYM) hakkında bilgi ve farkındalık

- Bu odak grubuna katılmadan önce Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni hiç duydunuz mu, verilen hizmetler konusunda bilgi sahibi misiniz?
- Cevabınız evet ise, Hayat İyi Yaşam Merkezi'nden ilk olarak ne zaman ve nasıl haberdar oldunuz? Merkez hakkında ne biliyorsunuz?
- Konteyner kentte bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşları sizi bu merkeze yönlendirdi mi?
- Yakın çevrenizden birilerini odalarda verilen hizmetlerden haberdar ederek onların sunulan hizmetlerden yararlanmasını sağladınız mı?
- Hanenizden ya da yakın çevrenizden başka biri sunulan hizmetlerden faydalandı mı?
- Hayır ise, bilgi ve farkındalık eksikliğinizin nedenleri neler sizce? Bu hizmetleri bugüne kadar neden duymadığınızı düşünüyorsunuz?
- HiYM’nden odalarda sunulan hizmetlerin benzerlerini daha önce başka kurum ya da kuruluşlardan aldınız mı? Bu hizmetler dışında başka bir danışmanlık, yönlendirme, bilgilendirme hizmeti aldınız mı?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HiYM)'nden faydalanmama

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'ni ziyaret etmemenizin veya programlara katılmamanızın nedenlerini paylaşabilir misiniz? Neden bu hizmetlerden bugüne kadar hiç yararlanmayı düşünmediniz?

-Size göre Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde sunulan hizmetler depremin olumsuz etkileri ile baş edebilmek için ihtiyaçlarınıza karşılık veriyor mu?

-Sunulan hizmetlere erişimde algıladığınız belirli zorluklar veya engeller var mı? -Varsa, bu hizmetlerden yararlanmak konusunda ne gibi engeller olduğunu düşünüyorsunuz?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HiYM)'nin etkisi ve katkıları

-Bildiğiniz kadarı ile bu merkezi kimler kullanıyor?

Sizce Hayat İyi Yaşam gibi bir merkezin varlığı depremden zarar gören kişileri nasıl etkileyebilir? verilen hizmetleri tüm konteyner kent için nasıl değerlendiriyorsunuz? Onların ihtiyaçlarını karşılıyor mu?

-Mevcut hizmetlerin konteyner kent sakinlerinin hayatında ne yönde bir değişim yaratacağını düşünüyorsunuz? -Merkezin potansiyel faydalarına ilişkin ne gibi beklentileriniz var?

-HiYM'de mevcut bulunan programların geliştirilebileceğini düşündüğünüz yönleri var mı?

-Hayat İyi Yaşam Merkezi'nde hangi ek hizmetlerin veya faaliyetlerin uygulandığını görmek istersiniz? Neler önerirsiniz?

-Size göre Kaymakamlık, AFAD gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları üniversitenin HiYM'deki faaliyetlerini destekleyici yönde mi? Merkezin sürdürülebilirliği için nasıl iş birliği yapmalılar?

Hayat İyi Yaşam Merkezi (HiYM)'nden faydalanma

-Sizce Hayat İyi Yaşam Merkezi hakkındaki bilgi ve farkındalık düzeyi konteyner kent içinde nasıl artırılabilir?

-Bu konuda daha etkili olabilecek belirli iletişim kanalları veya yöntemleri var mı?

-Merkez, programlarını şekillendirirken toplumu nasıl daha iyi dahil edebilir ve aktif katılımını sağlayabilir?

-Şu anda habersiz olan veya katılmayan konteyner kent sakinlerine (özellikle de kadınlara) ulaşmak ve onları sürece dahil etmek için hangi sosyal yardım stratejilerinin en etkili olacağını düşünüyorsunuz? Bu hizmetlerden daha fazla kişinin yararlanması için neler yapılabilir?

-Size göre farkındalığın yayılmasında rol oynayabilecek toplum liderleri veya etkileyiciler var mı?

Kapanış

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Deneyimlerinizi ve görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

EK 2: HİYM Oda Planları

